

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1985/86: 13

om regionalpolitiken

AU
1985/86: 13

I betänkandet behandlas proposition 1985/86: 100 bilaga 14 (industridepartementet) avsnittet Regional utveckling, anslagspunkterna C 1–C 8 samt regeringens förslag till insatser i Bergslagen i proposition 1985/86: 125 bilaga 8 (arbetsmarknadsdepartementet) avsnitten B 3 och B 5 och i samma proposition bilaga 10 (industridepartementet) avsnittet C 11. Vidare tar utskottet upp yrkanden i 107 motioner om regional utveckling varav 95 från allmänna motionstiden.

I ärendet har yttrande inhämtats från utbildningsutskottet (bilaga 1). Till betänkandet har fogats en tabellbilaga (bilaga 2) som har utarbetats av riksdagens utredningstjänst.

Propositionerna har i regeringen föredragits av statsrådet Dahl (1985/86: 100 bil. 14), statsrådet Leijon (1985/86: 125 bil. 8) samt statsrådet Petersson (1985/86: 125 bil. 10).

Regeringens förslag redovisas i den löpande framställningen. Beträffande dispositionen av framställningen i övrigt hänvisas till den innehållsförteckning som avslutar betänkandet.

Sammanfattning

Medelsanvisning

För reguljära regionalpolitiska åtgärder tillstyrker utskottet för budgetåret 1986/87 drygt 1,6 miljarder kronor enligt nedanstående huvudsakliga fördelning:

	Milj. kr.
Lokaliseringsbidrag	362
Lokaliseringslån	300
Regionala utvecklingsinsatser (länsanslaget)	488
Ersättning för nedsättning av socialavgifter	310
Sysselsättningsstöd	120
Övrigt	24,3
	<u>1 604,3</u>

Härtill kommer insatser i Bergslagen (se nedan).

Moderata samlingspartiet föreslår i reservationer att lokaliseringsbidrag, offertstöd, lokaliseringslån och sysselsättningsstöd avskaffas och ersätts

av ett system med riskgarantilån för vilka föreslås 200 milj. kr. Folkpartiet och centerpartiet förordar i en gemensam reservation att lokaliseringslånen ersätts med kreditgarantier. I fråga om det regionala utvecklingsanslaget (länsanslaget) reserverar sig moderata samlingspartiet för ett belopp av 550 milj. kr., folkpartiet för 588 milj. kr., centerpartiet för 750 milj. kr. och vpk för 780 milj. kr.

Mål och riktlinjer för regionalpolitiken

I dessa delar av betänkandet avstyrker utskottet en rad motioner som rör målen för regionalpolitiken och den regionala utvecklingen. I den senare delen uttrycker utskottet bl. a. sin oro över att utflyttningen från de regionalpolitiskt känsliga områdena tilltar. Samtidigt konstaterar utskottet att sysselsättningen ökar i dessa områden och arbetslösheten minskar. Reservationer har här avlämnats av företrädarna för moderata samlingspartiet, centerpartiet och vpk.

Utredningar om regionalpolitiken

En särskild kommission för att ta sig an regionalpolitiska frågor föreslås i tre motioner. Detta avstyrks av utskottet. I den delen har avlämnats en gemensam reservation från moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet.

Utskottet avstyrker också ett förslag från centerpartiet – som på denna punkt avlämnat reservation – om en ny regionalpolitisk utredning.

Samhällssektorernas roll i regionalpolitiken

I detta avsnitt avstyrker utskottet motioner som rör omlokalisering av statlig verksamhet och bekräftar sina tidigare ställningstaganden i fråga om vilka delar av landet som skall prioriteras vid omlokalisering, nämligen skogslänen, sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden. Centerpartiet och folkpartiet föreslår i reservationer ökade aktiviteter i denna fråga.

Utvecklingen i vissa regiontyper

Förslag om bl. a. befolkningsmål för länen avstyrks av utskottet. Centerpartiet reserverar sig till förmån för sådana mål, liksom för ett utvecklingsprogram för landsbygden.

Regionalpolitiskt stöd

Moderata samlingspartiet och folkpartiet pläderar i skilda reservationer för att de regionalpolitiska åtgärderna i ökad utsträckning skall vara generell verkande. Utskottet avstyrker en rad motioner som yrkar ändringar i nuvarande stödområdesindelning. Utskottet menar att denna indelning inte bör ändras alltför ofta och hänvisar till de möjligheter som finns att ge stöd utanför stödområdet. Vpk har avlämnat reservationer i denna del.

Nedsättning av socialavgifter

Vpk förordar i en reservation att denna stödform avvecklas samt att inbesparade medel tillförs länsanslaget. Folkpartiet föreslår en översyn medan moderata samlingspartiet och centerpartiet förordar utbyggnader i enlighet med förslag i resp. partimotioner.

Insatser i glesbygd

Ett utredningsarbete om glesbygdspolitikens mål och utformning förordas i en reservation av vpk. Förhöjda bidragsbelopp för avskrivningslån till företag, till uthyrningsstugor samt ändrade regler för s. k. IKS-stöd föreslås i reservationer från folkpartiet och centerpartiet.

Utvecklingen i länen

Avslutningsvis tar utskottet upp utvecklingsproblem i skilda landsdelar och avstyrker därvid yrkanden i en rad motioner om insatser av skilda slag för att främja utvecklingen i län och regioner.

I det sammanhanget behandlar utskottet proposition 125 bilagorna 8 och 10 om särskilda insatser i Bergslagen. Hela åtgärds paketet omfattar insatser om 425 milj. kr att användas under tre år. Utskottet tillstyrker att sammanlagt 65 milj. kr. anvisas för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och 205 milj. kr. för särskilda regionalpolitiska utvecklingsinsatser i området. Moderata samlingspartiet avstyrker i en reservation ytterligare medel för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och tillstyrker 68 milj. kr. till företagsutveckling i Bergslagen. Vpk förordar i en reservation insatser av betydligt större omfattning.

I anslutning till utskottets ställningstaganden till motioner som rör utvecklingen i de olika landsdelarna och länen i övrigt har reservationer avgivits av moderata samlingspartiet (1), centerpartiet (5) och vpk (4).

Motionerna

Motioner från allmänna motionstiden 1986

Behandlas i
utskottets
yttr. s. hemst.p.

1985/86: A222 av Inger Hestvik m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna de i motionen anförda kraven på insatser för att förbättra kvinnoysselsättningen i Kopparbergs län.

79 90

1985/86: A268 av Elving Andersson (c) vari yrkas

40 8

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om teknikutvecklingens roll för samhällsutvecklingen.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om datateknikens betydelse för decentralisering av arbetstillfällen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om decentraliserad utbildning av tekniker.	40	8
1985/86: A401 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c) vari yrkas	90	97
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen föreslås om att i Kalmar län använda AMS flyttningssättningsanslag till att bereda ungdom under 25 år varaktig sysselsättning i länet,		
2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om sänkta arbetsgivaravgifter i Kalmar län,		
3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om enklare regler i anställningsskyddslagstiftningen.		
4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen sägs om behovet av kraftfulla industripolitiska satsningar i Kalmar län.		
5. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna nödvändigheten av utökad lärlingsutbildning i Kalmar län.		
1985/86: A403 av Gunnar Björk i Gävle (c) och Gunnel Jonäng (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om en sammanhållen skärgårdspolitik i södra Norrland.	84	91
1985/86: A404 av Bengt-Ola Rytter m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av industriinriktad högskoleutbildning upp till 120 poäng som arbetsmarknadsutbildning i Bergslagen.	77	90
1985/86: A405 av Karin Söder m. fl. (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar uttala att regionalpolitiken skall ges en decentralistisk inriktning som långsiktigt bidrar till regional balans såväl inom som mellan regioner,	30, 31	1, 2
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om prövning av hur propositionerna på skilda områden påverkar de regionala målen och den regionala utvecklingen.	38	6
3. att riksdagen beslutar uttala att 1982 års beslut om lokalisering av nytillkommande statlig verksamhet och decentralisering av funktioner inom den statliga verksamheten skall fullföljas i enlighet med vad som anförts i motionen,	41	10
4. att riksdagen beslutar uttala sig för regionalpolitiska riktlinjer i vad avser utformningen av besparingar inom den offentliga sektorn i enlighet med vad som anförts i motionen.	41	10
5. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna att till grund för aviserade förslag om planeringstal för befolkningsutvecklingen skall tas de befolkningsmålsättningar som lades fast i 1982 års regionalpolitiska beslut.	45	21

6. att riksdagen beslutar uttala att politiken på alla samhällsområden utformas så att storstädernas andel av befolkningen långsiktigt hålls oförändrad,	45	21
7. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära tillkallande av en utredning om regionalpolitiken med direktiv enligt de riktlinjer som redovisas i motionen avseende bl. a.	35	3
a) ny teknik, spridning av företag över landet inom framtidsinriktade teknikområden, teknikutveckling och tekniskt kunnande,		
b) företags- och individinriktade stödformer och ett mera differentierat, flexibelt och anpassbart regionalpolitiskt stödsystem,		
c) lokalisering av nytillkommande statlig verksamhet och decentralisering av funktioner inom den statliga verksamheten,		
d) flyttningsbidragen,		
10. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om ett utvecklingsprogram för landsbygden,	46	23
11. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen av den regionalpolitiskt stödberättigade verksamheten,	52	30
12. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om lokaliseringsslån och till lokaliseringsslån anvisa ett förslagsanslag om 1 000 kr.,	52, 99	30, 108
13. att riksdagen beslutar att anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. i sin helhet fördelas till resp. länsstyrelse,	101	110
14. att riksdagen beslutar att högsta belopp för avskrivningsslån inom glesbygdssstödet höjs till 300 000 kr. och för uthyrningsstugor till 50 000 kr.,	59	44
15. att riksdagen beslutar att kravet om äldre arbetskraft slopas för intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS) samt att högsta stödbelopp höjs till 50 000 kr.,	59	45, 46
16. att riksdagen beslutar att till Regionala utvecklingsinsatser m. m. anvisa ett med 262 milj. kr. förhöjt reservationsanslag om 750 milj. kr. i enlighet med vad som anförts i motionen,	101	109
17. att riksdagen beslutar att den 10-procentiga nedsättningen av socialförsäkringsavgifterna skall gälla hela stödområde A och i kommuner i Norrbotten inplacerade i stödområde B enligt vad som anförts i motionen,	55	37
18. att riksdagen beslutar att den reducering av socialförsäkringsavgifter för nytillkommande sysselsättning som utgår i Norrbottens län omfördelas i enlighet med vad som anförts i motionen,	55	37
20. att riksdagen beslutar hos regeringen begära initiativ till särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder avseende långtidsarbetslösa i storstäderna i enlighet med vad som anförts i motionen,	45	20
21. att riksdagen beslutar att kostnaden för Expertgruppen för forskning om regional utveckling skall belasta littera A i proposition 1985/86: 100, bil. 14.	103	115

Yrkande 8 är hänvisat till näringsutskottet i motion 1985/86: N208 och yrkande 9 till trafikutskottet i motion 1985/86: T224. Yrkande 19 har behandlats av arbetsmarknadsutskottet i betänkande AU 1985/86: 11.

1985/86: A406 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c) vari yrkas	43	11
1. att riksdagen beslutar att hos regeringen anhålla om förslag om lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län.		
Yrkande 2 är hänvisat till kulturutskottet i motion 1985/86: Kr205.		
1985/86: A407 av Knut Wachtmeister m. fl. (m) vari yrkas	95	104
2. att riksdagen beslutar om ändring i arbetsförmedlingslagen för Malmöhus län i enlighet med vad som anförts i motionen.		
Yrkande 1 behandlas i betänkande AU 1985/86: 18.		
1985/86: A408 av John Andersson (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om försöksverksamhet med bruttodimensionering vid statliga regionala och lokala myndigheter i Västerbottens län.	66	74
1985/86: A409 av Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att Hallstahammars kommun skall inplaceras i stödområde C.	62	59
2. att riksdagen beslutar att Hallstahammars kommun i fortsättningen skall räknas in bland de kommuner som har möjlighet att få del av samhällets särskilda utvecklingsinsatser för industriell utveckling och förnyelse.	62	90
1985/86: A410 av Sven Henricsson m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillsättande av en inlandsdelegation med uppgifter i huvudsaklig överensstämmelse med de i motionen anförda.	37	4
1985/86: A411 av Gunilla André (c) och Bengt Kindbom (c) vari yrkas		
1. riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att beakta Otterbäckens lokaliseringsfördelar för tung industri vid lokaliseringssamråd och övriga kontakter med industrin.	94	101
2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att Gullspångs kommun tillfälligt inplaceras i stödområde.	62	66
1985/86: A412 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen sägs om att företagens investeringsfonder skall tillåtas arbeta mera fritt i Kalmar län.	90	97
2. riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om åtgärder som gör det möjligt att kommunerna i Kalmar län under en försöksperiod på två år skall få uppföra industrilokaler med samma lånevillkor som gäller för flerfamiljshus.	53	32

1985/86: A413 av Lennart Alsén (fp) och Hadar Cars (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående upprättande av ett särskilt Blekingepaket som syftar till att skapa underlag för att stimulera länets näringsliv, stoppa utflyttningen och återge länet möjligheter att utvecklas.	91	98
1985/86: A414 av Sigge Godin (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en särskild länsutredning för Västernorrlands län.	66	76
1985/86: A416 av Margit Gennser m. fl. (m) vari yrkas	96	105
1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrad förmögenhetsbeskattning i enlighet med företagsskattekommitténs förslag,		
2. att riksdagen hos regeringen begär utredning om nya realisationsbeskattningsregler för aktier,		
3. att riksdagen beslutar om avskaffandet av avdragsbegränsningen för underskottsavdrag,		
4. att riksdagen hos regeringen begär utredning om en kommanditbolagsbeskattning av norsk modell,		
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen för övrigt anförts angående marginalsatser och skatteregler,		
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om selektiv näringspolitik och dess inverkan på utvecklingsmöjligheterna av näringslivet i Skåne,		
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om förändringar av gällande valutareglering,		
8. att riksdagen hos regeringen begär förslag om försöksverksamhet med fri arbetsförmedling i Skåne,		
9. att riksdagen hos regeringen begär förslag om i motionen anförda organisationsförändringar för SYU, exportrådet och Investeringsbanken,		
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om kommunala skattesänkningar för att främja tillväxt och vitalisera näringslivet i kommuner.		
1985/86: A417 av Lennart Brunander (c) vari yrkas		
1. att riksdagen gör ett uttalande om tekopolitikens målsättning i enlighet med vad som anförts i motionen,	93	100
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om det statliga upphandlingsreglementet,	93	100
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den svenska jordbrukspolitiken även i fortsättningen utformas så att den odlade jorden bevaras,	93	100

4. att riksdagen beslutar att småföretagens arbetsgivaravgifter sänks,	93	100
5. att riksdagen beslutar att de kollektiva löntagarfonderna avskaffas,	93	100
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att statlig verksamhet i större utsträckning placeras i Sjuhäradsbygden,	43	12
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om postens ortsadresser,	93	100
8. att riksdagen gör ett uttalande om att den pågående omändringen av fastighetsregistret inte får innebära att ortnamn försvinner,	93	100
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att byggandet av R 41 omedelbart fortsätter fram till Kinna,	93	100
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om särskilt stöd till små skolor.	93	100
Övriga yrkanden behandlas i andra utskott.		

1985/86: A418 av Ulla Tillander m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknadssituationen i Malmö och Malmöhus län,	95	104
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om satsning på utbildning och forskning i Malmöhus län,	95	104
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jordbruks- och trädgårdsnäringen samt naturvården i Malmöhus län,	95	104
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunikationerna i Malmöhus län.	95	104
Övriga yrkanden kommer att behandlas av andra utskott.		

1985/86: A419 av Karl-Gösta Svenson (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om försöksverksamhet med lärlingslöner i Blekinge län,	91	98
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om frisläpp av investeringsfonder och allmän investeringsreserv under tiden den 1 april 1986–den 30 juni 1988 i enlighet med de riktlinjer som angivits i motionen;		
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrade avskrivningsregler under tiden den 1 april 1986–den 30 juni 1988 i enlighet med de riktlinjer som angivits i motionen.		

1985/86: A420 av Britta Sundin m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om aktivering av den inom civildepartementet verksamma arbetsgruppen för decentralisering samt primära uppgifter för denna.

1985/86: A422 av Björn Samuelson (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till utvecklingsplan för Värmland i enlighet med vad som i motionen anförts.

1985/86: A423 av Bruno Poromaa (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av resurser till projektet medicinsk informationshantering.	66	72
1985/86: A425 av Gunnar Thollander m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att länsstyrelsen i Uppsala län bör få i uppdrag att inom ramen för försöksverksamhet utreda möjligheten att jämnare lokalisera befintlig statlig verksamhet inom Uppsala län.	44	17
1985/86: A426 av Kjell Nilsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att inom ramen för anslaget Regionala utvecklingsinsatser anslå totalt 10 milj. kr. till Kronobergs län. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1985/86: T287.	90	96
1985/86: A427 av Arne Nygren m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts på de sju åtgärdsområdena i motionen om snabba och kraftfulla regionalpolitiska insatser för skogslänen.	37, 64	4, 68
1985/86: A429 av Bengt Harding Olson (fp) och Margareta Mörck (fp) vari yrkas 1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördelningen av regionalt utvecklingsstöd till Kristianstads län, 2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalt utvecklingsprojekt med inriktning på jordbruk, trädgårdsnäring, fiske och vattenbruk i Kristianstads län, 3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om projekt beträffande polymertekniskt centrum vid högskolan i Kristianstad. Övriga yrkanden kommer att behandlas i andra utskott.	94 94 94	103 103 103
1985/86: A430 av Olle Svensson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ökade statliga insatser i Södermanlands län.	43	16
1985/86: A431 av Nils-Olof Gustafsson (s) och Margareta Winberg (s) vari yrkas 1. att riksdagen hos regeringen anhåller att 75 milj. kr. anvisas från anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m. för särskilda sysselsättningskåpande åtgärder i Jämtlands län. 2. att riksdagen hos regeringen anhåller att i särskild ordning inventera vilka åtgärder som kan vidtas för att öka sysselsättningen i Jämtlands län och att snarast redovisa resultatet till riksdagen. Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1985/86: Sk528.	66	75

1985/86:A432 av Rune Gustavsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av aktiva regionalpolitiska insatser i Kronobergs län.	90	96
1985/86:A433 av Magnus Persson m. fl. (s) vari yrkas		
1. att riksdagen under budgetåren 1986/87–1987/88 uppflyttar de fem Bergslagskommunerna i Värmlands län till stödområde B,	62	62, 63
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbättrade stödmöjligheter inom Karlstadsregionen,	78	90
3. att riksdagen uttalar att en friare resursanvändning av de statliga medlen bör få ske inom befintliga stödmedelsramar,	78	90
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i övrigt i motionen anförts om behovet av särskilda insatser i Värmland.	78	90
1985/86:A434 av Bengt-Ola Rytting (s) vari yrkas	62	56
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att Gagnefs kommun placeras i stödområde C, – om yrkande 1 inte finner riksdagens gillande –		
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av tillfällig stödområdesplacering för Gagnefs kommun.		
1985/86:A435 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om anvisningar till statliga myndigheter beträffande årliga redovisningar av åtgärder inom olika politikområden för att uppfylla de regionalpolitiska målen.	42	10
1985/86:A436 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Marianne Andersson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att länsanslaget för Älvsborgs län skall uppräknas med 4,5 milj. kr. till 20 milj. kr.	93	100
1985/86:A437 av Britta Bjelle (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om ett förslag till stegvis ändring avseende reglerna angående nedsättning av socialförsäkringsavgiften, där det första steget bör avse socialförsäkringsavgiften för jord- och skogsbruk.	55	37
1985/86:A438 av Sten Svensson m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett samordnat utvecklingsprogram för landsbygden i enlighet med de riktlinjer som anges i motionen.	47	23
1985/86:A439 av Björn Körlof m. fl. (m) vari yrkas	77	90
1. att riksdagen uttalar sig för att en ny regionalpolitik, grundad på generella insatser, och utökade glesbygdssatsningar skall användas för de framtida utvecklingsinsatserna i Bergslagens kriskommuner,		
2. att riksdagen uttalar sig för att de regionalpolitiska resurserna skall koncentreras på kriskommunerna i Bergslagen,		

3. att riksdagen uttalar sig för att de regionalpolitiska resurserna främst skall användas till satsning på ny teknik,

4. att riksdagen uttalar sig för att utvecklingskraften i Bergslagen skall stärkas genom att de till företagsamhet och enskilda direkt riktade skatte- och avgiftssänkningar som föreslagits av moderata samlingspartiet genomförs,

5. att riksdagen uttalar sig för att små och medelstora företag skall befrias från förmögenhetsskatt på arbetande kapital,

6. att riksdagen uttalar sig för att fri etableringsrätt inom de verksamhetsområden som i dag bedrivs av de offentliga service- och tjänstemonopolen skall tillåtas i Bergslagskommunerna,

7. att riksdagen uttalar sig för att ett system med utbyggd lärlingsutbildning, enligt moderata samlingspartiets förslag, snarast skall inrättas,

8. att riksdagen uttalar sig för att en större del av de arbetsmarknadspolitiska resurserna i stället skall satsas på nyföretagande,

9. att riksdagen uttalar sig för att Bergslagens transportekonomiska nackdelar bör minskas genom att framför allt vägnätet rustas upp samt förutsättningarna för Bergslagsflyg också förbättras,

10. att riksdagen uttalar sig för att Bergslagens särskilda förutsättningar inom områden som skogs- och träforskning, teknikutveckling inom kraftproduktionen etc. måste utnyttjas,

11. att riksdagen uttalar sig för att satsningar på forskning och utveckling av teknik som kan minska försurningsproblemen bör koncentreras till Bergslagen.

1985/86:A440 av Karl Boo m. fl. (c) vari yrkas

77 90

1. att riksdagen beslutar begära att regeringen vidtar omfattande och verkningsfulla åtgärder för att utveckla teknisk utbildning och sysselsättningsskapande åtgärder i Bergslagen,

2. att riksdagen beslutar begära att regeringen ställer erforderliga ekonomiska resurser till förfogande för sysselsättningsuppbyggnad i Bergslagsområdet.

1985/86:A441 av Birgitta Johansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts, dels om kvinnors arbetsmarknad i Skaraborgs län, dels att Skaraborgs län bör utgöra försökslän för samlade insatser för att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden.

94 102

1985/86:A442 av Paul Lestander (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till lämpliga stödinsatser vid SIGA i Gällivare.

66 71

1985/86:A443 av Nils Erik Wååg m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att stärka arbetsmarknaden i Skåne.

96 105

1985/86:A444 av Nils-Olof Gustafsson (s) och Margareta Winberg (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att Bräcke kommun i Jämtlands län skall hänföras till stödområde A. 62 47

1985/86:A445 av Olle Göransson m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att temporärt uppflytta Fagersta, Norbergs och Skinnskattebergs kommuner till stödområde B. 62 60

2. att riksdagen beslutar att uppflytta Hallstahammars kommun till stödområde C. 62 59

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en etablering av ett statligt industricentrum i Skinnskatteberg. 77 90

6. att riksdagen uttalar behovet av att reglerna för det statliga transportstödet bör ändras så att alla Bergslagskommuner omfattas av stödet. 77 90

7. att riksdagen hos regeringen begär att sådana regeländringar görs att det blir möjligt att i Bergslagen utnyttja investeringsfonder och lokaliseringslån i kombination. 77 90

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Bergslagsdelegationens personalresurser bör utökas med inriktning på ökad regional och lokal samverkan. 77 90

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Bergslagsdelegationen i samverkan med länsstyrelserna och utvecklingsfonderna bör inrätta fältkontor i Bergslagen. 77 90

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att försök bör göras med nya och smidigare beslutsvägar i regionalpolitiska stödärenden. 77 90

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att med utnyttjande av datateknik försök bör göras med decentralisering av offentlig verksamhet till länet och Bergslagen. 77 90

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att behovet av ökade investeringar i infrastrukturen uppmärksammas inom väg/järnväg och telecområdet. 77 90

Yrkandena 2 och 3 kommer att behandlas av näringsutskottet.

1985/86:A446 av Lars Ernestam (fp) och Gudrun Norberg (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att utreda möjligheten att flytta ytterligare delar av eller alternativt hela statistiska centralbyrån till Örebro. 44 18

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om regionala aspekter vid kommande planeringar av vägnätet. 78 90

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inplacering av Karlskoga och Degerfors kommuner i stödområdet. 62 61

Övriga yrkanden kommer att behandlas i andra utskott.

1985/86:A447 av Anders G Högmark (m) och Erik Hovhammar (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att statsmakterna samt centrala offentliga organ vid investerings-, lokaliserings- och dimensioneringsbeslut beaktar vad som i motionen anförts om ett regionalt helhetsperspektiv till gagn för sydöstra Sveriges utveckling.	90	99
1985/86:A448 av Inger Hestvik (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts dels om behovet av statliga satsningar till Borlänge kommun, jämställda med dem som tillkommer Bergslagskommunerna, dels om att Borlänge kommun placeras inom allmänna stödområdet.	62, 79	55, 90
1985/86:A449 av Ingemar Konradsson m. fl. (s) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av översyn av riktlinjerna och medlen för regionalpolitiken och angränsande sakområden,	77	90
4. att riksdagen medger att regeringen får bevilja medel från anslaget C 2. Regionalpolitiskt bidrag m. m. till en försöksstation för insjöfisk i Sävenfors, Hällefors kommun,	77	90
5. att riksdagen uttalar sitt stöd för de förändringar som i motionen förordats vad beträffar stödet till kommunala industrilokaler,	77	90
6. att riksdagen begär att regeringen vidtar åtgärder för att tillförsäkra utvecklingsfonderna möjligheter att ge vad som i motionen betecknats som etableringslån,	77	90
7. att riksdagen begär att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder för att förstärka industriverkets möjligheter att informera om lokaliseringsförutsättningarna i Bergslagen,	77	90
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen av etableringsdelegationens verksamhet,	77	90
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om väg- resp. järnvägsförbindelse.	77	90
Yrkandena 2 och 3 kommer att behandlas i andra utskott.		
1985/86:A450 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas		
1. att riksdagen med anledning av proposition 1985/86: 100 bil. 14 Industridepartementet, C 4. Regionala utvecklingsinsatser m. m. beslutar anvisa 300 000 000 kr. utöver regeringens förslag,	101	109
2. att riksdagen hos regeringen hemställer om initiativ till en organiserad diskussion bland regionalpolitiskt ansvariga och olika folkrörelser rörande glesbygdspolitikens mål och utformning.	32, 57	2, 40
1985/86:A451 av Inga Lantz m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning som, med särskilt beaktande av vad som i motionen anförts angående Stockholm, skall belysa de negativa effekter	38	5

som åstadkoms genom en fortsatt regionalpolitik som innebär avflyttning från vissa orter och koncentration till vissa andra orter.

1985/86:A452 av Björn Samuelson m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om en utveckling av Bergslagen. 78 90

1985/86:A453 av Jörn Svensson (vpk) och Bertil Måbrink (vpk) vari yrkas att riksdagen uttalar sig för en regionalpolitisk satsning i Blekinge i enlighet med vad som anförs i motionen. 91 98

1985/86:A454 av Sven Henricsson (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening till regeringen uttalar vad i motionen sagts om tillsättandet av en särskild länsutredning för Västernorrland med målsättning att fördjupa kunskaperna om länets svårbemästrade problem och utvecklingsmöjligheter för att på denna grund upprätta ett konkret åtgärdsprogram. 67 76

1985/86:A455 av Margó Ingvardsson m. fl. (vpk) vari yrkas
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om ett program för arbeten i Stockholms län. 86 93

Yrkande 2 behandlas i betänkande AU 1985/86: 11.

1985/86:A456 av Jörn Svensson (vpk) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen gemensamt med kommuner och länsorgan i Skåne tar initiativ till ett utvecklingsprogram i enlighet med vad som framförs i motionen. 97 105

1985/86:A457 av Bertil Måbrink (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om en utvecklingsplan för Gävleborgs län. 67 78

1985/86:A458 av Ove Karlsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om behovet av särskilda sysselsättnings- och regionalpolitiska åtgärder för Kopparbergs län. 79 90

1985/86:A459 av Ove Karlsson (s) och Barbro Nilsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett fortsatt, offensivt glesbygdssöd. 58 41

1985/86:A460 av Per-Ola Eriksson (c) vari yrkas
3. att riksdagen beslutar att Norrbottens län ur anslaget för Regionala utvecklingsinsatser tilldelas ett anslag på 120 milj. kr., 65 69

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att stimulera inflyttning till områden som under lång tid avfolkats. 65 69

5. att riksdagen beslutar att under en försöksperiod om tio år avskaffa statsskatten för fysisk person i kommuner tillhörande stödområde A. 49 26

6. att riksdagen beslutar ge regeringen till känna vad i motionen anförts om elektrifiering av järnvägssträckan Boden–Haparanda,	65	69
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hållplatser längs järnvägssträckan Boden–Haparanda,	65	69
8. att riksdagen beslutar att godstrafiken på järnvägssträckan Karungi–Övertorneå skall bibehållas,	65	69
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förlängning av det svenska järnvägsspåret till stålverket Outokumpu i Torneå,	65	69
10. att riksdagen beslutar om sådan ändring i reglerna för förnyelsefonderna att de skall användas som regionalpolitiskt instrument,	65	69
11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokaliseringssamrådet,	65	69
12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd för uppförande av industrilokaler och "Företagarnas hus".	65	69
Yrkandena 1 och 2 behandlas i AU 1985/86: 11.		
1985/86:A461 av Hans Petersson i Röstånga m. fl. (fp) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen uttalas om ett pilotprojekt i Malmöhus län med frivillig arbetsdelning,	96	104
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lägre ingångslöner som ett pilotprojekt i Malmöhus län,	96	104
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående forsknings- och utbildningsinsatser i Malmöhus län,	96	104
4. att riksdagen begär att regeringen uppdrar åt länsstyrelsen i Malmöhus län att studera möjligheterna till ytterligare trädplantering längs länets vägar,	96	104
6. att riksdagen hemställer att regeringen tar upp överläggningar med danska staten angående föroreningar av Öresund,	96	104
7. att riksdagen begär att regeringen uppdrar åt naturvårdsverket att göra en sammanställning av internationell forskning och forskningsresultat i frågan om stranderosioner,	96	104
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående järnvägarna i Malmöhus län liksom angående trafiken på Sturups flygplats,	96	104
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbindelserna över Öresund.	96	104

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att sjukgymnastutbildningen i Lund bör förbli under statlig huvudman,	96	104
16. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om hur och när de medellånga vårdutbildningarna kan överföras till statligt huvudmannaskap; utredningen bör också omfatta förslag till finansiering,	96	104
17. att riksdagen begär att regeringen låter utreda försöksverksamhet med totalansvar för exempelvis ADB-linjerna i motionens anda.	96	104
1985/86:A462 av Karl Boo (c) och Birgitta Hambraeus (c) vari yrkas	79	90
1. att riksdagen beslutar att länsanslaget bör uppräknas till 50 milj.kr. för budgetåret 1986/87,		
2. att riksdagen i övrigt som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande insatser för att stärka de mindre företagen.		
1985/86:A463 av Alf Svensson (c) vari yrkas	78	90
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om att televerket i sitt investeringsprogram och sin taxesättning mer än hittills underordnar sig regionalpolitiska mål,		
2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till översyn i syfte att förbättra järnvägskommunikationerna till, från och inom Bergslagen i enlighet med motionen,		
3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om teknisk utbildning vid högskolan i Örebro i enlighet med motionen.		
1985/86:A464 av Ingrid Hemmingsson (m) och Anders G Högmark (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning om en differentierad statsskatt som regionalpolitiskt instrument.	49	26
1985/86:A465 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att avslå budgetpropositionens förslag under bil. 14 littera C 6 (310 000 000 kr.) till ersättning för nedsatta socialavgifter,	102	113
2. att riksdagen beslutar att nedsättningen av socialavgifter i berörda område skall upphöra.	54	36
1985/86:A466 av Bertil Måbrink (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om initiativ för sysselsättningskapande åtgärder i Söderhamns kommun i enlighet med vad som i motionen angivits.	68	79
1985/86:A467 av Börje Hörnlund (c) och Karin Israelsson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna att de regionalpolitiska länsanslagen skall utgå med 750 milj.kr.,	66	73
2. att riksdagen beslutar om en höjning av väganlagen med 500 milj. kr., vilket möjliggör en upprustning av länsvägnätet i Västerbottens län,	66	73

3. att riksdagen beslutar att bidraget till enskilda vägar höjs från 50% till 70%,	66	73
4. att riksdagen beslutar att arbetsgivaravgifterna sänks av regionalpolitiska skäl i Västerbottens läns inland på sätt som anförts i motionen.	55	37
5. att riksdagen beslutar att egenföretagare och de 15 först anställda i företagen därutöver erhåller sänkta arbetsgivaravgifter med 5 procentenheter i hela Västerbottens län,	66	73
6. att riksdagen beslutar om en kraftfull satsning på ny teknik – data, elektronik och bioteknik – på sätt som anförts i motionen.	66	73
10. att riksdagen uttalar att regeringen har ett direkt ansvar för att jobben vid Stensele mekaniska verkstad tryggas,	66	73
11. att riksdagen beslutar att Gunnarns flygfält öppnas för turistflyg.	66	73
12. att riksdagen beslutar om en väsentlig förbättring av den kommunala skatteutjämningen till Västerbottens läns kommuner.	66	73
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i fråga om jordbrukets betydelse för en positiv utveckling i Västerbottens län.	66	73
14. att riksdagen uttalar att samtliga politikområden måste vägledas av ett regionalpolitiskt tänkande/ansvar i enlighet med de riktlinjer som anförts i centerpartiets regionalpolitiska motion.	66	73
Yrkandena 7 och 8 kommer att behandlas av trafikutskottet och yrkande 9 av utbildningsutskottet.		
1985/86:A468 av Ivar Franzén (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag till skattereduktion inom stödområde enligt de riktlinjer som anges i motionen.	49	26
1985/86:A469 av Yvonne Sandberg-Fries m. fl. (s) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en särskild delegation för sysselsättningsskapande åtgärder inom Blekinge län.	91	98
2. att riksdagen uttalar att det regionalpolitiska stöd som utgår i stödområde C bör få tillämpas i Olofströms kommun budgetåret 1986/87,	91	98
3. att riksdagen uttalar att regionalpolitiskt stöd som efter särskilt beslut kan utgå utanför stödområdena bör ges en generös tillämpning i Karlskrona, Ronneby, Karlshamns och Sölvesborgs kommuner,	91	98
4. att riksdagen uttalar att tidigare riksdagsbeslut angående lokalisering av statlig verksamhet till sydöstra Sverige snarast skall fullföljas,	43	13
5. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att stimulera en ökning av verksamheten/sysselsättningen vid de koncernföretag som är verksamma i Blekinge län,	91	98
6. att riksdagen uttalar att regionalpolitiska medel bör avsättas för köp av högskoleutbildning förlagd till Blekinge.	91	98

7. att riksdagen uttalar att särskild hänsyn bör tas till Blekinges besvärli- ga situation i samband med att förslag läggs om nytt system för skatteut- jämning.	91	98
1985/86:A470 av Gösta Andersson (c) och Agne Hansson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen angående ett handlingsprogram i syfte att stärka jord- bruket, service och småföretagsamhet på landsbygden för att hindra en fortsatt avfolkning.	47	23
1985/86:A471 av Bertil Jonasson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen uttala nödvändigheten av att medel till regionalpolitiska insatser ställs till länsstyrelsernas förfogande för fiskefrämjande åtgärder i skogslänen.	53	33
1985/86:A472 av Alf Svensson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till sänkning av socialavgifterna i stödområdena i enlighet med vad som anförts i motio- nen och till C 6. Ersättning för nedsättning av socialavgifter anvisa ett förslagsanslag på 460 000 000 kr., således en höjning med 150 000 000 kr.,	55, 102	37, 113
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om att televerket måste underordna sig de regional- politiska målen så att Bergslagsregionen och de norra landsdelarna ges en positiv särbehandling när det gäller utbyggnaden av telenätet,	39	7
4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om regionala utvecklingsinsatser och till C 4. Regio- nala utvecklingsinsatser m. m. anvisa ett förslagsanslag på 628 000 000 kr., således en höjning med 140 000 000 kr.	101	109
Yrkande 3 är hänvisat till näringsutskottet i motion 1985/86:N308.		
1985/86:A473 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas		
1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för regionalpolitiken som framförs i motionen,	30, 48	1, 24
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en differentiering av de sociala avgifterna,	56	38
5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett system med statliga kreditgarantier som ersätter lokaliseringsslånen,	52	30
7. att riksdagen avslår förslaget om 300 milj. kr. till C 3. Lokaliserings- lån,	99	108
8. att riksdagen anvisar ett reservationsanslag om 322 milj. kr. för C 2. Lokaliseringsbidrag m. m.,	99	107
9. att riksdagen beslutar att högsta belopp för avskrivningslån inom glesbygdssstödet skall vara 300 000 kr.,	59	44
10. att riksdagen beslutar att högsta belopp för uthyrningsstugor inom glesbygdssstödet skall vara 50 000 kr.,	59	44

11. att riksdagen beslutar att högsta belopp för IKS-stöd till enskilda projekt skall vara 50 000 kr.,	59	45
12. att riksdagen beslutar att till C 4. Regionala utvecklingsinsatser m. m. anvisa ett reservationsanslag av 588 milj. kr.,	101	109
13. att riksdagen beslutar att offertstöd inte skall beviljas fr. o. m. den 1 juli 1986,	52	31
14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om att regeringen i tilläggsbudget I skall återkomma med en ny bedömning av behovet av anslag för C 4. Regionala utvecklingsinsatser m. m., s. k. länsanslag.	101	109

Yrkandena 3 och 4 är hänvisade till trafikutskottet i motion 1985/86:T397 och yrkande 6 är hänvisat till konstitutionsutskottet i motion 1985/86:K622.

1985/86:A474 av Martin Olsson (c) och Görel Thurdin (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om vikten av att överföra ytterligare uppgifter till de statliga verk och myndigheter som är lokaliserade till Västernorrland,	43	15
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om att vid ny- och omlokaliseringar av statlig verksamhet Västernorrlands speciella behov av arbetstillfällen beaktas,	43	15
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om lokalisering av sjöfartsverkets och kustbevakningens regionala ledning för Norrland till Västernorrlands län,	67	77
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om vikten av att Norrlandsstödet utformas och får en nivå så att jordbruket i Västernorrland får en skälig ekonomi,	67	77
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om att vid fördelning av anslag för vägbyggande Västernorrlands län tilldelas den andel som motsvarar länets speciella behov,	67	77
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om resurser för utveckling av en industrihögskola i Sundsvall,	67	77
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om att staten inte bör inrätta med kartvårdscentralen i Ånge konkurrerande verksamheter.	67	77

Yrkandena 5 och 6 är hänvisade till kulturutskottet i motion 1985/86:Kr315. Yrkande 10 kommer att behandlas i näringsutskottet och yrkande 11 i trafikutskottet.

1985/86:A477 av Nils G. Åsling (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de nuvarande och i bred politisk enighet fastställda stödområdesgränserna skall efterlevas vid regionalpolitiska insatser,	46	22
--	----	----

2. att riksdagen hos regeringen begär en skyndsam utredning av regionalpolitikens effekt och av befolkningsrörelsernas långsiktiga konsekvenser för samhällsutvecklingen i Norrlands inland,	36	3
3. att riksdagen beslutar att Bräcke kommun i Jämtlands län placeras i stödområde A.	62	47
4. att riksdagen beslutar att under en försöksperiod om fem år kraftigt sänka eller avskaffa statsskatten för fysisk person i stödområde A,	49	26
5. att riksdagen beslutar sänka arbetsgivaravgifterna med 10 procentenheter i stödområde A och 5 procentenheter i område B.	55	37
6. att riksdagen hos regeringen begär en utredning av hur riskkapitalförsörjningen i stödområde A kan underlättas för enskilda individer,	49	27
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att televerkets investeringar i bl. a. ett nytt kabelnät bör ske med hänsyn till regionalpolitiska prioriteringar och därför i första hand inriktas på att bemästra kapacitetsproblemen i Norrlands inland och i "Mittnorden",	39	7
13. att riksdagen hos regeringen begär att slaktdjursavgifter som belastar jordbruksproduktionen inom stödområdena A och B bestrids av budgetmedel från de regionalpolitiska anslagen och att produktionen alltså befrias från dessa avgifter.	40	9
Övriga yrkanden kommer att behandlas i andra utskott.		
1985/86:A478 av Gunhild Bolander (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om regionalpolitikens betydelse för Gotland.	88	94
1985/86:A479 av Olle Westberg m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att främja regional utveckling och sysselsättning i Gävleborgs län.	62, 67	48, 49, 52, 78
1985/86:A480 av Erik Holmkvist (m) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om länsorganens ökade inflytande.	65	69
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om högskolans roll i Norrbotten,	65	69
3. att riksdagen beslutar att arbetsgivaravgifterna/egenavgifterna i stödområde A sänks med 10 procentenheter och i stödområde B med 3 procentenheter för hela näringslivet,	55	37
4. att riksdagen beslutar att energipriset i Norrbotten skall sänkas genom borttagande av energiskatten på el samt att riksdagen hos regeringen begär att Vattenfall gör en ny översyn på överföringsförlusternas påverkan på priset på elkraft i Norrbotten.	65	69
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en avbyråkratisering och förenkling av fraktstödet,	65	69

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om frisläppande av investeringsfonder/konton i Norrbotten.	65	69
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bättre samordning av de olika fondernas arbete i Norrbottens län.	65	69
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av de mindre företagens möjligheter till utveckling i Norrbotten.	65	69
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om värdet av att nya ägare bereds möjligheter att komma in i de statliga företagen.	65	69
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten av att öka intresset och värdet av att stimulera stora företag till etablering i Norrbotten.	65	69
11. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en avveckling av skatt på marknadsföringsåtgärder vidtagna av företagen i Norrbotten.	65	69
12. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett försök med lärlingsutbildning i Norrbottens län under fem år i enlighet med grunddragen i den moderata kommittémotionen 1985/86:Ub833.	65	69
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten av en inplanering av utbildning av nya hantverkare.	65	69
1985/86:A481 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående regionalpolitikens mål.	29, 31	1, 2
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående regionalpolitiska insatser.	48	24
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring av lagen (1983: 1055) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län i enlighet med vad som i motionen anförts.	55	37
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om glesbygdsstöd.	57	39
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om slopandet av lokaliseringslån, lokaliseringsbidrag, offertstöd och sysselsättningsstöd.	51	29
6. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett system med riskgarantilån i enlighet med vad som i motionen anförts.	51	29
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokaliseringssamråd.	50	28
8. att riksdagen till C 2. Lokaliseringsbidrag m. m. för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 22 000 000 kr.,	99	107

9. att riksdagen avslår regeringens förslag att till C 3. Lokaliseringslån för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 000 kr.,	99	108
10. att riksdagen till C 4. Regionala utvecklingsinsatser m. m. för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 550 000 000 kr.,	101	109
11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om särskilda insatser i östra Norrbotten,	65	70
12. att riksdagen till C 6. Ersättning för nedsättning av socialavgifter för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 530 000 000 kr.,	102	113
13. att riksdagen avslår regeringens förslag att till C 7. Sysselsättningsstöd för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 120 000 000 kr.,	103	114
14. att riksdagen till Riskgarantilån för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 200 000 000 kr.	99	107

1985/86:A482 av Hans Lindblad (fp) vari yrkas

2. att riksdagen i skrivelse till regeringen uttalar att regionalpolitiken mer än hittills måste beakta tjänsteproduktionen och att utbildningsfrågorna därvid måste ses som centrala i det regionalpolitiska arbetet,	67	78
3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av arbetsmarknadsinsatser i Gävleborgs län,	67	78
4. att riksdagen i skrivelse till regeringen framhåller önskvärdheten av förnyad prövning av möjligheten till gemensam väg- och järnvägsbro över Ljusnan vid Ljusne.	67	78

Yrkande 1 behandlas av utbildningsutskottet.

1985/86:A483 av Per-Richard Molén (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om flyttning av ERU:s verksamhet.	45	19
--	----	----

1985/86:A484 av Kersti Johansson (c) och Rune Backlund (c) vari yrkas	90	95
---	----	----

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om regionala utvecklingsinsatser,
  2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om ny inriktning på jordbrukspolitiken,
  3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om forsknings- och utvecklingsprojekt inom jord- och skogsbruk,
  4. att riksdagen beslutar om inrättande av en tjänst med inriktning på landsbygdsutveckling,
  5. att riksdagen beslutar om inrättande av en tjänst som forskarassistent på lantbruksuniversitetet.
- Övriga yrkanden kommer att behandlas i andra utskott.

1985/86:A485 av Agne Hansson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att samordna skärgårdspolitiken.	84	91
1985/86:A486 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen sägs om behov av regionalpolitiskt stöd till Kalmar län.	90	97
1985/86:A487 av Jan Hyttring (c) och Bertil Jonasson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om Värmlands arbetsmarknadsproblem,	78	90
2. att riksdagen beslutar avskaffa arbetsgivaravgifterna i Torsby kommun med undantag av Fryksände församling.	55	37
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokaliseringen av statlig verksamhet till Värmland.	43	14
5. att riksdagen hos regeringen begär förslag till försök med alternativ odling i Värmland i enlighet med vad som anförts i motionen,	78	90
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av statligt stöd för alpin sportanläggning i Branäs, Värmland, och att besked om statligt stöd lämnas omgående.	78	90
Övriga yrkanden kommer att behandlas i andra utskott.		
1985/86:A488 av Bertil Jonasson m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna det behov av ökade regionalpolitiska insatser som anges i motionen.	78	90
1985/86:A489 av Jan Hyttring m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar tillföra glesbygd delegationen ett anslag på 20 milj. kr. för utveckling av Hushållningssällskapens Gårdenprojekt samt för insatser för att finna nya användningsområden av landsbygdens naturresurser.	58	42
1985/86:A490 av Jan Hyttring m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att regionalpolitiska medel får disponeras så att samtliga landsbygdskommuner kan inrätta permanenta lokalrådgivartjänster.	58	43
1985/86:A491 av Karl Erik Eriksson m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar om inrättande av en regionalpolitisk kommission i enlighet med vad som anförts i motionen.	37	4
1985/86:A492 av Hans-Eric Andersson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av åtgärder för bättre balans i Stockholms län.	86	93
1985/86:A493 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) vari yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen begär tillsättande av en X-delegation,	67	78

2. att riksdagen hos regeringen begär framläggande av X-paket,	67	78
3. att riksdagen hos regeringen begär att punkterna under Utbildning beaktas,	67	78
7. att riksdagen hos regeringen begär att stödområdesindelningen ses över,	62	48, 49, 50, 51
8. att riksdagen hos regeringen begär att produktutveckling och marknadsföring i större utsträckning kan främjas med lokaliseringstöd,	53	34
10. att riksdagen hos regeringen begär att en ny industrikampanj initieras,	67	78
11. att riksdagen hos regeringen begär höjd beredskap inför den väntade konjunkturavmattningen,	67	78
12. att riksdagen hos regeringen begär ökad lokal upphandling av förnödenheter och materiel för försvaret,	67	78
13. att riksdagen hos regeringen begär att språkbruket ändras och ordet "stöd" utmönstras ur regionalpolitiken och ersätts med mer adekvat uttryck.	49	25
Övriga yrkanden kommer att behandlas i andra utskott.		
1985/86:A494 av Lars De Geer m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om ett åtgärdsprogram för Bergslagen.	78	90
1985/86:A495 av Kjell-Arne Welin (fp) och Margitta Edgren (fp) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen tillsätter en arbetsgrupp för kartläggning av arbetsmarknaden i Malmöhus län och att denna arbetsgrupp också skall lämna förslag till åtgärdsprogram.	96	104
1985/86:A496 av Bo Lundgren m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om att motverka regional obalans i samband med offentliga organisationsförändringar.	42	10
1985/86:A497 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om åtgärder för en bättre fördelning av arbetsplatser inom Stockholms län.	86	93
Yrkandena 2 och 3 är hänvisade till utbildningsutskottet i motion 1985/86:Ub839 och yrkande 4 till trafikutskottet i motion 1985/86:T437.		
1985/86:A498 av Olof Johansson m. fl. (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära åtgärder inom regionalpolitik, samhällsplanering och resursanvändning som kan hejda den snabba befolkningskoncentrationen till Stockholmsregionen i enlighet med vad som anförts i motionen,	85	92
2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att byggnadsstyrelsen får i uppdrag att sätta hyrestak för myndigheters förhyrning i Stockholmsregionens inre delar i syfte att främja en bättre balans mellan arbetsplatser och bostäder inom hela Stockholmsområdet.	86	93

Yrkandena 3 och 4 är hänvisade till näringsutskottet i motion 1985/86:N453, yrkande 5 till jordbruksutskottet i motion 1985/86:Jo797 samt yrkande 6 till trafikutskottet i motion 1985/86:T438.

1985/86:A499 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari yrkas 84 91

1. att riksdagen beslutar hos regeringen hemställa om utarbetandet av ett handlingsprogram för skärgårdarna av det slag som anförts i motionen,

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder för att åstadkomma en bättre nationell samordning av skärgårdspolitiken.

Yrkande 3 är hänvisat till jordbruksutskottet i motion 1985/86:Jo430.

1985/86:A500 av Ylva Annerstedt (fp) vari yrkas -

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en trafikflygplats bör byggas på Södertörn, 86 93

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om fördelning av anslag till Stockholms län vad gäller vägenslag, arbetsmarknadsresurser och bostadslån till kulturhistoriskt värdefulla byggnader, 86 93

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om en rationalisering av miljöskyddsbestämmelserna i Stockholms län, 86 93

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i övrigt anförts i motionen om behovet av åtgärder för att motverka obalansen i Stockholms län. 86 93

Yrkande 5 är hänvisat till utbildningsutskottet i motion 1985/86:Ub620, och yrkande 7 kommer att behandlas av trafikutskottet i betänkandet TU 1985/86: 14.

1985/86:A608 av Rosa Östh m. fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sagts om utbildningsinsatser för kvinnor i samband med regionalpolitiska åtgärder. 53 35

Yrkandena 1, 3–6 samt 8–9 behandlas av utskottet i andra betänkanden, yrkandena 7 och 10–12 behandlas av andra utskott.

Motioner väckta med anledning av proposition 1985/86: 125

1985/86: 460 av Margareta Gard (m) vari yrkas att riksdagen beslutar uttala sig för att Hedemora kommun tillförs stödområde C. 62 57

1985/86: 461 av Iréne Vestlund m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om överföring av Hedemora kommun till stödområde C. 62 57

1985/86: 467 av Lars Ernestam (fp) och Gudrun Norberg (fp) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utbyggnad av vägen Hällefors–Karlskoga,	77	89
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en genomfartsled för vägtrafik i nord/sydlig riktning genom Bergslagen,	77	89
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tillfällig inplacering av Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner i stödområde B,	62	53, 54
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om transportstöd till Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner,	77	89
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ansvarsfördelning mellan Bergslagsdelegationen, länsstyrelsen och övriga myndigheter,	77	82
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tillfälliga medel för extra insatser i Ljusnarsbergs kommun,	77	90
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att de utbildningsinsatser som föreslagits i propositionen kommer Örebro län till del.	77	84
1985/86: 468 av Ove Karlsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet att – inom den ekonomiska ramen för utvecklingsprogrammet för Bergslagen – kunna använda vissa medel för SVUXA-insatser.	76	84
1985/86: 469 av Lars-Ove Hagberg m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen med anledning av proposition 125, bilaga 10, C 11. Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen beslutar att hos regeringen begära ett miljardprogram för Bergslagslänen innehållande följande:	76	81
a) Ytterligare satsningar på Bergslagens infrastruktur, vägar, järnvägar, högskola, telekommunikationer, enligt vad i motionen anförts.		
b) Det privata näringslivet i Bergslagen åläggs att återinvestera sina vinster i regionen samtidigt som förbud mot avsked genomförs enligt vad i motionen anförts.		
c) Bergslagskommunerna erhåller ett riktat sysselsättningsstöd.		
d) Styrning av nyetableringar till skogslänen och Bergslagen enligt vad i motionen anförts.		
e) Mellersta löntagarfonden ges nya uppgifter för att under en period skapa 1000 nya arbetstillfällen i Bergslagslänen enligt vad i motionen anförts.		
f) Statsföretag engageras i Bergslagen, i en ny roll, för en industriell utveckling bl. a. i näringar enligt vad i motionen anförts.		

g) I varje Bergslagslän upprättas ett program för att stoppa utflyttning och utveckla sysselsättningen.

1985/86: 472 av Lars De Geer m. fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om administrationen av Bergslagsstödet,	76	82
2. att riksdagen beslutar om inplacering av samtliga i regionen ingående kommuner, med undantag för Karlskoga, i stödområde C,	62	48, 57, 59, 61, 63, 64, 65
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om en förstärkning av infrastrukturen i Bergslagen,	77	89
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att skapa förutsättningar för deltidjordbruket att leva kvar,	76	90
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om stöd till turistnäringen i Bergslagen.	76	90

Yrkandena 4–6 kommer att behandlas av näringsutskottet i betänkande NU 1985/86: 35.

1985/86: 473 av Margareta Gard (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten av en förbättring av persontrafiken mellan Ludvika–Smedjebacken och Stockholm,	77	89
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att telelinjenätet bör byggas ut så att hinder för utökade data- och telekommunikationer inte uppstår samt att Västerbergslagen ges förtur vid utbyggnad av ny kabel med fiberoptik.		

1985/86: 475 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om inriktning av åtgärderna för att stimulera utvecklingen i Bergslagsregionen.	75	80

Yrkandena 2 och 3 kommer att behandlas i betänkande AU 1985/86: 18.

1985/86: 478 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens förslag att till arbetsmarknadsutbildning på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.,	74	87
2. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Sysselsättningsskapande åtgärder på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 000 kr.,	74	88
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om användningen av regeringens finansfullmakt för täckande av kostnader som uppstår för utökade insatser för arbetsmarknadsutbildning i Bergslagsregionen under innevarande budgetår,	74	87

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om finansiering av arbetsmarknadsutbildning under budgetåret 1987/88.	74	87
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående Bergslagsdelegationen.	74	82
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående användning av medel för företagsutveckling.	74	83
7. att riksdagen till Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 68 000 000 kr.,	74	86
8. att riksdagen hos regeringen begär nytt förslag till utbildningsinsatser för Bergslagen i enlighet med de riktlinjer som angivits i motionen.	74	84
1985/86: 480 av Karl Boo m. fl. (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att till Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisa ett med i förhållande till regeringens förslag med 50 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag om totalt 255 000 000 kr. i enlighet med som anförts i motionen.	76	86
2. att riksdagen beslutar att till anslaget för regionala utvecklingsinsatser – det s. k. länsanslaget – för insatser i Kopparbergs, Värmlands, Örebro och Västmanlands län bevilja ytterligare 50 000 000 kr. på tilläggsstat III för budgetåret 1985/86.	76	90
3. att riksdagen beslutar att Avesta, Smedjebackens och Ludvika kommuner under en övergångsperiod inplaceras i stödområde A och därefter i stödområde B.	62	58
4. att riksdagen beslutar att Hedemora och Gagnefs kommuner inplaceras i stödområde C.	62	56, 57
5. att fraktstödet i Dalarna skall utgå som tidigare och att därtill företag i kommunerna Ludvika och Smedjebacken görs transportstödsberättigade.	76	89
6. att riksdagen beslutar att anslå 10 milj. kr. för byggandet av en bro över Dalälven vid Hovnäs i Avesta kommun.	76	89
8. att riksdagen beslutar hos regeringen begära en översyn av inplaceringen i stödområden av kommunerna i Värmlands, Örebro och Västmanlands län i enlighet med vad som anförs i motionen.	62	67
9. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om flyghögskola i Västmanlands län.	76	90
10. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om utvecklingsinsatser i Örebro län.	76	90
11. att riksdagen beslutar att anvisa 16 000 000 kr. för vägbyggandet i Bergslagsdelen av Värmland i enlighet med vad som anförs i motionen.	76	90
12. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om ökat ekonomiskt stöd till högskolan i Karlstad.	76	84
Yrkande 7 behandlas av näringsutskottet i betänkande NU 1985/86: 35.		

1985/86: 481 av Margareta Gard (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att av de medel som anslås till Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 3 000 000 kronor skall användas till ett tekniskt centrum i Ludvika.

83 84

Motion väckt med anledning av proposition 1985/86: 130

1985/86: 421 av Karin Söder m. fl. (c) vari yrkas

31 2

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen av fördelningspolitiken och bl. a. regionalpolitikens roll i detta sammanhang.

Övriga yrkanden behandlas av andra utskott.

Utskottet

Bakgrund

Med anledning av en särskild proposition (1984/85: 115) och ett betydande antal motioner gjorde riksdagen en bred översyn (AU 1984/85: 13) av de regionalpolitiska frågorna våren 1985. Därvid betonades att målen för regionalpolitiken och denna politikens allmänna inriktning skulle vara oförändrade. Däremot ändrades reglerna på flera punkter i fråga om det regionalpolitiska stödet och glesbygdsstödet. Ökad vikt lades vid stöd till teknik- och kunskapsspridning, och länsstyrelserna fick möjlighet att tilldela utvecklingsfonderna utvecklingskapital från det s. k. länsanslaget. Några ändringar gjordes däremot inte i stödområdesindelningen. I årets budgetproposition läggs huvudvikten vid medelsanvisningarna till de olika anslagen, medan motionerna tar upp frågor som rör hela det regionalpolitiska fältet.

Målen för regionalpolitiken

De allmänna målen för regionalpolitiken formulerades redan under 1960-talet. Dessa mål innebär att alla människor oavsett var de bor i landet skall ges tillgång till arbete, service och en god miljö. Riksdagen uttalade så sent som förra året (AU 1984/85: 13) att dessa allmänna mål bör ligga fast. *Mål och riktlinjer för regionalpolitiken* tas upp i tre motioner.

I moderata samlingspartiets kommittémotion 1985/86: A481 framhålls att dessa mål endast i liten utsträckning kan påverkas av de traditionella regionalpolitiska medlen. Det är i stället politiken på en lång rad olika områden som kan ge förutsättningar för tillväxt och utveckling i hela Sverige. En väl avvägd ekonomisk politik anges som en grundförut-

sättning för att målet skall kunna nås. All erfarenhet visar enligt motionen att de "svagaste" regionerna drabbas hårdast i tider av ekonomisk stagnation och tillbakagång. Vidare anförs att regional utveckling kräver att de välståndsskapande krafterna i näringslivet främjas. Offentliga insatser kan aldrig i längden bära upp utveckling och sysselsättning i en region. Motionärerna framhåller att vikten härav måste understrykas, eftersom regional utveckling ofta diskuteras enbart i termer av olika bidrag och stöd.

Regional balans beskrivs i folkpartiets motion 1985/86: A473 som ett av de viktigaste målen för den ekonomiska politiken. Det framhålls att det är uppenbart att detta mål är lättare att uppnå vid god tillväxt i ekonomin som helhet och när den allmänna ekonomiska politiken skapar goda förutsättningar för en expansion av näringslivet. Vidare erinras om att målet arbete åt alla också innebär att det skall finnas goda möjligheter att välja mellan olika typer av arbeten samt att dessa skall ge trygg sysselsättning. De senaste årens strukturförändringar inom industrin visar betydelsen av väldifferentierade arbetsmarknader som är motståndskraftiga vid sådana förändringar. Särskilda insatser behövs enligt motionärerna för att åstadkomma differentierade arbetsmarknader även på mindre och medelstora orter.

Centerpartiet förordar i motion 1985/86: A405 att regionalpolitiken skall inriktas så att den långsiktigt kan bidra till en decentraliserad samhällsstruktur med balans såväl inom som mellan olika regioner. Regionalpolitiken skall vara ett instrument för decentralisering och medverka till att bryta den koncentrationsutveckling som nu präglar centrala delar av samhällets organisation. Regionalpolitiken skall vidare aktivt bidra till att lösa landets ekonomiska, sociala och miljömässiga problem. Den kan då ge ett avgörande bidrag till att lösa problem för boende i såväl storstad som glesbygd. Det är därför enligt motionärerna nödvändigt med en helhetssyn på bl. a. näringspolitiken, sysselsättningspolitiken, trafikpolitiken, bostadspolitik och skattepolitiken. Varje åtgärd inom dessa områden sägs påverka den regionala utvecklingen. Regionalpolitiken måste vidare ses som en integrerad del i arbetet för att stärka landets ekonomi. En bättre regional balans innebär enligt motionen att landets samlade produktionsresurser kan utnyttjas på ett bättre sätt.

De allmänna mål för regionalpolitiken som det rätt politisk enighet om sedan mitten av 1960-talet bekräftades ånyo genom riksdagens beslut år 1985 (AU 1985/86: 13). Som framgått ovan innebär huvudmålet att alla människor oavsett var de bor skall ges tillgång till arbete, service och en god miljö. Inga nya omständigheter har tillkommit sedan dess som skulle motivera ett ändrat ställningstagande. Utskottet uppfattar heller inte vad som anförs i motionerna A405, A473 och A481 som krav härpå. Dessa behöver mot den bakgrunden inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida såvitt avser nu redovisade avsnitt.

Den regionala problembilden

Efter att ha pekat på den ökade inflyttningen till vissa storstadsregioner och utflyttningen från skogslänen framhåller Alf Wennerfors m. fl. (m) i

motion 1985/86: A481 att socialdemokraternas politik motverkar en positiv utveckling av de mindre gynnade regionerna. Motionärerna menar att medborgarna blir hårt beskattade samtidigt som stora transfereringar och en omfattande offentlig sektor leder till att de ekonomiska resurserna och besluten flyttas från enskilda människor till politiker och ämbetsmän, vilket ofta också innebär en geografisk förflyttning av besluten.

Vidare hävdas i motionen att löntagarfonderna motverkar det uppsatta målet om en balanserad regional utveckling. För de regioner i vårt land som domineras av småföretag sägs dessa fonder innebära en avsevärd kapitaldränering.

I motionen lämnas vidare en redovisning av den politik moderata samlingspartiet förordar på en rad samhällsområden och av de effekter denna politik antas få på den regionala utvecklingen. Det gäller sänkt skattetryck, omläggning av arbetsmarknadspolitiken, utbildning och spridning av ny teknik, ökat utrymme för privata serviceföretag, åtgärder inom jord- och skogsbruk m. m.

I motion A405 av Karin Söder m. fl. (c) anføres att under de år centerpartiet medverkade i regeringen ökade befolkningen i skogslänen med drygt 4 000 personer. Åren 1983–1985 har enligt motionen inneburit att befolkningen i dessa län minskat med närmare 16 000 personer. Under samma period har storstadsregionerna, och då framför allt Stockholm, kraftigt ökat sin befolkning. Stockholms län ökade under åren 1983–1985 med ca 34 000 personer. I motionen tolkas detta så att den socialdemokratiska regeringen haft en medveten strävan att öka koncentrationen i samhället. Motionen talar om en medveten socialdemokratisk flyttlasspolitik.

Som direkt allvarlig beskrivs utvecklingen för de mera renodlade jord- och skogsbruksbygderna, vilka redan i utgångsläget är så hårt drabbade att även marginella förändringar i befolkningsunderlaget kan få svåra följder. För många kommuner i glesbygder landet över är läget sådant att de knappast kan upprätthålla en godtagbar service, varför en ytterligare avfolkning skulle innebära katastrof för dessa kommuners ekonomi.

Motionärerna anför vidare att en effekt av befolkningsomflyttningen är att i många glesbygdskommuner är befolkningen i dagsläget så "gammal" att en bibehållen och förstärkt samhällsservice kräver att förutsättningar skapas för inflyttning av personer i arbetsför och fertil ålder.

I motionen dras slutsatsen att befolkningskoncentrationen får negativa effekter för samhällets ekonomi i form av hög andel socialhjälpstagare i inflyttningskommunerna och hög arbetslöshet i avfolkningskommunerna.

Motionärerna framhåller i det sammanhanget att eftersom det är främst ungdomar och unga familjer som flyttar från avfolkningskommunerna minskar barnantalet. Nedläggning av skolenheter beskrivs som den mest kännbara följden av denna utveckling.

Centerpartiet fullföljer sin kritik mot den av regeringen förda regionalpolitiken i motion 1985/86: 421 med anledning av proposition 1985/86: 130 om inkomstskatten för åren 1986 och 1988. Motionärerna anser att regeringen är passiv i de grundläggande regionalpolitiska frågorna och förordar en målmedveten fördelningspolitik i vilken regionalpolitiken spelar en aktiv roll.

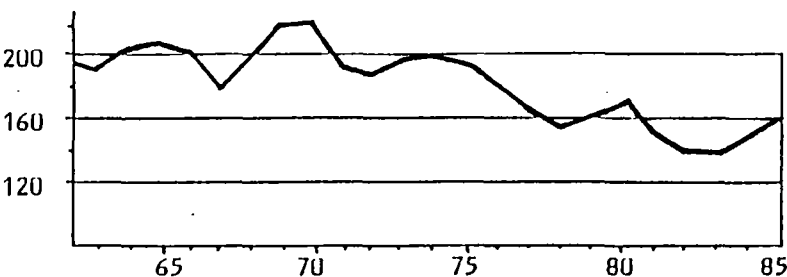
Vpk anför i partimotion 1985/86: A450 att det är ett ytligt sätt att analysera de regionalpolitiska problemen när man utgår från 1985 års befolknings-siffror. Motionärerna menar att det i och för sig inte är förvånande att konjunkturen under år 1985 fick negativa flyttningseffekter. Detta säger emellertid inget om de regionalpolitiska problemen, eftersom de enligt motionen rör sig på ett djupare plan. Här erinras om att nedgången inom den relativt stora jord- och skogssektorn som tidigare var den tyngsta faktorn i skogslänens negativa utvecklingsbild nu väger mindre tungt samt att de regionala strukturproblemen inom industrin får ökad vikt.

En företeelse som nämns särskilt är att äldre regionalt förankrade företag och finansgrupper trängs ut eller köps upp och därmed blir knutna till maktcentra utanför den egna regionen, eller också överges deras företag av de nya ägarna. Vidare pekats på att utvecklingen nu hämmas inom den sektor som betytt mest för utvecklingen under 1960-talet och 1970-talet, nämligen den offentliga sektorn.

Utskottet tar först upp påståendet i motion A405 att socialdemokraterna bedriver en medveten flyttlasspolitik. Den huvudfråga som därvid måste ställas är följande: Kan de förändringar i befolkningsomflyttningen som enligt motionärerna kan iaktas mellan åren före och efter regeringsskiftet 1982 härledas till medvetna skillnader beträffande de åtgärder som kan påverka befolkningsutvecklingen eller är de att beteckna som svårpåverkade och normala anpassningar inom det samhällsekonomiska system som vi i stor politisk enighet valt.

Först kan konstateras att om man följer utvecklingen år från år ser man inte några trender i anslutning till regeringsskiftet. Ett betydelsefullt mått på utvecklingen från regionalpolitiska utgångspunkter är flyttningarna över länsgräns. Dessa flyttningar kan nämligen enligt utskottets mening ses som ett samlat mått på de långväga flyttningarna, vilka vanligen anses innebära de största riskerna för välfärdsförluster. Som framgår av nedanstående diagram har dessa flyttningar gradvis avtagit i omfattning sedan slutet av 1960-talet och var under åren 1982 och 1983 de lägsta som redovisats sedan den aktiva regionalpolitiken infördes. Det som ger tydligast utslag i utvecklingen är konjunkturvariationerna, inte de politiska maktskiftena.

Flyttande över länsgräns 1962–1986
1000-tal

Källa: ERU och SCB.

Ser man närmare på befolkningsomflyttningarnas inriktning kan man som expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU) visat (ERU-

rapport 22) urskilja två tydliga trendbrott under de senaste 15 åren. Ett skedde omkring år 1970 och hade en internationell motsvarighet och innebar utflyttning från storstadsområden och andra större centra till landet i övrigt. Ett annat inföll år 1981 och innebar att en viss inflyttning till större centra åter tog vid. Dessa nya utvecklingstendenser satte alltså in redan under den tid då centerpartiet hade ett regeringsansvar. Utskottet vill emellertid inte därav dra slutsatsen att detta var ett resultat av en medveten centerpartistisk regionalpolitik.

Självfallet är det svårt att ge ett entydigt svar på frågan varför den relativt balanserade regionala utvecklingen under större delen av 1970-talet försämrades under början av 1980-talet. Den totala omflyttningen har inte ökat: den var under år 1985 t. o. m. lägre än under högkonjunkturåret 1980. Relativt måttliga förskjutningar i flyttningsströmmarna mellan de båda åren ledde emellertid till nettoutflyttning från storstadsområdena år 1980 och nettoinflyttning till samma områden år 1985.

Förslag till regionalpolitiska åtgärder som skulle ha sådan precision i fråga om kvantitativa effekter och tidsmässig anpassning att ovan beskrivna förskjutningar skulle kunnat motverkas har enligt utskottets mening inte lagts fram.

Ett skäl till svårigheterna att hänföra effekterna av en viss regionalpolitisk åtgärd till tiden för ett visst regeringsinnehav är att resultatet av åtgärderna är långsiktiga. Detta är en självklarhet när det gäller effekterna av infrastrukturella åtgärder, t. ex. utbyggnad av den tekniska utbildningen i en region, men det gäller också insatser som direkt avses påverka sysselsättningen. Här kan erinras om att det första beslutet om omlokalisering av central statlig verksamhet togs i början av 1970-talet men var fullt genomfört först tio år senare. Även beslut om lokaliseringstöd till industrin får vid nylokalisering effekt först något eller några år efter att beslut om sådant stöd tagits.

En orsak till den bättre regionala balansen under 1970-talet är enligt utskottets bedömning den sysselsättningsökning som följde med den offentliga sektorns utbyggnad (se efterföljande tabell).

Den offentliga sektorns roll för sysselsättningsutvecklingen

	Offentlig sektor		Övriga sekt. Förändr. 1970–1980 i tusental
	Andel av sysselsättn.	Förändr. 1970–1980 i tusental	
Stockholmsregionen	30.0	74.4	22.7
Göteborgsregionen	28.0	36.2	2.1
Sydvästra Skåne	30.9	25.2	-5.9
Stödjepunkter i Syd- och Mellansverige	31.2	100.9	3.6
Stödjepunkter i skogslänen	31.0	54.3	18.7
Medelstora/mindre regioner i Syd- och Mellansverige	24.4	71.2	-9.2
Sjuhäradsbygden	23.8	7.8	-8.3
Östra Småland	24.4	4.4	-2.8
Gotland	30.5	2.8	1.1
Bergslagen	23.4	11.9	-6.8
Medelstora/mindre regioner i norra Sverige	27.9	17.6	-0.6
Norra inlandet	29.1	16.3	-5.8

En betydande del av sysselsättningsökningen inom den offentliga sektorn under denna tid skedde på primärkommunal nivå och fick därmed en ganska jämn spridning över landet. Ett huvudskäl till omslaget i utvecklingen kan därför vara den lägre tillväxt inom denna sektor som av samhällsekonomiska skäl eftersträvats under 1980-talet – en utveckling som för övrigt även haft centerpartiets stöd.

Utskottet drar sålunda den slutsatsen att de omständigheter som ledde till den bättre regionala balansen under 1970-talet inte berodde på något särskilt genomslag för centerpartistisk regionalpolitik utan i huvudsak berodde på en utbyggnad inom offentlig sektor som i varje fall delvis vilade på beslut som togs före regeringsskiftet år 1976.

Variationerna i utvecklingen grundas enligt utskottets mening därutöver på de förutsättningar som det blandekonomiska systemet ger, med de genomslag av internationella konjunkturväxlingar som följer av det. Här bör emellertid noteras som anmärkningsvärt att de regionala obalansproblemen numera synes öka under högkonjunkturår – utskottet återkommer härtill i det följande – samt att den ökade nettoutflyttning som kan noteras för skogslänen under år 1985 paras med ökad sysselsättning och en minskande arbetslöshet, dvs. en förbättring av läget på arbetsmarknaden i dessa områden.

Utskottet konstaterar vidare ett centerpartiet inte på ett mera preciserat sätt anger vilken regional struktur man eftersträvar med den decentralistiska utveckling man säger sig vilja åstadkomma. Argumentationen i motion A405 liksom i centerpartimotioner från tidigare år ger emellertid närmast intryck av att man inte vill acceptera några förändringar alls av den regionala strukturen. En sådan politik är naturligtvis inte förenlig med en normalt fungerande marknadsekonomi utsatt för internationell konkurrens och med ett bibehållande av enskilda människors fria bosättningsrätt. Utskottet kan inte heller se att centerpartiet nu eller tidigare har lagt fram förslag till åtgärder som annat än marginellt skulle kunnat leda till en annan regional utveckling än den som nu sker. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1985/86:A405 och 1985/86:421 i aktuella delar.

Av den redogörelse som lämnas i motion A481 för moderata samlingspartiets politik inom en rad samhällsområden drar utskottet slutsatsen att huvudsyftet är att förbättra marknadsekonomin funktionssätt. Frågan är då hur en sådan allmän inriktning av politiken påverkar strävandena att nå regional balans. När motsvarande frågeställning behandlats tidigare år har utskottet hyst starkt tvivel till att den politik som moderata samlingspartiet förordar inom områden utanför regionalpolitiken skulle ge förbättrade förutsättningar för att nå regional balans. Utskottet har därvid erinrat om att ett skäl till att en mera aktiv regionalpolitik infördes i mitten av 1960-talet var att den fria marknadsekonomin – vars rörelsefrihet moderaterna synes vilja öka – hade lett till de stora regionala obalanser som man då ingrep mot. Det finns inget som talar för att ökad frihet för marknadskrafterna i dag skulle få andra konsekvenser nu. Tvärtom skulle de regionala obalanserna enligt utskottets mening öka.

Samma parti förordar vidare en politik som minskar den offentliga sektorns omfattning. Utskottet vill här erinra om – som redovisats ovan –

att den offentliga sektorns tillväxt är en viktig förklaringsgrund till de senaste 15 årens förbättrade regionala balans. Den lägre tillväxt som i dag förutses inom denna sektor kan vara en orsak till de tendenser till ökade regionala obalanser som nu kan ses. En långtgående privatisering av denna sektor skulle dessutom innebära att samhällets service mer än nu skulle behöva anpassas till de skilda lokala marknadernas efterfrågan. Det betyder i sin tur sämre service i glesbefolkade områden och i regioner med låg ekonomisk bärkraft samt som en följd därav också sämre sysselsättningsmöjligheter i dessa områden. Motion A481 avstyrks av utskottet med vad som här anförts.

Utskottet kan till stor del instämma i den problembeskrivning som ges i motion A450 (vpk). Utskottet vill när det gäller den i motionen påtalade koncentrationen av ägandet till vissa företagsgrupper i Stockholmsregionen och Västsverige peka på den roll löntagarfonderna kan spela. Dessa fonder har visserligen inte tilldelats ett regionalpolitiskt ansvar, men varje fondstyrelse har genom sin personsammansättning en klar förankring i en geografiskt sammanhållen region. Den regionala anknytningen innebär att resp. styrelse kommer att ha särskild kunskap om utvecklingen i den egna regionen, bl. a. i fråga om de företagsgrupper som nämns i motionen.

Med anledning av vad som anförts i samma motion om den offentliga sektorn vill utskottet framhålla att en stark sådan sektor som förändras i takt med den ekonomiska utvecklingen är en grundförutsättning för att en balanserad sysselsättningsutveckling skall kunna uppnås i de regionalpolitiskt mest utsatta delarna av landet. Det är också en förutsättning för att en tillfredsställande serviceförsörjning skall kunna erbjudas i detta område. Den service som stat och kommun beslutar om kan nämligen lokaliseras och dimensioneras så att regionala jämställdhetsaspekter kan tillgodoses i betydligt högre grad än om marknadens efterfrågan skall vara styrande i dessa hänseenden. Utskottet har redan i det föregående berört de problem som skulle inträffa för regionalpolitiken om den offentliga sektorn trycks tillbaka och väsentliga delar av dess service privatiseras. Mot bakgrund av det anförda bör motion A450 inte föranleda några åtgärder i denna del.

Utredningar om regionalpolitiken

I flera motioner begärs utredningar eller motsvarande i regionalpolitiska frågor.

Centerpartiet anser i motion 1985/86: A405 att den regionala utvecklingen motiverar att en ny *utredning om regionalpolitiken* tillsätts. Denna utredning bör snabbt lägga fram förslag som främjar såväl en etablering av företag inom de framtidsinriktade branscherna som en spridning av teknik och kunnande till regionalpolitiskt känsliga områden. En stark differentiering av arbetsgivaravgifterna nämns som en tänkbar åtgärd.

Det är enligt motionärerna vidare viktigt att den relativa begränsning som råder på de lokala arbetsmarknaderna inte blir ett ytterligare hinder när det gäller att få tillgång till den nya tekniken. Arbetsmarknadsregler m. m. måste därför anpassas så att det framstår som realistiskt för kvalificerade personer att söka sig till stödområdet. I de flesta fall är det fråga om

maka/makes möjligheter till arbete. Utredningen bör enligt motionen även belysa vilka arbetsmarknads- och andra regler som kan verka hindrande i dessa hänseenden.

Vidare föreslås en noggrann prövning av möjligheterna att finna nya och annorlunda stödformer som såväl tar sikte på att stimulera teknisk och annan kompetens i befintliga företag och till nyföretagande som åtgärder inriktade mot de enskilda människorna. Som exempel nämns att skattesystemet bör kunna utnyttjas som ett medel för att åstadkomma regional balans utöver den utjämning som redan sker genom den kommunala skatteutjämningen. För kommuner med den mest snedvridna åldersstrukturen krävs enligt motionärerna sannolikt en återinflyttning för att en positiv befolkningsutveckling skall nås, varför någon form av "inflyttningsstöd" bör övervägas så att enskilda människor upplever att det finns uppenbara fördelar även ekonomiskt att bosätta sig i dessa kommuner. Det krävs enligt motionärernas mening att det regionalpolitiska stödsystemet innefattar både företagsinriktat och individinriktat stöd om en positiv utveckling i glesbygd och småorter i de mest utsatta utflyttningskommunerna skall kunna åstadkommas. Det är vidare väsentligt att det företagsinriktade stödet hanteras på regional nivå i syfte att få en så bra beslutsprocess som möjligt.

Utredningen bör även presentera mera konkreta riktlinjer för lokalisering av nytillkommande statlig verksamhet och decentralisering av funktioner inom de statliga myndigheterna. Vidare bör prövas att göra det regionalpolitiska stödet mer differentierat, flexibelt och möjligt att anpassa efter förhållanden som råder i olika delar av landet. I förhandlingar mellan staten och enskilda företag bör villkoren för olika stöd bestämmas utifrån de regionalpolitiska effekter som eftersträvas i en viss region, vilket kan innebära att t. ex. nya former av offertstöd måste prövas.

Därutöver föreslår motionärerna att flyttningsbidragets framtida utformning bör tas upp i det föreslagna utredningsarbetet. Strävandena bör därvid vara att finna regler som både främjar en bättre regional balans och minskar statens utgifter för dessa bidrag.

Även Nils G. Åsling (c) kräver i motion 1985/86:A477 en regionalpolitisk utredning, men inriktad på Norrlands inland. I motionen begärs en skyndsamt utredning av regionalpolitikens effekt i stödområdena i syfte att förbättra de regionalpolitiska instrumentens effekt i inlandet. Utredningen bör även avse befolkningsrörelsernas långsiktiga konsekvenser för samhällsutvecklingen.

Utskottet noterar att kraven på utredning i motion A405 främst rör de regionalpolitiska åtgärdernas utformning. Med anledning därav bör erinras om att dessa frågor behandlats av en utredning som avslutade sitt arbete så sent som i augusti 1984. Utredningen fullföljdes genom proposition till riksdagen våren 1985. Det är alltså endast ett år sedan riksdagen tog ställning till den regionalpolitiska åtgärdsarsenalen. Med hänvisning till vad som anförs i motionen finns det särskilt anledning peka på bl. a. de åtgärder som beslutades för att främja teknisk utveckling och teknikspridning.

Flertalet av de åtgärder som tas upp i motionen har redan prövats, bl. a. i

det nyss nämnda utredningsarbetet och i vissa fall också avvisats vid tidigare utskottsbehandling. Några nya omständigheter som skulle motivera förnyad utredning i dessa delar har enligt utskottets mening inte förts fram i motionen. Utskottet återkommer senare i betänkandet till frågor som rör den statliga verksamhetens lokalisering. Utskottet avstyrker med det anförda förslaget i motion A405 om en ny regionalpolitisk utredning.

De argument mot en ny regionalpolitisk utredning som redovisats ovan är även giltiga gentemot utredningsförslagen i motion A477 som därför också avstyrks av utskottet.

För att åstadkomma nationell samling kring de åtgärder som krävs för en positiv regional utveckling i hela landet föreslås i motion 1985/86:A491 av andre vice talman Karl Erik Eriksson m. fl. (fp, m, c) att en *regionalpolitisk kommission* tillkallas med ledande representanter för regeringen, de politiska partierna, näringslivet och de fackliga organisationerna. För att ge erforderlig tyngd åt arbetet föreslås att kommissionen skall ledas av statsministern.

Motionärerna menar att även om de traditionella stödåtgärderna i fortsättningen kommer att ha betydelse när det gäller att hejda utvecklingen mot ökade regionala obalanser krävs en extraordinär insats som visar att statsmakterna har uppmärksammat problemen och är beredda att göra allt för att få resurserna mer rättvist fördelade över landet.

Yrkande om en kommission för regionalpolitiska åtgärder finns också i motion 1985/86:A427 av Arne Nygren m. fl. (s). Kommissionens mål bör vara att i god tid före hösten 1986 presentera förslag som kan formuleras i ett "Skogslänspaket" av åtgärder för att stoppa utflyttningen från de sju nordligaste länen.

Även i motion 1985/86:A410 av Sven Henricsson m. fl. (vpk) yrkas en delegation med här berörda uppgifter beträffande det norra inlandet.

Såvitt utskottet kan se skulle en kommission med de uppgifter som föreslås i de båda motionerna A427 och A491 närmast få rent operativa uppgifter. Utskottet finner det naturligt att uppgifter av det slaget och som dessutom avser större delen av landet bör handhas av regeringen. För samordning av regionalpolitiska insatser inom regeringens kansli finns numera en särskild statssekreterargrupp och för samråd i en vidare krets det regionalpolitiska rådet som leds av industriministern. Enligt vad utskottet erfarit avser industriministern att föreslå regeringen att ändra rådets sammansättning för att aktivera dess verksamhet. Utskottet utgår ifrån att organisatoriska förutsättningar därmed skapas för en effektiv bearbetning av bl. a. de problem som nämns i motionerna.

Även om utskottet sålunda finner att en kommission inte är en ändamålsenlig arbetsform vill utskottet stryka under vikten av att regeringen med skärpt uppmärksamhet följer den regionala utvecklingen. Det finns anledning erinra om att stor samstämmighet har rått om den uppfattningen, för övrigt upprepad i flera av årets motioner, att en god allmänekonomisk utveckling utgör den bästa grunden för strävandena att nå regional balans.

Mot den bakgrunden är det mycket oroande att det under år 1985, som måste betecknas som ett högkonjunkturår, uppträder påtagliga tecken på ökande regional obalans. Flertalet skogslän hade sålunda ett sämre flytt-

ningsnetto under år 1985 än under år 1984 och detta samtidigt som arbetsmarknaden i dessa län förbättrades enligt arbetskraftsundersökningarna – sysselsättningen ökade och arbetslösheten minskade. Det är också värt att notera att sysselsättningseffekterna av de beslut om regionalpolitiskt stöd som togs under år 1985 var större än beräknat. Den beräknade sysselsättningseffekten som följd av besluten under andra halvåret 1985 uppgår till drygt 2 200 arbetstillfällen, vilket är ungefär dubbelt så mycket som under motsvarande period 1984. Utvecklingen i skogslänen är alltså mycket motsägelsefull för närvarande med en blandning av positiva och negativa utvecklingsdrag. Utskottet utgår ifrån att regeringen ingående följer utvecklingen och därvid bl. a. studerar eventuella samband mellan de förändringar i den regionala balansen som nu kan spåras och nu rådande konjunkturläge. Utskottet utgår vidare ifrån att regeringen tar erforderliga initiativ om den regionala balansen skulle försämrats på ett mera bestående sätt. Det finns anledning att i sammanhanget peka på de extraordinära insatser som på regeringens förslag beslutats för Norrbottens län och Uddevallaregionen och de förslag om sådana åtgärder i Malmöregionen och Bergslagen som nyligen lagts fram.

Av det anförda framgår att motionerna A410, A427 i aktuell del och A491 i huvudsak är tillgodosedda, varför de inte bör föranleda någon ytterligare åtgärd.

Med utgångspunkt i en beskrivning av följderna av befolkningstillväxten i Stockholm och tillbakagången i vissa andra regioner föreslås i motion 1985/86:A451 av Inga Lantz m. fl. (vpk) en utredning som skall belysa de negativa effekter som åstadkoms genom en fortsatt regionalpolitik som innebär *avflyttning från vissa orter och koncentration till vissa andra orter*.

Analys av det slag som efterlyses i motion A451 sker redan i det fortlöpande planeringsarbetet i länen. Problem och förslag till åtgärder sammanställs i årliga länsrapporter som sedan ligger till grund för det regionalpolitiska arbetet. Några ytterligare utredningsinsatser för att belysa de i motionen berörda frågorna är inte motiverade. Motionen avstyrks därför.

Samhällssektorernas roll i regionalpolitiken

Utskottet brukar i fråga om de skilda samhällssektorernas roll i regionalpolitiken erinra om att arbetet med att nå de mål som gäller för denna politik kräver beslut och insatser även utanför regionalpolitiken i snäv bemärkelse. Detta framhålls också i motionerna 1985/86:A405 (c) och 1985/86:A481 (m). Ansvar för den i sammanhanget behövliga samordningen ligger på central nivå hos regeringen och på regional nivå hos länsstyrelserna.

I motion 1985/86:A405 av Karin Söder m. fl. (c) föreslås att samordningen på central nivå skall byggas ut genom att regeringen i varje proposition anger hur dess förslag på skilda områden bedöms påverka den regionala utvecklingen.

Utskottet utgår från att en bedömning av det slag som krävs i motionen ingår i det förberedelsearbete inom regeringskansliet som föregår regeringens förslag till riksdagen. Detta är ju också huvudanledningen till att samordningsansvaret inom regionalpolitiken på central nivå lagts på regeringen och inte på en central myndighet. Utskottet avstyrker med det anförda motion A405 i denna del.

Åtgärder inom en viss sektorssektor för att påverka den regionala utvecklingen tas upp i en rad motioner.

I tre motioner yrkas att *televerkets investeringar skall underordnas de regionalpolitiska målen*.

Alf Svensson (c) anför i motion 1985/86:A472 att eftersom datatekniken går att lokalisera i hela landet och inte är beroende av avstånd på samma sätt som den tyngre industrin måste en politik bedrivas som möjliggör spridning av den datatekniska verksamheten. Därför krävs enligt motionären kraftiga satsningar på utbyggnad av telenätet för dataöverföring samt en taxekonstruktion som utjämnar avstånden. De norra delarna av landet och Bergslagsregionens teleområden måste ges en positiv särbehandling så att de delarna av landet inte kommer på efterkälken när det gäller datatekniken utan kan vara med och konkurrera om nya arbetstillfällen som skapas i framtiden inom denna bransch. Det föreslås att televerket skall underställas övergripande regionalpolitiska målsättningar.

Krav på att televerket skall underordna sig regionalpolitiska mål förs också fram i motion 1985/86: A405 av Karin Söder m. fl. (c). Detta yrkande behandlas i annat sammanhang.

Nils G. Åsling (c) anför i en motion 1985/86:A477 att televerkets investeringar i bl. a. ett nytt kabelnät bör ske med hänsyn till regionalpolitiska prioriteringar och därför i första hand inriktas på att bemästra kapacitetsproblemen i Norrlands inland och i "Mittnorden".

Vid behandling av motsvarande yrkanden förra året drog utskottet slutsatsen att den utveckling som för närvarande sker på teleområdet är fördelaktig från regionalpolitiska utgångspunkter. Utskottet refererade därvid vad kommunikationsministern anförde i proposition 1984/85: 158 om vissa telefrågor. Det framhölls att den stora utbyggnad av telekommunikationerna som nu sker innebär att telekapaciteten blir stor – även för datakommunikation – varhelst i landet efterfrågan finns. Den som efterfrågar det kommer att få tillgång till alla sorters teletjänster kort tid efter att de har begärts. De fasta avgifterna kommer liksom nu att vara lika i hela landet. Ingenstans i landet kommer bristen på telekommunikationer att hindra etablering och drift av en verksamhet. Vidare påpekades att telenätet kommer att ha så stor kapacitet att ett enskilt abonnemang kan användas för exempelvis datavision, textöverföring och telefon samtidigt. Den teknik som väljs vid utvecklingen av nätet – optiska fibrer, koaxialkablar, radiolänk eller annan teknik – blir beroende av vad som bedöms tekniskt och ekonomiskt bäst i det enskilda fallet. För att kapaciteten i telenätet skall kunna ökas krävs således inte att en och samma teknik används i alla lägen.

Det framhölls vidare i den nämnda propositionen att det finmaskigt utbyggda telenätet redan i dag innebär att produktionsbetingelserna i detta

avseende är betydligt mera likvärdiga i alla delar av landet än vad som gäller för t. ex. fysiska transporter. Den tekniska utvecklingen på telekommunikationsområdet gör också att de skillnader som finns successivt minskar. Överföringskostnaderna blir t. ex. mindre beroende av avståndet.

Utvecklingen av telekommunikationerna innebär sammanfattningsvis enligt utskottets mening att möjligheterna att välja lokalisering av olika verksamheter inom näringsliv och förvaltning ökar. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna A472 och A477 i berörda avsnitt.

I sammanhanget behandlar utskottet också motion 1985/86:A268 av Elving Andersson (c) som tar upp åtgärder som syftar till bl. a. *decentralisering genom datateknik*. Motionären menar att den tekniska utvecklingen går mot små och energisnåla enheter som lätt kan decentraliseras men att det inte finns någon påtaglig vilja att utnyttja dessa möjligheter. Utbildningen av ingenjörer beskrivs som ett effektivt sätt att skapa nya arbetstillfällen, varför sådan utbildning bör spridas. De tekniska gymnasierna och AMU nämns i sammanhanget.

Som anføres i motionen har modern datateknik eller snarare modern teknik för datakommunikation skapat förutsättningar att driva olika verksamheter i decentraliserade former. Samtidigt kan konstateras att detta inte avsatt några mera betydande spår i den regionala utvecklingen. Tvärtom är koncentrationen till storstadsområdena av de näringsgrenar som är datorberoende påtaglig, t. ex. inom den privata service- och tjänstesektorn. Om den av motionären önskade utvecklingen skall uppnås måste den därför få stöd av utbildning och regionalpolitiska åtgärder. En omfattande ADB-utbildning i decentraliserade former har redan inletts. Vidare kan användningen av datorer till produktion av skilda slag få regionalpolitiskt stöd. Dessutom är det lokaliseringssamråd inom den privata service- och tjänstesektorn som SIND bedriver inriktat bl. a. på verksamheter som utnyttjar datorer och datakommunikation. Sådana företag kan också få regionalpolitiskt stöd. Här kan även nämnas att företag i malmfälten vid datakommunikation på försök tills vidare endast betalar avgift som vid lokalt telefonsamtal. Några ytterligare åtgärder med anledning av motion A268 är utskottet inte berett förorda. Motionen avstyrks alltså.

Som regionalpolitisk åtgärd föreslår Nils G. Åsling (c) i motion 1985/86:A477 att prisstödet till det norrländska lantbruket räknas upp samt att de *slaktdjursavgifter* som belastar jordbruksproduktionen inom stödområdena A och B skall *bestridas av budgetmedel från de regionalpolitiska anslagen*.

Utskottet kan konstatera att huvuddelen av de regionalpolitiska åtgärderna – med undantag för glesbygdstödet – är inriktade på verksamheter vars lokalisering kan påverkas. Generellt stöd till jordbruket – t. ex. det särskilda pris- och rationaliseringsstödet till norra Sverige – har därför hittills behandlats i ett jordbrukspolitiskt och inte i ett regionalpolitiskt sammanhang. Så bör ske även fortsättningsvis och också i fråga om den typ av driftstöd som föreslås i motion A477 och därför avstyrks av utskottet.

Den statliga sektorns betydelse för den regionala utvecklingen uppmärksammades tidigt inom regionalpolitiken. Sysselsättningen inom denna sektor är av olika skäl ojämnt fördelad såväl mellan länen som inom länen. I syfte att motverka denna obalans omlokaliseras under 1970-talet ett trettiotal myndigheter med omkring 10 000 anställda från Stockholmsområdet. Fram till dess var så gott som all central statlig förvaltning lokaliserad till huvudstaden.

Utskottet uttalade i slutet av 1970-talet att en ny omlokalisering av statlig förvaltning av det slag som tidigare genomförts inte är aktuell. I stället har decentraliseringsarbetet inriktats på två andra huvudvägar. För det första bör man enligt utskottets tidigare uttalanden målmedvetet pröva möjligheterna att omlokalisera ny eller expanderande statlig förvaltning. Den andra vägen mot ökad decentralisering innebär att beslutsfunktioner och arbetsuppgifter delegeras från central till regional nivå och från regional till lokal nivå.

För att kartlägga den senare vägens framkomlighet gav regeringen i april månad år 1984 i uppdrag till 20 centrala statliga myndigheter att utarbeta översiktliga decentraliseringsplaner. Syftet var att man i dessa planer skulle föreslå decentraliseringsåtgärder som innebär att minst 10% av antalet årsarbeten hos dessa myndigheter skulle kunna flyttas ut i landet fram till 1990-talets början.

Resultatet av detta uppdrag har redovisats i en rapport från arbetsgruppen för decentralisering av statlig verksamhet, *Decentralisering av statlig verksamhet* (Ds C 1985: 11). Rapporten innehåller även förslag om framtida decentraliseringsåtgärder från arbetsgruppen.

Av de planer som inkommit från myndigheterna framgår att de genomförda eller beslutade åtgärderna under perioden 1983–1985 skulle innebära en omlokalisering från Stockholm av omkring 500 heltidstjänster. Besluten kan främst hänföras till AMS, riksförsäkringsverket, SCB och skolöverstyrelsen. I rapporten framför arbetsgruppen förslag som bedöms kunna innebära att ytterligare ett 100-tal tjänster skulle kunna flyttas från Stockholm och Solna före 1980-talets slut. På 10 års sikt bör det enligt arbetsgruppens bedömning vara möjligt att uppnå en lokalisering av totalt 1 000 anställda i statlig förvaltning utanför Stockholmsområdet.

Frågan om en fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet tas upp i ett antal motioner.

Centerpartiets partimotion A405 utgår från det nämnda riksdagsbeslutet från år 1982, vilket man anser skall fullföljas. I motionen framhålls att s. k. ny verksamhet oftast är en avknoppning eller utvidgning av tidigare befintlig verksamhet. Ny verksamhet uppstår inte ur ett vakuum, menar motionärerna, som vänder sig mot att flera statliga myndigheter lokaliserats till Stockholm med hänvisning till att de inte innebär en "ny" verksamhet. Man tycker därför att det finns anledning att överväga om inte statliga myndigheter skall få expandera och utvidga sina uppgifter endast om man är beredd att samtidigt diskutera en omlokalisering av verksamheten eller delar av denna. I motionen föreslås vidare att riksdagen skall uttala sig för

regionalpolitiska riktlinjer som skall gälla vid utformningen av besparingar inom den offentliga sektorn. Motionärerna anser att det finns tydliga tecken på att man inom såväl den regionala som den lokala förvaltningen försöker klara nödvändiga besparingar genom att koncentrera verksamheter.

Liknande farhågor för en ökad koncentration vid besparingar och rationaliseringar återfinns i motion A496 av Bo Lundgren (m). Utgångspunkten i motionen är att de statsfinansiella besparingskraven för de statliga myndigheterna ofta leder till organisationsförändringar med bl. a. sammanläggningar av regionala myndigheter, kontor etc. Resultatet av dessa sammanläggningar tenderar enligt motionären att bli en koncentration av de kvarvarande enheterna till vissa orter. I motionen hänvisas därvid till lokaliseringen inom Skåne av riksbankens avdelningskontor och länsåklagarmyndigheten till Malmö samt yrkas att regional obalans i samband med offentliga organisationsförändringar skall motverkas.

De i förordningen om regionalt utvecklingsarbete (SFS 1982:877) fastställda riktlinjerna för myndigheters åliggande inom regionalpolitiken utgör utgångspunkten i motion A435 av Georg Andersson m. fl. (s). Enligt motionärerna har inte dessa riktlinjer uppfattats som styrande och de har därför inte fått avsedd effekt. Regeringen bör mot denna bakgrund framföra krav på tydligare anvisningar. Dessa skulle enligt motionärerna kunna finnas med i de årliga anvisningarna för myndigheternas anslagsframställningar. I direktiven bör det finnas både krav på redovisning av vad som gjorts för att uppfylla de regionalpolitiska målen och en redovisning av hur de förslag man för fram påverkar den regionala balansen. I motionen föreslås även att departementen på ett sammanhållet sätt redovisar hur man inom olika samhällsområden kan medverka till en bättre regional balans.

I motion A420 av Britta Sundin m. fl. (s) föreslås att arbetsgruppen för decentralisering av statlig verksamhet aktiveras. Motionärerna vill att arbetsgruppen får i uppdrag att utreda förutsättningarna för ytterligare omlokaliseringar av statlig verksamhet från Stockholmsområdet. I ett första steg bör man inventera vad som kan decentraliseras i de verk som ännu inte berörts. Enligt motionen bör i första hand orter i de fyra nordligaste länen komma i fråga som lokaliseringorter.

Utskottet vill i anslutning till motionerna anföra följande.

Regeringen har genomfört eller aviserat en rad åtgärder i syfte att intensifiera och effektivisera decentraliseringsarbetet. Tidigare nämndes den rapport som arbetsgruppen för decentralisering av statlig verksamhet avlämnade i juni månad förra året. Enligt vad utskottet inhämtat pågår överväganden inom regeringens kansli om hur detta arbete skall drivas vidare. Ett initiativ i denna fråga kan väntas inom kort.

Därtill har som tidigare nämnts bildats en samordningsgrupp i regionalpolitiska frågor inom regeringskansliet i vilken statssekreterare för samtliga departement utom utrikesdepartementet ingår. I sammanhanget kan också nämnas att det finns planer på en aktivering av det regionalpolitiska rådets arbete.

Utskottet vill härutöver erinra om att det i förordningen om regionalt utvecklingsarbete fastslås att myndigheter efter sina förutsättningar skall

- ta hänsyn till verksamhetens betydelse för sysselsättning och service
- beakta möjligheterna till decentralisering och
- i övrigt verka för att de regionalpolitiska målen uppnås.

De är vidare skyldiga att efter anmodan av länsstyrelsen varje år lämna uppgifter om bl. a. planer och aktiviteter som är av betydelse för länets utveckling som t. ex. pågående organisationsförändringar.

Beträffande de i motion A435 framförda förslagen om regionalpolitiskt inriktade anvisningar i anslutning till regeringens direktiv för anslagsframställningar kan nämnas att de myndigheter som skall redovisa ett treårigt huvudförslag enligt regeringens direktiv för 1987/88 års anslagsframställningar skall ange dels vilka åtgärder som på kort sikt är nödvändiga för att klara minskningen i resurstilldelningen, dels vilka konsekvenser en resurstilldelning enligt huvudförslaget kan få för verksamheten.

Genom här nämnda initiativ skapas instrument för fullföljande av ett decentraliseringsarbete enligt de riktlinjer riksdagen tidigare slagit fast vilket utskottet ser med tillfredsställelse på. Av redovisningen ovan framgår i övrigt att de åtgärder som vidtagits och planeras i huvudsak tillgodoser syftet med i sammanhanget behandlade motioner. Motionerna bör därför avslås.

I sex motioner framförs förslag om *lokalisering av statlig verksamhet till vissa regioner*.

Agne Hansson och Gösta Andersson (c) föreslår i motion A406 att riksdagen skall besluta att hos regeringen anhålla om förslag om lokalisering av statlig verksamhet till *Kalmar län*. Motionärerna hänvisar till att länet har den lägsta andelen statligt anställda och att det fått vidkännas en mycket kraftig befolkningsminskning.

Lennart Brunander (c) föreslår i motion A417 att riksdagen ger regeringen till känna att statlig verksamhet i större utsträckning bör placeras i *Sjuhäradsbygden*.

Yvonne Sandberg-Fries m. fl. (s) yrkar i motion A469 att riksdagen uttalar att tidigare riksdagsbeslut angående lokalisering av statlig verksamhet till *sydöstra Sverige* snarast skall fullföljas.

Jan Hyttring och Bertil Jonasson (c) föreslår i motion A487 att ny statlig verksamhet lokaliseras till *Värmland*.

Martin Olsson och Görel Thurdin (c) hemställer i motion A474 att *Västernorrlands* speciella behov av arbetstillfällen beaktas vid ny- och omlokaliseringar av statlig verksamhet. I motionen föreslås även att uppgifter inom statsförvaltningen förs över till de verk och myndigheter som finns i länet. Motionärerna befarar att de statliga verk som lokaliserades till Sundsvall i slutet av 1970-talet på grund av rådande besparings- och rationaliseringskrav måste minska antalet anställda. De positiva effekter som de genomförda utlokaliseringarna har medfört skulle därmed reduceras. Detta skulle enligt motionärerna kunna motverkas genom motionsförslaget.

Motion A430 av Olle Svensson m. fl. (s) behandlar situationen i *Södermanlands län*. Länet har en mycket låg andel statligt anställda och de utlokaliseringar som gjorts till länet har enligt motionärerna inte infriat

förväntningarna om nya arbetstillfällen. Motionärerna förespråkar mot denna bakgrund ökade statliga insatser i länet.

Utskottet vill med anledning av de i sammanhanget behandlade motionerna hänvisa till den prioriteringsordning för decentralisering av statlig verksamhet som riksdagen antog i anslutning till 1982 års regionalpolitiska beslut. Enligt denna skall i första hand skogslänen och i andra hand sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden komma i fråga vid lokalisering av statlig verksamhet.

Utskottet konstaterar att huvuddelen av nämnda motioner lyfter fram behovet av statlig verksamhet i regioner som är prioriterade. De i sammanhanget behandlade motionerna ger inte utskottet anledning att föreslå riksdagen någon ändring av den fastslagna prioriteringsordningen.

Ett från regionalpolitiska utgångspunkter mer gynnat län än de tidigare nämnda är Uppsala län som haft en kraftig befolkningsökning och som totalt sett har en hög andel statligt anställda. Denna bild kännetecknar dock inte hela länet och i synnerhet inte dess norra delar. 80% av de statsanställda i länet återfinns i Uppsala kommun. Uppsala läns inomregionala obalans utgör utgångspunkten för motion A425 av Gunnar Tholander m. fl. (s). Motionärerna föreslår att länsstyrelsen får i uppdrag att inom ramen för en försöksverksamhet utreda möjligheten till en mer balanserad regional fördelning av befintlig *statlig verksamhet inom Uppsala län*.

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motioner med en likartad inriktning och då avvisat motionsyrkandena med hänvisning till att frågor som rör inomregionala förhållanden i huvudsak anförtrotts länsstyrelserna. Det bör följaktligen ankomma på länsstyrelserna att aktivt verka för att den statliga verksamheten i största möjliga utsträckning får en jämn fördelning i länen. I Uppsala län pågår för övrigt en försöksverksamhet med decentralisering inom skatteområdet. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionen.

I motion A446 av Lars Ernestam och Gudrun Norberg (fp) yrkas en utredning om möjligheterna att *flytta ytterligare delar av eller alternativt hela statistiska centralbyrån*. Som motiv till motionsförslaget anförs att Stockholmsregionen fått vidkännas en mycket stor befolkningsökning medan en motsatt utveckling kunnat noteras i Örebro län.

Som utskottet nämnt i det föregående tillhör statistiska centralbyrån de myndigheter som av regeringen fått i uppdrag att ta fram förslag till decentraliseringsåtgärder. De i rapporten (Ds C 1985: 11) redovisade åtgärderna innebär att arbetsuppgifter för totalt 55 personer flyttas från Stockholm till Örebro. Dessa omflyttningar har enligt vad utskottet erfarit nu slutförts, och under förra budgetåret kunde man notera att myndigheten hade ett större antal anställda i Örebro än i Stockholm.

Av arbetsgruppens rapport framkommer emellertid att den framtida tekniska utvecklingen inom statistikproduktionen kan få negativa effekter för sysselsättningen i Örebro. Enligt statskontorets samrådsyttrande i rapporten kommer den manuella databehandlingen, som i stor utsträckning är förlagd till Örebro, att minska kraftigt under de närmaste tio åren. Förhållandet att verksamheten i Örebro till stor del består av den typ av arbete som den nya tekniken kommer att förändra ger enligt utskottets mening

anledning att uppmärksamt följa sysselsättningens utveckling och fördelning inom statistiska centralbyrån. Utskottet förutsätter att detta sker inom de organ som inrättats inom regeringskansliet för detta ändamål. Motionen bör mot denna bakgrund inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet tar slutligen i detta avsnitt upp motion A483 av Per-Richard Molén (m) i vilken föreslås en *flyttning av ERU:s verksamhet från Stockholm*. Enligt motionärerna bör ERU, dvs. expertgruppen för forskning om regional utveckling, knytas till någon av högskolorna i Norrland, företrädesvis högskolan i Sundsvall–Härnösand som bedriver ekonomisk utbildning.

ERU är en organisation inom industridepartementet som har till uppgift att initiera och samordna forskning om regional utveckling och näringslivets omvandling. Arbetet syftar till att ta fram kunskap som underlag för regional- och industripolitiken. I expertgruppen ingår forskare från olika utbildningsinstitutioner samt representanter för departement, centrala ämbetsverk och intresseorganisationer. Till dess kansli har åtta tjänster knutits. Forskningsarbetet sker med hjälp av forskargrupper inom fleråriga forskningsprogram. En stor del av det arbete som initieras av ERU bedrivs i de regioner som nämns i motionen. Utskottet vill också erinra om att det inrättats ett centrum för regionalvetenskaplig forskning i Umeå högskole-region—CERUM. Någon åtgärd med anledning av motionen är inte påkallad. Den avstyrks därför av utskottet.

Utvecklingen i vissa regiontyper

I centerpartiets motion 1985/86: A405 beskrivs inflyttningen till storstadsområdena som negativ på det sättet att de sociala problemen ökar i dessa områden. Som exempel härpå anges att den högsta andelen socialbidragstagare finns i Malmö och Botkyrka kommuner. I motionen pekas vidare på det ökade antalet långtidsarbetslösa i Stockholm och föreslås att regeringen skall ta initiativ till *särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder avseende långtidsarbetslösa i storstadsområdena*.

Utskottet kan först konstatera att det för närvarande finns tydliga tendenser till minskning av långtidsarbetslösheten. Antalet personer med en arbetslöshetstid av mer än tre månader minskade t. ex. mellan januari 1985 och januari 1986 med drygt 25%. Härutöver kan erinras om att AMS och Stockholms kommun träffade en överenskommelse hösten 1984 om en tvåårig försöksverksamhet med samordnade insatser för långtidsarbetslösa i kommunen. Därutöver har riksdagen tidigare under riksmötet (AU 1985/86: 11) begärt att regeringen i kompletteringspropositionen skall redovisa förslag till hur ett effektivt stöd till de långtidsarbetslösa lämpligen bör utformas. Motion A405 är därmed i allt väsentligt tillgodosedd i denna del och bör inte föranleda någon ytterligare åtgärd.

I motion 1985/86: A405 anses vidare att det bör finnas *befolkningsmål för de olika länen*. Dessa mål skall vara en vägledning för vilket befolkningsunderlag som är nödvändigt för att en viss regions förutsättningar till utveckling skall kunna tas till vara. Det föreslås att de planeringstal som

angavs vid 1982 års beslut skall tas som utgångspunkt för angivande av nya befolkningsmålsättningar för länen 1995. Vidare anförs att målsättningen skall vara att storstädernas andel av befolkningen långsiktigt hålls oförändrad samt att planeringen utgår ifrån att en inflyttning skall ske till de områden som nu är mest drabbade av avfolkning.

När det gäller planeringstalen och deras roll i regionalpolitiken anmäls i budgetpropositionen att ERU på regeringens uppdrag utvärderat planeringstalens roll i regionalpolitiken och överlämnat en rapport i november 1985. Rapporten har remissbehandlats, och enligt vad som upplyses i propositionen avser regeringen att senare förelägga riksdagen förslag i frågan. Utskottet är i avvaktan härpå inte berett att tillstyrka några uttalanden om utvecklingsmålen för storstadsområdena eller de skilda länen. Motionen avstyrks sålunda.

I sammanhanget tar utskottet också upp ett yrkande i motion 1985/86: A477 av Nils G. Åsling att *stödområdesgränserna* skall efterlevas vid regionalpolitiska insatser.

Regionalpolitiken skall enligt tidigare enhälliga beslut omfatta hela landet. Detta kommer till uttryck i bl. a. att länsplaneringen omfattar alla län samt att alla län får del av anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. Stödområdet markerar att det finns en del av landet med så långsiktiga och omfattande strukturproblem att regionalpolitiskt stöd för utvecklingen av näringslivet där lämnas reguljärt. Men detta innebär inte något hinder mot att insatser i vissa fall görs utanför stödområdet. Sålunda kan regeringen besluta att stöd under en begränsad övergångstid kan utgå i en ort eller kommun till följd av svåra strukturomvandlingsproblem. Länsstyrelserna har också möjlighet att inom ramen för det ovan nämnda anslaget lämna investeringsbidrag. I propositionen anmäls att 85 % av beviljat stödbelopp under budgetåret 1984/85 har gått till företag inom stödområdena. Den prioritering som eftersträvas av detta område kommer sålunda till tydligt uttryck i stödgivningen och bör enligt utskottets mening göra så även framgent.

De insatser som har gjorts eller planeras i Uddevallaregionen, Malmöregionen och Bergslagen under senare år för att där lösa sysselsättningsproblem i samband med omfattande företagsnedläggningar eller strukturförändringar har finansierats i särskild ordning för att inte begränsa resursutrymmet för regionalpolitiska insatser inom stödområdena. Det är ett tillvägagångssätt som använts även tidigare år i samband med mera omfattande driftsinskränkningar och nedläggningar utanför stödområdena.

Som framgår av det sagda är stödområdet prioriterat i fråga om regionalpolitiska insatser, varför motion A477 i denna del kan lämnas utan åtgärd av riksdagen.

Utvecklingsprogram för landsbygden

Karin Söder m. fl. (c) menar i motion 1985/86: A405 att landsbygdens problem och framtidsfrågor behandlats endast sporadiskt eller inte alls i samhällsarbetet. För att kunna skapa en levande landsbygd behövs en bättre utvecklad samverkan mellan olika samhällssektorer och planerings-

insatser. Det måste enligt motionärerna finnas en helhetssyn för landsbygden. Därvid måste även bosättning, bebyggelse, infrastruktur och näringsliv av annat slag än de areella näringarna beaktas. Det föreslås att riksdagen tar initiativ till ett utvecklingsprogram för landsbygden. Målsättningen med detta program skall vara att forma en strategi för en levande landsbygd. Regeringen bör uppdraga åt glesbygdsdelegationen att lägga fram ett sådant förslag.

Landsbygdens problem går enligt motion 1985/86: A438 av Sten Svensson m. fl. (m) i hög utsträckning att hänföra till vad som betecknas som socialdemokratisk centraliseringspolitik. Den kraftiga expansionen av den offentliga sektorn och dess service har enligt motionärerna indirekt kommit att bli en belastning för landsbygdsbefolkningen, och lösningarna på serviceproblemen har inte i samma utsträckning kunnat utnyttjas av människor som lever utanför tätorterna. Vidare anføres att privata alternativ omöjliggjorts genom offentliga monopol och höga skatter.

Motionärerna menar att en minskad offentlig inblandning skulle förbättra situationen för landsbygdens befolkning och sammanfattar de förslag till åtgärder som bör ingå i det föreslagna utvecklingsprogrammet under fyra huvudrubriker:

- Förbättra för jord- och skogsbruket och för småföretagen
- Skapa rättvisa i familjepolitiken
- Erkänn bilens värde
- Förenkla byggandet.

Gösta Andersson och Agne Hansson (c) föreslår i motion 1985/86: A470 också ett handlingsprogram för landsbygden med utgångspunkt i förhållandena i Kalmar län. Programmet skall enligt motionärerna inriktas på att stärka jordbruket, service och småföretagsamhet.

Begreppet landsbygd är som utskottet anför vid behandlingen av motsvarande yrkanden tidigare år mycket heterogent. Till landsbygden räknas områden som har helt skilda förutsättningar att ge invånarna arbete och service. Dit hör isolerade områden i Norrlands inland med liten lokal arbetsmarknad och ett smalt serviceutbud men också storstadsnära områden med en stor och väldifferentierad arbetsmarknad inom räckhåll och med tillgång till ett brett serviceutbud. Såväl problemanalys som åtgärdsförslag kan därför förutsättas vara så olika för skilda delar av landsbygden att ett samlat utvecklingsprogram inte blir meningsfullt. I stället bör som utskottet tidigare förordat förekommande problem behandlas i utvecklingsplaneringen i resp. län. Resultatet av denna planering får sedan visa om det finns behov av åtgärder som är gemensamma för en större eller mindre del av landsbygden. Glesbygdsdelegationen har givetvis en central roll i detta arbete.

Utskottet vill i övrigt påpeka att många av de förslag som förs fram i motionerna avser att generellt ändra förutsättningarna för t. ex. jordbruk och småföretag. Förslagen i dessa delar anknyter ofta till partimotioner i dessa ämnen och behandlas i andra sammanhang.

Som framgått av redovisningen ovan finns det redan en etablerad ordning avseende hur de problem som anges i motionerna skall hanteras inom regionalpolitikens ram. Utskottets slutsats blir därför att motionerna A405 i aktuell del, A438 och A470 bör avslås av riksdagen.

Moderata samlingspartiet anför i kommittémotion 1985/86: A481 att ett positivt näringslivsklimat är den främsta förutsättningen för att det skall finnas företag i hela landet. Offentliga medel kan emellertid medverka till att minska de "regionala handikapp" som näringslivet i vissa delar av Sverige har att brottas med. Genom att kompensera för dessa "handikapp" kan näringslivet få bättre möjlighet att utvecklas. Motionärerna anser att samspelet mellan olika företag ofta är en förutsättning för tillväxt. Om det allmänna underlättar för ett företag att etablera sig eller att utvidga kan hela ortens näringsliv stimuleras. Denna typ av åtgärder kan dock bara brukas under en övergångstid. Näringslivet måste utvecklas på egen hand. Det är orimligt att under lång tid tillskjuta subsidier för att ordna jobb. Ett näringsliv med växtkraft och stabilitet måste stå på egna ben – långsiktigt bidragsberoende skadar enligt motionen alla företag.

Regionalpolitiken föreslås bli så utformad att

- den utnyttjar marknadsekonomin funktion,
- geografiska nackdelar minskar,
- den huvudsakligen baseras på generella medel,
- den tar hänsyn till fler faktorer och nyttjar flera medel än traditionell regionalpolitik,
- den har enkla och fasta regler för stöd,
- beslut i större utsträckning fattas på regional nivå.

Folkpartiet anser i motion 1985/86: A473 att det regionalpolitiska stödet i högre grad bör vara generellt. Det skall vara lätt att administrera och lätt för den enskilde näringsidkaren att veta vilka förutsättningar som gäller. Stödformer som förutsätter långtgående förhandlingar mellan företag och staten eller innehåller betydande inslag av godtycke bör undvikas. Vidare anføres att den svenska regionalpolitiken har vuxit fram under en följd av år och omfattar en lång rad medel. Det är enligt motionärerna svårt att få en tillfredsställande överblick över dessa, och någon samlad utvärdering av deras effekter gjordes inte av den regionalpolitiska kommittén (SOU 1984: 74). Utredningen föreslog inte heller några förenklingar. Sådana efterlysas i motionen.

Riksdagen beslöt föregående år (AU 1984/85: 13) om de regionalpolitiska medlens utformning. Det innebär att grunden för det regionalpolitiska arbetet är följande medel: Regionalpolitisk planering, sektorssamordning och projektverksamhet, lokaliseringsstöd i samband med investeringar, sysselsättningsstöd, glesbygdsstöd och transportstöd. I Norrbottens län pågår försök med nedsättning av socialavgifterna. Medlen inriktas i ökad grad på att stödja företagsutveckling och nyföretagande på ett sätt som är anpassat till regionernas egna resurser. De selektiva åtgärderna spelar en huvudroll i den nuvarande regionalpolitiken. Vid sidan av transportstödet är nedsättningen av socialavgifterna och sysselsättningsstödet de viktigaste generella medlen. Utskottet vill med anledning av vad som yrkas i motionerna A473 och A481 om att medlen i huvudsak bör vara generella framhålla att någon utvidgning av användningen av sådana medel inte bör ske förrän erfarenheterna av nedsättningen av socialavgifterna i Norrbotten har utvärderats, vilket kan ske först om några år.

Utskottet erinrade vid behandlingen av motsvarande yrkande föregående år om att utvecklingen internationellt sett innebär en gradvis övergång från generella till selektiva medel i regionalpolitiken och framhöll att denna utveckling är naturlig mot bakgrund av de allt högre krav på effektivitet i medelsanvändningen som reses under nuvarande kärva ekonomiska förhållanden i flertalet länder. Aktuella delar av motionerna A473 och A481 avstyrks av utskottet med det anförda.

Utskottet tar i sammanhanget också upp ett yrkande i motion 1985/86: A493 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk i Gävle (c) om *språkbruket i regionalpolitiken* med innebörd att ordet stöd utmönstras.

Utskottet kan inse att det skulle kunna vara av en viss psykologisk betydelse att ändra språkbruket och använda en annan benämning för vissa av de regionalpolitiska åtgärderna än stöd. Men svårigheterna härvidlag demonstreras på ett övertygande sätt av motionärerna själva. I ett avsnitt i motionen om glesbygdskonsulenter som omfattar ca en halv sida används uttrycken "stöd" eller "stödjare" nio gånger. I endast ett av fallen används ordet med koppling till en formell benämning i en regionalpolitisk författning. I de andra fallen skulle motionärerna mycket väl ha kunnat använda andra uttryckssätt. Det är utskottets mening att den av motionärerna eftersträvade ändringen av språkbruket – och som utskottet i och för sig skulle välkomna – måste åstadkommas på ett annat sätt än genom beslut av riksdagen. Motion A493 avstyrks i refererad del.

I tre motioner föreslås en *differentierad statsskatt som regionalpolitiskt medel*.

Ingrid Hemmingsson och Anders G Högmark (m) anser i motion 1985/86: A464 att en anledning till att det är mindre attraktivt för en familj att bosätta sig i Norrlands inland är den höga kommunalskatten i glesbygdskommunerna. Företagen måste enligt motionärerna locka med en högre lön för att kompensera de höga kostnaderna vilket i sin tur medför påfrestningar på företag som är beroende av specialarbetskraft och verkar hämmande på viljan till risktagande. För att komma till rätta med dessa problem föreslås en utredning av möjligheterna att utnyttja en differentiering av den statliga inkomstbeskattningen som ett regionalpolitiskt instrument i syfte att uppnå skattelättnader för fysiska personer.

Av ungefär samma skäl som redovisas i motion A464 föreslås i motion 1985/86: A468 av Ivar Franzén (c) att den statliga inkomstskatten – frånsett tilläggsskatt – avskaffas i ett antal stödkommuner. Bortfallet av statlig inkomstskatt i kommuner i stödområde A beräknas därvid till 0,5 miljarder kronor.

Per-Ola Eriksson föreslår i motion 1985/86: A460 att statsskatten skall avskaffas för fysiska personer inom stödområde A. Motsvarande yrkande återfinns också i motion 1985/86: A477 av Nils G. Åsling (c). Syftet anges vara att på detta sätt underlätta rekryteringen av kvalificerade befattningshavare i näringsliv och offentlig sektor. Vidare föreslås i motionen att enskilda personer inom stödområde A skall få *avsätta* obeskattade medel till *riskkapital i företag*.

Differentiering av skatter som regionalpolitiskt medel behandlades i den

tidigare nämnda utredningen (SOU 1984:74) om regional utveckling och mellanregional utjämning. I utredningen anförs att det är principiellt tänkbart att differentiera inkomstskatterna för fysiska personer i regionalpolitiskt syfte. Tanken är att genom att sänka inkomstskatterna för fysiska personer i vissa regioner skulle det vara möjligt att intressera fler människor att bosätta sig i dessa regioner resp. göra det attraktivare att bo kvar. Åtgärden förutsätter emellertid att personerna har arbete. Saknar man arbete och därmed inkomst torde lägre inkomstskatter vara ett ineffektivt medel att påverka människors bosättning. En generell nedsättning av inkomstskatterna för fysiska personer inom stödområdena torde därför enligt utredningen inte ge eftersträvad effekt.

Utskottet vill tillägga att skatteutskottet vid upprepade tillfällen (se t. ex. SkU 1983/84:9) uttalat att regionala skattelättnader från rent tekniska utgångspunkter endast bör komma i fråga i rena undantagsfall. Här bör också erinras om de arbetsmarknadspolitiska insatser som görs för att underlätta rekryteringen av arbetskraft t. ex. flyttningsbidrag och bidrag för anställning av medflyttande. Kraven på differentierad skatt i motionerna A460, A464, A468 och A477 avstyrks med det anförda av utskottet. Utskottet är inte heller berett tillstyrka förslaget i motion A477 om rätt för enskild inom stödområde A att avsätta obeskattade medel till riskkapital.

Lokaliseringssamrådet bör enligt motion 1985/86: A481 av Alf Wennerfors m. fl. (m) avskaffas som regionalpolitiskt instrument. Som skäl härför anförs att det i en fri ekonomi är nödvändigt att företagen får göra sina investerings- och nedläggningsbeslut med utgångspunkt från vad som är bäst för företaget.

Syftet med lokaliseringssamrådet, som för närvarande omfattar både industriföretag och företag inom den privata service- och tjänstesektorn, är att skapa förutsättningar för att de av statsmakterna fastställda riktlinjerna för regional- och sysselsättningspolitiken beaktas på ett tidigt stadium i näringslivets planering av investeringarna. Industriministern anmälde i föregående års proposition (1984/85:115) om regional utveckling och utjämning sin avsikt att se över systemet med lokaliseringssamråd. Vid utskottsbehandlingen (AU 1984/85:13 s. 82) erinrades om att på grund av riskerna för ökad regional obalans fick den regionalpolitiska åtgärdsarsenalen inte försvagas. Utskottet framhöll angelägenheten av att samrådet även efter den aviserade översynen bibehåller sitt regionalpolitiska syfte. Utskottet uttalade vidare att samrådet med företag och motsvarande inom den privata service- och tjänstesektorn borde fullföljas med ökad kraft. Någon avveckling av lokaliseringssamrådet som föreslås i motion A481 kan mot den angivna bakgrunden inte komma i fråga. Motionen bör avslås av riksdagen.

Regionalpolitiskt stöd

Regionalpolitiskt stöd lämnas som

- lokaliseringsbidrag
- lokaliseringslån
- offertstöd

- lån till investmentbolag
- investeringsbidrag
- sysselsättningsstöd.
- regionalt utvecklingskapital.

Reglerna för stödgivningen framgår av förordningen (1982:677, omtryckt 1985:648) om regionalpolitiskt stöd. Lokaliseringssbidrag kan utgå med högst 50% av stödunderlaget – bl. a. investeringar i byggnader och maskiner – i stödområde A. Motsvarande värde för stödområde B är 35% och för C 20%. Stöd utanför stödområde får lämnas i vissa fall och utgår då med högst 20%. Lån får beviljas med högst 70% av kapitalbehovet. Bidrag och lån tillsammans får motsvara likaså högst 70% av kapitalbehovet.

Länsstyrelsen beslutar – med vissa undantag – om stöd, om kapitalbehovet i samband med investeringen uppgår till högst 9 milj. kr. I övriga fall beslutar statens industriverk (SIND) eller regeringen.

Länsstyrelserna får besluta om investeringsbidrag med högst 15% av utgifterna för byggnader m. m. utanför stödområde.

Stöd får lämnas till företag som bedriver eller ämnar bedriva industriell verksamhet, viss partihandel, uppdragsverksamhet m. m.

Sysselsättningsstöd lämnas årsvis i efterskott för uppnådd sysselsättningsökning. Stödet lämnas i stödområde A med 180 000 kr. fördelat på sju år, i stödområde B med 110 000 kr. fördelat på fem år och i stödområde C med 55 000 kr. fördelat på tre år.

Nuvarande regionalpolitiska stöd till näringslivet bör avskaffas enligt motion 1985/86: A481 av Alf Wennerfors m. fl. (m) och ersättas av ett system med *riskgarantilån*. Dessa lån skall kunna utgöra delfinansiering av företagsprojekt inom stödområdet. Riskgarantins storlek föreslås bli beroende på inom vilket stödområde företaget är beläget och uppgå till högst 50%, 35% och 20% av projektets kostnad inom stödområde A, B resp. C.

Riskgarantilånen skall kompensera projekten för den högre risk som lokaliseringen till ett stödområde motiverar. Riskgarantilånet bör utformas så att återbetalningen kan avskrivas eller uppskjutas om inte tillräckligt stora intäkter genereras. Vidare föreslås att beslut på länsnivå skall kunna tas för projekt med en total investeringskostnad som uppgår till högst nio milj. kr. vilket sägs innebära att nära 90% av ärendena kan hanteras inom ramen för länsanslaget.

Utskottet kan först erinra om att de främsta skälen för ett regionalpolitiskt stöd är att kompensera företag som bygger ut för de ökade kostnader och det ökade risktagande som kan vara förbundet med en viss lokalisering. Det bör också påpekas att enligt riksdagens beslut skall i varje enskilt fall inte lämnas ett större stöd än som behövs för att ett visst projekt skall komma till stånd. Det nuvarande stödet har alltså samma syfte som de i motion A481 föreslagna riskgarantilånen. Utskottet kan inte se att det föreslagna systemet i jämförelse med de befintliga stödmöjligheterna skulle innebära några fördelar för regionalpolitiken. Att övergå till en ordning med system med generellt krav på återbetalning av bidrag – utöver som för närvarande vid misskötsel – skulle innebära en försvagning av de regionalpolitiska medlen. I de fall det är aktuellt att lämna bidrag som skall

förbindas med villkor om återbetalning kan offertstöd komma i fråga. Utskottet avstyrker motion A481 i refererad del.

I motionerna 1985/86: A405 av Karin Söder m. fl. (c) och 1985/86: A473 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) föreslås att nuvarande *lokaliseringsslån* skall *ersättas av en kreditgaranti*. Motionärerna menar att långivningen bör hanteras på den normala kreditmarknaden samt att staten bör trygga eventuella förluster för lånen genom en kreditgaranti.

Utskottet behandlade samma yrkande föregående år och anförde därvid att man inte funnit att det var förenat med några egentliga fördelar att övergå från långivning till kreditgarantier inom lokaliseringsstödet ram. Utskottet pekade bl. a. på att långivningen kunde innebära det ytterligare stöd som behövs för att säkerställa att angelägna projekt kommer till stånd, inte minst i de regionalpolitiskt mest utsatta delarna av stödområdet. En annan fördel som angavs är att en långivning från anslag på statsbudgeten inte påverkas av eventuella åtstramningar på den allmänna kreditmarknaden. Även om intresset för dessa lån i nuvarande läge minskar kan behovet öka vid en ändrad situation på kreditmarknaden. Det finns anledning påpeka att anslagskonstruktionen medger att en reservation kan byggas upp för att möta en ökad efterfrågan i framtiden. Utskottet har samma inställning i dag och avstyrker sålunda motionerna A405 och A473 i de föreliggande delarna.

Offertstödet bör avskaffas enligt folkpartiets motion 1985/86: A473. Motionärerna menar att detta stöd är så konstruerat att det medger förhandlingar mellan staten och enskilda företag, vilket kan medföra risker för missbruk.

Utskottet vill erinra om att offertstöd inte är en i förväg preciserad stödform, utan de närmare villkoren avgörs från fall till fall. Det är avsett att användas när andra stödformer inte är tillämpliga. Hittills har offertstödet främst lämnats för framtidsinriktade åtgärder som produktutveckling, marknadsföring och utbildning. Vidare är stödformen lämplig när det gäller projekt inom den privata tjänste- och servicesektorn där investeringarna i byggnader och maskiner ofta är små och sålunda inte utgör nämnvärt underlag för lokaliseringsstöd. Offertstöd kan lämnas som villkorligt lån varvid återbetalningen görs beroende av det ekonomiska utfallet av projektet. En variant härav är att stödet lämnas med villkor om andel i värdetillväxt.

Med anledning av vad som anføres i motionen bör påpekas att förhandlingar – som åberopas som skäl mot offertstödet – ju förekommer vid all stödgivning. De stödnivåer som anges är maximala och större stöd skall i varje enskilt fall inte lämnas än som fordras för att projektet skall komma till stånd. Detta klargörs i förhandlingar mellan den ansvariga myndigheten och företaget. Utskottet har vidare den meningen att om offertstödet slopas skulle man i nuläget sakna medel som kan tillämpas på den privata service- och tjänstesektorn. Detta skulle innebära en direkt försvagning av regionalpolitiken eftersom tillväxten inom den sektorn för närvarande är betydande. Riksdagen bör därför avslå motion A473 i förevarande del.

Frågan om vad som skall vara stödberättigad verksamhet m. m. tas upp i tre motioner.

Agne Hansson och Gösta Andersson (c) föreslår i motion 1985/86: A412 *stöd till kommunala industrilokaler* med samma lånevillkor som gäller för flerfamiljshus.

För närvarande gäller att lokaliseringstöd får lämnas för uppförande av industrilokaler och i det fallet också till kommuner. Stödet skall avse lokaler på mindre orter med tillfredsställande förutsättningar för den verksamhet som skall bedrivas och denna skall avse industriell eller industriliknande verksamhet. Lokaliseringsbidraget är i detta fall tio procentenheter lägre än vad som i övrigt gäller för resp. stödområde, dvs. högst 40% i stödområde A, högst 25% i stödområde B och högst 10% i stödområde C. Utskottet är inte berett att föreslå några ändringar av gällande regler varför förevarande del av motion A412 avstyrks.

Bertil Jonasson (c) förordar i motion 1985/86: A471 *regionalpolitiskt stöd till fiskefrämjande åtgärder* i skogslänen.

Genom beslut av riksdagen vid föregående riksmöte (AU 1984/85: 13) utvidgades det regionalpolitiska stödet till att omfatta fiskodling. I budgetpropositionen anmäls att detta begrepp vidgats till att gälla vattenbruk. Därutöver kan glesbygdssöd i vissa fall lämnas. Länsstyrelserna bör också kunna stödja fiskefrämjande insatser genom projektmedel från det regionala utvecklingsanslaget. Några åtgärder med anledning av motion A471 är därför enligt utskottets mening inte motiverade.

Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) för i motion 1985/86: A493 fram förslaget att *produktutveckling och marknadsföring* skall främjas med *lokaliseringstöd* i större utsträckning än för närvarande.

Stöd till produktutveckling och marknadsföring kan i dag lämnas framför allt i form av offertstöd och lokaliseringsslån. Stödmöjligheterna har också ökat genom det regionalpolitiska utvecklingskapital som numera kan ges och som tar sikte på *delfinansiering* av aktiviteter av just detta slag. Med hänsyn härtill är utskottet inte berett att tillmötesgå motionärernas yrkande, varför motion A493 i denna del avstyrks.

Rekryteringen av kvinnlig arbetskraft i samband med utbyggnader som sker med regionalpolitiskt stöd tas upp i motion 1985/86: A608 av Rosa Östh m. fl. (c). Motionärerna erinrar om att som villkor för sådant stöd gäller att minst 40% av de ny tillkomna arbetsplatserna skall gå till underrepresenterat kön vilket oftast är kvinnor. Det påpekas att företag ofta beviljas dispens från detta villkor bl. a. med motiveringen att det inte finns utbildade kvinnor att tillgå.

Utskottet betvivlar inte att det i vissa fall kan förhålla sig som motionärerna påtalar, men det bör samtidigt framhållas att de företag som beviljades regionalpolitiskt stöd under budgetåret 1984/85 beräknade att 38% av de tillkommande arbetstillfällena skulle besättas med kvinnor. Detta genomsnitt ligger alltså nära den av riksdagen beslutade nivån 40%. Det kan vidare nämnas att ERU påbörjat en kartläggning av hur dessa kvoteringsregler påverkat kvinnornas möjligheter till arbete och hur kvinnornas situation ser ut i stödföretagen.

Utskottet utgår liksom motionärerna från att de ansvariga arbetsmarknadsmyndigheterna genom utbildningsinsatser ser till att kvinnor kan bedrivas arbete vid företagsutbyggnader med hjälp av lokaliseringstöd i minst

den omfattning som reglerna föreskriver. Detta bör underlättas genom att flexibiliteten inom arbetsmarknadsutbildningen till följd av den nyligen beslutade omorganisationen ökar och därmed också möjligheter att tillmötesgå skiftande behov av utbildning. Motion A608 bör därmed vara tillgodosedd och bör inte föranleda någon åtgärd.

Nedsättning av företagens socialavgifter

I syfte att höja konkurrenskraften hos näringslivet i Norrbotten antog riksdagen i december 1983 lagen (1983: 1055) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län (prop. 1983/84: 38, AU 1983/84: 9). Lagen, som trädde i kraft den 1 januari 1984, innehåller bestämmelser dels för hela Norrbottens län, dels för Svappavaara samhälle och gäller både för arbetsgivare och egenföretagare. Stödet avser avgifter som huvudsakligen hänför sig till arbete inom följande näringsområden:

- gruvverksamhet
- tillverkning
- produktionsinriktad partihandel
- uppdragsverksamhet
- hotell-, pensionats- och campingverksamhet.

För hela Norrbottens län gäller att avgifterna nedsätts med 10 procentenheter inom dessa näringsområden. I de fall verksamheten kan redovisa en nettoökning av antalet sysselsatta har arbetsgivaren rätt att därutöver få bidrag för att täcka kostnaderna för arbetsgivaravgiften med 10 000 kr. per helårsarbetare och kalenderår. Bidrag kan erhållas i sammanlagt tre år under förutsättning att sysselsättningen kvarstår.

Verksamheter inom nämnda näringsområden som etableras i Svappavaara samhälle kan helt befrias från arbetsgivaravgift och allmän löneavgift.

Vpk har sedan dessa regler infördes varit starkt kritiskt till denna typ av generell stimulans. Denna kritiska syn återfinns även i partimotionen 1985/86: A465 i vilken föreslås att *nedsättningen av socialavgifterna i Norrbotten skall upphöra*. Motivet är främst principiellt – skatter och socialförsäkringsavgifter utgör enligt motionärerna ett nationellt system av medborgerliga skyldigheter som bör få samma utformning över hela landet och för alla berörda. Motionärerna menar vidare att nedsättningen av socialavgifter får en skev fördelningspolitisk verkan.

Utskottet vill med anledning av motionen erinra om att de selektiva insatser som står till statsmakternas förfogande alltid utgjort grunden för svensk regionalpolitik. Generella stimulanser som nedsättning av socialavgifter bör dock enligt utskottets uppfattning ses som värdefulla komplement. Utskottet kan vidare konstatera att det råder en bred politisk enighet om att nedsättning av socialavgifter skall kunna användas som ett medel i regionalpolitiken. Problemets omfattning i Norrbotten motiverar för övrigt att extraordinära insatser av det slag det här är frågan om sätts in. Motionen bör därför avslås i aktuell del.

I ett antal motioner föreslås *ändringar i den geografiska och branschmässiga avgränsningen för avgiftsnedsättningen*.

I motion 1985/86: A481 av Alf Wennerfors m. fl. (m) föreslås att avgiftsnedsättningen med 10 procentenheter skall gälla i hela stödområde A. I syfte att minska tröskeeffekterna förordar motionärerna därtill motsvarande sänkning med 3 procentenheter i stödområde B. Nedsättningen bör gälla samtliga verksamhetsområden utom det offentliga (med undantag för de statliga affärsdrivande verken).

Centerpartiet förordar i partimotion 1985/86: A405 en nedsättning av socialförsäkringsavgiften med 10 procentenheter i hela stödområde A samt i de kommuner i Norrbottens län som tillhör stödområde B. I motionen föreslås vidare en differentiering av det bidrag som utgår för nytillkommande sysselsättning. Förslaget innebär en höjning av bidraget till 15 000 kr. i Norrbottens kommuner inom stödområde A och B och en sänkning till 5 000 kr. i kommuner inom stödområde C i Norrbotten. Motionärerna anser vidare att nedsättningen av socialavgifter skall gälla samtliga privata, kooperativa och statliga företag.

Nils G. Åsling (c) föreslår i motion 1985/86: A477 en sänkning av arbetsgivaravgiften med 10 procentenheter i stödområde A och med 5 procentenheter i stödområde B.

Alf Svensson (c) föreslår i motion 1985/86: A472 att arbetsgivaravgiften nedsätts med 10 procentenheter i samtliga kommuner i stödområde A och därefter successivt höjs till ursprunglig nivå i Norrbottenkommunerna i stödområde B och C. Motionären förordar vidare en liknande differentiering av det särskilda bidrag som utgår för nytillkommande sysselsättning.

Börje Hörnlund och Karin Israelsson (c) föreslår i motion 1985/86: A467 att arbetsgivaravgiften sänks med 10 procentenheter i stödområde A i Västerbotten. I stödområde B bör den sänkas med 5 procentenheter. I motionen föreslås vidare att egenföretagare och de 15 först anställda i företagen därutöver erhåller sänkta arbetsgivaravgifter med 5 procentenheter i hela Västerbottens län.

Värmlands kort- och långsiktiga arbetsmarknadsproblem är utgångspunkter i motion 1985/86: A487 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (c). Motionärerna anser att arbetsgivaravgiften bör avskaffas i Torsby kommun med undantag av Fryksände församling i syfte att främja företagsutvecklingen i regionen.

Erik Holmqvist (m) yrkar i motion A480 att avgiftsnedsättningen i Norrbottens län skall differentieras så att den fastställs till 10 procentenheter i stödområde A och till 3 procentenheter i stödområde B för allt näringsliv förutom offentlig verksamhet.

I motion 1985/86: A437 av Britta Bjelle (fp) föreslås en stegvis ändring av reglerna så att all icke offentlig verksamhet i Norrbotten omfattas av systemet. Det första steget i denna utvidgning bör enligt motionären avse socialförsäkringsavgiften för jord- och skogsbruk.

Utskottet vill med anledning av motionerna anföra följande.

De aktuella bestämmelserna om avgiftsnedsättning infördes för drygt två år sedan och ingick då som en del i de särskilda insatser för att höja konkurrenskraften i Norrbottens län som riksdagen beslutade om. Motionens krav om ändringar i den geografiska avgränsningen av avgiftsnedsättningen och om en anpassning av systemet till gällande stödområdesindelning har behandlats av utskottet vid flera tillfällen.

Utskottet är väl medvetet om att svåra problem bl. a. vad gäller sysselsättningen finns i andra delar av landet, inte minst i de kommuner i stödområde A som inte tillhör Norrbottens län. Utskottet vidhåller dock sin tidigare ståndpunkt att dessa problem bör mötas med intensifierade insatser av andra regionalpolitiska medel. Ändringar av den geografiska avgränsningen för avgiftsnedsättningen enligt de motionskrav som refererats i det föregående bör anstå tills erfarenheter har vunnits av den nuvarande ordningen. De skulle dessutom enligt utskottets mening förta kraften i den satsning på Norrbottens län som beslutades av riksdagen år 1983.

Även motionsförslag om att avgiftsnedsättningen skall gälla inom fler näringsområden har vid flera tidigare tillfällen behandlats av utskottet. Dessa förslag har avvisats av utskottet med hänvisning till att ändringar i en sådan riktning medför alltför stora statsfinansiella merkostnader. Enligt utskottets uppfattning föreligger ej skäl att ompröva denna bedömning. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet berörda delar av de i sammanhanget behandlade motionerna.

I partimotionen A473 refereras det förslag till förändring av systemet med avgiftsnedsättning som folkpartiet förde fram i samband med riksdagens behandling av den regionalpolitiska propositionen förra året. Folkpartiet föreslog då att nedsättningen skulle omfatta all icke-offentlig verksamhet i stödområde A. Den branschmässiga utvidgningen skulle även avse befrielsen från arbetsgivaravgifter i Svappavaara.

Motionärerna vidhåller de kritiska synpunkter på nu gällande regler som tidigare förts fram. Samtidigt menar man emellertid att beslut gällande denna typ av regler måste vara långsiktiga för att berörda företag skall kunna dra nytta av dem. Av denna anledning avstår folkpartiet från förslaget om ändringar av gällande regler. I stället föreslås i motionen *en skyndsam översyn* av möjligheterna att göra en mer omfattande differentiering av de sociala avgifterna.

Utskottet delar det synsätt som förs fram i den folkpartistiska partimotionen om värdet av beständighet hos denna typ av stimulanser. Bestämelseerna måste få en långsiktig prägel för att kunna ligga till grund för berörda företags planering, vilket är en förutsättning för att avgiftsnedsättningen skall kunna fungera som ett kraftfullt regionalpolitiskt medel.

Beträffande motionärernas krav på en skyndsam översyn av möjligheterna att göra en mer omfattande differentiering av de sociala avgifterna, vill utskottet erinra om att statens industriverk har fått i uppdrag att utvärdera avgiftsnedsättningens effekter. Resultatet av denna utvärdering väntas föreligga vid utgången av år 1987. Enligt utskottets uppfattning finns det anledning att invänta resultatet av industriverkets utvärdering innan initiativ till ytterligare utredningar övervägs. Utskottet avstyrker därför motion A473 i här aktuell del.

Insatser i glesbygd

Enligt riksdagens regionalpolitiska beslut förra året skall glesbygdspolitiken inriktas på att ta till vara glesbygdens resurser och utvecklingsmöjligheter. Riksdagen uttalade vidare att insatserna bör intensifieras med för-

stärkt inriktning på offensiva och utvecklingsbara åtgärder. De ekonomiska insatser som inom ramen för det reguljära stödsystemet är avsedda att sättas in för detta ändamål är sedan år 1979 samlade till ett enda stöd, reglerat i en särskild förordning (SFS 1985:619) och finansierat från ett anslag. Inom ramen för detta glesbygdssöd kan bidrag, lån eller kreditgarantier lämnas till:

- företag i glesbygder
- kommersiell service i glesbygder
- intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS)
- samhällig service i glesbygder.

I den moderata kommittémotionen 1985/86: A481 av Alf Wennerfors m. fl. (m) framhålls *glesbygdssödets positiva effekter*. I motionen betonas vikten av att stödet är flexibelt och kan anpassas efter de olika behov som finns i länen. Motionärerna menar vidare att handläggningen av glesbygdssödets kan förbättras och förenklas genom samarbete mellan länsstyrelse och kommuner. Man anser även att det är angeläget att utvärdera de insatser som hittills gjorts inom ramen för glesbygdssödets.

Utskottet delar motionärernas bedömning av glesbygdssödets effekter. Det är också utskottets mening att det bör finnas en strävan till förbättringar och förenklingar av handläggningen av stödärenden. Det är därför med tillfredsställelse utskottet konstaterar att det redan tagits initiativ i denna riktning. Här kan nämnas att det i Västerbotten och Jämtland pågår ett försök med kommunala ramar för glesbygdssödets. Denna nya ordning utvärderas för närvarande av statskontoret. Utvärderingen väntas bli klar vid utgången av maj månad i år.

Utskottet är vidare enigt med de moderata motionärerna om att de insatser som görs inom ramen för glesbygdssödets kontinuerligt bör följas upp. Så har också skett. Den senaste utvärderingen av övergripande art presenterades av glesbygd delegationen år 1984 och avsåg perioden 1968–1982 (Ds I 1984: 1). Riksrevisionsverket har nyligen utvärderat verksamheten med intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS). Konsumentverket har vid flera tillfällen utvärderat stödet till kommersiell service. Därtill gör flera länsstyrelser löpande utvärderingar av glesbygdssödets och dess effekter. Det kan även tilläggas att det databaserade register som inrättats möjliggör kontinuerlig uppföljning vad gäller medelsfördelning, sysselsättningseffekter m. m. Slutligen kan nämnas att det efter initiativ från industriministern inrättats ett forskningsprogram inom ERU som är specifikt inriktat på glesbygdernas utveckling.

ERU tillsatte i maj månad förra året en arbetsgrupp med uppgift att initiera, samordna och informera om sådan forskning. I rapporten Litet av varje (ERU-rapport 47) som nyligen utgivits, presenterar arbetsgruppen ett program för det fortsatta arbetet. Programmet fokuseras på begreppet småskalighet och dess roll i glesbygdernas utveckling. Mot denna bakgrund torde det enligt utskottets mening inte finnas omedelbara behov av ytterligare utvärderingar av glesbygdssödets. Med anledning av det ovan anförda avstyrker utskottet motion A481 i denna del.

I vpk:s partimotion 1985/86: A450 föreslås att regeringen skall ta initiativ till *en organiserad diskussion* bland regionalpolitiskt ansvariga och olika

folkrörelser *rörande glesbygdspolitikens mål och utformning*. Motionärernas utgångspunkt för en sådan diskussion är att den nuvarande glesbygdspolitikens innebär alltför spridda insatser. Åtgärderna påverkar därigenom inte den process som framkallar glesbygdens avfolkning. Motionärerna förordar därför en koncentration av insatserna till vissa stödjepunkter i glesbygderna.

Utskottet delar inte motionärernas pessimistiska syn på den förda glesbygdspolitikens möjligheter. Tvärtom visar gjorda utvärderingar att relativt små stödinsatser i en glesbygd kan få stor betydelse för dess utveckling. Utskottet är självfallet positivt till att det förs en bred och aktiv debatt kring glesbygdspolitik. Organiserade diskussioner av den typ som förordas i motionen anordnas lämpligen inom ramen för glesbygdsdelegationens verksamhet. Med anledning härav avstyrker utskottet motion A450 i aktuell del.

I motion 1985/86: A459 av Ove Karlsson (s) och Barbro Nilsson (s) förordas en *fortsatt offensiv utvecklingsinriktad politik för glesbygden*. Motionärerna föreslår ett införande av kommunala projektmedel som en fri resurs att utnyttjas till vissa konsultinsatser, rådgivning, utbildning och administration m. m.

Utskottet konstaterar att den syn på glesbygdspolitikens mål som kommer till uttryck i motionen väl överensstämmer med vad riksdagen tidigare slagit fast. Beträffande motionärernas förslag om kommunala projektmedel vill utskottet erinra om att länsstyrelserna med medel för regionalt utvecklingsarbete sedan länge samarbetar med kommuner i olika lokala utvecklingsprojekt. Möjlighet att bedriva åsyftad verksamhet finns således redan varför utskottet avstyrker motion A459.

I motion 1985/86: A489 föreslår Jan Hyttring m. fl. (c) att glesbygdsdelegationen skall tillföras ett anslag på 20 milj. kr. som skall användas dels till *utveckling av hushållningssällskapens Gårdenprojekt*, dels för att finna nya användningsområden för landsbygdens naturresurser. Gårdenprojektet är ett utvecklingsprojekt som hushållningssällskapen i flera län bedriver. Verksamheten syftar främst till marknadsföring och försäljning av lokalt tillverkade livsmedelsprodukter.

Enligt utskottets mening har utvecklingen på lokal och regional nivå av små verksamheter med nära anknytning till de areella näringarna stor betydelse för glesbygdens framtid. Den verksamhet som går under beteckningen Gårdenprojektet är i detta sammanhang ett mycket intressant utvecklingsprojekt. Enligt vad utskottet inhämtat har länsstyrelserna på flera håll deltagit i dessa projekt och även stött dem finansiellt med hjälp av medel för regionalt utvecklingsarbete. Projekten bör även i fortsättningen kunna stödjas genom de medel som länsstyrelserna förfogar över. Glesbygdsdelegationen bör liksom tidigare följa utvecklingsarbetet och även medverka i projekt av pilotkaraktär. Med anledning av det ovan anförda avstyrks motion A489 av utskottet.

Samma motionärer föreslår i motion 1985/86: A490 att regionalpolitiska medel skall få disponeras för *inrättande av permanenta lokalrådgivartjänster*. I motionen beskrivs framväxten av lokalrådgivningen på 1970- och 1980-talen, först genom lantbruksnämndernas initiativ och under 1980-

talet genom hushållningssällskapens, länsstyrelsernas och kommunernas försorg. Enligt motionärerna är erfarenheterna av lokalrådgivningen omvittnat positiva. Det unika med denna form av rådgivning anser motionärerna vara den allsidighet och helhetssyn på bygd och företag som annan mer sektoriserad rådgivning inte kan erbjuda. I motionen påpekas att flera av de lokalrådgivartjänster som inrättats är av temporär natur.

Utskottet delar motionärernas syn på betydelsen av att en kvalificerad rådgivning som griper över flera näringsområden kan erbjudas i glesbygder. Erfarenheten har visat att även s. k. inte utvecklingsbara jordbruk i glesbygden kan fortleva som kombinationsföretag tillsammans med skogsbruk, turism, hantverk, småföretagsamhet m. m. Rådgivningen har i detta sammanhang en nyckelroll. Enligt utskottets uppfattning finns emellertid resurser för kvalificerad rådgivning vid länsstyrelser, utvecklingsfonder och lantbruksnämnder. Den allsidiga rådgivning som efterfrågas av främst kombinationsföretagare bör i första hand kunna lämnas genom samverkan mellan dessa organ. Motionärernas syfte torde därmed tillgodoses. Motion A490 avstyrks av utskottet med anledning av det anförda.

I folkpartiets partimotion 1985/86: A473 och centerpartiets partimotion 1985/86: A405 föreslås att *högsta belopp för avskrivningslån* höjs från 260 000 kr. till 300 000 kr. I motionerna föreslås vidare att maximibeloppet för avskrivningslån till uthyrningsstugor höjs från 39 000 kr. till 50 000 kr.

Utskottet vill med anledning av dessa motionskrav erinra om att riksdagen så sent som förra året beslutade om höjningar av här aktuella belopp med hela 30%. Detta beslut trädde i kraft den 1 juli 1985. Mot bakgrund av att en så kraftig höjning genomfördes nyligen och med tanke på att dessa belopps reala värde inte nämnvärt försämrats avstyrker utskottet motion A473 och A405 i dessa delar.

I centerpartiets och folkpartiets partimotioner föreslås även en höjning av *högsta belopp för IKS-bidrag* från 39 000 kr. till 50 000 kr.

Utskottet konstaterar att även detta belopp uppjusterades den 1 juli 1985 med 30% enligt förslag i förra årets regionalpolitiska proposition. Av samma skäl som ovan anförts beträffande maximibeloppen för avskrivningslån avstyrker utskottet motionerna A473 och A405 i här aktuella avsnitt.

Slutligen föreslås i centerpartiets partimotion A405 ett *sloppande av gällande regler om att IKS-stödet skall reserveras för företrädesvis äldre arbetslösa*. Detta är enligt motionärerna en förutsättning för att IKS-verksamheten skall kunna användas som ett regionalpolitiskt medel på ett offensivt och långsiktigt sätt.

Enligt utskottets mening finns väl grundade motiv för att även i fortsättningen reservera IKS-stödet för äldre arbetslösa. Dessa är ofta lokalt bundna och har svårt att få arbete på den reguljära arbetsmarknaden. För andra grupper med hög arbetslöshet, exempelvis ungdomar, kan särskilda insatser inom ramen för arbetsmarknadspolitiken sättas in. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion A405 i motsvarande del.

För att fördela det regionalpolitiska stödet och i övrigt styra samhällets regionalpolitiska insatser har vissa delar av landet klassats som stödområde. Denna metod har använts alltsedan det regionalpolitiska stödet infördes. Villkoren för regionalpolitiskt stöd är sedan olika beroende på omfattningen och karaktären av kommunens/ortens problem.

För närvarande finns tre stödområden, A, B och C där stödområde A innebär de förmånligaste regionalpolitiska stöden. Härutöver kan emellertid regeringen peka ut orter/regioner med omfattande strukturförändringar inom näringslivet som tillfälliga stödområden och dessutom besluta om stöd till företag utanför stödområdet samt om synnerliga skäl föreligger också lämna högre bidrag än normalt. Följande kommuner och delar av kommuner är inplacerade i stödområdena A, B och C. (SFS 1982:677, ändr. 1031)

Stödområdesindelningen

Län och kommun	Stöd- område	Län och kommun	Stöd- område
<i>Gotlands län</i>			
Gotland	C	Mora, såvitt avser Venjans församling	B
<i>Älvsborgs län</i>		Orsa	C
Bengtsfors	C	Smedjebacken	C
Dals Ed	C	Vansbro	B
Åmål	C	Älvdalen	B
<i>Värmlands län</i>		<i>Gävleborgs län</i>	
Arvika	C	Hofors	C
Eda	C	Hudiksvall, såvitt avser	
Filipstad	C	Bjuråkers församling	C
Hagfors	C	Ljusdal	B
Munkfors	C	Nordanstig	C
Storfors	C	Söderhamn	C
Sunne	C		
Säffle	C	<i>Västernorrlands län</i>	
Torsby	B	Kramfors	C
Årjäng	C	Sollefteå	B
<i>Örebro län</i>		Sundsvall, såvitt avser	
Hällefors	C	Holms och Lidens församlingar	C
Lindesberg, såvitt avser		Ånge	B
Guldsmedshyttans och		Örnsköldsvik, såvitt	
Ramsbergs församlingar	C	avser Anundsjö, Björna,	
Ljusnarsberg	C	Skorped och Trehörningsjö församlingar	B
<i>Västmanlands län</i>		Örnsköldsvik, såvitt	
Fagersta	C	avser övriga församlingar	C
Norberg	C		
Skinnskatteberg	C	<i>Jämtlands län</i>	
<i>Kopparbergs län</i>		Berg	A
Avesta	C	Bräcke	B
Ludvika	C	Härjedalen	B
Malung	B		

Län och kommun	Stöd- område	Län och kommun	Stöd- område
Krokom, såvitt avser		Sorsele	A
Aspås, Näskotts, Rödöns och Ås församlingar	C	Storuman	A
Krokom, såvitt avser öv- riga församlingar	A	Vilhelmina	A
Ragunda	A	Vindeln	B
Strömsund	A	Vännäs	C
Åre	B	Åsele	A
Östersund	C	<i>Norrbottnens län</i>	
<i>Västerbottens län</i>		Arjeplog	A
Bjurholm	B	Arvidsjaur	B
Dorotea	A	Boden	C
Lycksele	B	Gällivare	A
Malå	B	Haparanda	A
Nordmaling	C	Jokkmokk	A
Norsjö	B	Kalix	A
Robertsfors	C	Kiruna	A
Skellefteå, såvitt avser		Luleå	C
Fällfors, Jörns och Kalv- träsk församlingar	B	Pajala	A
Skellefteå, såvitt avser övriga församlingar	C	Piteå	C
		Älvsbyn	B
		Överkalix	A
		Övertorneå	A

Förutom inom de stödområden som anges ovan får statens industriverk efter särskilt beslut av regeringen för budgetåret 1985/86 bevilja lokaliseringsbidrag med högst 20% av den del av de totala utgifterna som avser byggnader, markanläggningar, maskiner och andra inventarier i följande kommuner eller delar av kommuner: Olofströms kommun, Delsbo församling i Hudiksvalls kommun, Timrå kommun och Hörnefors församling i Umeå kommun. I följande kommuner får lokaliseringsbidrag beviljas med högst 15% av nämnda utgifter: Tierp, Östhammar, Kristinchamn, Degerfors och Karlskoga.

Beslut har dessutom fattats om tillfällig inplacering i stödområde av kommunerna Hallstahammar, Uddevalla, Lysekil och Munkedal.

Stödområdesindelningen tas upp i flera motioner. Det gäller förslag till ändrad inplacering av enskilda kommuner. Förslagen redovisas i följande sammanställning.

Motioner	Kommuner	Förslag	Anmärkn.
		Stöd- område	
A444 av Nils-Olof Gustafsson (s) och Margareta Winberg (s)	Bräcke	A	
A477 av Nils G. Åsling (c)	Bräcke	A	
A493 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c)	Sandviken	C	Temporärt
	Ockelbo	C	Temporärt
	Bollnäs	C	
	Söderhamn	B	Temporärt
A479 av Olle Westberg m. fl. (s)	Sandviken	C	
	Hudiksvall (östra delarna)	C	
	Bollnäs	C	
467 av Lars Ernestam (fp) och Gudrun Norberg (fp)	Hällefors	B	Temporärt
	Ljusnarsberg	B	"
A448 av Inger Hestvik (s)	Borlänge	C	
A434 av Bengt-Ola Rytter (s)	Gagnef	C	Temporärt (1)
460 av Margareta Gard (m)	Hedemora	C	
461 av Iréne Vestlund m. fl. (s)	Hedemora	C	
480 av Karl Boo m. fl. (c)	Avesta	A	Temporärt, därefter B
	Smedjebacken	A	"
	Ludvika	A	"
	Hedemora	C	
	Gagnef	C	
A445 av Olle Göransson m. fl. (s)	Hallstahammar	C	
	Fagersta	B	Temporärt
	Norberg	B	Temporärt
	Skinnskatteberg	B	Temporärt
A409 av Hans Petersson i Hallstahammar (vpk)	Hallstahammar	C	
A446 av Lars Ernestam (fp) och Gudrun Norberg (fp)	Karlskoga	C	
	Degerfors	C	
A433 av Magnus Persson m. fl. (s)	Hagfors	B	
	Munkfors	B	
	Filipstad	B	
	Storfors	B	
	Kristinehamn	B	
472 av Lars de Geer m. fl. (fp)	Samtliga Bergslagskommuner (utom Karlskoga)	C	
A411 av Gunilla André (c) och Bengt Kindbom (c)	Gullspång	C	Temporärt

(1) Om ej bifall till fast inplacering.

En översyn av inplaceringen i stödområden av kommunerna i Värmlands, Örebro och Västmanlands län föreslås härutöver i motion 480 av Karl Boo m. fl. (c).

Utskottet vill med anledning av redovisade yrkanden om ändrad stödområdesindelning framhålla vikten av att stödområdesindelningen inte ändras för ofta. Den bör ligga fast över en längre tid, vilket för övrigt också slogs fast av riksdagen i samband med det regionalpolitiska beslutet förra året (AU 1984/85: 13).

Vissa yrkanden som rör stödområdesindelningen är enligt utskottets mening i huvudsak redan tillgodosedda. Det gäller motionerna A222, A477, A409, A445 och A433 i motsvarande delar. Regeringen har således tidigare i år beslutat att Hallstahammars kommun skall kunna erhålla lokaliseringsstöd. Detta gäller sedan tidigare också Kristinehamns kommun. Beträffande förslagen om inplacering av Bräcke kommun i stödområde A vill utskottet hänvisa till att industriministern uttalat att de stödregler som gäller i stödområde A kan komma att i enskilda ärenden tillämpas när lokaliseringsbidrag ges till investeringar i Bräcke.

Utskottet vill i anslutning till motionsyrkanden om inplacering i stödområde av kommuner i Bergslagen hänvisa till de särskilda åtgärder i Bergslagen som regeringen föreslagit. Till åtgärderna i Bergslagen återkommer utskottet i ett senare avsnitt.

I sammanhanget vill utskottet härutöver erinra om den möjlighet som regeringen har att utanför stödområdet ange vissa orter eller kommuner där under en begränsad övergångstid lokaliseringsstöd bör komma i fråga i vissa fall till följd av svåra strukturomvandlingsproblem.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet de i sammanhanget behandlade motionerna i här aktuella delar.

Regionalpolitiska insatser i län och regioner

I detta avsnitt behandlar utskottet ett stort antal motioner som rör utvecklingen i olika delar av landet. Utskottet tar även i detta sammanhang upp regeringens förslag i proposition 1985/86:125 om särskilda åtgärder i Bergslagen.

I motionerna redovisas problem och ställs krav på insatser av olika slag från statens sida. I de åtgärdsprogram som presenteras ingår initiativ inom en rad områden. Det gäller utöver regional- och sysselsättningspolitiken även t. ex. utbildnings-, trafik-, industri- och energipolitiken. Vissa förslag är av långsiktig karaktär, medan andra förslag avser kortsiktiga insatser för att uppehålla sysselsättningen.

I motionerna förs också fram partiernas synpunkter om regionalpolitikens inriktning i stort och om stödområdesindelningen. Dessa frågor har utskottet tagit ställning till i tidigare avsnitt. Även förslag om decentralisering av statlig verksamhet och medel för utvecklingsinsatser behandlas i andra avsnitt.

Utskottet vill allmänt framhålla att regionalpolitiken inte ensam kan lösa de problem som tas upp i motionerna. Skall utvecklingen kunna påverkas förutsätts samordnade insatser inom en rad politikområden. Här har självfallet regionalpolitiken en viktig roll. Den ekonomiska politiken är emellertid som berörts i det föregående av grundläggande betydelse för den regionala utvecklingen.

Norrland

De fem nordligaste länen upptar ca 58% av Sveriges yta och ca 14% av Sveriges befolkning. Utvecklingen i dessa län har under senare tid försäm-

rats. Befolkningstalen som under 1970-talet ökade med ca 27 000 personer har under den första hälften av 1980-talet minskat med ca 14 500 personer. Av denna minskning kan ca 5 000 hänföras till födelseunderskott. Befolkningstalen framgår av följande sammanställning.

	1970	1975	1980	1985
Norrboten	255 200	264 400	267 100	262 400
Västerbotten	233 200	236 400	243 900	245 300
Jämtland	131 300	133 400	134 900	134 200
Västernorrland	267 400	268 000	267 900	262 300
Gävleborg	293 400	294 400	294 000	289 100
Totalt	1 180 500	1 196 600	1 207 800	1 193 300

Av sammanställningen framgår att Västerbottens län som enda län ökat sin befolkning under 1980-talet. Denna ökning beror i allt väsentligt på en expansion i Umeå. I länets inlandskommuner har utvecklingen dock försämrats. Norrbottens, Västernorrlands och Gävleborgs län har minskat med i runda tal 5 000 personer vardera under motsvarande tid.

Utvecklingen avseende befolkningstalen återspeglas i flyttningsstatistiken. Nettoflyttningarna redovisas i följande sammanställning.

	1971-75	1976-80	1981-85
Norrboten	1 319	-2 905	-5 655
Västerbotten	- 784	3 732	- 375
Jämtland	3 241	2 988	615
Västernorrland	460	917	-2 664
Gävleborg	1 984	2 253	-1 075
Totalt	6 220	6 985	-9 154

Av sammanställningen kan utläsas att Norrlandslänen under 1970-talet hade en nettouflyttning på sammanlagt drygt 13 100 personer. Under de senaste fem åren har utvecklingen i stället varit negativ med en sammanlagd nettouflyttning på drygt 9 100 personer. Särskilt negativ är utvecklingen i Norrbottens län där nettouflyttningen uppgått till drygt 5 600 personer sedan år 1981.

Den inomregionala balansen i Norrlandslänen har också försämrats. Av 32 kommuner i Norrlands inland har således inte mindre än 30 kommuner haft en negativ befolkningsutveckling under de två senaste åren. Den sammanlagda befolkningsminskningen i denna del av Norrland har under denna tid uppgått till drygt 5 000 personer.

Arbetslösheten i Norrland är genomgående högre än riksgenomsnittet. Under år 1985 var genomsnittligt ca 29 000 personer arbetslösa i regionen med det största antalet - 8 800 - i Norrbotten. Antalet arbetslösa var emellertid under år 1985 mindre än under närmast föregående år. Sysselsättningen har ökat med ca 15 100 sedan år 1983.

Förhållandena i de fem nordligaste länen behandlas i flera motioner.

Utvecklingen i skogslänen, dvs. Norrlandslänen, Värmlands län samt Kopparbergs län behandlas i motion A427 av Arne Nygren m. fl. (s). Motionärerna pekar bl. a. på att de sju nordligaste länen, som i början av

1970-talet hade en folkmängdsökning på drygt 20 000 personer, förlorat lika många invånare hittills under 1980-talet. För år 1985 uppgick minskningen till ca 6 800 personer. Utvecklingen har, anför motionärerna, sin orsak i en kraftig utflyttning. 72 av 85 kommuner i dessa län redovisar minskade befolkningstal för år 1985. Samtidigt ökade de tre storstadsregionerna samma år med ca 22 500 personer.

Motionärernas slutsats är att det krävs mycket kraftfulla och mångskiftande åtgärdsprogram i skogslänen för att vända utvecklingen på det sätt som skedde i början av 1970-talet. Bland de åtgärder som föreslås är tillsättandet av en regionalpolitisk kommission för skogslänen. Den frågan har utskottet i ett inledande avsnitt tagit ställning till. Härutöver föreslås en förbättrad samhällsbevakning över myndigheter, verk, företag och annan verksamhet, som i dag ensidigt föredrar att förlägga sin utveckling till storstäderna.

I motion A477 av Nils G. Åsling (c) föreslås särskilda utvecklingsinsatser i Norrlands inland. Motionens yrkanden tas upp i andra delar av betänkandet och behandlas delvis av andra utskott.

Per-Ola Eriksson (c) pekar i motion A460 på behovet av ett *åtgärdsprogram i Norrbottens län*. I motionen erinras om att utflyttningen från länet nu tagit ny fart. Motionären föreslår en tilldelning på 120 milj. kr. ur anslaget för regionala utvecklingsinsatser, stimulans för inflyttning till områden som under lång tid avfolkats, elektrifiering av järnvägssträckan Boden–Haparanda, hållplatser längs järnvägssträckan Boden–Haparanda, bibehållande av godstrafiken på järnvägssträckan Karungi–Övertorneå, förlängning av det svenska järnvägsspåret till stålverket Outokumpi i Torneå, användning av förnyelsefonderna som regionalpolitiskt instrument, uppdrag åt regeringen att inom ramen för det s. k. lokaliseringssamrådet med företag med inriktning på den nya tekniken åstadkomma industrietableringar i östra Norrbotten samt etablera nya industrilokaler och ett "Företagarnas hus" i länet.

Erik Holmkvist (m) framhåller i motion A480 att en rad åtgärder bör vidtas om utvecklingen i Norrbotten skall kunna vändas. Motionären förer slår ett åtgärdsprogram som bl. a. innebär ett ökat inflytande för länets egna organ över beslut i etableringsärenden, ökade forskningsresurser till högskolan i Luleå, en sänkning av energipriset i länet genom borttagande av energiskatten, en avbyråkratisering och förenkling av frakstödet, frisläpp av investeringsfonder/konton i länet, bättre samordning av de olika fondernas arbete i länet, bättre möjligheter till expansion för småföretagen, möjlighet för nya ägare att komma in i de statliga företagen i länet, stimulans till de stora svenska företagen att etablera sig i länet, avveckling av skatten på marknadsföringsåtgärder som vidtas i länet, försök med lärlingsutbildning under en femårsperiod i länet samt uppdrag åt länsstyrelsen att placera in utbildning av hantverkare i länet.

I motion A481 av Alf Wennerfors m. fl. (m) följs moderata samlingspartiets ställningstagande med anledning av regeringens förslag i budgetpropositionen om en arbetsmarknadspolitisk försöksverksamhet i östra Norrbotten (AU 1985/86: 11) upp med ett förslag att 22,5 milj. kr. av de regionala utvecklingsmedlen bör anslås till *särskilda utvecklingsinsatser i östra Norrbotten*.

I motion A423 av Bruno Poromaa (s) föreslås att *statligt stöd* även fortsättningsvis skall utgå till *projektet medicinsk informationshantering*. Samtidigt begärs en utredning beträffande verksamhetens framtida finansiering och organisation.

Paul Lestander (vpk) begär i motion A442 ytterligare *stödinsatser vid servicecentralen SIGA i Gällivare*. Till följd av problemen vid företaget, som inneburit uppsägningar av ett 20-tal medarbetare, föreslår motionären att staten i ökad utsträckning måste lägga ut beställningar till företaget. Ett ägartillskott kan också behövas, framhålls i motionen.

I motion A467 av Börje Hörnlund (c) och Karin Israelsson (c) framhålls de senare årens utveckling i Västerbotten mot allt större inomregional obalans. Från inlandet sker en betydande utflyttning. Där är vidare arbetslösheten mycket stor. För att vända utvecklingen föreslås ett *åtgärdsprogram för Västerbottens län*. Motionärerna föreslår bl. a. en fördubbling av utvecklingsanslaget till länet, en höjning av väganslagen med 500 milj. kr., vilket möjliggör en upprustning av länsvägnätet i Västerbottens län, en höjning av bidraget till enskilda vägar från 50% till 70%, en sänkning av arbetsgivaravgifterna med 5% i hela länet för egenföretagarna och de 15 först anställda i företagen därutöver, en kraftfull satsning på ny teknik, elektronik och bioteknik, fortsatt verksamhet vid Stensele mekaniska verkstad samt turistflyg vid Gunnarns flygplats. Vidare föreslås en väsentlig förbättring av den kommunala skatteutjämningen i länets kommuner, en satsning på länets jordbruk samt ett regionalpolitiskt tänkande och ansvar bakom besluten på samtliga politikområden enligt de riktlinjer centerpartiet lagt fram.

I motion A408 av John Andersson (vpk) yrkas att en försöksverksamhet kommer till stånd med *bruttodimensionering vid statliga myndigheter i Västerbottens län*. Förslaget innebär att personalplanerna vid de statliga myndigheterna skall innehålla även extratjänster som ersätter personal som är borta på grund av sjukdom, ledighet, semester etc. Motionärerna bedömer att ca 1 800 nya arbetstillfällen skulle tillföras länet om förslaget genomförs.

I motion A431 av Nils-Olof Gustafsson (s) och Margareta Winberg (s) framhålls betydelsen av *sysselsättningspolitiska insatser* för att vända utvecklingen i *Jämtlands län*. Motionärerna föreslår att 75 milj. kr. skall anvisas från anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m. för särskilda sysselsättningsskapande åtgärder i länet. De begär också en inventering av vilka åtgärder som kan vidtas för att öka sysselsättningen i länet.

Utvecklingen i Jämtlands län tas även upp i motion A477 av Nils G. Åsling (c). Motionen behandlas emellertid i andra sammanhang. Det gäller bl. a. förslaget om inplacering av Bräcke kommun i stödområde A, ett förslag som även förts fram i motion A444 av Nils-Olof Gustafsson (s) och Margareta Winberg (s).

Situationen i Västernorrlands län behandlas i tre motioner.

Sigge Godin (fp) framhåller i motion A414 bl. a. att länet utöver sina stora och mångåriga problem även har betydande utvecklingsmöjligheter inom de mest skilda områden. Motionären föreslår att en särskild *länsutredning för Västernorrlands län* skall tillsättas. Avsikten är att utredningen

skall bidra till fördjupade kunskaper och vidgad förståelse för länets svår-
bemästrade problem och dess utvecklingsmöjligheter. Den bör vidare ta
initiativ till konkreta åtgärder hos såväl näringslivet som hos myndigheter,
verk och organisationer.

En begäran om en länsutredning framförs även i motion A454 av Sven
Henricsson (vpk). Målsättningen för utredningen bör enligt motionären
vara att fördjupa kunskaperna om länets svår-
bemästrade problem och utvecklingsmöjligheter för att på den grunden upprätta ett konkret åtgärds-
program.

I motion A474 av Martin Olsson (c) och Görel Thurdin (c) redovisas ett
förslag till *åtgärdsprogram* för att vända utvecklingen i *Västernorrlands
län*. Vissa konkreta förslag i motionen behandlas i andra sammanhang. De
förslag till åtgärder utskottet här tar upp är lokalisering av sjöfartsverkets
och kustbevakningens regionala ledning för Norrland till Västernorrlands
län, en annan utformning av Norrlandsstödet så att jordbruket i länet får en
skälig ekonomi, en tilldelning av vägnslagen som motsvarar länets behov,
resurser för utveckling av en industrihögskola i Sundsvall samt direktiv till
staten att inte inrätta verksamheter som kan konkurrera med kartvårds-
centralen i Ånge.

I fyra motioner föreslås *åtgärdsprogram för Gävleborgs län*.

I motion A479 av Olle Westberg m. fl. (s) föreslås ett åtgärdsprogram för
att vända utvecklingen speciellt i Bergslagskommunerna. Enligt motionä-
rerna krävs statliga insatser dels för att lösa de akuta problemen, dels för
att bidra till en snabbare utveckling av jobb i länet. Insatser bör göras över
ett brett fält. Motionärerna ger följande exempel på områden där staten
kan medverka till en bättre regional utveckling i länet. Det gäller basindu-
strierna, småindustrin, introduktion och spridning av ny teknik, tillvarata-
gande av länets mineraltillgångar, stöd till länets jordbruk för upprätthå-
llande av sysselsättningen, utbildningsområdet, turistområdet samt kom-
munikationerna.

Hans Lindblad (fp) framhåller i motion A482 bl. a. att riksdagen bör
uttala att regionalpolitiken mer än hittills måste beakta tjänsteproduk-
tionen och att denna produktion och utbildningsfrågorna måste ses som
centrala i det regionalpolitiska arbetet. Vidare bör länsarbetsnämnden ges
tillräckliga resurser för arbetsmarknadspolitiska insatser. Slutligen bör
möjligheten till gemensam väg- och järnvägsbro över Ljusnan prövas på
nytt.

Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) föreslår i motion A493
ett åtgärdsprogram som bl. a. innefattar tillsättande av en Gävleborgsde-
legation med uppgift att bl. a. utarbeta ett särskilt Gävleborgspaket, utbild-
ningsinsatser, industrikampanj, höjd beredskap inför den väntade kon-
junkturavmattningen samt en utökning av den lokala upphandlingen av
förnödenheter och materiel för försvaret. Övriga inslag i åtgärdsprogram-
met behandlas i andra sammanhang.

I motion A457 av Bertil Måbrink (vpk) föreslås en utvecklingsplan som
bl. a. omfattar en ny regionalpolitik vars främsta innehåll utgörs av samhäl-
leliga styrmedel när det gäller industrietableringar, löntagarfonder med en
regionalpolitisk roll, ett nytt industriellt industriprogram, utbyggd sam-

hällsservice, fortsatt och ökat byggande, förstärkning av högskolan i Gävle–Sandviken, teknikspridning samt planerad energiförsörjning.

Slutligen föreslås i motion A466 av Bertil Måbrink (vpk) ett *åtgärdsprogram för Söderhamns kommun* i syfte att åstadkomma en positiv utveckling i kommunen. Bl. a. föreslås en högre förädlingsgrad inom papper och pappersmassa, trätekniskt centrum, lokalisering av statlig verksamhet samt en ny järnvägsbro i Ljusne.

Utskottet delar den oro för utvecklingen i Norrland som kommer till uttryck i motionerna. Som inledningsvis redovisats har befolkningsutvecklingen försämrats och tidigare positiva flyttningstal förbytt i en nettoutflyttning. Detta förhållande gäller i särskilt hög grad inlandskommunerna. Samtidigt vill utskottet erinra om att det också finns positiva sidor att peka på när det gäller utvecklingen i dessa län. Antalet personer i arbete har ökat medan arbetslösheten och antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har minskat.

En grundläggande orsak till problemen är det starka beroendet till basnäringarna i Norrlandslänen. De senaste årens genomgripande strukturförändringar inom bl. a. järn-, stål-, gruv- och skogsbranscherna har fått betydande konsekvenser för de berörda länen.

Statsmakterna har satt in omfattande insatser för att skapa nya arbetstillfällen i Norrland. En viktig uppgift har därvid varit att försöka bredda den industriella verksamheten.

Inom regionalpolitiken har anslagen till lokaliseringsstöd, glesbygdsstöd, sysselsättningsstöd och nedsättningen av socialavgifter ökat betydligt under senare år. Ökad vikt har lagts på att främja kunskapsutveckling och teknikspridning, företagsutveckling, produktutveckling och marknadsföring.

De medel som står till länsstyrelsernas disposition för utvecklingsinsatser för innevarande budgetår uppgår till drygt 270 milj. kr. för de fem Norrlandslänen, varav för Norrbottens län 72 milj. kr., Västerbottens län 60 milj. kr., Jämtlands län 61 milj. kr., Västernorrlands län 46 milj. kr. samt Gävleborgs län 34 milj. kr.

Sedan den 1 juli 1982 har lokaliseringsstöd till Norrlandslänen lämnats till sammanlagt drygt 800 företag med sammanlagt ca 1 200 milj. kr. i bidrag och ca 500 milj. kr. i lån. Detta stöd beräknas ha medverkat till nyanställningar av drygt 5 000 personer. Under andra halvåret 1985 beslutades om stöd till ca 170 arbetsställen med en beräknad sysselsättningsökning av innemot 1 100 arbetstillfällen. I sysselsättningsstöd till nytillkomna arbetstillfällen har utgått ca 170 milj. kr.

Här bör även nämnas den nedsättning av socialavgifterna som gäller i Norrbottens län sedan år 1984. Den innebär ca 300 milj. kr. om året i minskade kostnader för företagen i länet. Riksdagen har dessutom tidigare i år fattat beslut om att 22,5 milj. kr. av arbetsmarknadspolitiska medel skall få användas för att stärka sysselsättningen och minska arbetslösheten i Norrbottens östra delar.

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget med fortsatta målmedvetna och intensifierade insatser i Norrlandslänen. Som framhålls i motionerna måste åtgärderna spänna över ett brett register och syfta till bl. a. en industriell breddning och förnyelse samt en förbättring av infrastrukturen.

I Norrlandslänen har för övrigt under senare år initierats en rad projekt som är inriktade på kunskapsuppbyggnad och teknikspridning. Det gäller bl. a. inom bioteknik- och dataområdena. Flera exempel på aktuella projekt kan nämnas. Till ett utvecklingscentrum för östra Norrbotten och ett centrum för glesbygdsteknik anvisade regeringen 5 milj. kr. under hösten 1985. En projektgrupp har vidare bildats i Norrbottens län med företrädare från högskolan och näringslivet. Gruppen skall bl. a. arbeta för en förstärkt kompetens i länet och ökade möjligheter för en expansion inom data- och elektronikområdet.

I Västerbottens län togs i slutet av föregående år ett beslut om att uppföra ett Innovationernas Hus i Umeå, vilket kostnadsberäknats till 22,5 milj. kr. Detta hus skall bli basen för de aktiviteter som Stiftelsen Umeå Universitets Innovationscentrum (UMINOVA) kommer att bedriva.

I Jämtlands län har som en följd av ett av länsstyrelsen antaget program för teknikspridning bl. a. kommit till stånd ett samarbete mellan olika intressenter på CAD/CAM-området (datorstödd konstruktion). Vidare har länsstyrelsen i projektarbete understrukit utbildningens centrala roll för näringslivsutvecklingen och därmed betydelsen av verksamheten vid högskolan i Östersund. Regeringen har för övrigt lämnat ett betydande stöd till teknikspridningsinsatserna i länet och till den tekniska högskoleutbildningen i Östersund.

I Västernorrlands län har ett åtgärdsprogram utarbetats inom data- och elektronikområdet. Ett flertal projekt planeras eller är under genomförande med insatser av bl. a. kommuner, högskola och utvecklingsfond. För att finna formerna för de ökande behoven av högre utbildning, forskning och utvecklingsarbete i länet har länsstyrelsen och högskolan i Sundsvall–Härnösand arbetat fram riktlinjer för utveckling av en industrihögskola med inriktning mot både teknik och ekonomi/information. Vidare kan nämnas att ett drift- och underhållstekniskt centrum, DUC, startades i Härnösand under hösten 1985. Regeringen har beviljat lokaliseringsbidrag med 2,5 milj. kr. vid etableringen av DUC. Slutligen kan tilläggas att regeringen uttalat sig positivt för en medverkan med regionalpolitiskt stöd till uppbyggandet av ett teknikcentrum i Kramfors.

Gävleborgs län kommer beträffande bruksorterna att beröras av de insatser regeringen föreslagit för Bergslagen. Det gäller bl. a. åtgärder på forsknings- och utvecklingsområdet. Till regeringens s. k. Bergslagspaket återkommer utskottet i det följande. Här kan också nämnas att ett verkstadstekniskt utvecklingscentrum för närvarande är inne i sitt igångsättningskede. Andra aktuella projekt är Gävle Teknikcentrum samt två teknikspridningsprojekt i vardera Ovanåkers och Ljusdals kommuner.

Utskottet vill i detta sammanhang stryka under vad som sägs i kompletteringspropositionen (prop. 1985/86: 150 bilaga 1) om utbildningens betydelse i regionalpolitiken. Där framhålls bl. a. att det är en angelägen uppgift att inrikta utbildningen i landets olika delar så att fler orter och regioner blir attraktiva för nya eller expanderande företag. Det gäller att öka också de små och medelstora företagens förmåga att utveckla ny teknik samt att anamma ny teknik som utvecklats på annat håll. I propositionen framhålls att ett nära samarbete mellan högskolor, kommuner och näringsliv därmed

blir nödvändigt. En ökad satsning på högskolorna i olika delar av landet bör därför, enligt propositionen, i kombination med bl. a. olika teknik- och utvecklingscentra bli av stor betydelse inom regionalpolitiken. Utskottet instämmer i denna bedömning. Det sagda har för övrigt särskild aktualitet i Norrlandslänen.

Av betydelse för utvecklingen i Norrland är vidare att expansionen inom den privata tjänstesektorn också kommer denna del av landet till del. Statens industriverk har fått i uppdrag av regeringen att kartlägga utvecklingen av denna sektor och lämna förslag om hur även stödområdena skall få del av denna expansion.

Fortsatta ansträngningar bör vidare göras för att förmå de större företagen att förlägga ny produktion och befintliga funktioner inom företag till de utsatta delarna av landet, dvs. bl. a. Norrlandslänen. Detta kan ske genom bl. a. lokaliseringssamrådet. Regeringen har nyligen aviserat sin avsikt att särskilt överlägga med företagen i denna fråga.

Utskottet instämmer med motionärerna beträffande betydelsen av ett väl utbyggt transport- och kommunikationssystem. Omfattande investeringar har gjorts i bl. a. telekommunikationer och transportanläggningar. Via bl. a. beredskapsmedlen har betydande medel avsatts för upprustning av vägnätet. De stora avstånden gör det slutligen särskilt betydelsefullt med goda järnvägs- och flygförbindelser.

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget med en effektiv samordning av de insatser på skilda politikområden som görs i Norrlandslänen. På länsplanet har länsstyrelserna det samordnande ansvaret. Inom ramen för länsplaneringsarbetet kan behoven vägas samman. Förslagen som förs fram i vissa motioner om inrättande av särskilda delegationer eller åtgärdsprogram inom länen bör man enligt utskottets mening ta ställning till på länsplanet. Länsstyrelserna tilldelas för övrigt särskilda medel för projektarbete av det slag motionärerna för fram. Här kan också erinras om att ett försök med en sammanhållen länsförvaltning pågår i Norrbottens län. Ett syfte med försöket är att förbättra samordningen mellan olika sektorer.

Samordningen av insatserna på det centrala planet bör enligt utskottets mening kunna ytterligare förbättras genom tillkomsten av den särskilda beredningsgruppen bestående av statssekreterare som man tagit initiativ till i regeringens kansli. Gruppens uppgift skall vara att bl. a. beakta de regionalpolitiska aspekterna vid beslut på olika politikområden.

Utskottet är mot bakgrund av det anförda inte berett tillstyrka enskilda förslag till åtgärder som förs fram i motionerna. Utskottet vill emellertid allmänt stryka under betydelsen av att de regionalpolitiska aspekterna vägs in när beslut tas på olika politikområden.

Som tidigare nämnts har riksdagen tidigare i år fattat beslut om att 22,5 milj. kr. av de arbetsmarknadspolitiska medlen skall få användas för att stärka sysselsättningen och minska arbetslösheten i Norrbottens östra delar. Moderata samlingspartiet följer i motion A481 upp sitt ställningstagande i den frågan – som innebär att medlen borde anvisas av anslaget för de regionalpolitiska utvecklingsinsatserna. Utskottet står fast vid riksdagens beslut, varför motionen avstyrks i denna del.

De frågor som tas upp i motionerna A423 och A442 om den fortsatta verksamheten i projektet medicinsk informationshantering resp. vid servicecentralen SIGA i Gällivare är utskottet inte berett att tillstyrka. Dessa frågor bör liksom hittills beredas i regeringens kansli innan beslut om medelstillskott kan beviljas av riksdagen. Motionerna avstyrks därför.

Med hänvisning till vad utskottet anfört om insatser i de fem Norrlands-länen avstyrks samtliga de i sammanhanget behandlade motionerna i aktuella delar.

Bergslagen

I detta avsnitt behandlar utskottet utvecklingen i Bergslagslänen med utgångspunkt från regeringens förslag till åtgärdsprogram i proposition 1985/86: 125 (tilläggsbudget III), motioner som väckts med anledning av propositionen i denna del samt motioner som väckts under den allmänna motionstiden beträffande Bergslagslänen. Motioner från den allmänna motionstiden om Gävleborgs län har emellertid behandlats i föregående avsnitt om Norrland.

Sedan många år har en rad bruksorter i ett bälte som sträcker sig över sex län, nämligen Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Västmanlands, Gävleborgs och Uppsala län, och som brukar benämnas Bergslagen, kraftigt påverkats av strukturomvandlingen inom främst gruvindustrin och stålindustrin men även inom skogssektorn. Till följd härav har de verksamheter som varit basen i den ekonomiska aktiviteten och för sysselsättningen minskat. Som exempel kan nämnas att endast ett par av de 35 järnmalmsgruvor som var i drift år 1965 finns kvar. Inom såväl handels- som specialstålindustrin har genomförts omfattande omstruktureringar. Sysselsättningen har därmed i Bergslagslänen under de senaste tio åren minskat med i genomsnitt ca 2 000 arbetstillfällen per år.

Antalet arbetstillfällen inom industrin i bruksorterna minskade med ca 18 000 under perioden 1975–1983, varav 10 000 under 1980-talets tre första år. Den största minskningen sedan år 1975 hade Sandviken med 2 800 arbetstillfällen, varav 1 800 under perioden 1980–1983. Hallstahammar, Karlskoga och Ludvika hade minskningar på vardera 1 500–1 700 arbetstillfällen inom industrin under perioden 1975–1983. I Kristinehamn, Filipstad, Fagersta, Avesta, Hofors, Degerfors och Tierp minskade antalet med 700–800. Fagersta förlorade 600 arbetstillfällen, medan Lindesberg, Filipstad och Hofors tappade 400 arbetstillfällen inom industrin under 1980-talets första tre år.

Arbetslösheten i dessa orter är överlag högre än riksgenomsnittet. I bruksorter som Munkfors, Hagfors och Ljusnarsberg var arbetslösheten under 1985 över 5%.

En konsekvens av utvecklingen på arbetsmarknaden har varit kraftigt minskade befolkningstal i bruksorterna. Utvecklingen sedan år 1980 redovisas i följande tabell.

Kommun	Folkmängd den 31/12 1985	Förändring 1980-1984	Förändring 1985
Avesta	24 971	- 818	- 346
Smedjebacken	13 276	- 65	- 52
Ludvika	29 918	- 1 421	- 361
Hedemora	16 899	- 76	- 89
Hagfors	16 482	- 818	- 206
Munkfors	4 807	- 242	- 82
Filipstad	13 701	- 681	- 209
Storfors	5 333	- 94	- 78
Kristinehamn	26 118	- 621	- 244
Hällefors	9 837	- 605	- 137
Ljusnarsberg	6 656	- 222	- 131
Lindesberg	24 633	- 75	- 237
Degerfors	11 907	- 231	- 107
Karlskoga	35 028	- 1 644	- 142
Norberg	6 487	- 292	- 64
Fagersta	13 994	- 919	- 205
Skinnskatteberg	5 262	- 64	- 24
Hällstahammar	16 844	- 1 203	- 192
Hofors	12 365	- 713	- 94
Sandviken	40 421	- 2 116	- 357
Tierp	19 815	- 625	- 171
Östhammar	21 156	+ 166	- 42
	375 910	-13 379	-3 570

224

Av sammanställningen framgår att bruksorterna hittills under 1980-talet redovisar en minskning av befolkningen med bortemot 17 000, varav 3 570 under år 1985. Samtliga kommuner utom Östhammar har haft en negativ utveckling under perioden.

I samband med det senaste större strukturbeslutet, som avsåg specialindustrins rostfria sektor, antog riksdagen ett särskilt Bergslagsprogram (prop. 1983/84: 157, AU 23, rskr. 352). Programmet innebar bl. a. att statens industriverk (SIND) och styrelsen för teknisk utveckling (STU) fick i uppdrag att verka för utvecklingsinsatser i Bergslagen. De båda verken har en särskild delegation, Bergslagsdelegationen, som rådgivande organ. Delegationen har en ekonomisk ram om 25 milj. kr. att använda, främst för att initiera utvecklingsprojekt. Verken har därutöver avsatt 17 milj. kr. av egna anslag.

I proposition 1985/86: 125 framhålls att delegationen och de båda verken, inom de ramar de har haft till sitt förfogande, åstadkommit en markant höjning av aktiviteten i utvecklingsarbetet. En rad projekt har startats både inom traditionella områden och inom för regionen nya verksamheter. Finansieringen har oftast skett tillsammans med berörda länsstyrelser, regionala utvecklingsfonder m. fl.

Problemen i regionen har emellertid ackumulerats under en lång följd av år och är enligt propositionen så stora att fortsatta kraftfulla insatser är nödvändiga. Regeringen föreslår därför ett treårigt åtgärdsprogram till en kostnad av 425 milj. kr. Programmet innebär i korthet följande:

Bergslagsdelegationen	53	AU 1985/86: 13
– förstärkta kansliresurser		
– förstärkta projekt- och genomförandemedel		
Företagsutveckling	68	
– riskkapital		
– industrilokaler		
Forskning och utveckling (FoU) samt utbildning	84	
– materialteknikprogram		
– högskoleutbildning		
– gymnasieutbildning		
– teknikcentra		
Arbetsmarknadsåtgärder	65	
– teknikinriktad arbetsmarknadsutbildning		
– projektmedel		
Förbättrad infrastruktur	155	
– vägar		
– järnvägar		
Summa milj. kr.	425	

I propositionen understryks att detta nya treårsprogram innehåller verksamheter och resurser utöver de ordinarie. Grunderna från tidigare insatser ligger fast. Det innebär bl. a. att berörda länsstyrelser även i fortsättningen kommer att få betydande resurser för regionala utvecklingsinsatser och att utvecklingsfonderna ger insatser i Bergslagsregionen särskild prioritet. Vidare har bl. a. Boforsstiftelsen och Bruksinvest AB resurser kvar för satsningar på projekt i bruksorterna.

Enligt propositionen bör det ankomna på en Bergslagsdelegation att närmare avgöra den geografiska inriktningen av insatserna i Bergslagsregionen.

När det gäller den närmare inriktningen av insatserna framförs bl. a. följande:

En *delegation* bör få en central roll i genomförandet av det föreslagna programmet med personalresurser motsvarande tre heltidstjänster. Delegationen bör anvisas en ram på 50 milj. kr. Den bör även på lämpligt sätt ges inflytande över andra delar av programmet, t. ex. vad gäller inriktning och medelsfördelning. En viktig uppgift för delegationen och berörda myndigheter blir att lämna förslag om hur en sammanhållen satsning på utbildning, forskning och utveckling och teknikspridning skall utformas samt vilken roll de olika högskolorna, gymnasieskolorna och teknikcentren bör få osv.

När det gäller insatserna för *företagsutveckling* framhålls att ett stort antal företagsuppsökande insatser görs inom ramen för Bergslagsarbetet, främst genom utvecklingsfonderna som ett komplement till deras ordinarie insatser. Anspråk börjar ställas på finansiella resurser för att genomföra åtgärderna. Av de medel som nu föreslås är därför avsikten att en del skall avsättas för regionalpolitiskt utvecklingskapital.

I propositionen framhålls vidare i detta sammanhang betydelsen av tillgång till lämpliga industrilokaler. Regeringen föreslås kunna få disponera medel från anslaget för lokaliseringsbidrag till industrilokaler för uthyrning i Bergslagen.

När det gäller insatserna för *forskning och utveckling samt utbildning* framhålls att syftet med förslaget är att bredda regionens kunskapsbas och att öka utbildningsinsatserna på alla nivåer.

Inom högskoleområdet föreslås resurser för utbildning inom teknik och ekonomi samt för att initiera forskning och utveckling, teknikspridning samt samverkan högskola/näringsliv. Ett första underlag för verksamheten kommer att föreligga när regionstyrelsen i Uppsala högskoleregion redovisar resultatet av projektet Bergslagens tekniska högskola.

För gymnasieskolan föreslås medel för utrustning för alla tekniska påbyggnadsutbildningar samt särskilda medel för utveckling av teknikcentra, där gymnasieskolan och motsvarande utbildningar inom den kommunala vuxenutbildningen skall kunna medverka.

I syfte att öka möjligheterna att få till stånd vuxenutbildning i tekniska ämnen förordas att de aktuella kommunerna i detta sammanhang får rätt att starta sådana kurser med åtta resp. fem deltagare under den aktuella perioden.

Slutligen framhålls i denna del att ett stort materialkunnande är en viktig förutsättning för näringslivsutvecklingen i Bergslagen. Ett särskilt materialteknikprogram för Bergslagen bör därför utarbetas och genomföras. Programmet bör innehålla bl. a. stöd till kunskapsuppbyggnad inom vissa områden hos företag i Bergslagen, en ökning av forsknings- och utvecklingskompetenserna i Bergslagen samt utbildningsinsatser på både högskole- och gymnasienivå och i anslutning till vissa teknikcentra.

De *arbetsmarknadspolitiska insatserna* innefattar dels en förstärkning av resurserna för arbetsmarknadsutbildning i regionen på 35 milj. kr., dels 30 milj. kr. under anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder för stöd åt arbetslösa personer i regionen och samtidigt medverka till utveckling av nya produkter och verksamheter. De föreslagna medlen avser insatser under en treårsperiod. Genom de extra utbildningsinsatserna beräknas totalt ca 1 200 personer få utbildning genom det föreslagna medelstillskottet.

Insatserna på kommunikationsområdet, som beräknas uppgå till 155 milj. kr., kommer att finansieras via finansfullmakten.

Det redovisade förslaget i proposition 1985/86: 125 angående insatser i Bergslagen behandlas i åtta *motioner*.

Alf Wennerfors m. fl. (m) framhåller inledningsvis i motion 478 att det krävs en mer tillväxtorienterad politik än den som i dag bedrivs som kan lägga grunden för en bättre utveckling i bl. a. Bergslagen.

I motionen avvisas regeringens förslag beträffande de arbetsmarknadspolitiska insatserna i Bergslagen. När det gäller behovet av ytterligare resurser för arbetsmarknadsutbildning hänvisas till moderata samlingspartiets ställningstagande till regeringens förslag till åtgärder i Malmöregionen varvid föreslås att regeringen bör få disponera 120 milj. kr. från anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder för att användas till kostnader för arbetsmarknadsutbildning. Dessa medel bör enligt motion 478 också kunna täcka erforderliga insatser i Bergslagen under nästa budgetår. I den mån kostnaden för utökad arbetsmarknadsutbildning uppstår redan under innevarande budgetår bör detta täckas med hjälp av finansfullmakten. Riksd-

gen bör därför uttala att finansfullmakten skall kunna användas även för kostnader för arbetsmarknadsutbildning. Kostnaderna för budgetåret 1987/88 bör enligt motionärerna behandlas på gängse sätt i budgetarbetet.

Som skäl för ställningstagandet till regeringens förslag till extra medel för sysselsättningsskapande åtgärder i Bergslagen anför bl. a. att det finns en risk för att den typ av bidrag som regeringen föreslår inte kommer att främja tillkomsten av marknadsanpassade säljbara produkter. I stället finns det enligt motionen en risk för att man på detta sätt ger stöd åt orealistiska projekt. I motionen hänvisas i detta sammanhang till styrelsen för teknisk utveckling (STU) och utvecklingsfonderna.

I anslutning till regeringens förslag angående regionalpolitiska utvecklingsinsatser framhålls att den lokala och regionala företagsamhetens sätt att fungera i Bergslagen måste utvecklas. Detta kan inte åstadkommas främst genom statliga bidrag utan måste stimuleras genom ett nära och verklighetsförankrat samarbete mellan lokala myndigheter och lokalt näringsliv.

När det gäller Bergslagsdelegationens uppgifter anser motionärerna att utvecklingsinsatserna i första hand bör handläggas på länsnivå. Behövs det ett särskilt organ för regionen bör detta underställas industridepartementet. Ett sådant organ bör enligt motionen vara representativt för berörda län och för näringslivet i regionen. Det bör också prövas huruvida detta organ skall tilldelas ett direkt medelsansvar.

Allmänt anses i motionen att underlagsmaterialet till propositionens förslag beträffande utvecklingsinsatserna är synnerligen bristfälligt. Bl. a. har regeringen inte specificerat vilken typ av utvecklingsprojekt som delegationen skall stödja. Regeringens förslag i denna del avstyrks därför.

Däremot ställer sig motionärerna positiva till regeringens förslag till medelsanvisning när det gäller företagsutvecklande insatser. De framhåller bl. a. att det på kort sikt är motiverat med offentligt stöd till industrilokaler. Möjligheter till samägande med privata intressenter bör emellertid utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt.

Vad beträffar propositionens förslag till insatser i Bergslagen inom forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning avvisas den föreslagna medelsanvisningen. Förslaget anser man vara ofullständigt. Bl. a. framhålls att utbildningsinsatser måste sättas in också för dem som nu är yrkesverksamma. Vidare behövs utbildning i marknadsföring. Slutligen anser motionärerna att mindre kommuner bör ges utökade möjligheter att erbjuda yrkesutbildning i form av lärlingsutbildning. Slutsatsen för motionärerna är att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett nytt och mer fullständigt förslag i dessa delar.

I motion 475 framhåller Ingvar Karlsson i Bengtsfors m. fl. (c) inledningsvis att den grundläggande orsaken till behovet av insatser i bl. a. Bergslagen är att hela samhällsorganisationen är inriktad på koncentration och inte på decentralisering.

Den regionalpolitiska medelsarsenalen måste breddas, fortsätter motionärerna. Det gäller bl. a. att höja den tekniska kompetensen och ta till vara de lokala produktionsförutsättningarna. Tekniska utvecklingscentra bör

byggas upp och högskolorna ta ett större ansvar när det gäller att förse hela landet med kvalificerad arbetskraft.

I motion 469 av Lars-Ove Hagberg m. fl. (vpk) framhålls att de insatser som föreslås för att vända utvecklingen i Bergslagen är otillräckliga. Det krävs ett miljardprogram, innehållande bl. a. ytterligare insatser för bättre infrastruktur, förnyelse av den befintliga industrin, riktat stöd till kommunerna i regionen, nya näringar till regionen, direkt styrning av nyetableringar till skogslänen och Bergslagen, ny roll för löntagarfonderna och Statsföretag (Procordia) i regionalpolitiken, samt ett miljardprogram för varje län i Bergslagen. Härutöver kan nämnas att motionärerna särskilt påpekar att företagen måste ta ett socialt ansvar och återinvestera vinsterna i Bergslagen. De större företagen bör vidare förbjudas att avskeda personal. Slutligen anser motionärerna att Mellanfonden bör skapa 1 000 nya arbetstillfällen i Bergslagen på tre år.

I motion 468 av Ove Karlsson m. fl. (s) föreslås att en viss del av de resurser som anvisas i propositionen till Bergslagen bör kunna tas i anspråk för särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa.

Lars de Geer m. fl. (fp) anser i motion 472 att den totala kostnadsramen enligt regeringens förslag är för snävt tilltagen. Vidare framhålls att delegationen endast bör vara rådgivande. De föreslagna projektmedlen för delegationen och medlen till företagsutveckling bör i stället fördelas på länsorganen, vilka förutsätts hålla nära kontakt med delegationen då medlen fördelas. Emellertid bör delegationens egna kanslikostnader bestridas direkt av statliga medel. Infrastrukturen måste enligt motionärerna förbättras (vägar, teleförbindelser, transportmedel osv.). Bergslagens jordbrukare måste vidare ges förutsättningar för kompletteringar för sysselsättning (skogsarbeten, turism, transporter, fiskodling m. m.). Slutligen föreslås att turistnäringen i Bergslagen måste ges erforderligt stöd.

Förslaget att samtliga kommuner i Bergslagen – med undantag för Karlskoga – bör ingå i stödområde C har utskottet behandlat i ett tidigare avsnitt. Detsamma gäller förslaget i motionerna 460 av Margareta Gard (m) och 461 av Iréne Vestlund m. fl. (s) om inplacering av Hedemora kommun i stödområde C.

I motion 480 av Karl Boo m. fl. (c) framhålls bl. a. att det krävs en samordning av insatserna på alla berörda politikområden om näringslivet skall kunna differentieras. De små och medelstora företagen måste stimuleras. Även om det föreslagna Bergslagsprogrammet till vissa delar är positivt, innehåller det enligt motionärerna alltför få konkreta förslag.

Ett förslag till åtgärdsprogram förs fram, innehållande bl. a. ytterligare 50 milj. kr. utöver propositionens förslag till utvecklingsinsatser i regionen, ytterligare 50 milj. kr. för innevarande budgetår i länsanslag till Kopparbergs, Värmlands, Örebro och Västmanlands län, transportstöd till företag i Ludvika och Smedjebacken, 10 milj. kr. för byggande av en bro över Dalälven vid Hovnäs i Avesta, etablering av flyghögskola i Västmanlands län, kraftig höjning av utvecklingsinsatserna i Örebro län, 16 milj. kr. för vägbyggandet i Bergslagsdelen av Värmland samt ökat ekonomiskt stöd till högskolan i Karlstad.

Förslagen i motionen om ändring av stödområdesindelningen har behandlats i ett tidigare avsnitt.

Lars Ernestam (fp) och Gudrun Norberg (fp) redovisar i motion 467 förslag till ytterligare åtgärder i Bergslagen. På kommunikationsområdet föreslås en utbyggnad av vägen mellan Hällefors och Karlskoga, en genomfartsled för vägtrafik i nord-sydlig riktning genom Bergslagen samt möjlighet till transportstöd i Hällefors och Ljusnarsberg. Tillfälliga medel föreslås utgå i Ljusnarsberg för extra insatser. Vidare bör utbildningsinsatserna även komma utbildningen i Örebro län till del. Slutligen anser motionärerna att de medel som föreslås i propositionen bör delas upp på resp. län med länsstyrelserna som samordnare. Delegationen bör därvid ha en samordnande funktion. Förslaget i motionen om tillfällig inplacering av Hällefors och Ljusnarsberg i stödområde B har utskottet behandlat i ett tidigare avsnitt.

I motion 473 av Margareta Gard (m) föreslås en förbättring av persontrafiken mellan Ludvika–Smedjebacken och Stockholm. Vidare bör telelinjenätet byggas ut så att hinder för utökade data- och telekommunikationer inte uppstår. Västerbergslagen föreslås få förtur vid utbyggnad av ny kabel med fiberoptik. Samma motionär föreslår i motion 481 att 3 milj. kr. av föreslagna medel för särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen bör användas till ett tekniskt centrum i Ludvika.

Utskottet övergår här efter till en redovisning av motioner om utvecklingen i Bergslagslänen, exkl. Gävleborgs län från allmänna motionstiden, dvs. innan regeringen presenterade det i det föregående redovisade åtgärdsprogrammet.

Bengt-Ola Rytting m. fl. (s) förordar i motion 1985/86: A404 industriinriktad högskoleutbildning i Bergslagen.

Björn Körlof (m) föreslår i motion A439 ett åtgärdsprogram för Bergslagen, innehållande bl. a. satsningar på teknikutveckling, skatte- och avgifts-sänkningar, fri etableringsrätt inom verksamhetsområden med offentligt service- och tjänstemonopol, utbyggd lärlingsutbildning samt infrastrukturella insatser.

I motion A440 av Karl Boo m. fl. (c) begärs ett åtgärdsprogram med inriktning på utveckling av teknisk utbildning och sysselsättningskapande åtgärder i Bergslagen. Bland de konkreta förslagen kan nämnas utbyggd högskoleverksamhet, specialutbildning på gymnasienivå, nedsatta sjukförsäkringsavgifter, förtur för orter i Bergslagen vid decentralisering av statlig verksamhet samt upprustning av kommunikationerna.

Olle Göransson m. fl. (s) redovisar i motion A445 ett förslag till åtgärdsprogram i Bergslagen. Bl. a. föreslås etablering av ett statligt industricentrum i Skinnskatteberg, transportstöd för samtliga Bergslagskommuner, förstärkning av Bergslagsdelegationens resurser, försök med decentralisering av offentlig verksamhet till Västmanlands län och Bergslagen med utnyttjande av datateknik samt ökade investeringar på kommunikationsområdet.

I motion A449 av Ingemar Konradsson m. fl. (s) redovisas en rad åtgärder som syftar till en förbättring av situationen på arbetsmarknaden i Bergslagsregionen. Allmänt förordas först en översyn av riktlinjerna och

medlen för regionalpolitiken och angränsande subområden. Bland åtgärderna i övrigt kan nämnas regionalpolitiskt stöd till försöksstation för insjöfisk i Sävenfors i Hällefors kommun, ändrade regler för stödet till kommunala industrilokaler, åtgärder för att förstärka industriverkets möjligheter att informera om lokaliseringsförutsättningarna i Bergslagen samt förbättringar av väg- och järnvägsförbindelserna i regionen.

Ett åtgärdsprogram för Bergslagen begärs även av Björn Samuelson m. fl. (vpk) i motion A452. Här kan nämnas krav på förändring av löntagarfondernas användning, statliga industri- och energisatsningar, utbildningsinsatser samt förbättrade kommunikationer.

Alf Svensson (c) föreslår i motion A463 bl. a. för Bergslagen att televerkets investeringsprogram och taxesättning mer än hittills bör underordna sig regionalpolitiska mål, att järnvägskommunikationerna skall ses över samt att linjer för teknik och företagande inrättas vid högskolan i Örebro.

Slutligen presenteras för Bergslagsregionen i motion A494 av Lars de Geer m. fl. (fp) ett omfattande åtgärdsprogram. Motionärerna tar bl. a. upp frågor om Bergslagsdelegationen, som sedermera behandlats i propositionen och en därav föranledd motion av samma motionärer. Härutöver föreslås åtgärder inom bl. a. jordbrukspolitiken, kommunikationsområdet samt turism.

I fyra motioner föreslås utvecklingsinsatser i Värmlands län.

Magnus Persson m. fl. (s) framhåller i motion A433 bl. a. att Bergslagskommunerna i länet fordrar särskild uppmärksamhet. I motionen föreslås förbättrade möjligheter inom Karlstadsregionen för bl. a. forsknings- och utvecklingsverksamhet, en friare resursanvändning av de statliga medlen inom befintliga stödmedelsramar samt konkreta förslag på en rad områden, bl. a. teknikområdet. Förslaget i motionen om en uppflyttning av länets Bergslagskommuner till stödområde B har utskottet behandlat i ett tidigare avsnitt.

I motion A487 av Jan Hyttring (c) och Bertil Jonasson (c) framhålls bl. a. arbetsmarknadsproblemen i länet, som innebär att främst ungdomarna flyttar ut med befolkningsminskning som följd. I detta sammanhang behandlas motionens förslag om försök med alternativ odling i Värmland och önskemål om lokaliseringsstöd för en alpin sportanläggning i Branäs. Övriga yrkanden behandlas i andra sammanhang.

Bertil Jonasson m. fl. (c, m, fp) redovisar i motion A488 länets behov av ökade regionalpolitiska insatser. Motionärerna pekar bl. a. på behovet av en ökad företagsamhet, ökad satsning på turism, anslag för att stödja teknikcentra samt en bättre infrastruktur.

I motion A422 föreslår Björn Samuelson (vpk) en utvecklingsplan för Värmlands län, som bl. a. innehåller insatser för en industriell förnyelse, utbildningsprogram samt förbättringar av dammar och teknisk vattenkraftsutrustning.

Utvecklingsinsatser i Örebro län föreslås i motion A446 av Lars Ernestam (fp) och Gudrun Norberg (fp). Motionärerna begär en prioritering av Europavägarna Norge–Karlstad–Örebro–Stockholm i vägplaneringen. Övriga yrkanden behandlas i annat sammanhang, bl. a. förslag om inplacement av Karlskoga och Degerfors i stödområde.

Hallstahammars kommun i Västmanlands län uppmärksammas i motion A409 av Hans Petersson i Hallstahammar (vpk). Kommunen bör enligt motionären kunna få del av de särskilda utvecklingsinsatserna för industriell utveckling och förnyelse. Motionens förslag om inplacering av kommunen i stödområde behandlas i ett tidigare avsnitt.

Utvecklingen i Kopparbergs län behandlas i fyra motioner.

Ove Karlsson m. fl. (s) föreslår i motion A458 att särskilda sysselsättnings- och regionalpolitiska åtgärder skall sättas in i länet. Bl. a. begärs ett sysselsättningspaket för ungdomar i länet, en förstärkning av de ordinarie stödformerna, ett tunnplåts- och trätekniskt centrum, en teknisk högskola samt förstärkningar av kommunikations- och transportapparaten i länet.

Inger Hestvik m. fl. (s) begär i motion A222 att insatser skall vidtas som innebär en förbättring av kvinnoysselsättningen i länet. Inger Hestvik (s) föreslår i A448 att statliga satsningar skall göras i Borlänge kommun motsvarande vad som görs i Bergslagskommunerna. Borlänge kommun bör också placeras i stödområde, en fråga utskottet tagit ställning till i det föregående.

Slutligen presenterar Karl Boo (c) och Birgitta Hambraeus (c) i motion A462 ett åtgärdsprogram för att stärka de mindre företagen i Dalarna. Bl. a. föreslås sänkning av sjukförsäkringsavgifterna och en uppräknig av länsanslaget till 50 milj. kr.

Utskottet har tidigare i detta avsnitt beskrivit utvecklingen i Bergslagen. Befolkningstalen i hela regionen är i starkt avtagande, industrisysselsättningen har minskat dramatiskt och arbetslösheten är genomgående högre än genomsnittet för riket. Den grundläggande orsaken till problemen är ett starkt beroende av basindustrier (stål-, gruv- och skogsindustrier), vilka genomgått en omfattande omstrukturering.

Mot denna bakgrund framstår det som angeläget med extraordinära, målmedvetna och brett upplagda insatser för att vända utvecklingen. Av redovisningen av det stora antalet motioner som väckts med anledning av utvecklingen framgår för övrigt att det i de berörda länen finns både en betydande medvetenhet om problemen och förslag till hur man skall kunna komma till rätta med dem. Genomgående kan konstateras att det finns en stor samstämmighet i motionerna om betydelsen av en ökad differentiering av näringslivet i Bergslagen. Utskottet delar denna uppfattning. Det förslag till åtgärdsprogram som regeringen lagt fram – och som utskottet i sammanfattning presenterat i det föregående – har också denna inriktning. *Den allmänna inriktningen på insatserna i Bergslagen* som regeringen föreslår kan följaktligen sägas överensstämma i stort med vad som förordas i flera motioner, bl. a. i ett av yrkandena i den centerpartistiska motionen 475.

Som framhålls i propositionen har Bergslagen till följd av utvecklingen prioriterats vad gäller åtgärder inom industri- och regionalpolitiken m. fl. politikområden under de senaste åren med bl. a. ett särskilt Bergslagsprogram år 1984 (prop. 1983/84: 157, AU 23, rskr. 352). Insatserna har möjliggjort att en rad projekt kommit i gång.

Som redovisats föreligger nu regeringen i proposition 125 riksdagen ett nytt åtgärdsprogram för Bergslagen till en beräknad kostnad av 425 milj.

kr. Programmet, som är treårigt, innefattar bl. a. inrättandet av en särskild Bergslagsdelegation med egna medel för utvecklingsinsatser, satsningar på företagsutveckling och utbildning/forskning, investeringar på kommunikationsområdet samt särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser.

Utskottet vill stryka under vad som anförs i propositionen om programmet, nämligen att det innehåller verksamheter utöver de ordinarie insatser som görs på olika politikområden. Vid sidan om de här aktuella särskilda insatserna kommer följaktligen statsmakterna att liksom hittills avsätta betydande belopp för industri-, regional- och arbetsmarknadspolitiska insatser. Av stor betydelse för regionens utveckling är vidare fortsatta satsningar för en förbättrad infrastruktur, utbildning, turism osv. Inom regionalpolitiken har t. ex. under innevarande budgetår fördelats sammanlagt ca 140 milj. kr. för utvecklingsinsatser.

Med hänsyn till vad ovan sagts om de samlade insatser som görs i Bergslagen anser utskottet att *omfattningen av insatserna i Bergslagen* som föreslås av regeringen är väl avvägd. Utvecklingen måste självfallet följas ingående och fortlöpande. Utskottet utgår från att regeringen återkommer till riksdagen om det skulle visa sig att det finns behov av insatser utöver de nu föreslagna. Med det anförda avstyrker utskottet vpk-yrkanden om åtgärdsprogram till avsevärt större kostnader än enligt propositionens förslag.

Utskottet övergår härefter till att behandla de olika inslagen i åtgärdsprogrammet.

En *Bergslagsdelegation* föreslås, som tidigare nämnts, få en central roll i genomförandet av åtgärdsprogrammet med bl. a. en egen medelsram. I flera motioner sägs att de aktuella medlen i stället borde fördelas på resp. länsorgan. Utskottet delar inte denna uppfattning. Skall delegationen bli den samlade kraft för åtgärderna i Bergslagen som enligt utskottets uppfattning är önskvärd bör den också ha resurser till sitt förfogande. Utskottet utgår däremot från att delegationen i sitt arbete kommer att ha ett nära samarbete med bl. a. länsorganen. Samtidigt bör erinras om att de ordinarie regionalpolitiska medlen liksom hittills kommer att disponeras av resp. länsstyrelse.

Utskottet delar också uppfattningen i propositionen att det bör ankomma på delegationen att närmare avgöra den geografiska inriktningen av insatserna i Bergslagsregionen.

Utskottet förutsätter att man vid tillkomsten av delegationen prövar möjligheterna till en lokalisering i Bergslagen.

Med det anförda tillstyrker utskottet vad som anförs i propositionen om inrättandet av och medelsanvisning (53 milj. kr.) till en särskild Bergslagsdelegation. Aktuella motionsyrkanden om avslag i denna del avstyrks därför.

För *företagsutveckling i Bergslagen* (riskkapital och industrilokaler) föreslås 68 milj. kr. I takt med att de företagsuppsökande insatserna leder till förslag om konkreta åtgärder i företagen börjar anspråk att ställas både på finansiella resurser och på industrilokaler.

Utskottet inser betydelsen av att företagsutvecklingen främjas i Bergslagen. Som utskottet tidigare anfört är det en angelägen uppgift att få en ökad

differentiering av näringslivet i regionen. Vad som anförs i propositionen under denna punkt tillstyrks därför. De föreslagna medlen bör få användas för regionalpolitiskt utvecklingskapital och till ny-, till- eller ombyggnad av industrilokaler. Regeringen bör vidare kunna disponera medel från anslaget för lokaliseringsbidrag till industrilokaler för uthyrning. Det bör ankomma på främst regeringen men också på Bergslagsdelegationen att närmare pröva hur dessa medel skall användas. Här måste bl. a. ske en samordning med länsstyrelsernas och utvecklingsfondernas insatser. Utskottet avstyrker därför de förslag till preciseringar av medlens användning som förs fram i motion 478.

En betydelsefull del i åtgärdsprogrammet är den föreslagna satsningen på 84 milj. kr. för insatser inom *forskning och utveckling samt utbildning i Bergslagen*. Delprogrammet innefattar bl. a. materialteknikprogram, högskoleutbildning, gymnasieutbildning och teknikcentra.

I denna del har arbetsmarknadsutskottet berett utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över propositionens förslag jämte motioner.

Utbildningsutskottet erinrar bl. a. när det gäller insatserna inom högskoleområdet om att det i budgetpropositionen (bilaga 10, s. 42) har redovisats ett samarbetsprojekt mellan högskoleenheterna i Uppsala högskoleregion och högskolan i Karlstad samt regionstyrelserna i Uppsala högskoleregion och Göteborgs högskoleregion. Detta projekt syftar främst till resursmobilisering och samverkan inom de aktuella ämnesområdena. Projektet har kallats Bergslagens tekniska högskola. Utbildningsutskottet har inhämtat att avsikten med projektet inte är att bygga upp en ny teknisk högskola i regionen utan att samordna och utveckla den tekniska högskoleutbildningen vid de existerande högskolorna i Bergslagen. Resultatet av arbetet inom projektet har ännu inte redovisats. Utbildningsutskottet konstaterar att ett första underlag för de särskilda insatserna i Bergslagen inom högskoleområdet enligt propositionen kommer att föreligga när regionstyrelsen i Uppsala redovisar detta projekt.

För gymnasieskolans del föreslås att medel under anslaget Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen skall användas till utrustning för olika tekniska påbyggnadsutbildningar samt för utveckling av teknikcentra där gymnasieskolan och motsvarande utbildningar inom den kommunala vuxenutbildningen skall kunna medverka. Det ökade behovet av undervisningsresurser som detta medför bör enligt propositionen kunna täckas genom omfördelningar som skolöverstyrelsen och berörda länskolnämnder kan göra inom de ordinarie ramarna för verksamheten.

När det gäller förslagen för gymnasieskolan framhåller utbildningsutskottet att man delar den syn som förs fram i propositionen och motionerna om utbildningens och forskningens betydelse för den regionala utvecklingen. Utskottet tillstyrker därför att en särskild insats görs på detta område för utveckling av Bergslagen. Utskottet förutsätter därvid att sådana i särskild ordning finansierade insatser som innebär att utbildningsväsendet utnyttjas som ett instrument i regionalpolitiken även planeras på ett sådant sätt att kontinuitet och planmässighet i gymnasieskolans och högskolans utveckling främjas. Utskottet utgår även från att de nu föreliggande förslagen på gymnasieskolans område inte får innebära att det

reguljära planeringssystemet, som riksdagen beslutat om, skall upphöra att gälla. Mot bakgrund härav bör riksdagen enligt utbildningsutskottets mening inte uttala sig om lokalisering av viss gymnasieutbildning, såsom förordas i motion 467. Utbildningsutskottet förutsätter att länskolnämnderna medverkar vid fördelningen av de begärda medlen till utrustning för gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen.

Utbildningsutskottet utgår också från att frågor om lokalisering och dimensionering av allmänna utbildningslinjer inom högskolan planeras i vanlig ordning och föreläggs riksdagen. Frågor om lokalisering och dimensionering av högskoleutbildning i form av lokala linjer och enstaka kurser ankommer på resp. regionstyrelse och högskolestyrelse att besluta om. Med hänvisning till det anförda anser utbildningsutskottet att arbetsmarknadsutskottet bör avstyrka motionerna 467, 478 och 480 i aktuella delar samt tillstyrka att 84 milj. kr. anvisas till särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen beträffande forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning.

När det gäller den kommunala vuxenutbildningen skall enligt förslaget en kurs starta om antalet studerande beräknas varaktigt uppgå till lägst tolv eller i glesbygd lägst åtta (3 kap. 12 § vuxenutbildningsförordningen 1985:288). Enligt propositionen visar erfarenheten att det ofta är svårt att rekrytera erforderligt antal deltagare för att starta kurser i tekniska ämnen. I syfte att öka möjligheterna att få till stånd vuxenutbildning i tekniska ämnen föreslås att i kommunerna i Bergslagen skall få startas sådana kurser med lägst åtta eller i glesbygd lägst fem deltagare under en treårsperiod.

Utbildningsutskottet erinrar om att hälften av det antal undervisningstimmar som utgör ramen för en kommuns kommunala vuxenutbildning, dock högst 1000 undervisningstimmar, utgör en särskild delram som får utnyttjas för kurser med lägst fem studerande (3 kap. 12 och 76 §§ vuxenutbildningsförordningen 1985:288). Denna delram kan således redan i dag utnyttjas för kurser i tekniska ämnen med lägst fem deltagare i samtliga kommuner i landet. I enlighet med riksdagens beslut år 1984 (prop. 1984/85:169, UbU 1, rskr. 11) får dessutom länskolnämnd i samråd med berörda kommuner överföra undervisningstimmar från en kommuns särskilda delram till en annan kommuns särskilda delram, om den senare kommunen anordnar speciella kurser för studerande med handikapp eller kurser för smala tekniska utbildningar av regionalt intresse eller riksintresse (3 kap. 76 § vuxenutbildningsförordningen 1985:288).

Den nu föreslagna ordningen som enbart skall gälla för kommuner inom Bergslagen under en treårsperiod innebär att kommunen utöver den särskilda delramen, men väl inom sin totala ram undervisningstimmar för kommunal vuxenutbildning, får anordna kurs i tekniska ämnen om deltagarantalet beräknas uppgå till lägst åtta eller i glesbygd lägst fem.

Utbildningsutskottet anser att syftet med regeringens förslag bör kunna uppnås inom ramen för nu gällande system. Utskottet anser därför att det bör ankomma på länskolnämnd även att medge att delramen får utökas ytterligare, dock inom den totala ramen undervisningstimmar för en kommuns kommunala vuxenutbildning, för att kurs i tekniska ämnen skall

kunna anordnas i kommun i Bergslagen under den angivna treårsperioden. Sådan kurs bör i enlighet med nu gällande regler för undervisning inom delramen få startas om antalet deltagare beräknas varaktigt uppgå till lägst fem. Utbildningsutskottet förordar att arbetsmarknadsutskottet skall föreslå riksdagen att med anledning av propositionen som sin mening ge regeringen detta till känna.

Arbetsmarknadsutskottet ansluter sig till de överväganden som gjorts i utbildningsutskottet i denna del. 84 milj. kr. bör följaktligen anvisas till särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen inom området forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning. I sammanhanget aktuella motionsyrkanden avstyrks. Utöver de motioner som utbildningsutskottet haft anledning att yttra sig över gäller detta ställningstagande även motion 468 av Ove Karlsson m. fl. (s) i vilken de föreslagna utvecklingsmedlen även skall kunna användas för särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa. Arbetsmarknadsutskottet är inte heller berett tillstyrka förslaget i motion 481 av Margareta Gard (m) om särskilda medel till ett tekniskt centrum i Ludvika. Det får ankomma på Bergslagsdelegationen att i samarbete med berörda myndigheter, länsstyrelser m. m., pröva olika uppslag inom bl. a. forsknings- och utbildningsområdet.

I enlighet med utbildningsutskottets förslag föreslår arbetsmarknadsutskottet vidare att riksdagen med anledning av proposition 1985/86:125 som sin mening bör ge regeringen till känna vad som ovan anförts beträffande den kommunala vuxenutbildningen.

Med hänsyn till vad ovan sagts bör riksdagen anvisa 205 milj. kr. i anslag för regionala utvecklingsinsatser i Bergslagen. Av detta följer vidare att den moderata motionen 478 och motion 480 (c) bör avslås i motsvarande del.

Av propositionen kan utläsas grunddragen i åtgärdsprogrammet. Det fortsatta arbetet kommer med nödvändighet att innebära en ytterligare konkretisering på olika delområden. Här ges utrymme för uppslag från berörda länsstyrelser, kommuner, myndigheter osv. För utskottet framstår denna ordning som naturlig, varför utskottet inte kan dela den kritik mot åtgärdsprogrammets utformning som förs fram i den moderata motionen 478.

Till särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser i Bergslagen föreslås, som tidigare nämnts, 65 milj. kr. för en treårsperiod. Det gäller teknikinriktad AMU och projektmedel. Utskottet tillstyrker propositionen i denna del. Motion 478 (m) och 480 (c), i vilken yrkas att detta förslag skall avvisas, avstyrks därför i aktuell del.

När det gäller insatser på kommunikationsområdet i Bergslagen föreslås 155 milj. kr. för investeringar i vägar och järnvägar. Dessa medel avsätts via finansfullmakten.

Enligt utskottets uppfattning är en väl utbyggd infrastruktur en viktig förutsättning för bl. a. ett mer differentierat näringsliv i Bergslagen. Som framgått av redovisningen av motionerna förs fram ett stort antal projekt på kommunikationsområdet. Utskottet anser för sin del att frågan om vilka projekt som skall förverkligas med de här aktuella medlen bör överlåtas till de ansvariga myndigheterna efter samråd med berörda länsstyrelser, kommuner och Bergslagsdelegationen.

Samtliga motionsyrkanden med anledning av propositionen om investeringar i vägar, broar m. m. avstyrks därför.

Utskottet anser sammanfattningsvis att regeringens förslag till åtgärdsprogram för Bergslagen bör kunna främja utvecklingen i Bergslagsregionen.

Utskottet utgår vidare från att länsstyrelserna bedriver ett fortsatt intensivt arbete för de berörda länen inom ramen för de ordinarie medlen. Länsstyrelserna bedriver, som tidigare nämnts, ett kontinuerligt planeringsarbete som spänner över ett brett register. En fråga som f. ö. behandlats särskilt är kvinnornas situation på arbetsmarknaden, en fråga som aktualiseras i motion A 222. Det är självfallet angeläget att de särskilda Bergslagsinsatserna görs i samverkan med länsorganen och samordnas med de ordinarie åtgärderna.

När det slutligen gäller förslag till *insatser i övrigt i Bergslagen och Bergslagslänen* som förts fram i ett stort antal motioner är det utskottets uppfattning att de särskilda insatser som föreslås i propositionen tillsammans med de ordinarie åtgärder som vidtas på olika politikområden bör få betydelse för utvecklingen i samtliga Bergslagslän. De aktuella motionerna bör följaktligen kunna anses vara i huvudsak tillgodosedda genom de insatser som föreslås av regeringen, och som utskottet tillstyrkt.

Som utskottet tidigare framhållit bör det ankomma på länsorganen att utarbeta åtgärdsprogram, initiera länsvisa delegationer och utredningar. För detta ändamål utgår bl. a. betydande belopp från de s. k. länsanslagen.

Med det anförda avstyrker utskottet övriga i det föregående inte behandlade motioner rörande utveckling och åtgärder i Bergslagen eller i enskilda län tillhörande detta område.

Kust och skärgård

Tre motioner från den allmänna motionstiden behandlar den svenska kusten och skärgården.

I motion A403 av Gunnar Björk i Gävle (c) och Gunnel Jonäng (c) framhålls behovet av en *samlad skärgårdspolitik* där de statliga organen på ett bättre sätt än hittills samordnar sin verksamhet i södra Norrland. Dessa frågor bör enligt motionärernas uppfattning bli föremål för en särskild utredning.

Även i motion A485 av Agne Hansson m. fl. (c) begärs en sammanhållen skärgårdspolitik. En sådan samordning skulle enligt motionen förhindra att de positiva satsningar som görs av många länsstyrelser omintetgörs av andra samhälleliga beslut. Vidare skulle uppnås att skärgården inte avfolkas genom att olika statliga verk var för sig vidtar åtgärder som för resp. verk kan förefalla rimliga men som sammantagna bidrar till kustbygdernas avfolkning.

Slutligen föreslås också i motion A499 av Pär Granstedt m. fl. (c) att en slagkraftig och sammanhållen skärgårdspolitik kommer till stånd. Ett centralt organ bör få huvudansvaret för skärgårdspolitiken. Enligt motionärerna bör ett handlingsprogram för skärgården bl. a. innehålla ökade möjligheter till regionalpolitiskt stöd, stödåtgärder för skärgårdsjordbruket, bättre

villkor för fiskerinäringen, stimulans av hemslojd, hantverk m. m., statligt delansvar för en god trafikförsörjning, utnyttjande av modern data- och kommunikationsteknik för att decentralisera utförandet av arbetsuppgifter inom t. ex. statliga myndigheter, landsting och kommuner till skärgården, anpassning av taxeringsvärdena för fastigheter i skärgården som ägs av bofasta skärgårdsbor till deras ekonomiska verklighet samt ett större ansvar hos olika myndigheter för att upprätthålla sysselsättning och service i skärgården.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna beträffande vikten av att skärgården bevaras och utvecklas. Länsstyrelserna har också under senare år intensifierat sina insatser med hjälp av främst glesbygdsmedlen. Enligt riksdagens beslut förra året får för övrigt fiskodling numera stödjas med regionalpolitiska insatser, vilket bör få särskild betydelse i vissa skärgårdsområden.

Glesbygdsdelegationen ägnar enligt vad utskottet inhämtat för närvarande skärgårdsfrågorna särskild uppmärksamhet. Det bedrivs också ett samarbete på nordisk basis när det gäller utvecklingen i skärgårdsområdena.

Utskottet delar vidare uppfattningen i motionerna om betydelsen av att de statliga myndigheterna också väger in de regionalpolitiska aspekterna innan man fattar beslut som kan få negativa konsekvenser för utvecklingen i skärgården. Det bör vara en viktig uppgift för länsstyrelserna att bevaka att så blir fallet. När det gäller de beslut som fattas på central nivå bör nämnas att man som – som tidigare nämnts – inom regeringens kansli tagit initiativ till en samordningsgrupp bestående av statssekreterare för olika departement. Avsikten är att man på detta sätt skall i ökad utsträckning ta hänsyn till de regionalpolitiska konsekvenserna innan beslut inom olika politikområden fattas.

Slutligen anser utskottet att det bör ankomma på länsstyrelserna att utarbeta åtgärdsprogram m. m. för utvecklingen i sina resp. skärgårdar.

Med hänvisning till vad ovan anförts avstyrker utskottet motionerna A403, A485 samt A499.

Stockholms, Södermanlands och Gotlands län

Stockholms län har under 1970-talet liksom under den gångna delen av 1980-talet haft en betydande befolkningstillväxt. Under år 1985 ökade befolkningen med i runt tal 15000 personer, en fördubbling av tidigare årliga ökningar. Den relativa arbetslösheten uppgår i regel bara till hälften av den genomsnittliga arbetslösheten i landet och är den lägsta bland länen. Räknat i absoluta tal blir antalet arbetslösa dock ganska högt på grund av befolkningens storlek – antalet invånare, drygt 1,5 miljoner, är mer än dubbelt så stort som i de närmast mest befolkningstäta länen, Malmöhus resp. Göteborgs och Bohus län.

Länet behandlas i fem motioner. I en av dem, 1985/86: A498 av Olof Johansson m. fl. (c), finns ett yrkande om åtgärder mot en *befolkningskoncentration till Stockholmsregionen*. Motionärerna pekar på den snabba befolkningsökningen de senaste åren och att den bl. a. medfört att det för år 1990 gällande planeringstalet för länets utveckling redan har passerats.

De anser att Stockholmsregionen bör utvecklas i harmoni med landet i övrigt, utan allt värre kö- och trängselproblem, exploatering av människor och natur genom långa arbetsresor och nya trafikleder genom känsliga miljöer, förtätning i befintlig bebyggelse och nya storutbyggnader i kvarvarande grönområden. Riksdagen bör av regeringen begära åtgärder inom regionalpolitik, samhällsplanering och resursanvändning som hejdar den snabba befolkningsskoncentrationen till Stockholmsregionen. Motionärerna anger sammanfattningsvis som balansalternativ i samhällsplaneringen att Stockholmsregionen skall växa som andra delar av landet men inte fortare.

Övriga fyra motioner tar sikte på olika problem med *inomregional obalans* i Stockholms län. Det finns ett yrkande som gäller den frågan även i motion A498.

Pär Granstedt m. fl. (c) framhåller i motion 1985/86: A497 att den starka koncentrationen av arbetstillfällena till regionens centrala delar, Stockholms och Solna kommuner, missgynnar särskilt de södra förortskommunerna. Staten bör ta initiativ till en bättre fördelning av arbetstillfällena dels genom ett program för omfördelning av de statliga arbetsplatserna, dels genom att de regionala organen tillsammans med landstinget och de berörda kommunerna på olika sätt stimulerar det enskilda näringslivets utveckling i de underförsörjda regiondelarna. Olof Johansson m. fl. (c) föreslår i motion A498 att ett hyrestak införs för de statliga myndigheternas lokalkostnader i Stockholmsregionens centrala delar.

Margó Ingvardsson m. fl. (vpk) efterlyser i motion 1985/86: A455 ett program för arbeten i Stockholms län som ökar antalet arbetstillfällena framför allt i länets södra delar. Programmet bör ha fler industriarbetsplatser som målsättning, och det bör därutöver bygga på storstadens särskilda förutsättningar. Som konkreta åtgärder anger motionärerna ett energikombinat i Nynäshamn, tvärvetenskapligt centrum för forskning om nya produkter och ny teknik inom t. ex. energi-, miljö- och industriområdet, biotekniskt centrum i Huddinge, samhälleligt engagemang i en data-teknologi baserad på optik samt ett centrum för svensk design förlagt till Flemingsberg.

I motion 1985/86: A492 av Hans-Eric Andersson (s) föreslås följande åtgärder för att aktivera hela Storstockholmsregionen så att denna blir "den spjutspets in i framtiden som krävs för att regionen skall fungera väl som landets styr- och utvecklingscentrum": Förbättrade kommunikationer, bl. a. en flygplats i Tullinge och möjligheter till snabba tvärkommunikationer, universitet på Södertörn, forskar- och utvecklingsbyar, internationellt mäss- och kongresscentrum samt stöd till kommunerna i de eftersatta delarna av regionen i arbetet med att skapa goda miljöer för boende, service och kultur.

Liknande åtgärder förordas även i motion 1985/86: A500 av Ylva Annerstedt (fp), bl. a. en ny flygplats i Tullinge och bättre tvärkommunikationer särskilt i Södertörn. En ökad andel av väganslagen bör gå till Stockholms län. Med hänsyn till de speciella arbetsmarknadsproblemen med hög andel långtidsarbetslösa och många invandrare bör de arbetsmarknadspolitiska resurserna i länet stärkas. En ökad bostadslånggivning bör ske till kulturhis-

toriskt värdefulla byggnader. Närheten till stora reningsverk och en effektiv räddningstjänst sägs möjliggöra specialbestämmelser inom miljöskyddet för småföretagare som handskas med miljöfarliga ämnen. Därutöver nämns inrättande av biotekniskt centrum i Huddinge och energicentrum i Nynäshamn m. m. Yrkanden att det i Södertörn skall inrättas en högskola som framställs i denna motion och i motion A497 av Pär Granstedt m. fl. (c) har hänvisats till utbildningsutskottet.

Utskottet har tidigare (se AU 1984/85: 13 s. 121) framhållit att det är viktigt att Stockholms läns speciella förutsättningar som huvudregion och centrum för verksamheter inom administration, forskning och utbildning tillvaratas och används på ett sätt som främjar näringslivets utveckling inte bara i länet utan också i hela riket. Detta torde vara en oomstridd uppfattning, och den har stöd i de föreliggande motionerna från skilda riksdagspartier.

Som ovan redovisats har motion A498 av Olof Johansson m. fl. (c) ett yrkande som är fristående från de övriga motionerna i det att den tar upp den snabba befolkningsökningen i Stockholmsregionen som ett regionalpolitiskt problem. Det är självfallet bekymmersamt från sådana utgångspunkter att en enda region får en befolkningsökning som är lika stor som befolkningsökningen i hela riket. Fortsätter utvecklingen på detta sätt blir den också snabbt ett bekymmer för regionen själv med den press det sätter på bostadsbyggande, kommunikationer och annan samhällelig service.

Det recept motionärerna skriver ut för att i stort komma till rätta med problemen i Stockholmsregionen är en effektiv regionalpolitik innefattande en resursfördelning som främjar regional balans och en harmonisk utveckling jämfört med landet i övrigt. En balanserad regional utveckling är ett allmänt omfattat mål för regionalpolitiken som gäller storstäder i lika hög grad som landet i dess helhet. Avgörande blir då vilket innehåll man vill ge politiken med en sådan målsättning som grund. Därmed är man tillbaka till de övergripande frågorna om regionalpolitikens mål och medel som inledningsvis i detta betänkande tagits upp till diskussion och där just frågan om de senaste årens flyttningsrörelser ingående behandlats. Utskottet har inte anledning att i nu förevarande sammanhang inta någon annan ståndpunkt än tidigare redovisats och anser följaktligen att det inte är motiverat att föreslå riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion A498 i den förevarande delen.

De andra här aktuella motionsyrkandena har sin utgångspunkt i förhållandet att arbetsplatser men också utbildning i Stockholms län är starkt koncentrerade till storstadskärnan. Detaljerade förslag läggs fram i motionerna för en bättre inomregional balans. Förslagen avses gynna särskilt den södra länsdelen. Den obalans som länge funnits mellan norr och söder tenderar att förstärkas. Med hänsyn härtill driver länsstyrelsen tillsammans med utvecklingsfonden samt landstinget och de berörda kommunerna det s. k. Södertörnsprojektet, vari bl. a. ingår utbildningslokaliseringar. Även andra projekt ingår i den pågående planeringen hos landsting och kommuner, exempelvis det centrum för bioteknik vid Huddinge sjukhus som nämns i ett par av motionerna. Enligt utskottets mening måste det i Stockholms län finnas särskilt goda förutsättningar att överlåta på de

regionala och lokala myndigheterna att klara upp sådana obalansproblem som påtalats i motionerna.

När det gäller statens egen medverkan i dess egenskap av betydande arbetsgivare i regionen har i motion A498 (c) föreslagits att man skall använda hyreskostnaderna som styrmedel för att få till stånd en bättre fördelning av statliga arbetsplatser mellan regionens olika delar. Det har länge funnits en strävan att få en omfördelning av de till Stockholm/Solna koncentrerade statliga arbetsplatserna antingen till dessa kommuners mer perifera delar eller till förortskommunerna, och den går hand i hand med statens eget intresse av att pressa sina lokalkostnader. Omflyttningar av myndigheter och institutioner har också skett i viss omfattning. Ett sådant resultat kan uppnås med olika tekniska lösningar. Mot en decentralisering på det sätt som det här är fråga om har å andra sidan hävdats att man på sådana statliga myndigheter som skall ha täta kontakter med landets olika delar kan ställa kravet att de skall vara lätta att nå för tillresande besökare. Det var av det skälet som utskottet förra året (AU 1984/85: 14) avvisade tanken att den nya centrala AMU-myndigheten skulle förläggas till Tyresö och i stället föreslog att myndigheten skulle få en mer central lokalisering i Stockholmsregionen. Detta blev också riksdagens beslut.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna A455, A492, A497, A498 och A500, i förekommande fall i nu redovisade delar.

I *Södermanlands län* skedde en viss befolkningsökning under 1970-talet. Den vändes under 1980-talet i stagnation. Detta är en utveckling som kännetecknar flera av de syd- och mellansvenska län som behandlas i det följande. Starkast är den befolkningsmässiga tillbakagången i länets största kommun, Eskilstuna, medan Nyköping och Strängnäs redovisar ökade invånarantal. Arbetslösheten låg under 1980-talets första år över genomsnittet för riket, men under år 1985 förbättrades situationen så att arbetslösheten nu ligger i paritet med eller t. o. m. något under genomsnittet. Detta gäller dock inte om Eskilstuna som även i detta avseende har en mer negativ situation.

En motion om åtgärder i länet har behandlats i avsnittet om lokalisering av statlig verksamhet.

Gotlands befolkning ökade under 1970-talet liksom under 1980-talets första år. Under år 1985 skedde en minskning med ett knappt hundratal personer. Arbetslösheten som i slutet av 1970-talet var låg har stigit saktat under 1980-talet och är numera i jämnhöjd med genomsnittet för i riket.

Gunhild Bolander (c) anför i motion 1985/86: A478 att den tidigare positiva utvecklingen när det gäller befolkning och sysselsättning på Gotland har brutits under 1980-talet. Arbetslösheten har stigit, och för första gången sedan år 1972 inträffade år 1985 en befolkningsminskning. Denna negativa utveckling är enligt motionären ett resultat av den förda politiken. Regeringen bör därför ges till känna vad som i motionen anförts om *regionalpolitikens betydelse för Gotland*, däribland att länet i en rapport av statens industriverk sågs kräva särbehandling, att norra och södra delarna förs till stödområde B samt att goda kommunikationer med fastlandet är nödvändiga. Slutligen ifrågasätter motionären om inte regionalpolitiken borde handläggas inom regeringen av ett särskilt statsråd.

Den tidigare förhållandevis gynnsamma utvecklingen på Gotland förefaller ha stagnerat trots de senaste årens högkonjunktur, och det finns anledning att uppmärksamt följa den fortsatta utvecklingen. Mot den bakgrunden är det tillfredsställande att, som motionären noterat, industriverket har utarbetat en rapport om det gotländska näringslivet. Denna överlämnades i slutet av förra året till regeringen. De problem motionären pekat på har därmed aktualiserats hos regeringen, som får förutsättas ta de initiativ rapporten ger anledning till. Stödet till färjetrafiken, som också berörs i motionen, har underställts riksdagen för ny prövning genom proposition 1985/86: 105, som är under behandling i trafikutskottet. Med hänsyn till det anförda och då den av motionären väckta frågan om ärendefördelningen inom regeringen är en sak som det ankommer på regeringen själv att bestämma kan det inte anses vara påkallat för riksdagen att göra ett särskilt tillkännagivande till regeringen såsom begärs i motionen. Denna avstyrks för den skull av utskottet.

Sydöstra Sverige

Under denna rubrik behandlas Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Blekinge län.

Jönköpings län har haft en dämpad befolkningsutveckling. Av en folkökning med 5 000 personer under 1970-talet har länet under första hälften av 1980-talet förlorat ca 2 000 personer. Eftersom länet har ett visst födelsoverskott är det enbart fråga om flyttningsförluster. Arbetslösheten i länet är som regel något under riksgenomsnittet – i vintras en halv procentenhet lägre. Bilden är dock splittrad. Tranås har sedan flera år en arbetslöshet väsentligt över riksgenomsnittet. Däremot är arbetslösheten låg i den västra länsdelen (Värnamo, Vaggeryd och Gislaved), och Gnosjö är den kommun som har den lägsta arbetslösheten i hela landet.

Kronobergs län hade liksom Jönköpings län under 1970-talet en befolkningstillväxt som planade ut under 1980-talet och under 1985 vändes till flyttningsförlust. Arbetslösheten ligger under riksgenomsnittet med undantag för Markaryds kommun. I Uppvidinge kommun, som åren 1979–1982 tillhörde stödområdet, har den tidigare höga arbetslösheten gått ned väsentligt och låg i vintras betydligt under riksgenomsnittet.

Befolkningsutvecklingen i *Kalmar län* kännetecknas av stagnation under den femtonårsperiod som här redovisas. År 1970 uppgick antalet invånare till ca 240 000. Vid utgången av år 1985 hade invånarantalet efter en befolkningsminskning med drygt 1 000 personer det året sjunkit till 238 000. Arbetslösheten motsvarar det senaste året riksgenomsnittet efter att under 1980-talets första år ha varit något högre. Mest utsatt är Högsby kommun och därefter Oskarshamn. Kalmar och Emmaboda kommuner samt Öland har däremot en gynnsammare sysselsättningssituation.

Blekinge län har sedan mitten av 1970-talet en vikande befolkningsutveckling – år 1975 uppgick antalet invånare till 155 000, år 1985 till 151 000. Befolkningsminskningen sistnämnda år uppgick till 700 personer. Arbetslösheten är nästan en procentenhet högre än riksgenomsnittet och högst i södra Sverige. Karlshamn är den kommun som är mest drabbad.

Utvecklingen i sydöstra Sverige behandlas övergripande av Anders G Högmark (m) och Erik Hovhammar (m) i motion 1985/86: A447. Motionärerna pekar på behovet av en hög servicenivå på alla områden och framhåller särskilt betydelsen av teknisk utbildning och utveckling av teknisk kompetens i denna del av landet. De anser också att kommunikationsfrågorna i vid bemärkelse bör uppmärksammas. Avslutningsvis anförs i motionen att det för att förhindra en utveckling mot ökade regionala obalanser är av stor vikt att statsmakterna på skilda områden beaktar de långsiktiga rumsliga effekterna av den samlade politiken. Regeringspolitikens bidrag och subventioner sägs aldrig kunna uppväga bristerna i en politik som saknar ett regionalt helhetsperspektiv för en landsända som sydöstra Sverige. Motionärerna yrkar att vad de anfört om ett regionalt helhetsperspektiv till gagn för sydöstra Sveriges utveckling skall ges regeringen till känna.

Motion 1985/86: A484 av Kersti Johansson (c) och Rune Backlund (c) gäller *Jönköpings län* med tonvikten lagd vid problemen i den östra länsdelen, dvs. Tranås, Aneby, Eksjö, Nässjö, Vetlanda och Sävsjö kommuner. Motionärerna anser att länet inte längre har någon exklusiv ställning bland länen i riket, utan liksom på många håll i landet finns problem med näringslivets omvandling och med den inomregionala balansen. De föreslår en uppräknig av länsanslaget med 2,0 milj. kr. (innevarande budgetår har länet tilldelats 5,5 milj. kr.) och en vidgning av ramen för kreditgarantier med 1 milj. kr. Vidare förordas en ny inriktning av jordbrukspolitiken som hindrar att jordbruksföretag med småskalig, konsumentvänlig produktion slås ut samt lokalisering till länet av planerade forsknings- och utvecklingsprojekt inom jord- och skogsbruk. Slutligen yrkas att riksdagen skall besluta inrätta dels en tjänst på länsstyrelsen för landsbygdsutveckling, dels en tjänst som forskarassistent på lantbruksuniversitetet.

Rune Gustafsson m. fl. (c) yrkar i motion 1985/86: A432 att regeringen skall ges till känna behovet av aktiva regionalpolitiska insatser i *Kronobergs län*. Som sådana anges i motionen en rejäl ökning av länets andel av länsanslaget och en förläggning av skogsforskning till Växjö med inriktning på de särskilda problemen för skogsproduktionen i södra Sverige. Vidare understryks landsbygdsutvecklingens betydelse för länet.

En höjning av anslaget till Kronobergs län begärs även av Kjell Nilsson m. fl. (s) i motion 1985/86: A426. Motionärerna föreslår att länet tilldelas ett belopp av 10 milj. kr. (innevarande budgetår är anvisat 5 milj. kr.).

Olika åtgärder till stöd för utvecklingen i *Kalmar län* föreslås i tre motioner, 1985/86: A401, 1985/86: A412 och 1985/86: A486, samtliga avgivna av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c). En fjärde motion, 1985/86: A406, av samma motionärer har redovisats i avsnittet om lokalisering av statlig verksamhet. Vad motionärerna särskilt skjuter fram som motiv för sina förslag är den enligt deras mening mycket allvarliga och snabbt accelererande avfolkningen av länet.

De åtgärder som föreslås i motion A401 är att arbetsgivare i länet som anställer ungdomar under 25 år skall kunna få bidrag med belopp som motsvarar det flyttningsbidrag som annars skulle ha beviljats ungdomarna vid utflyttning till anställningar i andra län. Vidare förordas sänkta arbetsgivaravgifter och kraftfulla industripolitiska satsningar. Motionärerna häv-

dar att utvecklingen i Kalmar län har påfallande likheter med de värst drabbade Norrlandslänen och Bergslagen men de industripolitiska satsningarna i Kalmar län är betydligt blygsammare. Slutligen förordas enklare regler i lagstiftningen om anställningsskydd och utökad lärlingsutbildning i länet.

I motion A412 begärs att företagens investeringsfonder skall tillåtas arbeta mera fritt i länet och i motion A486 att länets tilldelning av medel från länsanslaget skall ökas från 6,0 till 7,8 milj. kr. i enlighet med länsstyrelsens anslagsäskande. Det sistnämnda förslaget framställs under förutsättning av bifall till centerpartiets i det följande redovisade förslag att länsanslaget skall höjas från 488 till 750 milj. kr.

Blekinge län behandlas i fyra motioner.

Lennart Alsén (fp) och Hadar Cars (fp) hemställer i motion 1985/86: A413 att regeringen skall få i uppdrag att tillsammans med kommuner och näringsliv upprätta ett Blekingepaket. Detta skall syfta till att stimulera näringslivet, stoppa utflyttningen och återge länet möjligheter att utvecklas. Motionärerna pekar särskilt på behovet att förbättra vägnätet och järnvägsförbindelserna och på att det är önskvärt med ökade möjligheter till högre utbildning inom länet.

Karl-Gösta Svenson (m) anser i motion 1985/86: A419 att försök bör göras i Blekinge med s. k. lärlingslöner vid nyanställning av ungdomar. Vidare förordas att regeringen lägger fram förslag om frisläpp av investeringsfonder och allmän investeringsreserv för tiden 1 april 1986–30 juni 1988 med en till länsstyrelsen i länet decentraliserad tillståndsgivning. Därjämte förordar motionären att det under samma tid öppnas möjlighet för företagen till skattemässiga direktavskrivningar för nya investeringar.

Jörn Svensson (vpk) och Bertil Måbrink (vpk) hemställer i motion 1985/86: A453 att riksdagen skall uttala sig för en regionalpolitisk satsning i Blekinge. Motionärerna anger olika åtgärder som enligt deras mening skulle kunna vara en del i denna satsning. De nämner bl. a. utlokalisering av civil statlig verksamhet, förbättrad järnvägstrafik på person- och godssidan, anläggande av ett finpappersbruk i Mörrum och fortsatt tillverkning av vindkraftverk vid Karlskronavarvet. Vidare pekar motionärerna på behovet av ett nytt bräckvattenlaboratorium i Karlskrona och förläggning till länet av ytterligare fiskberedningsindustri. För att underlätta turism bör de stora militära skyddsområdena inskränkas. Slutligen framhålls behovet av att en högskola eller en högskolefilial förläggs till länet.

Yvonne Sandberg-Fries m. fl. (s) föreslår i motion 1985/86: A469 följande åtgärder. För samordning av de insatser som är behövliga bör regeringen tillsätta en sysselsättningsdelegation för länet. Regionalpolitiskt stöd som utgår i stödområde C bör få beviljas i Olofströms kommun även budgetåret 1986/87. En generös tillämpning av de regionalpolitiska stödbestämmelserna bör liksom tidigare gälla de övriga kommunerna i länet. Åtgärder bör vidtagas från regeringens sida som stimulerar en ökad verksamhet och sysselsättning vid koncernföretagen i länet. Riksdagen bör uttala att regionalpolitiska medel skall avsättas för att köpa högskoleutbildning förlagd till Blekinge. Dessutom bör riksdagen göra ett uttalande om att särskild hänsyn skall tas till Blekinges besvärliga situation när förslag läggs fram om ett nytt system för skatteutjämning.

De särskilda problemen med befolkningsutveckling och sysselsättning i sydöstra Sverige har under lång tid varit kända för statsmakterna. I början av 1970-talet gjordes de första uttalandena om att denna del av landet borde prioriteras vid decentralisering av statlig verksamhet. Problemen svårighetsgrad erkändes senare på nytt på det sättet att vissa kommuner i Kronobergs och Kalmar län under några år införlivades med stödområdet. I början av 1980-talet uttalade riksdagen på förslag av utskottet att Olofstörms kommun i Blekinge i fråga om lokaliseringsstöd skulle behandlas som om kommunen vore placerad i stödområde 4 (numera stödområde C). Övriga kommuner i länet skulle i stödhänseende behandlas generöst. Giltigheten av dessa uttalanden har successivt bekräftats. Förra året fastslogs att östra Småland och Blekinge därutöver skulle prioriteras regionalpolitiskt så till vida att centralt stöd skulle kunna lämnas till teknikspridningsprojekt.

Utskottet har i det inledande avsnittet av detta betänkande fäst uppmärksamheten på det paradoxala och samtidigt bekymmersamma förhållandet att den högkonjunktur vi nu befinner oss i visserligen har lett till en förbättrad sysselsättning i länen men trots det har flyttningsrörelserna ökat mycket kraftigt. Detta gäller även länen i sydöstra Sverige. Oaktat en minskad arbetslöshet har, som nyss påpekats, Kalmar och Blekinge län drabbats av kraftiga utflyttningar. Även Jönköpings och Kronobergs län fick vidkännas befolkningsminskningar, låt vara i mindre grad. Statsmakternas tidigare gjorda prioriteringar av sydöstra Sverige måste sålunda bestå.

Detta gäller inte minst om Blekinge län som under den senaste tioårsperioden har haft den relativt sett största befolkningsminskningen av alla län. I samtliga kommuner fortsätter arbetslösheten att ligga över genomsnittet i landet. Riksdagens tidigare uttalanden om en generös tillämpning av stödbestämmelserna i fråga om ärenden som gäller kommunerna i länet bör därför äga fortsatt giltighet. Över huvud taget förutsätter utskottet att länsmyndigheterna i sina strävanden att på olika vägar förbättra situationen i länet får ett verkingsfullt stöd av de resurser som centralt står till berörda departements samt industriverkets och andra myndigheters förfogande.

När utskottet nu särskilt uppehållit sig vid Blekinge län innebär det inte en underskattning av problemen i de andra länen i sydöstra Sverige. Deras problem måste även i fortsättningen uppmärksammas av statsmakterna och centrala myndigheter. Det gäller bl. a. Kalmar län där särskilt de norra delarna har uppenbara svårigheter.

Utän att härutöver gå in på de olika komponenterna i motionärernas åtgärdsprogram anser utskottet att de föreliggande motionerna om länen i sydöstra Sverige får anses besvarade med vad utskottet ovan anfört. Motionerna bör därmed lämnas utan annan åtgärd från riksdagens sida.

Älvsborgs och Skaraborgs län

Älvsborgs län hade under 1970-talet en ganska snabb befolkningsökning som under 1980-talet har avstannat – en mindre ökning inträffade dock år

1985. Utvecklingen har varit ojämn, med kraftiga ökningar för kommunerna i Götaälvdalen medan kommuner som Borås och Bengtsfors har fått vidkännas betydande befolkningsminskningar. Arbetsmarknadsläget har förbättrats. Efter en övergenomsnittlig arbetslöshet i början av 1980-talet ligger arbetslösheten nu en halv procentenhet under genomsnittet. Situationen är dock ojämn även i detta hänseende. Dals-Ed och Åmål har en arbetslöshet som överstiger riksgenomsnittet med en procentenhet, medan särskilt Herrljunga och Tranemo redovisar påtagligt låga arbetslöshetstal.

Lennart Brunander (c) oroas i motion 1985/86: A417 över en negativ befolkningsutveckling i Sjuhäradsbygden trots minskad arbetslöshet. I syfte att avhjälpa problemen föreslår motionären riksdagsuttalanden om tekopolitikens målsättning, stöd genom den offentliga upphandlingen och ändrad jordbrukspolitik som bevarar den odlade jorden. Vidare förordas sänkta arbetsgivaravgifter för småföretag och avskaffande av löntagarfonderna. Förslag läggs fram beträffande postens ortsadresser och bevarande av äldre ortsnamn i fastighetsregistret. Slutligen yrkas att medel anvisas dels för fortsatt byggande av riksväg 41 (Borås – Kinna), dels för att bevara små skolenheter i glesbygderna. Ytterligare yrkanden i motionen behandlas av andra utskott.

Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Marianne Andersson (c) begär i motion 1985/86: A436 att länsanslaget till Älvsborgs län skall höjas till 20 milj. kr. med hänsyn till den enligt deras mening negativa utvecklingen i Dalsland. Utrymme för anslagshöjningen kommer att finnas vid bifall till den ökning av det samlade länsanslaget till 750 milj. kr. som begärts av centerpartiet i partimotionen 1985/86: A405.

Sjuhäradsbygden drabbades hårt av strukturovandlingskrisen inom tekoindustrin. Det förefaller nu som om dessa problem till stor del är övervunna för bygdens del. Det får i vart fall konstateras att arbetsmarknadssituationen har successivt förbättrats under de senaste åren. De fem kommunerna som traditionellt hänförs till Sjuhäradsbygden – Borås, Mark, Svenljunga, Ulricehamn och Tranemo – hade i vintras en arbetslöshet som understiger genomsnittet för riket, i några fall ganska betydligt. Tranemo tillhör för övrigt de tre, fyra kommuner som har den lägsta arbetslösheten i landet. Mot den angivna bakgrunden finner utskottet att det inte är motiverat att föreslå någon åtgärd med anledning av motion A417.

Riksdagen bör inte i detta liksom i de övriga fall då medelstilldelningen från länsanslaget till de enskilda länen aktualiserats i motioner göra något uttalande om anslagsgivningen, i all synnerhet om denna – såsom här är fallet – knyts till en bestämd nivå på det samlade anslaget. Till den frågan återkommer utskottet i det avslutande avsnittet om anslagen till Regional utveckling under nästa budgetår. Med hänsyn härtill avstyrks motion A436.

Skaraborgs län har genomgått en med Älvsborgs län likartad utveckling i befolkningshänseende. Mullsjö och Habo kommuner är de kommuner som ökat snabbast medan kommuner som Falköping, Karlsborg och Gullspång har fått vidkännas befolkningsminskningar. Arbetslösheten är i stort sett densamma som riksgenomsnittet. Bland kommunerna är det Töreboda som under 1980-talet haft och fortfarande har den största arbetslösheten.

I fråga om Skaraborgs län föreslås i motion 1985/86: A411 av Gunilla André (c) och Bengt Kindbom (c) att regeringen i ett tillkännagivande från riksdagen skall uppmärksammas på vikten av att *Otterbäckens lokalisering fördelar för tung industri* beaktas vid lokaliseringområdet och övriga kontakter med industrin.

Vidare föreslår Birgitta Johansson m. fl. (s) i motion 1985/86: A441 att regeringen skall ges till känna vad som anförs i motionen om dels *kvinnors arbetsmarknad i Skaraborgs län*, dels att länet bör utgöra försökslän för samlade insatser för att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden.

Den i motion A411 väckta frågan om Otterbäckens lokalisering fördelar för tung industri får förutsättas bli beaktad vid lokaliseringssamrådet och andra regeringskontakter med industrins företrädare utan särskilt påpekande från riksdagens sida. Motionen avstyrks därför i denna del.

Som bakgrund till yrkandet i motion A441 om kvinnornas arbetsmarknadssituation i Skaraborgs län kan tillfogas att regeringen i december 1984 uppdrog åt länsstyrelserna att redovisa program som stärker kvinnornas ställning på arbetsmarknaden. Länsstyrelserna har därefter till regeringen avgivit rapporter som för resp. län dels analyserar kvinnornas villkor i arbetslivet och utbildningssystemet, dels innefattar de av regeringen begärda handlingsprogrammen. Rapporterna övervägs för närvarande i regeringskansliet som sålunda har tillgång till ett samlat material för bedömning av vilka åtgärder som centralt bör initieras till stöd för regionala strävanden att förbättra sysselsättningen för kvinnor. Med hänsyn härtill är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd på grundval av motionen, som följaktligen avstyrks.

Skånelänen

Kristianstads län fick efter en längre period med positiv befolkningsutveckling en viss nedgång under år 1984 och stagnation under år 1985. Skillnaderna inom länet är dock betydande med en positiv utveckling i Kristianstadsregionen och den västligaste delen av länet. Kommunerna i den mellersta delen av länet och på Österlen har under de senaste åren haft en betydande befolkningsminskning. Länsstyrelsens prognoser för utvecklingen under resten av 1980-talet tyder på en viss ökning av befolkningen och också av sysselsättningen. Förvärvsfrekvenserna ligger under riksgenomsnittet men länsstyrelsen förutser en positiv utveckling.

En *regional satsning på Kristianstads län* föreslås av Bengt Harding Olsson (fp) och Margareta Mörck (fp) i motion 1985/86: A429. Motionärerna menar att stora strukturförändringar pågår inom länets näringsliv samt att arbetsmarknadssituationen är sämre än riksgenomsnittet för såväl ungdomar som kvinnor. Ett skäl till oro utgör den stora livsmedelssektorn som sysselsätter 14,9% av befolkningen mot 6,6% i riket. Mot denna bakgrund menar motionärerna att det finns ett stort behov av ett offensivt utvecklingsarbete. För att detta skall bli möjligt måste länet få en större andel av anslaget för regional utveckling. I motionen läggs vidare fram förslag till åtgärder som avser utveckling av näringslivet, turismen, utbildningen vid högskolan i Kristianstad, kommunikationer m.m. Vidare föreslås att

Kristianstads län skall omfattas av ett försök med sammanhållen länsförvaltning av det slag som pågår i Norrbottens län.

Malmöhus län hade under 1960-talet och början av 1970-talet en mycket positiv befolkningsutveckling. Under slutet av 1970-talet hade länet utflyttningsöverskott men fr. o. m. år 1982 har inflyttningen åter varit större än utflyttningen. Trots den positiva befolkningsutvecklingen och en viss ökning av sysselsättningen har länet problem på arbetsmarknaden. Andelen kvarstående arbetslösa uppgick i februari 1986 till 3,3 % av befolkningen i åldrarna 16–64 år (riket 2,7 %). Det betyder att Malmöhus län tillsammans med Blekinge län visar upp de högsta värdena av länen i södra Sverige.

Länsstyrelsens bedömning av utvecklingen under resten av 1980-talet tyder på en i stort sett oförändrad befolkning år 1990.

Regeringen har i proposition 1985/86: 125 om tilläggsbudget III lagt fram förslag till åtgärder i Malmöregionen med anledning av utvecklingen av den civila fartygsproduktionen vid Kockums AB. Dessa förslag och de motioner som främst avser Malmöregionen behandlar utskottet i betänkandet AU 1985/86: 18. Detta gäller motionerna 1985/86: A402, 1985/86: A407 delvis, 1985/86: A421 och 1985/86: A456 från allmänna motionstiden.

Knut Wachtmeister m. fl. (m) vill i motion 1985/86: A407 ha arbetsmarknadspolitiska *insatser i Malmöhus län*. Motionärerna anför att sysselsättningsläget i Malmöhus län har kraftigt försämrats under det senaste årtiondet och nu är ytterst allvarligt. I mitten av 1970-talet rådde i stort sett balans mellan antalet arbetslösa och nyanmälda lediga platser. Nu är läget helt annorlunda. 1985 gick det åtta arbetslösa på varje ledig plats vilket är dubbelt så många som i landet som helhet. Ett annat mått på den negativa utvecklingen framgår vid en jämförelse mellan de jämförbara konjunkturåren 1980 och 1985. Under dessa fem år har antalet arbetslösa och sysselsatta i beredskapsarbeten m. m. ökat med 72 % i Malmöhus län, medan motsvarande ökning för hela landet under samma period var 45 %.

De insatser som nämns i motionen för att direkt påverka sysselsättningsomfattning rör främst Malmöregionen. Utskottet återkommer som nyss nämnts till denna del i ett senare betänkande. I övrigt föreslås att en sådan ändring skall göras av arbetsförmedlingslagen att AMS förmedlingsmonopol avskaffas. Detta skulle vara ett sätt att få en effektivare arbetsförmedling vilket den höga arbetslösheten aktualiserar.

Ulla Tillander m. fl. (c) framhåller i motion 1985/86: A418 att arbetsmarknadssituationen i Malmöhus län är dyster och föreslår ett åtgärdsprogram för länet. Det erinras om att länets andel av de arbetslösa i landet nu ökat till 11 %, dvs. var nionde som står utanför den ordinarie arbetsmarknaden bor i Malmöhus län. Motionärerna menar att huvudförutsättningen för att länet skall få en gynnsam utveckling är en kraftfull satsning på näringslivet med särskild inriktning på de mindre och medelstora företagen och en arbetsmarknadspolitik som bl. a. underlättar för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Att de små och medelstora företagen ges goda förutsättningar att arbeta är viktigt eftersom nya arbetstillfällen inom den privata sektorn främst uppkommer i dessa företag. I övrigt föreslås en rad åtgärder som rör utbildning och forskning, jordbruk och trädgårdsnäring.

kommunikationer och naturvård. Dessa yrkanden har i huvudsak hänvisats för beredning i andra utskott.

Regionalpolitiska åtgärder i Malmöhus län föreslås i motion 1985/86: A461 av Hans Petersson i Röstånga m. fl. (fp). Motionärerna anser att läget i länet är bekymmersamt och menar att det krävs extraordinära insatser för att skapa en ny framtidstro. Det åtgärdsprogram som föreslås för att uppnå detta omfattar

- försök med frivillig arbetsdelning i länet
- ett pilotprojekt med lägre ingångslöner för ungdom
- utbyggnad av forskning och utbildning
- insatser inom naturvården
- utbyggnad av kollektivtrafiken
- förbindelserna över Öresund.

Flera yrkanden i motionen har hänvisats till andra utskott.

En kartläggning av arbetsmarknaden i Malmöhus län, m. m. föreslås i motion 1985/86: A495 av Kjell-Arne Welin (fp) och Margitta Edgren (fp). Motionärerna menar att arbetsmarknaden i länet har genomgått en drastisk försämring under 1980-talet. Minskningen inom varvsnäringen har bidragit till detta. Insatserna för att skaffa ersättningsindustri har varit otillräckliga och tillgängliga prognoser tyder på att arbetslösheten kommer att öka. Det föreslås att en arbetsgrupp skall tillsättas för att se över hela arbetsmarknadssituationen i Malmöhus län samt lämna förslag till åtgärdsprogram.

Två av de i sammanhanget aktuella motionerna tar upp förhållandena i hela Skåne. Margit Gennser m. fl. (m) lämnar inledningsvis i motion 1985/86: A416 en beskrivning av utvecklingen på arbetsmarknaden i Skåne efter andra världskriget och föreslår därefter åtgärder som syftar till en förnyelse av näringslivet. I sammanfattning innebär dessa förslag

- ändrad förmögenhetsbeskattning
- utredning om nya realisationsvinstbeskattningsregler för aktier
- avskaffande av avdragsbegränsningen för underskottsavdrag
- utredning av kommanditbolagsbeskattning enligt norsk modell
- ändrade marginalskatter
- avveckling av den selektiva näringspolitiken
- förändringar av gällande valutareglering
- försöksverksamhet med fri arbetsförmedling i Skåne
- lokalkontor till STU i Malmö–Lund-regionen
- kommunala skattesänkningar.

Nils Erik Wååg m. fl. (s) kräver i motion 1985/86: A443 åtgärder för att stärka arbetsmarknaden i Skåne. Motionärerna lämnar en genomgång av utvecklingen inom olika näringsgrenar och hänvisar därvid till bl. a. åtgärdsförslag som bereds inom andra utskott. Analysen berör

- tyngre verkstadsindustri varvid bl. a. pekas på behovet av en utvärdering av de insatser som gjorts med anledning av Landskronavarvets avveckling
- lättare mekanisk industri
- finmekanisk industri varvid erinras om att flera företag i samband med generationsväxling förvärvats av företag utanför landskapet och sedan avvecklats

- jordbruk, trädgårdsnäring, fiske och livsmedelsindustri
- kemisk industri
- byggberoende industri
- stenindustri
- pappersindustri
- tekoindustri

Även Jörn Svensson (vpk) kräver i motion 1985/86: A456 ett åtgärdsprogram för Skåne med särskild inriktning på Malmöregionen. Tre förutsättningar för ett sådant program anges. För det första att nedrivningen av viktiga offentliga verksamheter snarast upphör. För det andra att löntagarfonderna får en annan självständigare och mer förnyad inriktning och för det tredje att statsmakterna på olika sätt hjälper till att samordna och bana väg för de regionala initiativen. Det framhålls att Malmöregionen är av för stor betydelse för landet och dess kris för djup för att den centrala statsmakten skall kunna undgå sitt ansvar.

Utskottet konstaterar att Skåne under senare år haft problem att upprätthålla sysselsättningen framför allt i kommuner som drabbats av strukturförändringar inom bl. a. varvsindustrin, tekoindustrin och byggnadsindustrin. Både i Kristianstads och i Malmöhus län har emellertid industrin inom vissa andra branscher haft en positiv utveckling under de senaste åren.

Enligt utskottets uppfattning bör utarbetandet av åtgärdsprogram m. m. för Skånelänen av det slag som tas upp i motionerna samt frågan om inrättandet av speciella delegationer för att främja sysselsättningen ankomma på länsstyrelserna. För detta arbete förfogar länsstyrelserna över medel inom ramen för det regionala utvecklingsanslaget.

För att mildra verkningarna av strukturförändringarna inom varvsindustrin i Malmöhus län har emellertid särskilda åtgärder vidtagits och nya planeras. Effekterna av insatserna i Landskrona kommun följs nu upp av bl. a. länsarbetsnämnden och länsstyrelsen. Utskottet förutsätter att man därvid dokumenterar den fortsatta utvecklingen i Landskrona. Åtskilligt arbete kvarstår för att motverka negativa effekter av nedläggningen av Öresundsvarvet. Investmentbolaget – Landskrona Finans – har en betydelsefull roll i arbetet med att finna ersättningsindustri till Landskrona.

När det gäller Malmöregionen har regeringen, med anledning av utvecklingen av den civila fartygsproduktionen vid Kockums AB, i proposition 1985/86: 125 bilagorna 5, 8 och 10 lagt fram förslag om åtgärder för sammanlagt drygt 570 milj. kr. Dessa förslag kommer att behandlas i annat sammanhang.

I de båda aktuella länen pågår ett omfattande utvecklingsarbete för att främja utvecklingen inom näringslivet. Som exempel kan nämnas den samverkan mellan forskning och näringsliv som resulterat i forskarbyn IDEON i Lund vars verksamhet avses leda till industriell produktion som kan förläggas inom länet. Liknande verksamhet bedrivs också av forskningsorganisationen TEM med centra i Malmö och Sjöbo. Även på ett antal orter i Kristianstads län pågår utvecklingsprojekt av olika slag, t. ex. startandet av ett CAD/CAM-centrum i Hässleholm, med syfte att utveckla företagen i länet. Vidare har startats projekt inom fiskhanteringsindustrin i Simrishamn.

7 Riksdagen 1985/86. 18 saml. Nr 13

Rättelse: S. 111 under 109. efter *Regionala utvecklingsinsatser*

Tillkommer: m. m.

Under 113 näst sista raden. Står: *sociala avgifter* Rättat till: *socialavgifter*

Slutligen vill utskottet framhålla att det, trots vissa strukturproblem i Skåne, finns anledning att bl. a. mot bakgrund av vad ovan anförts samt möjligheten till regionalpolitiska insatser se relativt positivt på den långsiktiga utvecklingen i dessa två län. I Skåne finns en rad faktorer som underlättar utvecklingen. Där finns ett väl differentierat näringsliv, en lång industriell tradition, tillgång till högskola och forskning samt en närhet till den europeiska marknaden att bygga på. Utskottet vill i sammanhanget peka på den stora betydelse som jordbruket och livsmedelsindustrin har för de båda Skånelänens sysselsättning. Hela 17% av den brukade åkerarealen i riket återfinns t. ex. i Skåne.

Med anledning av det anförda avstyrker utskottet aktuella delar av motionerna A407, A416, A418, A443, A429, A456, A461 och A495.

Anslagsfrågor

Förra året ändrades anslagsgivningen till det regionalpolitiska stödet i anslutning till de ändringar som då gjordes av stödformerna (se AU 1984/85: 13 s. 89–91). I fråga om de anslag som regeringen nu begär för nästa budgetår föreslås inga nya omDispositioner eller ändrade utgiftsändamål. Däremot påverkas anslagen vid bifall till de förut redovisade motionsförslagen om ändrade eller omprioriterade stödformer. Detta kommer att redovisas i den fortsatta framställningen.

Visst regionalpolitiskt stöd

1984/85 Utgift	303 056 512 ¹
1985/86 Anslag	86 000 000
1986/87 Förslag	20 000 000

¹ Avser det tidigare anslaget C 1. Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet.

Anslaget får endast användas för att betala ut lokaliseringsbidrag som tidigare år beviljats av regeringen. AMS/SIND eller länsstyrelserna enligt då gällande ordning.

I enlighet med regeringens förslag under punkt C 1. (s. 89–90) bör det aktuella anslaget uppföras med 20 milj. kr.

Lokaliseringsbidrag m. m.

1984/85 Utgift	79 899 000 ¹	Reservation	184 101 000 ^{1,2}
1985/86 Anslag	362 000 000		
1986/87 Förslag	362 000 000 ³		

¹ Avser det tidigare anslaget C 2. Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m.

² Varav obundet belopp per den 1 juli 1985 uppgick till 3,3 milj. kr.

³ Ytterligare 100 milj. kr. har anvisats på tilläggsbudget II (AU 1985/86: 9).

Anslaget skall främst användas för att finansiera lokaliseringsbidrag som beviljas av regeringen eller SIND. Dessutom bekostas offertstöd, lån till privata regionala investmentbolag m. m.

Regeringen föreslår under punkt C 2. (s. 90–91) att riksdagen till Lokaliseringsbidrag m. m. för budgetåret 1986/87 skall anvisa ett reservationsanslag av 362 000 000 kr. Härav beräknas för offertstöd ett belopp om högst 40 milj. kr.

Alf Wennerfors m. fl. (m) har, som tidigare redovisats, i motion 1985/86: A481 föreslagit att bl. a. lokaliseringsbidragen skall avskaffas och ersättas med riskgarantilån. I enlighet härmed föreslår motionärerna att riksdagen skall anvisa 200 milj. kr. under ett nytt reservationsanslag, benämnt Riskgarantilån. Under det nu aktuella anslaget till Lokaliseringsbidrag m. m. bör anvisas ett till 22 milj. kr. begränsat belopp för att infria redan gjorda utfästelser om stöd, i den mån dessa inte täcks av reservationsmedel på anslaget.

Folkpartiet yrkar i motion 1985/86: A473 att anslaget skall bestämmas till 322 milj. kr. Motionärerna har räknat bort de 40 milj. kr. som regeringen tagit upp för offertstödet.

Utskottet har i det föregående avvisat såväl moderaternas förslag beträffande riskgarantilånen som folkpartiets förslag att slopa offertstödet. Med hänsyn härtill avstyrks även de båda partiernas följdförslag beträffande medelsanvisningen. Propositionens beräkning av medelsbehovet godtas. Anslaget till Lokaliseringsbidrag m. m. bör således föras upp med det belopp regeringen har begärt.

Lokaliseringslån

1984/85 Utgift	267 620 200	Reservation	186 000 000 ¹
1985/86 Anslag	300 000 000		
1986/87 Förslag	300 000 000		

¹ Hela reservationen är bunden av tidigare lånebeslut.

Från anslaget bekostas lokaliseringslån oavsett om dessa beviljas av regeringen, SIND eller länsstyrelserna.

Regeringen föreslår under punkt C 3. (s. 92) att riksdagen skall till Lokaliseringslån för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 000 kr.

Moderata samlingspartiet och folkpartiet yrkar i motionerna 1985/86: A481 resp. 1985/86: A473 att regeringens anslagsframställning skall avslås. Centerpartiet föreslår i motion 1985/86: A405 att förevarande reservationsanslag skall ersättas av ett förslagsanslag om 1 000 kr. med uppgift att täcka eventuella förluster genom det kreditgarantisystem som enligt centerpartiet bör ersätta lokaliseringslånen.

I den föregående framställningen har utskottet avstyrkt de yrkanden som framställts i motionerna A405, A473 och A481 om att avskaffa lokaliseringslånen som stödform. Som en följd härav avstyrker utskottet även de anslutande motionsyrkandena om anslagsgivningen. Regeringens förslag till medelsanvisning tillstyrks.

1984/85 Utgift	292 759 745	Reservation	370 024 271 ¹
1985/86 Anslag	488 000 000		
1986/87 Förslag	488 000 000		

¹ Varav obundet belopp per den 1 juli 1985 uppgick till 21 milj. kr.

Huvuddelen av anslaget får disponeras av länsstyrelserna för lokaliseringsbidrag/investeringsbidrag, företagsutveckling, glesbygdssöd och regional projektverksamhet.

Av innevarande års anslag, 488 milj. kr., har till länsstyrelserna avsatts 457 milj. kr. Av återstoden, 31 milj. kr., står 15 milj. kr. till industridepartementets och SIND:s förfogande för centrala konsult- och utredningsinsatser, och 16 milj. kr. disponeras av departementet för teknik- och kunskapspridning.

Medlen till länsstyrelserna har innevarande budgetår slutligt fördelats enligt följande:

1. länsstyrelsen i Stockholms län	6 000 000
2. länsstyrelsen i Uppsala län	6 000 000
3. länsstyrelsen i Södermanlands län	5 500 000
4. länsstyrelsen i Östergötlands län	4 500 000
5. länsstyrelsen i Jönköpings län	5 500 000
6. länsstyrelsen i Kronobergs län	5 000 000
7. länsstyrelsen i Kalmar län	6 000 000
8. länsstyrelsen i Gotlands län	7 500 000
9. länsstyrelsen i Blekinge län	8 000 000
10. länsstyrelsen i Kristianstads län	2 000 000
11. länsstyrelsen i Malmöhus län	3 000 000
12. länsstyrelsen i Hallands län	2 500 000
13. länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län	8 000 000
14. länsstyrelsen i Älvsborgs län	10 500 000
15. länsstyrelsen i Skaraborgs län	3 000 000
16. länsstyrelsen i Värmlands län	35 000 000
17. länsstyrelsen i Örebro län	14 000 000
18. länsstyrelsen i Västmanlands län	17 000 000
19. länsstyrelsen i Kopparbergs län	35 000 000
20. länsstyrelsen i Gävleborgs län	34 000 000
21. länsstyrelsen i Västernorrlands län	46 000 000
22. länsstyrelsen i Jämtlands län	61 000 000
23. länsstyrelsen i Västerbottens län	60 000 000
24. länsstyrelsen i Norrbottens län	72 000 000

Regeringen föreslår under punkt C 4. (s. 93–94) att riksdagen till Regionala utvecklingsinsatser m. m. för budgetåret 1986/87 skall anvisa ett reservationsanslag av 488 000 000 kr.

Det föreslagna anslaget kommer att disponeras på i huvudsak oförändrad sätt. Bl. a. skall liksom innevarande budgetår 31 milj. kr. avsättas för centrala konsult- och utredningsinsatser m. m. Därutöver är det enligt propositionen avsett att använda 10 milj. kr. av anslaget för särskilda bidrag till de regionala utvecklingsfonderna i stödområdeslänen.

I motionerna 1985/86: A405 från centerpartiet, 1985/86: A450 från vänsterpartiet kommunisterna, 1985/86: A473 från folkpartiet, 1985/86: A481 från moderata samlingspartiet samt 1985/86: A472 av Alf Svensson (c) yrkas att anslaget uppförs med nedan angivna belopp:

Belopp i milj. kr.					
Prop.	A405	A450	A473	A481	A472
	(c)	(vpk)	(fp)	(m)	(c)
488	750	780	588	550	628

Folkpartiet föreslår dessutom i sin motion att riksdagen skall begära att regeringen i tilläggsbudget I i höst återkommer med en ny bedömning av medelsbehovet under anslaget.

Den allmänna motiveringen för ett ökat anslag är att det stöd som länsstyrelserna förmedlar visat sig ge goda effekter. Detta framhålls i motionerna från moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet. Vänsterpartiet kommunisterna vill att länsanslaget skall tillföras de medel, ca 300 milj. kr., som frigörs om nedsättningen av socialavgiften avskaffas i enlighet med vpk:s förslag.

Motionärerna finansierar de föreslagna höjningarna av anslaget i förhållande till regeringens förslag på olika vägar. Moderaterna gör det genom att slopa lokaliseringarbidrag, lokaliseringlån och sysselsättningsstöd. Vänsterpartiet kommunisterna vill, som nyss nämnts, avskaffa nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län. Folkpartiet delfinansierar sin uppräknings genom att ta bort offertstödet, och centerpartiet åsyftar en omfördelning av medel från anslagen till arbetsmarknadspolitiska insatser.

Utskottet har avstyrkt motionsförslagen om ändrade stödformer i den föregående framställningen och centerpartiets förslag i fråga om arbetsmarknadsanslagen i AU 1985/86: 11. Med fullföljande av dessa ställningstaganden avstyrker utskottet även de ovan redovisade motionsförslagen beträffande storleken på förevarande anslag. Den avvägning som ligger bakom regeringens anslagsberäkning 488 milj. kr., bör kunna godtas. Det ligger i sakens natur att detta liksom andra anslag kan behöva förstärkas genom anslag på tilläggsbudget om detta motiveras av ändrade förhållanden. Något initiativ från riksdagens sida i den delen är emellertid inte påkallat i detta fall, och därför avstyrks folkpartiets förslag i motion A473 att regeringen skall åläggas att redovisa en förnyad anslagsbedömning i höst.

I centerpartiets motion, A405, finns ett tilläggsyrkande som gäller *anslagsfördelningen på länsstyrelserna*. Motionärerna menar att anslaget i sin helhet skall delas ut till länsstyrelserna.

I motsats till motionärerna anser utskottet att regeringen och industriverket liksom hittills skall ha medel till förfogande för åtgärder som griper över flera län eller för försöksverksamheter med speciellt intresse. Ett visst belopp bör i enlighet med propositionen avsättas som särskilt bidrag till de regionala utvecklingsfonderna. Motionens yrkande om att anslaget i sin helhet skall fördelas på länsstyrelserna avstyrks sålunda av utskottet.

1984/85 Utgift	1 621 612
1985/86 Anslag	1 000
1986/87 Förslag	1 000

Enligt förra årets regionalpolitiska beslut skall successivt byggas upp en ram om 290 milj. kr. för statens engagemang i form av här aktuella kreditgarantier. För innevarande budgetår fastställdes en engagemangsram om 52 milj. kr.

Utskottet tillstyrker regeringens under punkt C 5. (s. 94–95) framställda förslag att ramen för kreditengagemangen nästa budgetår får vidgas till 100 milj. kr. och att anslaget på nytt uppförs med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Ersättning för nedsättning av socialavgifter

1984/85 Utgift	254 658 000
1985/86 Anslag	360 000 000
1986/87 Förslag	310 000 000

Anslaget används för att täcka avgiftsbortfallet till följd av nedsättningen i Norrbottens län av socialavgifter och den allmänna löneavgiften.

Regeringen föreslår under punkt C 6. (s. 95–96) att riksdagen till Ersättning för nedsättning av socialavgifter för budgetåret 1986/87 skall anvisa ett förslagsanslag av 310 000 000 kr.

Alf Wennerfors m. fl. (m) föreslår i motion 1985/86: A481 ett anslag av 530 milj. kr. och Alf Svensson (c) i motion 1985/86: A472 ett anslag av 460 milj. kr. Vänsterpartiet kommunisterna motsätter sig å andra sidan att medel anvisas för ändamålet och yrkar i motion 1985/86: A465 att regeringens anslagsframställning på denna punkt skall avslås.

Motionsyrkandena går tillbaka på de förut redovisade förslagen att vidga resp. slopa nedsättningen av socialavgifter som regionalpolitisk stödform. Utskottet har inte biträtt dessa förslag och avstyrker i enlighet härmed även motionernas följdförslag beträffande det föreliggande anslaget. Medelsberäkningen i propositionen lämnas utan erinran. Medel bör alltså anvisas med det belopp regeringen har föreslagit.

Sysselsättningsstöd

1985/86 Anslag	120 000 000
1986/87 Förslag	120 000 000

Fr. o. m. innevarande budgetår anvisas medlen till sysselsättningsstödet under ett särskilt anslag. Detta bekostar även det särskilda bidrag till arbetsgivaravgifter som utgår jämsides med nedsättningen av socialavgifter i Norrbottens län.

Regeringen föreslår under punkt C 7. (s. 96) att riksdagen skall till Sysselsättningsstöd för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 120 000 000 kr.

I motion 1985/86: A481 av Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkas att regeringens anslagsframställning skall avslås i enlighet med förslaget i samma motion att sysselsättningsstödet skall upphöra.

Eftersom sysselsättningsstödet enligt utskottets mening bör vara kvar som stödform avstyrks motionens avslagsyrkande. Regeringens framställning om anslag för de aktuella ändamålen bör av riksdagen kunna bifallas.

Expertgruppen för forskning om regional utveckling

1985/86 Anslag	4 300 000
1986/87 Förslag	4 300 000

Regeringen föreslår under punkt C 8. (s. 97) att riksdagen skall till Expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU) för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 4 300 000 kr.

Centerpartiet föreslår i motion 1985/86: A405 att kostnaderna för ERU:s verksamhet i fortsättningen skall belasta anslaget till Utredningsverksamhet m. m. under littera A på industridepartementets huvudtitel.

ERU fick ett eget anslag fr. o. m. innevarande budgetår. Tidigare bekostades dess verksamhet från en särskild anslagspost under industridepartementets kommittéanslag. Utskottet har inte av motionen kunnat övertygas om att man bör gå tillbaka till det tidigare finansieringssättet. Med avstyrkande av motion A405 i denna del tillstyrker utskottet regeringens begäran om anslag till ERU.

Hemställan

Utskottet hemställer

Mål och riktlinjer m. m.

1. beträffande *mål och riktlinjer för regionalpolitiken* res. (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A405 yrkande 1 i motsvarande del, 1985/86: A473 yrkande 1 i motsvarande del och 1985/86: A481 yrkande 1 i motsvarande del.
2. beträffande *den regionala problembilden* res. (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A405 yrkande 1 i motsvarande del, 1985/86: A450 yrkande 2 i motsvarande del, 1985/86: A481 yrkande 1 i motsvarande del och 1985/86: 421 yrkande 1, res. (m)
res. (vpk)
3. beträffande *ny utredning om regionalpolitiken* res. (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A405 yrkande 7 och 1985/86: A477 yrkande 2, res. (m)
4. beträffande *regionalpolitisk kommission* res. (m, fp, c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A410, 1985/86: A427 i motsvarande del och 1985/86: A491, res. (vpk)

5. beträffande *utredning om koncentrationen till vissa orter* res. (vpk)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A451,
6. beträffande *samordning av regionalpolitiken på central nivå* res. (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A405 yrkande 2,
7. beträffande *televerket och de regionalpolitiska målen* res. (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A472 yrkande 2 och 1985/86: A477 yrkande 7,
8. beträffande *decentralisering genom datateknik*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A268,
9. beträffande *befrielse från slaktdjursavgifter*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A477 yrkande 13,

Lokalisering av statlig verksamhet

10. beträffande *fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet* res. (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A405 yrkandena 3 och 4, res. (m)
1985/86: A420, 1985/86: A435 och 1985/86: A496, res. (fp)
11. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A406 yrkande 1,
12. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Sjuhäradsbygden*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A417 yrkande 6,
13. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till sydöstra Sverige*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A469 yrkande 4,
14. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Värmland*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A487 yrkande 3,
15. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Västernorrlands län*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A474 yrkandena 1 och 2,
16. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Södermanlands län*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A430,
17. beträffande *statlig verksamhet inom Uppsala län*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A425,
18. beträffande *flyttning av ytterligare delar av statistiska centralbyrån* res. (fp)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A446 yrkande 1,
19. beträffande *flyttning av ERU:s kansli från Stockholm*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A483,

Utvecklingen i vissa regiontyper

20. beträffande *arbetsmarknadspolitiska åtgärder för långtidsarbetslösa i storstadsområdena* res. (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A405 yrkande 20,
21. beträffande *befolkningsmål för länen* res. (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A405 yrkandena 5 och 6,

22. beträffande *beaktande av stödområdesgränserna vid regionalpolitiska insatser* AU 1985/86: 13
att riksdagen avslår motion 1985/86: A477 yrkande 1,
23. beträffande *utvecklingsprogram för landsbygden* res. (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A405 yrkande 10, 1985/86: A438 och 1985/86: A470, res. (m)

Regionalpolitiskt stöd m. m.

24. beträffande *de regionalpolitiska medlens allmänna utformning* res. (m)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A473 yrkande 1 i motsvarande del och 1985/86: A481 yrkande 2, res. (fp)
25. beträffande *språkbruket i regionalpolitiken*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A493 yrkande 13,
26. beträffande *differentierad statsskatt som regionalpolitiskt medel* res. (m)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A460 yrkande 5, 1985/86: A464, 1985/86: A468 och 1985/86: A477 yrkande 4,
27. beträffande *avsättning till riskkapital i stödområde A*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A477 yrkande 6,
28. beträffande *lokaliseringssamrådet* res. (m)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A481 yrkande 7, res. (vpk)
29. beträffande *ett system med riskgarantilån* res. (m)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A481 yrkandena 5 och 6,
30. beträffande *kreditgaranti i stället för lokaliseringsslån* res. (fp, c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A405 yrkandena 11 och 12 i motsvarande del samt 1985/86: A473 yrkande 5, res. (m)
31. beträffande *avskaffande av offertstödet* res. (fp)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A473 yrkande 13, res. (m)
32. beträffande *stöd till kommunala industrilokaler*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A412 yrkande 2,
33. beträffande *stöd till fiskefrämjande åtgärder*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A471,
34. beträffande *stöd till produktutveckling och marknadsföring*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A493 yrkande 8,
35. beträffande *rekrytering av kvinnlig arbetskraft*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A608 yrkande 2.

Nedsättning av företagens socialavgifter

36. beträffande *slopande av nedsättning av socialavgifter i Norrbotten* res. (vpk)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A465 yrkande 2, res. (m)
37. beträffande *geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter* res. (m)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A405 yrkandena 17 och 18, 1985/86: A437, 1985/86: A467 yrkande 4, 1985/86: A472 yrkande 1 i motsvarande del, 1985/86: A477 yrkande 5, 1985/86: A480 yrkande 3, 1985/86: A481 yrkande 3 och 1985/86: A487 yrkande 2, res. (c)

38. beträffande *översyn för mer omfattande differentiering av socialavgifterna* res. (fp)
 att riksdagen avslår motion 1985/86: A473 yrkande 2, res. (m)

Insatser i glesbygd

39. beträffande *glesbygdsstödet effekter*
 att riksdagen avslår motion 1985/86: A481 yrkande 4,
40. beträffande *organiserad diskussion rörande glesbygdspolitikkens mål och utformning* res. (vpk)
 att riksdagen avslår motion 1985/86: A450 yrkande 2,
41. beträffande *fortsatt offensiv utvecklingsinriktad politik för glesbygden*
 att riksdagen avslår motion 1985/86: A459,
42. beträffande *utveckling av hushållningssällskapens Gårdenprojekt m. m.*
 att riksdagen avslår motion 1985/86: A489,
43. beträffande *inrättande av permanenta lokalförvaltningsenheterna*
 att riksdagen avslår motion 1985/86: A490,
44. beträffande *högsta belopp för avskrivningslån* res. (fp, c)
 att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A405 yrkande 14 och 1985/86: A473 yrkandena 9 och 10,
45. beträffande *högsta belopp för IKS-bidrag* res. (fp, c)
 att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A405 yrkande 15 i motsvarande del och 1985/86: A473 yrkande 11,
46. beträffande *äldre arbetslösas företrädesrätt till IKS* res. (c)
 att riksdagen avslår motion 1985/86: A405 yrkande 15 i motsvarande del,

Stödområdesindelningen

47. beträffande *inplacering av Brücke kommun i stödområde*
 att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A444 och 1985/86: A477 yrkande 3,
48. beträffande *inplacering av Sandvikens kommun i stödområde*
 att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A479 i motsvarande del, 1985/86: A493 yrkande 7 i motsvarande del och 1985/86: 472 yrkande 2 i motsvarande del,
49. beträffande *inplacering av Bollnäs kommun i stödområde*
 att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A479 i motsvarande del och 1985/86: A493 yrkande 7 i motsvarande del,
50. beträffande *inplacering av Ockelbo kommun i stödområde*
 att riksdagen avslår motion 1985/86: A493 yrkande 7 i motsvarande del,
51. beträffande *inplacering av Söderhamns kommun i stödområde*
 att riksdagen avslår motion 1985/86: A493 yrkande 7 i motsvarande del,

52. beträffande *inplacering av Hudiksvalls kommun i stödområde* AU 1985/86: 13
att riksdagen avslår motion 1985/86: A479 i motsvarande del,
53. beträffande *inplacering i stödområde av Hällefors kommun* res. (vpk)
att riksdagen avslår moton 1985/86:467 yrkande 3 i motsvarande del,
54. beträffande *inplacering i stödområde av Ljusnarsbergs kommun* res. (vpk)
att riksdagen avslår motion 1985/86:467 yrkande 3 i motsvarande del,
55. beträffande *inplacering i stödområde av Borlänge kommun*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A448 i motsvarande del,
56. beträffande *inplacering i stödområde av Gagnefs kommun* res. (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A434 och 1985/86:480 yrkande 4 i motsvarande del,
57. beträffande *inplacering i stödområde av Hedemora kommun* res. (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: 460, 1985/86: 461, 1985/86: 472 yrkande 2 i motsvarande del och 1985/86: 480 yrkande 4 i motsvarande del,
58. beträffande *inplacering i stödområde av Avesta, Smedjebäckens och Ludvika kommuner*
att riksdagen avslår motion 1985/86: 480 yrkande 3,
59. beträffande *inplacering i stödområde av Hallstahammars kommun* res. (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A409 yrkande 1, 1985/86: A445 yrkande 2 och 1985/86:472 yrkande 2 i motsvarande del,
60. beträffande *inplacering i stödområde av Fagersta, Norbergs och Skinnskattebergs kommuner* res. (vpk)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A445 yrkande 1,
61. beträffande *inplacering i stödområde av Karlskoga och Degerfors kommuner*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A446 yrkande 7 och 1985/86:472 yrkande 2 i motsvarande del,
62. beträffande *inplacering i stödområde av Hagfors, Munkfors, Filipstads och Storfors kommuner*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A433 yrkande 1 i motsvarande del,
63. beträffande *inplacering i stödområde av Kristinehamns kommun*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A433 yrkande 1 i motsvarande del och 1985/86: 472 yrkande 2 i motsvarande del,
64. beträffande *inplacering i stödområde av Karlskoga kommun*
att riksdagen avslår motion 1985/86:472 yrkande 2 i motsvarande del,
65. beträffande *inplacering i stödområde av Tierps och Östhammars kommuner*
att riksdagen avslår motion 1985/86:472 yrkande 2 i motsvarande del,
66. beträffande *inplacering i stödområde av Gullspångs kommun*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A411 yrkande 2,

67. beträffande *en översyn av inplaceringen i stödområden av kommunerna i Värmlands, Örebro och Västmanlands län* AU 1985/86: 13
att riksdagen avslår motion 1985/86: 480 yrkande 8,

Regionalpolitiska insatser i Norrland

68. beträffande *åtgärdsprogram i skogslänen* res. (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A427 i motsvarande del.

69. beträffande *åtgärdsprogram i Norrbottens län* res. (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A460 yrkandena 3–4, 6–12 och 1985/86: A480 yrkandena 1, 2 och 4–13.

70. beträffande *särskilda utvecklingsinsatser i östra Norrbotten* res. (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A481 yrkande 11.

71. beträffande *stödinsatser vid servicecentralen SIGA i Gällivare* res. (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A442, res. (vpk)

72. beträffande *statligt stöd till projektet medicinsk informationshantering* res. (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A423.

73. beträffande *åtgärdsprogram för Västerbottens län* res. (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A467 yrkandena 1–3, 5, 6 och 10–14.

74. beträffande *bruttodimensionering vid statliga myndigheter i Västerbottens län* res. (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A408, res. (vpk)

75. beträffande *sysselsättningspolitiska insatser i Jämtlands län* res. (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A431.

76. beträffande *länsutredning för Västernorrlands län* res. (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A414 och 1985/86: A454, res. (vpk)

77. beträffande *åtgärdsprogram för Västernorrlands län* res. (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A474 yrkandena 3, 4, 7–9.

78. beträffande *åtgärdsprogram för Gävleborgs län* res. (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A457, 1985/86: A479 i motsvarande del, 1985/86: A482 yrkandena 2–4 och 1985/86: A493 yrkandena 1, 2, 3 och 10–12, res. (vpk)

79. beträffande *åtgärdsprogram för Söderhamns kommun* res. (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A466, res. (vpk)

Regionalpolitiska insatser i Bergslagen m. m.

80. beträffande *den allmänna inriktningen på insatserna i Bergslagen* res. (c)
att riksdagen med bifall till proposition 1985/86: 125 bilaga 10 i motsvarande del avslår motion 1985/86: 475 yrkande 1.

81. beträffande *omfattningen på insatserna i Bergslagen* res. (m)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1985/86: 469, res. (vpk)

82. beträffande *Bergslagsdelegationens verksamhet* res. (m)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motionerna 1985/86: 467 yrkande 5, 1985/86: 472 yrkande 1 samt 1985/86: 478 yrkande 5, res. (c)

83. beträffande *företagsutveckling i Bergslagen* res. (m)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår
motion 1985/86: 478 yrkande 6,
84. beträffande *insatser för forskning och utveckling samt utbildning i Bergslagen* res. (m)
res. (c)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår
motionerna 1985/86: 467 yrkande 7, 1985/86: 468, 1985/86: 478 yrkande 8, 1985/86: 480 yrkande 12 samt 1985/86: 481,
85. beträffande *elevantal i komvux-kurser i tekniska ämnen i kommuner i Bergslagen* res. (m)
att riksdagen med anledning av propositionen i motsvarande del som
sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
86. att riksdagen med bifall till proposition 1985/86: 125 bilaga 10 i res. (m)
motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86: 478 yrkande 7 och 1985/86: 480 yrkande 1 till *Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 205 000 000 kr.,
87. att riksdagen med bifall till proposition 1985/86: 125 bilaga 8 i res. (m)
motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86: 478 yrkandena 1, 3 och 4 till *Arbetsmarknadsutbildning* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.
88. att riksdagen med bifall till proposition 1985/86: 125 bilaga 8 i res. (m)
motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86: 478 yrkande 2 till *Sysselsättningsskapande åtgärder* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 30 000 000 kr.,
89. beträffande *insatser på kommunikationsområdet i Bergslagen* res. (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: 467 yrkandena 1, 2 och 4, 1985/86: 472 yrkande 3, 1985/86: 473 och 1985/86: 480 yrkandena 5 och 6,
90. beträffande *insatser i övrigt i Bergslagen och Bergslagslänen* res. (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: 467 yrkande 6, 1985/86: 472 yrkandena 7 och 8, 1985/86: 480 yrkandena 2, 9, 10 och 11, 1985/86: A222, 1985/86: A404, 1985/86: A409 yrkande 2, 1985/86: A422, 1985/86: A433 yrkandena 2–4, 1985/86: A439, 1985/86: A440, 1985/86: A445 yrkandena 5–12, 1985/86: A446 yrkande 3, 1985/86: A448 i motsvarande del, 1985/86: A449 yrkandena 1 och 4–9, 1985/86: A452, 1985/86: A458, 1985/86: A462, 1985/86: A463, 1985/86: A487 yrkandena 1, 5 och 8, 1985/86: A488 samt 1985/86: A494,

Kust och skärgård

91. beträffande *en samlad skärgårdspolitik m. m.* res. (m, c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A403, 1985/86: A485 och 1985/86: A499 yrkandena 1 och 2,

Södra Sverige

92. beträffande *åtgärder mot befolkningskoncentration till Stockholmsregionen* res. (c)

att riksdagen avslår motion 1985/86: A498 yrkande 1,

93. beträffande *åtgärder mot inomregional obalans i Stockholms län* res. (c)
res. (vpk)

att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A455 yrkande 1, 1985/86: A492, 1985/86: A497 yrkande 1, 1985/86: A498 yrkande 2 samt 1985/86: A500 yrkandena 1, 3, 4 och 6,

94. beträffande *regionalpolitikens betydelse för Gotland*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A478,

95. beträffande *utvecklingsinsatser i Jönköpings län* res. (c)
att riksdagen avslår motion 1985/86: A484 yrkandena 1–5,

96. beträffande *regionalpolitiska insatser i Kronobergs län* res. (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A426 och 1985/86: A432,

97. beträffande *utvecklingsinsatser i Kalmar län* res. (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A401, 1985/86: A412 yrkande 1 och 1985/86: A486,

98. beträffande *utvecklingsinsatser i Blekinge län* res. (c)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A413, 1985/86: A419, 1985/86: A453 samt 1985/86: A469 yrkandena 1–3 och 5–7, res. (vpk)

99. beträffande *åtgärder för att främja utvecklingen i sydöstra Sverige* res. (c)

att riksdagen avslår motion 1985/86: A447,

100. beträffande *utvecklingsinsatser i Älvsborgs län*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A417 yrkandena 1–5, 7–10 och 1985/86: A436,

101. beträffande *Otterbäckens lokaliseringsfördelar för tung industri*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A411 yrkande 1,

102. beträffande *kvinnors arbetsmarknad i Skaraborgs län*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A441,

103. beträffande *åtgärdsprogram för Kristianstads län*
att riksdagen avslår motion 1985/86: A429 yrkandena 1–3,

104. beträffande *åtgärdsprogram för Malmöhus län*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A407 yrkande 2, 1985/86: A418 yrkandena 1, 3, 5 och 7, 1985/86: A461 yrkandena 1–4, 6–9 och 15–17 samt 1985/86: A495,

105. beträffande *åtgärdsprogram för Skåne* res. (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: A416, 1985/86: A443 och 1985/86: A456,

Anslag till Regional utveckling budgetåret 1986/87

106. att riksdagen med bifall till proposition 1985/86: 100 bilaga 14 i motsvarande del till *Visst regionalpolitiskt stöd* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 20 000 000 kr.,

107. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86: A473 yrkande 8 och 1985/ res. (m)
res. (fp)

- 86: A481 yrkandena 8 och 14 till *Lokaliseringsbidrag m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 362 000 000 kr., AU 1985/86:13
108. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86: A405 yrkande 12 i motsvarande del, 1985/86: A473 yrkande 7 och 1985/86: A481 yrkande 9 till *Lokaliseringslån* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 300 000 000 kr., res. (m)
res. (fp, c)
109. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86: A405 yrkande 16, 1985/86: A450 yrkande 1, 1985/86: A472 yrkande 4, 1985/86: A473 yrkandena 12 och 14 och 1985/86: A481 yrkande 10 till *Regionala utvecklingsinsatser m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 488 000 000 kr., res. (m)
res. (fp)
res. (c)
res. (vpk)
110. beträffande *anslagsfördelningen på länsstyrelserna* att riksdagen avslår motion 1985/86: A405 yrkande 13, res. (c)
111. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del medger att *statlig kreditgaranti för lån till företag i glesbygder och för lån till kommersiell service* får beviljas i sådan omfattning att det sammanlagda beloppet för utestående garantier som beslutats efter den 1 juli 1985 uppgår till högst 100 000 000 kr.,
112. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
113. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86: A465 yrkande 1, 1985/86: A472 yrkande 1 i motsvarande del och 1985/86: A481 yrkande 12 till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 310 000 000 kr., res. (m)
res. (vpk)
114. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86: A481 yrkande 13 till *Sysselsättningsstöd* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 120 000 000 kr., res. (m)
115. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86: A405 yrkande 21 till *Expertgruppen för forskning om regional utveckling* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 4 300 000 kr. res. (c)

Stockholm den 6 maj 1986

På arbetsmarknadsutskottets vägnar .

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Marianne Stålberg (s), Lahja Exner (s), Börje Hörnlund (c), Gustav Persson (s), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Inge Carlsson (s), Lars-Ove Hagberg (vpk), Anders G Högmärk (m), Sigge Godin (fp), Per-Ola Eriksson (c), Ingrid Hemmingsson(m) och Erik Holmkvist (m).

1. Mål och riktlinjer för regionalpolitiken (mom. 1)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar med "De allmänna" och slutar med "redovisade avsnitt" bort ha följande lydelse:

Regionalpolitikens allmänna mål bör ligga fast. Dessa mål som bekräftades av riksdagen år 1985 (AU 1984/85: 13) innebär att alla människor oavsett var de bor skall ges tillgång till arbete, service och en god miljö. Problemet är emellertid att dessa mål inte följs i den av regeringen förda regionalpolitiken.

Regionalpolitiken måste, som anförs i motion 1985/86: A405 (c), inriktas så att den långsiktigt kan bidra till en decentraliserad samhällsstruktur med balans såväl inom som mellan olika regioner. Regionalpolitiken skall vara ett instrument för decentralisering och medverka till att bryta den koncentrationsutveckling som nu präglar centrala delar av samhällets organisation. Regionalpolitiken kan då också aktivt bidra till att lösa landets ekonomiska, sociala och miljömässiga problem.

Vad utskottet har anfört med tillstyrkan av motion A405 och som bör ges regeringen till känna innebär att aktuella delar av motionerna A473 och A481 inte bör föranleda någon åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *mål och riktlinjer för regionalpolitiken*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A405 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86: A473 yrkande 1 i motsvarande del och 1985/86: A481 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Den regionala problembilden (mom. 2)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar med "Utskottet tar" och på s. 35 slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Som närmare utvecklas i partimotion 1985/86: A405 från centerpartiet har den regionala balansen under senare år försämrats kraftigt. Genom de insatser som vidtogs under slutet av 1970-talet och början av 1980-talet blev befolkningsutvecklingen i jämförelse med tidigare decennium mera balanserad. Under perioden 1976–1982 ökade befolkningen i skogslänen med drygt 4000 personer. Under åren därefter har dessa län minskat med 16000 personer och t. ex. Stockholms län ökat med 34000 personer.

Utskottet kan instämma i vad som anförs i motionen om att utvecklingen under de tre senaste åren är en följd av regeringens bristande intresse för regionalpolitiska insatser. Den nya flyttvågen – som i flera bemärkelser framstår som planerad – leder till en ökad koncentration till storstadsområdena men försämrar också balansen inom länen. För många kommuner i landets glesbygder minskar befolkningsunderlaget nu i en takt som leder till att deras möjligheter att upprätthålla en godtagbar service äventyras.

Den befolkningskoncentration som regeringen enligt utskottets mening nu medvetet planerar för får negativa effekter i både inflyttnings- och utflyttningskommunerna. I de förra uppstår skilda brist- och köfenomen. Detta gäller särskilt storstäderna där dessutom kontorisering av innerstäderna och storskalig exploatering för nya sovstäder leder till ensidiga livsmiljöer och långa arbetsresor. Utslagning från arbetsmarknaden och andra sociala problem är påtagliga företeelser. Vissa grupper är särskilt utsatta som t. ex. ungdomar och äldre. Ett tecken på de problem som finns är andelen socialbidragstagare som i vissa storstadskommuner är den högsta i landet.

Stockholmsregionen är särskilt utsatt för de negativa effekter som följer av denna koncentrationspolitik eftersom huvuddelen av befolkningsomflyttningen riktar sig mot denna del av landet. Till de svårigheter som berörts ovan tillkommer här problemen med att värna en känslig miljö med unika skönhetsvärden.

I utflyttningskommunerna blir huvudproblemen underutnyttjade investeringar i t. ex. skolor och bostäder samt en allt sämre arbetsmarknad. Det senare demonstreras av att de mest uttalade utflyttningskommunerna i våra glesbygder för närvarande har den högsta arbetslösheten. Den kontinuerliga utflyttningen från dessa områden av ungdomar har lett till att befolkningens åldersfördelning i många kommuner nu är så ofördelaktig att underlaget för skolans verksamhet sviktar och svårigheter uppstår att sköta omvårdnaden av de äldre.

Det är helt uppenbart för utskottet att om en politik fullföljs som får sådana konsekvenser som beskrivits ovan kan målet om arbete och service åt alla inte uppnås i stora delar av landet. Det behövs en radikal omläggning i decentralistisk inriktning av politiken på alla samhällsområden för att åstadkomma en balanserad regional utveckling. Detta gäller i särskild grad vid fördelning av resurser för vägbyggande, högre utbildning och affärsverkens investeringar. På dessa områden har de sämst ställda regionerna i landet blivit mycket styvmoderligt behandlade de senaste åren. Detta måste kompenseras de närmaste åren genom att de från regionalpolitiska utgångspunkter mest utsatta områdena får en klart uttalad prioritering vid fördelning av nyss nämnda resurser.

Ett exempel på den regionala fördelningspolitikens skevhet är de samlade bidragen till kommunerna. Det visar sig nämligen att de specialdestinerade bidragen i första hand går till de rika kommunerna, och därmed upphävs i huvudsak den utjämnande effekt som skatteutjämningsbidragen skulle ha. Detta leder till en förhållandevis lägre kommunal service i regionalpolitiskt känsliga områden.

Utskottet vill i sammanhanget också stryka under betydelsen av att löntagarfonderna snarast avvecklas. Fonderna leder till en ytterligare försvagning av från regionalpolitiska utgångspunkter redan missgynnade regioner. Dessa fonder innebär nämligen att ekonomiska resurser tas från småföretagen i glesbygderna och kanaliseras till storföretagen i de stora koncentrationsorterna. Löntagarfonderna motverkar därmed strävandena att skapa ett decentraliserat och differentierat näringsliv samt dränerar redan hårt utsatta regioner på kapital.

Utskottet återkommer i övrigt i det följande vid behandlingen av en rad förslag från centerpartiet till hur ändrad inriktning av regionalpolitiken skall åstadkommas.

Det anförda, som bör ges regeringen till känna, innebär tillstyrkan av motionerna A405 och 421 samt avstyrkan av motionerna A481 (m) och A450 (vpk) i motsvarande delar.

dels att utskottet hemställer under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *den regionala problembilden*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86: A405 yrkande 1 i motsvarande del och 1985/86:421 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1985/86: A450 yrkande 2 i motsvarande del och 1985/86: A481 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

3. Den regionala problembilden (mom. 2)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med "Av den" och på s. 35 slutar med "här anförts" bort ha följande lydelse:

Den sämre regionala balans som kan noteras de senaste åren beror till stor del – som närmare utvecklas i motion 1985/86: A481 (m) – på att den socialdemokratiska regeringens politik motverkar en positiv utveckling av de mindre gynnade regionerna. Höjda skatter på arbete och produktion och en växande offentlig sektor leder till att de ekonomiska resurserna och besluten flyttas från enskilda människor till politiker och ämbetsmän. Detta innebär ofta också en rent geografisk förflyttning av besluten.

Denna politik har också lett till att stora offentliga tjänste- och service-monopol har byggts upp, t. ex. inom vård och utbildning, med ett likriktat system med små möjligheter för individer att själva välja. Kommuner och landsting har inte givits möjlighet att anpassa sitt serviceutbud till lokala och regionala förutsättningar. Avvikelser från de centralt fastställda verksamhetsformerna har förhindrats genom hot om indragna statsbidrag.

Systemet med specialdestinerade statsbidrag till kommuner och landsting gynnar enligt utskottets mening kommuner som redan har ett stort offentligt serviceutbud. Kommuner i glesbygder – ofta med låg skattekraft – har i mycket mindre utsträckning kunnat dra nytta av de statliga bidragen, vilket förhindrat uppbyggnaden av en god servicenivå i dessa områden.

Även i många andra avseenden missgynnar den socialdemokratiska politiken "svaga" regioner.

Det rekordhöga skattetrycket, främst de orimligt höga marginalskatterna, motverkar viljan till arbete, nyföretagande och sparande. Näringslivet har dessutom belastats med nya avgifter och pålagor. Bara sedan 1982 har de mindre företagen belastats med kostnadsökningar om 15 miljarder kronor i form av nya skatter och avgifter genom olika politiska beslut.

Ett särskilt orosmoment från regionalpolitiska utgångspunkter är att löntagarfonderna riskerar att växa till en dominerande faktor inom svenskt näringsliv. Fonderna bidrar successivt till en växande kapitalkoncentration. För de regioner i vårt land som domineras av småföretag innebär löntagarfonderna en avsevärd kapitaldränering. Löntagarfonderna motverkar därmed målet om en balanserad regional utveckling.

För att åstadkomma en mer balanserad regional utveckling krävs en omedelbar omläggning av politiken på en rad områden utanför regionalpolitiken i snäv bemärkelse. Utskottet vill här hänvisa till en rad förslag från moderata samlingspartiet som behandlas i annat sammanhang. Det gäller

- sänkt skatt på arbete och produktion
- ändrad arbetsmarknadspolitik
- åtgärder i fråga om utbildning och spridning av teknik
- en växande privat service- och tjänstesektor
- förbättring av jord- och skogsbrukets långsiktiga villkor

Utskottet tillstyrker med det anförda motion A481 i denna del. Regeringen bör underrättas härom. Övriga i sammanhanget aktuella motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *den regionala problembilden*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A481 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86: A405 yrkande 1 i motsvarande del, 1985/86: 421 yrkande 1 och 1985/86: A450 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

4. Den regionala problembilden (mom. 2)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar med "Utskottet tar" och på s. 35 slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Som anføres i motion A450 (vpk) har de regionala problemen och regionalpolitikens framtid kommit i ny blyxtbelysning i och med att siffrorna för befolkningsutveckling och omflyttning offentliggjordes vid årsskiftet. Siffrorna är negativa för regioner som brukar räknas till de eftersatta, främst skogslänen. De pekar på tillväxt i två storstadsområden. I den politiska debatten har kritiker tolkat detta som att regionalpolitiken misslyckats.

Att utgå från förra årets befolkningssiffror är emellertid ett ytligt sätt att analysera. Det är enligt utskottets mening i och för sig inget förvånande att konjunkturen under år 1985 skapade sådana flyttningseffekter. Det bevisar inte heller att den regionala obalansen blivit svårare än förut. En konjunkturedgång kommer att dämpa eller vända avflyttningen, vilket givetvis inte bevisar att regionalpolitiken då omvänt skulle ha blivit bättre. Vad som visas är endast att obalansen finns och består. De verkliga problemen rör sig på ett djupare plan. Det är detta som ger skäl för verklig oro över den regionala utvecklingen.

Regionalpolitikens utgångspunkter bör i första hand vara de slutsatser som kan dras av de senaste årens utvecklingstendenser. Här måste man mer än tidigare uppmärksamma vissa större strukturella förändringar i samhällsekonomin.

Avfolkingen i den relativt stora jord- och skogssektorn i skogslänen spelar nu mindre roll för utvecklingen i dessa områden. Däremot visar sig fortlöpande oroande krister inom industrin. Samtidigt har regionala problem sedan ett antal år uppträtt i andra delar av landet. Ett sådant exempel är Bergslagen, ett annat västra Skåne, ett tredje Blekinge.

Dessa konstateranden ger underlag för några viktiga slutsatser för kommande års regionalpolitiska strävanden.

Den samhälleliga sektorns utveckling har enligt utskottets mening avgörande betydelse för den regionala situationen. Detta gäller allmänt, men i särskild grad sådana investeringar och verksamheter som befördrar materiella och mänskliga kontaktnät, höjer och breddar den mänskliga kompetensen eller bidrar till mångsidighet i arbetsliv och kultur. Därför måste dessa olika verksamheter under åren framöver ges ett rimligt ekonomiskt utrymme.

Löntagarfonderna måste spela en aktiv roll i regionalpolitiken. Det är allvarligt, om fonderna skulle bidra till att dränera de mest utsatta länen på medel, därför att de snabbaste pengarna och de bekvämaste placeringsobjekten erbjuds av storkapitalets verksamheter i andra delar av landet. Löntagarfonderna tillhör de få kapitalkällor som med någon realism kan räknas ha förmågan att ställa upp för långsiktiga utvecklingsinvesteringar i produktion och service inom eftersatta regioner. Används de med en viss strategi och metod, får de sannolikt stor betydelse för att minska den geografiska obalansen.

I Norrland har övervinster på äldre vattenkraftsanläggningar länge varit ett regionalt diskussionsämne. Man har sett produktionen av vattenkraft som ett dubbelt utnyttjande av en råvaruberoende region från övriga landets sida. En skatt på extravinsterna och fondering av dessa medel för Norrlands utveckling är ett berättigat krav.

Utskottet återkommer senare i betänkandet till de egentliga regionalpolitiska stödåtgärderna. Regeringen bör underrättas om det anförda som innebär tillstyrkan av motion A450 i refererade avsnitt. Utskottet avstyrker motionerna 421, A405 och A481 i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *den regionala problembilden*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A450 yrkande 2 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86: A405 yrkande 1 i motsvarande del, 1985/86: 421 yrkande 1 och 1985/86: A481 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 36 börjar med "Utskottet noterar" och på s. 37 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av den mycket oroande regionala utvecklingen måste en rad åtgärder vidtas för att ändra politikens inriktning. En sådan åtgärd är – som föreslås i motion A405 (c) – tillsättandet av en ny regionalpolitisk utredning som skall utgå från att alla verksamheter underordnas de regionala målen. Utredningsarbetet bör ha två huvuddelar. Den ena bör bestå av en genomgång av utvecklingen inom skilda samhällssektorer och mynna ut i förslag till hur dessa kan medverka till att nå regional balans. Den andra delen bör omfatta den traditionella regionalpolitiska medelsarsenalen och mynna ut i ett utvecklingsprogram som innefattar generella åtgärder, nya och annorlunda stödformer samt utnyttjande av den "nya" tekniken för att skapa en bättre regional balans. Den tekniska utvecklingen och den "nya" tekniken inom exempelvis data-elektronik, den kemisk-tekniska och bioteknikområdena etc. rymmer inom sig utomordentliga förutsättningar för decentralisering och regional balans. Den hittillsvarande utvecklingen innebär en koncentration av teknikutvecklingen till framför allt Stockholmsområdet.

Den nya regionalpolitiska utredningen bör därför snabbt utreda och lägga fram förslag som främjar såväl en etablering av företag inom de framtidsinriktade branscherna som en spridning av teknik och kunnande till regionalpolitiskt känsliga områden. Härvid bör prövas möjligheterna att som medel använda en stark differentiering av arbetsgivaravgifterna som är beroende av var i landet etableringen sker.

Det är vidare viktigt att belysa de relativa begränsningar som råder på de lokala arbetsmarknaderna så att eventuella hinder när det gäller att få tillgång till den nya tekniken undanröjs. Generellt gäller att arbetsmarknadsregler m. m. måste anpassas så att det framstår som realistiskt för kvalificerade personer att söka sig till områden där arbetsmarknaden måste utvecklas. I många fall är det fråga om maka/makes möjligheter till arbete. Utredningen bör vidare noggrant pröva nya och annorlunda stödformer som tar sikte på att stimulera teknisk och annan kompetens i befintliga företag och till nyföretagande. Exempelvis bör övervägas att genom differentiering utnyttja skattesystemet för att åstadkomma en regional utjämning utöver vad som redan sker genom den kommunala skatteutjämningen. Det kan konstateras att skattetrycket för närvarande är högst i de regionalpolitiskt mest känsliga områdena. Det är angeläget att på denna punkt finna ett system som är mera rättvist.

För kommuner med den mest snedvridna åldersstrukturen krävs en återinflyttning för att en positiv befolkningsutveckling skall kunna uppnås. Någon form av "inflyttningsstöd" bör därför övervägas. Åtgärderna bör i denna del utformas så att de enskilda människorna kan uppleva att det finns uppenbara fördelar även av ekonomisk karaktär med att bosätta sig i kommuner där arbetsmarknaden måste förstärkas och differentieras.

En ny utredning bör även presentera mera konkreta riktlinjer för lokalisering av nytillkommande statlig verksamhet och decentralisering av funktioner inom de statliga myndigheterna eftersom de riktlinjer som tidigare fastlagts inte respekteras.

Utredningen bör pröva möjligheterna att göra det regionalpolitiska stödet mer differentierat, flexibelt och möjligt att anpassa efter förhållanden som råder i olika delar av landet. I förhandlingar mellan staten och enskilda företag bör villkoren för olika stöd bestämmas utifrån de regionalpolitiska effekter som eftersträvas i en viss region. Detta kan t. ex. innebära att nya former för offertstöd måste prövas. Det är vidare väsentligt att det företagsinriktade stödet hanteras på regional nivå i syfte att få en så bra beslutsprocess som möjligt.

I avvaktan på resultatet av detta utredningsarbete bör en rad förändringar omedelbart genomföras i det nuvarande regionalpolitiska stödsystemet. Förslag härom från centerpartiet behandlas av utskottet senare i betänkandet.

Riksdagen bör mot bakgrund av det anförda begära att regeringen tillsätter en utredning med de uppgifter som beskrivits ovan. Motion A405 tillstyrks alltså i denna del. Även motion A477 är därigenom tillgodosedd i denna del.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *ny utredning om regionalpolitiken*
att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86: A405 yrkande 7 och 1985/86: A477 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

6. Ny utredning om regionalpolitiken (mom. 3 – motiveringen)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 36 börjar med "Utskottet noterar" och på s. 37 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan instämma i det krav som förs fram i motion 1985/86: A405 på en omläggning av regionalpolitiken. Hur en sådan omläggning bör ske har utskottet berört i det föregående med anledning av moderata samlingspartiets kommittémotion 1985/86: A481. De förslag som där förs fram – bl. a. hur åtgärderna inom ett antal andra politikområden aktivt kan medverka till en mer balanserad regional utveckling – kan genomföras utan något ytterligare utredningsarbete. Motionerna A405 och A477 avstyrks därför i dessa delar.

7. Regionalpolitisk kommission (mom. 4)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Anders G Högmark (m), Sigge Godin (fp), Per-Ola Eriksson (c), Ingrid Hemmingsson (m) och Erik Holmkvist (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 37 börjar med "Såvitt utskottet" och på s. 38 slutar med "ytterligare åtgärd" bort ha följande lydelse:

I de tre motionerna A410, A427 och A491 pekas på de tendenser till en kraftig försämring av den regionala balansen som kan noteras framför allt för år 1985. Under perioden 1976–1980 hade t. ex. skogslänen ett inflyttningsöverskott av ca 17 800 personer. Under åren 1981–1985 hade detta vänts i ett underskott av ca 11 000 personer varav nästan hälften under det sista året. Allvaret i utvecklingen stryks under av det förhållandet att de flyttande i huvudsak består av ungdomar. Särskilt ogynnsam är utvecklingen som påpekas i motion A410 i det norra inlandet. Det framstår som mycket oroande att de regionala problemen under de senaste åren spridits till även andra delar av landet. Strukturomvandlingen inom industrin har sålunda fått mycket kännbara effekter i t. ex. de delar av Bergslagen som ligger utanför skogslänen och i sydöstra Sverige. Å andra sidan upplever Stockholmsregionen, delar av Mälardalen och Göteborgsregionen en kraftig expansion.

Det finns en uppenbar risk som påpekas i motion A491 att denna från regionalpolitiska utgångspunkter mycket otillfredsställande utveckling accelererar under de år som ligger framöver. Sålunda fortsätter servicesektorn och den högteknologiska industrin sin expansion framför allt i de nyss nämnda redan expanderande områdena medan andra delar av landet hittills känt förhållandevis litet av denna positiva utveckling.

Som framhålls i de tre motionerna hotar den utveckling som nu pågår möjligheterna att upprätthålla det regionalpolitiska huvudmålet att ge alla människor oavsett var de bor i landet tillgång till arbete och service.

Utskottet har mot bakgrund av denna allvarliga situation stor förståelse för att man nu i de utsatta länen och regionerna reagerar och begär insatser för att vända utvecklingen till det bättre. Som framhålls i motion A427 krävs kraftiga och mångskiftande åtgärder för att uppnå bättre förhållanden. Det är också utskottets mening. Även om de vedertagna regionalpolitiska stödåtgärderna kommer att ha stor betydelse även i fortsättningen krävs nu extraordinära insatser som visar att statsmakterna har uppmärksammat problemen och också är beredda att göra allt för att fördela de samlade resurserna mera rättvist över landet.

Mot den angivna bakgrunden tillstyrker utskottet förslagen i motion A427 och A491 att en särskild regionalpolitisk kommission tillsätts. En sådan kommission kan också fullgöra de uppgifter som skulle ävila den särskilda delegation för inlandet som förordas i motion A410.

Ett huvudsyfte med kommissionen skall vara att bredda ansvaret för det regionalpolitiska arbetet. Det regionalpolitiska råd som står till industriministerns förfogande har en alltför begränsad representation för att kunna tillgodose de behov som skall fullgöras av kommissionen även efter de ändringar av rådets sammansättning som har aviserats. Också de åtgärder som regeringen vidtagit eller överväger att vidta – enligt den information som statssekreteraren i industridepartementet lämnat till utskottet – för att förstärka arbetet med de regionalpolitiska frågorna inom regeringskansliet framstår som otillräckliga.

För att uppnå en bred förankring bör kommissionen vara parlamentärt sammansatt med ledande representanter för regeringen, de politiska partierna samt företrädare för näringslivet och de fackliga organisationerna. Syftet skall som sagts ovan vara att åstadkomma en nationell samling kring de åtgärder som krävs för en balanserad regional utveckling i hela landet. För att ge erforderlig tyngd åt kommissionens arbete bör den ledas av statsministern.

Kommissionens uppgifter skall främst vara

- att öka medvetenheten om de regionala obalansproblemen
- att inspirera till nya och okonventionella åtgärder för att vända utvecklingen
- att behandla de regionala resursfördelnings- och samordningsfrågor som inte ankommer på regionalpolitiska rådet.
- att revidera den hittills förda regionalpolitiken
- att studera och värdera den ekonomiska tillväxtens betydelse för den regionala utvecklingen.

Det bör poängteras att kommissionen inte får begränsa sitt arbete till det i snäv mening regionalpolitiska fältet utan skall överväga och lägga fram förslag inom alla de politikområden som påverkar förutsättningarna för den regionala utvecklingen.

Avsikten med kommissionen är inte att bilda ett permanent organ med operativa uppgifter. Kommissionen bör därför slutföra sitt arbete inom en relativt begränsad tidsperiod – förslagsvis två år. Det synes också lämpligt att arbetet indelas i etapper samt att, som föreslås i motion A427, en snabb genomgång görs av sådana åtgärder som kan vidtas redan kommande höst.

Det anförda som innebär att utskottet tillstyrker motionerna A427 och A491 bör ges regeringen till känna. Motion A410 blir med vad som föreslagits i huvudsak tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. *beträffande regionalpolitisk kommission*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86: A427 i motsvarande del och 1985/86: A491 samt med anledning av motion 1985/86: A410 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført om inrättandet av en regionalpolitisk kommission.

8. Regionalpolitisk kommission (mom. 4)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 37 börjar med "Såvitt utskottet" och på s. 38 slutar med "ytterligare åtgärd" bort ha följande lydelse:

Det är med en viss förvåning utskottet konstaterar att det i motion A491 inte ställs någon fråga om orsakerna till den regionala utveckling man beklagar.

Sanningen är ju att den tendens till ökad utglesning, till kriser i många orter och landsdelar samt den tendens till återupptagen koncentration av näringsliv och befolkning till vissa centra som nu kan iakttagas är en följd av

det ekonomiska systemet. Det är marknadsekonomins sätt att fungera. Om man skall ändra på denna utveckling måste man söka sig utanför de vanliga kommersiella mekanismerna, och då är en kommission med så allmänna uppgifter som föreslås i motion A491 en meningslös gest. Däremot kan ett politiskt förankrat organ med de mera preciserade uppgifter som föreslås i motion A410 vara meningsfullt. En inlandsdelegation med de i motionen närmare beskrivna uppgifterna bör därför med det snaraste tillsättas. En sådan delegation skulle också kunna fullgöra de uppgifter som föreslås i motion A427 som därför inte behöver föranleda någon ytterligare åtgärd. Regeringen bör underrättas härom. Motion A491 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *regionalpolitisk kommission*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A410, med anledning av motion 1985/86: A427 i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86: A491 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. Utredning om koncentrationen till vissa orter (mom. 5)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 38 som börjar med "Analyser av" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Som utskottet redovisat vid behandlingen av förslaget om inrättandet av en regionalpolitisk kommission är den nuvarande befolkningsomflyttningen ett resultat av marknadsekonomins sätt att fungera. Som närmare utvecklas i motion 1985/86: A451 (vpk) leder utvecklingen till en kraftig koncentration till storstadsområdena och utarmning av hela landsdelar. Detta är ur fördelningssynpunkt en helt felaktig politik. En kartläggning av marknadsekonomins negativa effekter för den regionala utvecklingen som underlag för en radikal omläggning av politiken förordas därför av utskottet. Detta sammanfaller med yrkandet i motion A451 som sålunda tillstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *utredning om koncentrationen till vissa orter*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A451 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Samordning av regionalpolitiken på central nivå (mom. 6)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Den regionala utvecklingen påverkas av en rad beslut som tas av statliga och kommunala myndigheter, företag och enskilda människor. Det är en självklarhet att besluten på det statliga området samordnas och inriktas på

att nå en balanserad regional utveckling. Om så inte sker kan man inte heller förvänta sig att andra som agerar i detta sammanhang känner sitt regionalpolitiska ansvar.

Det är mot denna bakgrund nödvändigt att ett regionalpolitiskt synsätt genomsyrar bl. a. näringspolitik, sysselsättningspolitik, trafikpolitik, bostadspolitik och skattepolitik. Den tidigare föreslagna utredningen skall ange hur en regional politisk kraftsamling i dessa hänseenden skall göras. I avvaktan härpå bör samordningen förstärkas och göras mera effektiv. En huvudroll i sammanhanget har tilldelats länen, och en fortsatt decentralisering dit av beslutsbefogenheter bör ske. Men en förbättrad samordning på central nivå är också nödvändig. Som föreslås i motion 1985/86: A405 (c) måste en noggrann prövning ske av varje regeringsförslag för att utrona hur de påverkar den regionala utvecklingen. En sådan bedömning bör ingå i varje proposition. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *samordning av regionalpolitiken på central nivå*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A405 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

11. Televerket och de regionalpolitiska målen (mom. 7)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 39 börjar med "Vid behandling" och på s. 40 slutar med "berörda avsnitt" bort ha följande lydelse:

Bra och billiga kommunikationer är en viktig förutsättning för expansion av näringslivet. För att åstadkomma "ett rundare Sverige" är det därför angeläget att inte bara förutsättningarna för direkta personkontakter förbättras utan även möjligheterna till personkontakter via telefon.

Datateknikens tillgänglighet som regionalpolitiskt instrument avgörs av två faktorer: tillgång till ledningar och kostnaderna för att utnyttja dessa. Utskottet vill här klargöra att riksdagen bör fatta beslut innebärande ett direkt åläggande för televerket att i dessa frågor underordna sig regionalpolitiska mål. Exempelvis bör en enhetstaxa för hela landet tillämpas för datakommunikationstjänster. Från regionalpolitiska utgångspunkter kan det finnas skäl att i vissa regioner tillämpa 0-taxa, vilket i viss mån redan görs i malmfältskommunerna i Norrbottens län. Men det är också viktigt att de investeringar som nu utförs för att klara överföringen av de stora datamängder som är aktuella görs på ett sätt som är till fördel för de regionalpolitiskt mest känsliga delarna av landet. Annars finns en risk att företag som har behov av väl utvecklad datakommunikation tvingas till storstadsområdena. Det anförda bör ges regeringen till känna. Motion A477 tillstyrks i denna del. Motion A472 synes i huvudsak tillgodosedd med vad som anförts.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *televerket och de regionalpolitiska målen*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A477 yrkande 7 och med
anledning av motion 1985/86: A472 yrkande 2 som sin mening ger
regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet (mom. 10)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 42 börjar med "Regering-
en har" och på s. 43 slutar med "därför avslås" bort ha följande lydelse:

Det kan först konstateras att några verkliga försök att omlokalisera
statlig verksamhet inte har gjorts under de senaste åren. Som framhålls i
motion 1985/86: A405 är detta uppseendeväckande med hänsyn till de
kraftfulla uttalanden som gjordes i en socialdemokratisk partimotion våren
1982. I den sistnämnda motionen underströks att den statliga förvaltningen
är ojämnt fördelad i landet med en koncentration till Stockholmsområdet
och att en fortlöpande prövning bör ske av lokaliseringen i samband med
större omorganisationer och när nya myndigheter inrättas. Särskilt viktigt
är det att pröva lokaliseringen av *smärre nytillkommande nämnder o. d.*
som kan väntas växa. Ofta gör man felbedömningen att låta dessa smärre
organisationer – vanligen i kommittéform – fritt välja lokalisering, dvs.
starta i Stockholmsregionen. Under senare år har ett flertal centrala myn-
digheter lokaliserats till Stockholmsregionen. Det finns här anledning erin-
ra om att centerpartiet konsekvent motsatt sig en sådan lokalisering, vilken
strider mot riksdagens tidigare uttalande om vilka delar av landet som skall
prioriteras i dessa fall. Det gäller skogslänen, sydöstra Sverige och Sjuhä-
radsbygden.

De initiativ i dessa frågor som tagits inom regeringskansliet gäller främst
inrättande och aktivering av olika arbetsgrupper och samordningsorgan.
Detta är helt otillräckligt om det inte samtidigt fastslås en högre ambitions-
nivå samt klarare riktlinjer för det fortatta decentraliseringsarbetet. Som
påpekas i motion A405 finns det i detta sammanhang skäl att överväga om
inte statliga myndigheter skall få expandera och utvidga sina uppgifter
endast om de är beredda att samtidigt diskutera en omlokalisering av
verksamheten eller delar av denna. Med tanke på de hinder i form av
fördyrade kostnader och effektivitetsminskningar som brukar anföras som
skäl mot utlokalisering skulle ett sådant krav samtidigt kunna innebära en
hämsko på den offentliga sektorns tillväxt. Ett annat resultatriktat initia-
tiv vore att som föreslås i motion A405 uttala klara regionalpolitiska
riktlinjer för utformningen av besparingar inom den offentliga sektorn.

Med anledning av det ovan anförda tillstyrks motion A405. Motionerna
A420, A435 samt A496 får anses vara i huvudsak tillgodosedda med vad
utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

AU 1985/86: 13

10. beträffande *fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet* att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A405 yrkandena 3 och 4 samt med avslag på motionerna 1985/86: A420, 1985/86: A435 och 1985/86: A496 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

13. Fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet (mom. 10 – motiveringen)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 42 börjar med "Regeringen har" och på s. 43 slutar med "därför avslås" bort ha följande lydelse:

Det finns inom regeringskansliet flera arbetsgrupper med uppgifter inom decentraliseringsområdet. Regeringen har aviserat initiativ för aktivering av dessa och vidare bildat ytterligare organ – en samordningsgrupp i decentraliseringsfrågor.

Det väsentliga är emellertid att klargöra efter vilka riktlinjer som arbetet med lokaliseringen av statlig verksamhet skall drivas. Enligt utskottets uppfattning måste strävan till decentralisering i första hand underordna sig de krav som verksamheten i sig ställer. Det innebär att omlokalisering av statlig verksamhet ej bör komma i fråga då den föranleder ökade kostnader och effektivitetsförluster som inte uppvägs av klara samhällsekonomiska vinster.

Samtidigt finns det emellertid skäl att bevaka de tendenser som beskrivs i motion A496 om myndigheters benägenhet att vid en budgetåtstramning slentrianmässigt koncentrera sin regionala verksamhet till vissa orter. Utskottet utgår från att regeringen uppmärksammar detta problem.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna A405, A420, A435 samt A496.

14. Fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet (mom. 10 – motiveringen)

Elver Jonsson (fp) och Sigge Godin (fp) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 42 börjar med "Regeringen har" och på s. 43 slutar med "därför avslås" bort ha följande lydelse:

Regeringen har genomfört eller aviserat vissa åtgärder som syftar till att öka aktiviteten inom decentraliseringsområdet. Det gäller främst inrättande eller aktivering av olika arbetsgrupper inom regeringskansliet. Detta bör självfallet ses som steg i rätt riktning. Det förtjänar emellertid att påpekas att det inom regeringskansliet de senaste åren funnits såväl ett regionalpolitiskt råd som en arbetsgrupp med särskilt ansvar för decentraliseringsfrågorna utan att detta lett till några nämnvärda resultat beträffande lokalisering av statlig verksamhet. Enligt utskottets mening är det därför angeläget att det genom bl. a. klarare riktlinjer skapas förutsättningar för att dessa organ kan fungera som kraftfulla instrument för ett decentraliseringsarbete med konkreta resultat och i enlighet med riksdagens

tidigare beslut i denna fråga. Ett annat initiativ som skulle ge en ökad tyngd åt decentraliseringsarbetet vore inrättandet av den regionalpolitiska kommission på hög politisk nivå som utskottet förordat i det föregående med anledning av motion A491 (fp, m, c). En sådan kommission skulle kunna ta helt andra initiativ inom detta område än de arbetsgrupper som nu finns. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna A405, A420, A435 och A496.

15. Flyttning av ytterligare delar av statistiska centralbyrån (mom. 18)

Elver Jonsson (fp) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 44 börjar med "Av arbetsgruppens" och på s. 45 slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion A446 kan den framtida tekniska utvecklingen inom statistikproduktionen få negativa effekter för sysselsättningen i Örebro. Detta utvecklas närmare i en rapport från en särskild arbetsgrupp. Enligt statskontorets samrådsyttrande i rapporten kommer den manuella databehandlingen, som i stor utsträckning är förlagd till Örebro, att minska kraftigt under de närmaste tio åren. Det förhållandet att verksamheten i Örebro till stor del består av den typ av arbete som den nya tekniken kommer att förändra inger farhågor inför framtiden. De negativa tendenser som kan skönjas för sysselsättningen vid statistiska centralbyrån i Örebro måste därför aktivt motverkas. Ett initiativ till utredning om möjligheterna att flytta ytterligare delar av statistiska centralbyrån till Örebro i enlighet med vad som anförs i motion A446 är därför synnerligen väl motiverat. Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet motion A446.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *flyttning av ytterligare delar av statistiska centralbyrån*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A446 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

16. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder för långtidsarbetslösa i storstadsområdena (mom. 20)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 45 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "ytterligare åtgärd" bort ha följande lydelse:

Den snabba befolkningkoncentrationen till storstadsområdena har som tidigare berörts lett till omfattande utslagning från arbetsmarknaden. Detta visar sig i att andelen långtidsarbetslösa är hög trots det som en följd av konjunkturutvecklingen förbättrade arbetsmarknadsläget. Som föreslås i motion A405 (c) måste särskilda insatser sättas in för att komma till rätta med dessa svårigheter. Riksdagen bör därför enligt vad som föreslås i

motionen begära att regeringen återkommer med förslag till åtgärder för storstadsområdenas långstidsarbetslösa. Det är bättre att dessa människor hjälps in på arbetsmarknaden än att ungdomar i andra delar av landet stimuleras att flytta till detta område.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *arbetsmarknadspolitiska åtgärder för långstidsarbetslösa i storstadsområdena*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A405 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

17. Befolkningsmål för länen (mom. 21)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 46 som börjar med "När det" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Som utskottet utvecklat närmare i det föregående har den balanserade regionala utveckling som rådde under slutet av 1970-talet och i början på 1980-talet rubbats på ett allvarligt sätt. Det fordras därför en omläggning av politiken så att den regionala balansen kan återupprättas. För detta krävs åtgärder inom en rad politikområden – vid sidan av de traditionella regionalpolitiska åtgärderna. Utskottet tillstyrker kravet i motion 1985/86: A405 (c) att befolkningsmål skall anges avseende år 1995 för de olika länen. Befolkningstalen skall vara en klar markering av den regionalpolitiska viljeinriktningen. Åtgärder skall dessutom vidtas för att nå de uppsatta målen.

I det beslut som riksdagen tog våren 1985 (AU 1984/85: 13) ingick inte några mål för befolkningsutvecklingen, vilket lett till osäkerhet om regionernas utvecklingsmöjligheter och om samhällets vilja att utveckla olika orter och regioner. Den mycket oroande utveckling som nu sker innebär att sådana mål med det snaraste måste sättas upp. Dessa befolkningsmål skall ange vilket befolkningsunderlag som är nödvändigt för att en viss regions förutsättningar till utveckling skall kunna tas till vara och utgöra ett riktmärke för samhällets insatser.

Som utgångspunkt skall gälla de planeringstal som lades fast i 1982 års beslut om regionalpolitiken. Utskottet vill här påpeka att den dåvarande socialdemokratiska oppositionen vid det tillfället föreslog att målsättningen för Stockholms län skulle ligga 20 000 invånare över mittenregeringens förslag för år 1990. Detta är det enda område inom regionalpolitiken där socialdemokraterna i regeringsställning mer än väl uppfyllt den regionalpolitik som man förordade i oppositionsställning.

För att motverka den befolkningskoncentration som nu sker bör målsättningen för storstädernas utveckling vara att deras andelar av befolkningen i landet långsiktigt hålls oförändrade samt att inflyttning skall ske till de områden som nu är mest drabbade av avfolkningen. Inom dessa ramar måste sedan länsstyrelsernas planering inriktas på att det blir inomregional balans i länen.

Riksdagen bör begära att regeringen skyndsamt lägger fram förslag om befolkningsmål enligt dessa riktlinjer.

dels att utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *befolkningsmål för länen*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A405 yrkandena 5 och 6
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

18. Utvecklingsprogram för landsbygden (mom. 23)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 47 som börjar med "Begreppet landsbygd" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Den snabba och ensidiga folkomflyttningen under senare år drabbar särskilt hårt glesbygden och de mindre orterna, dvs. landsbygden. Denna har redan i utgångsläget en mycket svår situation genom den stora utflyttning som tidigare ägt rum under flera decennier, bl. a. som en följd av storleksrationaliseringen inom jord- och skogsbruket. Utvecklingen inom de areella näringarna har också i hög grad påverkat andra sektorer på landsbygden och dess tätorter, t. ex. kommersiell service, kommunikationer och utbildning.

Dess värre har landsbygdens problem och framtidsfrågor behandlats endast sporadiskt eller inte alls i samhällsarbetet. Samhällsplaneringen, som till stor del är sektororienterad, tar liten eller ingen hänsyn till de speciella förhållanden som råder på landsbygden. Således tar t. ex. den närings-, bostads- eller utbildningspolitiska planeringen inte hänsyn till behovet av en positiv befolkningsutveckling på landsbygden. Inte heller beaktas behovet av hushållning med natur och uthållig användning av resurser.

För att kunna skapa en levande landsbygd behövs en bättre utvecklad samverkan mellan olika samhällssektorer och planeringsinsatser. Det måste finnas en helhetssyn för landsbygden. Därvid måste även bosättning, bebyggelse, infrastruktur och näringsliv av annat slag än de areella näringarna beaktas.

Mot denna bakgrund föreslås i motion 1985/86: A405 (c) att riksdagen tar initiativ till ett utvecklingsprogram för landsbygden. Målsättningen med detta program skall vara att forma en strategi för en levande landsbygd.

En levande landsbygd har betydelse för långt fler än dem som är direkt engagerade i de areella näringarna. Det gäller alla som är bosatta på landsbygden men även förorterernas befolkning. Ett stabilt landsbygdssamhälle omfattar såväl glesbygd som småorter och bärs upp av det sociala och kulturella nätverk som formas genom alla landsbygdsinvånare. Det finns ett stort antal tätortskommuner som för sin utveckling är starkt beroende av ett stabilt näringsliv, bl. a. i de areella delarna, inom den omgivande landsbygden.

Utskottet tillstyrker förslaget i motion A405 att ett utvecklingsprogram enligt dessa riktlinjer skall tas fram snarast. Härigenom tillgodoses också motion A470 och i huvudsak även motion A438. Regeringen bör uppdra åt glesbygd delegationen att lägga fram det förordade programmet. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *utvecklingsprogram för landsbygden*
att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86: A405 yrkande 10
och 1985/86: A470 samt med anledning av motion 1985/86: A438 som
sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

19. Utvecklingsprogram för landsbygden (mom. 23 – motiveringen)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 47 som börjar med "Begreppet landsbygd" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Landsbygdens många problem kan i mycket hög utsträckning hänföras till den socialdemokratiska regeringens centraliseringspolitik. Den kraftiga expansionen av den offentliga sektorn och dess service har indirekt kommit att bli en belastning för landsbygdsbefolkningen. De dyra och likriktade lösningarna på serviceproblemen kan inte i samma utsträckning utnyttjas av människor som lever utanför tätorterna. Likriktningstänkandet har hindrat småskaliga alternativ i offentlig regi. Privata alternativ har omöjliggjorts genom de offentliga monopolen och de höga skatterna.

Men effekterna av denna politik sträcker sig längre. Den låga tilltron till och den ringa respekten för det enskilda initiativet och den privata äganderätten har tyvärr fått prägla lagstiftningen kring jord- och skogsbruket. De många restriktionerna och den solidariska lönepolitiken samt den omfattande arbetsrättslagstiftningen har varit speciellt svåra för de mindre företagen att bära. Härigenom har många arbetstillfällen gått förlorade, vilket drabbat landsbygden hårdare än samhället i övrigt.

Det är genom att öka människors frihet – att skapa utrymme för enskilda initiativ – som en levande landsbygd kan skapas. Människors rätt att slå sig ned och söka försörjning där de själva önskar måste respekteras. Det fria initiativet och landsbygdens rika möjligheter till utveckling skall inte undervärderas utan i stället stimuleras till utnyttjande.

Ett betydande antal förslag som syftar till en sådan förändring av samhället har lagts fram av moderata samlingspartiet och behandlas i andra sammanhang. Motion A438 är därmed tillgodosedd. Detta gäller i huvudsak också motionerna A405 och A470.

20. De regionalpolitiska medlens allmänna utformning (mom. 24)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 48 börjar med "Riksdagen beslöt" och på s. 49 slutar med "det anförda" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill först stryka under vad som anförs i motion A481, att en grundförutsättning för att nå de regionalpolitiska målen är en väl avvägd ekonomisk politik. All erfarenhet visar nämligen att de svagaste regionerna

drabbas hårdast vid ekonomisk stagnation och tillbakagång. De viktigaste åtgärderna för att skapa en balanserad regional utveckling måste syfta till att främja de välståndsskapande krafterna i näringslivet. Offentliga insatser kan aldrig i längden bära upp utveckling och sysselsättning i en region.

Tyngdpunkten i de åtgärder som måste vidtas för att stimulera den regionala utvecklingen ligger inom skattepolitiken, arbetsmarknadspolitiken, utbildningspolitiken och jord- och skogsbrukspolitiken.

De stöd till näringslivet som i övrigt behövs för att främja den regionala utvecklingen bör vara generellt verkande. Sådana medel har den fördelen att de bättre än de selektiva insatserna stämmer överens med marknadsekonomins sätt att fungera. De ger en prispåverkan som lätt kan uppfattas av alla företag och påverkar därmed deras underlag för beslut om verksamhetens omfattning och inriktning. En fördel är dessutom att de generella medlen är lätta att administrera samt att de leder till en mindre snedvridning av konkurrensen än selektiva åtgärder. Grundläggande för de generellt verkande medlen är alltså att de ändrar förutsättningarna för näringslivets utveckling i en region.

Inom vissa delar av landet finns emellertid sådana regionala handikapp att selektiva insatser bör ifrågakomma.

Det är angeläget att så långt det är möjligt renodla och förenkla dessa stödformer. Ett system med riskgarantilån, enligt vad som föreslås i den moderata motionen A481, skulle vara ett aktivt steg i denna riktning. Riskgarantilånen skulle ha som främsta uppgift att "täcka av" regionalt betingade "översrisker" utöver de strikt kommersiella, vilka bankerna skall stå för. Lånen skall så långt det är möjligt handläggas på regional nivå – i huvudsak enligt de beloppsgränser som i dag gäller för lokaliseringsbidragen.

Den regionala nivåns roll markeras också av den vikt moderata samlingspartiet fäster vid det s. k. samlade länsanslaget, vilket förordas bli höjt till 550 milj. kr. Genom denna anslagsform stärks den regionala nivåns handlingskraft, samtidigt som man effektivare kan utnyttja lokala och regionala utvecklingsmöjligheter som man bäst kan överblicka från denna beslutsnivå.

Med den inriktning av stödåtgärderna som här har föreslagits, med tillstyrkan av motion A481, tillgodoses även motion A473 som inte bör föranleda någon ytterligare åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. *beträffande de regionalpolitiska medlens allmänna utformning*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A481 yrkande 2 samt med avslag på motion 1985/86: A473 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

21. De regionalpolitiska medlens allmänna utformning (mom. 24)

Elver Jonsson (fp) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 48 börjar med "Riksdagen beslöt" och på s. 49 slutar med "det anförda" bort ha följande lydelse:

Från början hade det regionalpolitiska stödet enbart selektiva inslag, dvs. stöd lämnades först efter prövning i varje enskilt fall. Efter hand har stöd med mera generellt verkande drag införts. Exempel härpå är transportstödet, sysselsättningsstödet och nedsättningen av socialavgifterna som beslutades år 1982. Generellt verkande stöd syftar till att göra förutsättningarna för näringslivets utveckling mer likartade i olika delar av landet. Som framhålls i motion A473 bör det regionalpolitiska stödet göras i högre grad generellt verkande.

De generellt verkande medlen förbättrar förutsättningarna för näringslivet på ett sätt som lätt kan uppfattas av alla företag och påverkar därmed deras underlag för beslut om verksamhetens omfattning och inriktning. En annan fördel med dessa medel är att de är lätta att administrera.

Grundläggande för de generellt verkande medlen är alltså att de ändrar förutsättningarna för näringslivets utveckling i en region. Men inom stora delar av vårt land är näringslivet inte ännu så väl utvecklat att det i sådan grad kan dra nytta av de fördelar som de generella medlen ger att sysselsättningsproblemen därigenom löses. Selektiva åtgärder behövs därför enligt utskottets mening under överskådlig tid. Det finns här anledning påpeka att de två typerna av medel inte bör ses som varandras motsatser utan som komplement till varandra.

Samtidigt vill utskottet i likhet med motion A473 framhålla vikten av att nuvarande stödformer förenklas så mycket som möjligt samt att sådana stödformer undviks som förutsätter långtgående förhandlingar mellan företagen och staten. Utskottet tillstyrker motion A473 i denna del. Motion A481 blir i huvudsak tillgodosedd med vad som anförts.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *de regionalpolitiska medlens allmänna utformning*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A473 yrkande 1 i motsvarande del och med avslag på motion 1985/86: A481 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

22. Differentierad statsskatt som regionalpolitiskt medel (mom. 26 – motiveringen)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 49 börjar med "Differentiering av" och på s. 50 slutar med "till riskkapital" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående med anledning av motionsförslag från moderata samlingspartiet pekat på vikten av att skapa allmänekonomiska

förutsättningar för en bättre regional utveckling. En av de viktigaste åtgärderna med det syftet är att sänka skattetrycket. Moderata samlingspartiet har därför bl. a. föreslagit att marginalskatterna skall sänkas till 40% för de flesta heltidsarbetande. Det är utskottets uppfattning att vid en beskattning på den nivån kommer problemen med att rekrytera kvalificerad arbetskraft som påtalas i motion A464 att bli mindre. Troligt är dock att vissa av dessa problem kommer att kvarstå för orter och regioner med mindre väl utvecklad arbetsmarknad. Mot denna bakgrund kan det därför, utöver generella sänkningar av marginalskatten, som ovan omtalats, finnas skäl att låta en regionalpolitiskt betingad differentiering av statsskatten bli föremål för överväganden i en samlad översyn av regionalpolitiken. Motionen behöver därför inte föranleda någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

23. Lokaliseringssamrådet (mom. 28)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 50 som börjar med "Syftet med" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Det formaliserade lokaliseringssamrådet har hittills varit till föga hjälp för områden som har regionalpolitiska problem och är dessutom enligt utskottets mening ett inslag i medelsarsenalen som kan verka hämmande på näringslivets utveckling. Härtill kommer att utskottet av principiella skäl finner det olämpligt med ett system som ger möjlighet för regeringen att tvinga in företag i till innehållt ospecificerade överläggningar. Regering och riksdag skall styra näringslivet genom generella lagar och förordningar, inte genom "påtryckningar". En enligt utskottets mening olycklig tillämpning av samrådet skedde vid besluten om lokalisering av bilfabriker till Uddevalla och Malmö och som resulterade i att de inblandade företagen fick bidrag på en helt oacceptabel nivå.

Vill regeringen eller ämbetsverken ha överläggningar med företagen kan detta ske utan denna typ av formaliserat lokaliseringssamråd. Det nuvarande systemet bör därför avskaffas. Regeringen bör underrättas om vad utskottet här anfört. Det innebär att motion A481 tillstyrks i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. beträffande *lokaliseringssamrådet*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A481 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

24. Lokaliseringssamrådet (mom. 28)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 50 som börjar med "Syftet med" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

I stället för att avveckla lokaliseringssamrådet som föreslås i motion A481 bör det förstärkas. Dagens tandlösa lokaliseringssamråd måste enligt utskottets mening ersättas med en direkt styrning av nyetableringarna inom industrin. När koncerner och företag – stora och medelstora – vill göra nyetableringar och nysatsningar utanför skogslänen, skall dessa prövas av regeringen för att kunna styras till skogslänen och Bergslagslänen. Det räcker inte att bara ställa krav på det privata näringslivet utan att skaffa sig de nödvändiga styrmedlen för att förverkliga en regionalpolitisk inriktning.

En etableringspåverkan av detta slag bör också kunna användas som ett instrument för att ge löntagarfonderna den regionalpolitiska inriktning som vpk föreslagit i annat sammanhang. Regeringen bör återkomma till riksdagen med erforderlig lagstiftning enligt dessa riktlinjer. Det anförda bör ges regeringen till känna. Motion A481 avstyrks i vad avser yrkandet om lokaliseringssamrådet.

dels att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. beträffande *lokaliseringssamrådet*

att riksdagen med avslag på motion 1985/86: A481 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om styrning av etableringar inom industrin.

25. Ett system med riskgarantilån (mom. 29)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 51 börjar med "Utskottet kan" och på s. 52 slutar med "refererad del" bort ha följande lydelse:

Medelsarsenalen i den regionalpolitik som nu har bedrivits i tjugo års tid i vårt land har dominerats av olika selektiva stödformer. Dessa är förenade med en rad nackdelar. I den föregående framställningen har förespråkats en övergång till stöd för näringslivet i utsatta regioner genom allmänna åtgärder på olika politikområden och genom generella regionalpolitiska medel. Detta bör förenas med en angelägen förenkling av det regionalpolitiska stödssystemet.

Med utgångspunkt häri föreslår utskottet att man som ett led i den förordade omläggningen av stödssystemet sammanslår lokaliseringsbidraget samt offert- och sysselsättningsstöden till en ny stödform, benämnd riskgarantilån. Samtidigt bör lokaliseringsslånen avskaffas. Utskottet biträder alltså moderata samlingspartiets förslag härom i kommittémotion A481 liksom grundtanken bakom förslaget, att de enskilda projekten skall för de normala riskerna finansieras med eget kapital och sedvanliga bankkrediter och att riskgarantilånen skall kompensera för den högre risk som kan betingas av lokalisering till ett stödområde. Till varje projekt knyts på så sätt en villkorad återbetalningsskyldighet som står i en viss relation till projektets förmåga att generera överskott.

När det gäller den mer detaljerade utformningen av riskgarantilånen hänvisas till motionen, i vilken lämnas förslag beträffande differentiering

av lånens storlek i de olika stödområdena, återbetalning och handläggning. Förslagen tillstyrks.

När det gäller avskaffandet av lokaliseringsslånen skall här tilläggas att dessa lån varit avsedda att utgöra den finansiella tyngdpunkten i det regionalpolitiska stödet. Efterfrågan på dessa lån har emellertid varit begränsad. Under den senaste stödperioden, som avslutades med budgetåret 1984/85, utnyttjades en tredjedel av det tillgängliga låncutrymmet. Även detta liksom den marknadsanpassning som skett beträffande räntenivån talar för att lokaliseringsslånen kan undvaras som stödform och ersättas med krediter i banker och på andra reguljära vägar.

Vad som nu förordats i anslutning till motion A481 innebär sammanfattningsvis en betydande uppstramning jämfört med det nuvarande stödsystemet. Denna kommer att leda till besparingar men innefattar dessutom en klar markering av att det regionalpolitiska stödet inte är en bidragsmöjlighet för mindre goda affärsprojekt utan att detta stöd uteslutande har till syfte att kompensera för den högre risk som kan följa av lokaliseringen till ett stödområde.

Vid bifall till vad ovan förordats får det ankomma på regeringen att utfärda bestämmelser om de nya riskgarantilånen med ledning av motion A481 och vad här anförts.

dels att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. *beträffande ett system med riskgarantilån*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A481 yrkandena 5 och 6
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

26. Kreditgaranti i stället för lokaliseringsslån (mom. 30)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Sigge Godin (fp) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 52 som börjar med "Utskottet behandlade" och slutar med "föreliggande delarna" bort ha följande lydelse:

Såsom anføres i centerpartiets och folkpartiets motioner (A405 resp. A473) är det en bättre ordning än den nuvarande att lokaliseringsslånen hanteras direkt av bankerna, för vilka kreditprövning och kreditgivning – i motsats till statliga myndigheter – är ett normalt led i den egna verksamheten. Statens engagemang bör begränsas till att ge erforderliga kreditgarantier.

Utskottet vill också erinra om att riksrevisionsverket (RRV) i början av år 1984 fick regeringens uppdrag att se över den statliga långivningen med syfte att ta fram underlag för bedömning av vilka låneformer som kan avskaffas resp. ersättas med kreditgarantier eller bidrag. RRV gjorde därvid bedömningen att lokaliseringsslånen med fördel kan ersättas med lånegarantier. Även denna på regeringens initiativ gjorda översyn talar sålunda för en övergång till kreditgarantisystem.

Ett slopande av lokaliseringsslånen förordas även i motion A481, dock utan koppling till statliga lånegarantier. Genom vad ovan anförts blir denna motion delvis tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *kreditgaranti i stället för lokaliseringslån* att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86: A405 yrkandena 11 och 12 i motsvarande del samt 1985/86: A473 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

27. Kreditgaranti i stället för lokaliseringslån (mom. 30 – motiveringen)

under förutsättning av bifall till reservation 25

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 52 som börjar med "Utskottet behandlade" och slutar med "föreliggande delarna" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i betänkandet tillstyrkt att ett nytt regionalpolitiskt stöd i form av riskgarantilån införs samt att lokaliseringslånen avskaffas. Det senare förordas också i motionerna A405 (c) och A473 (fp). Utskottet kan inte se någon anledning att ersätta dessa lån med kreditgarantier som föreslås i de båda motionerna. Dessa avstyrks därför av utskottet.

28. Avskaffande av offertstödet (mom. 31)

Elver Jonsson (fp) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 52 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "förevarande del" bort ha följande lydelse:

Offertstödet är som framhålls i motion A473 avsett att användas som ett anbudsförfarande när andra stödformer inte är tillämpliga. Det betyder att det inte finns några fasta regler för stödgivningen som därför måste föregås av omfattande förhandlingar mellan staten och enskilda företag. Detta kan medföra risker för missbruk. Statens förhandlingsläge är dessutom sällan sådant att det finns flera anbud i fråga om en regionalpolitiskt motiverad åtgärd. Diskussionerna förs därför vanligen med ett enda företag. Det bör tilläggas att en betydande del av ramen för offertstödet regelmässigt varit outnyttjad.

På grund av de risker för missbruk som föreligger och den ringa användningen tillstyrker utskottet förslaget i motion A473 att offertstödet avskaffas. De resurser som därigenom frigörs bör föras över till länsanslaget. Till den senare frågan återkommer utskottet.

dels att utskottets hemställan under 31 bort ha följande lydelse:

31. beträffande *avskaffande av offertstödet* att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A473 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

under förutsättning av bifall till reservation 25

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 52 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "förevarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående förordat förslaget i moderata samlingspartiets motion A481 att de nuvarande stödformerna – bl. a. offertstödet – ersätts av ett enhetligt system med riskgarantilån. Denna form av lån skall kompensera företaget för den högre risk som lokaliseringen till ett stödområde motiverar. Förslaget tillgodoser alltså förslaget i motion A473 om avveckling av offertstödet. Motionen bör inte föranleda någon vidare åtgärd.

30. Slopande av nedsättning av socialavgifter i Norrbotten (mom. 36)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 54 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i motionärernas principiella invändningar mot att använda nedsättning av socialavgifter som ett regionalpolitiskt medel. Socialavgifterna syftar till att finansiera vårt lands medborgerliga sociala rättigheter och allmänna nyttigheter, och de bör därför vara likartat utformade i hela landet. Som motionärerna anger finns det därtill flera skäl utöver de principiella som talar för att denna subvention till företagen bör upphöra, bl. a. saknar staten möjlighet till såväl insyn som krav på motprestation från företagets sida. Systemet bidrar vidare till en dränering av socialförsäkringssystemet, vilket måste ersättas med skattemedel som väsentligen härrör från vanliga löntagare. Dessa starka invändningar mot avgiftsnedsättningen uppvägs på intet sätt av några påvisbara fördelar. Tvärtom talar mycket för att avgiftsnedsättningen ger mycket liten utdelning i jämförelse med de selektiva medel som står till statsmakternas förfogande. De statsmedel som nu tillskjuts för åtgärden, ca 300 milj. kr., bör i stället användas för att förstärka det s. k. länsanslaget.

Utskottet återkommer i det följande till de anslagsfrågor som föranleds av vad som ovan förordats. I detta sammanhang föreslås att riksdagen i ett uttalande till regeringen ansluter sig till vad som här sagts om att avgiftsnedsättningen i Norrbotten skall upphöra. Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet motion A465 i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. *beträffande slopande av nedsättning av socialavgifter i Norrbotten*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A465 yrkande 2, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

31. Slopande av nedsättning av socialavgifter i Norrbotten (mom. 36 – motiveringen)

AU 1985/86: 13

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 54 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar inte motionärernas negativa syn på avgiftsnedsättningens roll i regionalpolitiken. Enligt utskottets uppfattning har denna typ av generellt verkande medel stora fördelar framför de traditionella selektiva stödformerna. De senares möjligheter att fungera effektivt hämmas av politikernas och administratörernas mycket begränsade möjligheter att förutse vilka utvecklingsprojekt som har så goda framtidsutsikter att de bör få offentligt stöd. Detta leder till att många projekt som skulle kunna vara utvecklingsbara om företagens kostnadsnivå kunde sänkas något, aldrig kommer i åtnjutande av något stöd och därför aldrig realiserar. Därtill innebär selektivt stöd en risk för att konkurrensen snedvrids.

Utskottet ställer sig även främmande inför motionärernas principiella invändningar som innebär att skatter och avgifter skall vara lika i hela landet och för alla berörda. Ett viktigt grunddrag i svensk skattelagstiftning har traditionellt varit att skatters storlek i görligaste mån skall anpassas till den skattepliktiges bärkraft. Principen att nedsätta socialavgifterna i svårt utsatta regioner ansluter helt till detta synsätt medan den av motionärerna hävdade ståndpunkten torde stå i strid med detsamma. Som framgår av det ovan sagda anser utskottet i motsats till motionärerna att de generella medlen i regionalpolitiken bör utvecklas. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion A465 i här refererad del.

32. Geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter (mom. 37)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 55 börjar med "De aktuella" och på s. 56 slutar med "behandlade motionerna" bort ha följande lydelse:

Såsom föreslås i kommittémotion A481 från moderata samlingspartiet bör avgiftsnedsättningen gälla i områden med de största problemen, dvs. i stödområde A. Nedsättningen bör avse all verksamhet utom den offentliga. Med hänsyn till de tröskelproblem som kan uppkomma för angränsande regioner bör införas en avgiftsnedsättning med tre procentenheter i stödområde B. Regeringen bör få i uppdrag att återkomma med förslag till ändringar i den aktuella lagstiftningen, så att de nya reglerna kan träda i kraft den 1 januari 1987.

De övriga i sammanhanget behandlade motionerna behöver med hänvisning till vad som ovan anförts inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

dels att utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

37. beträffande *geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A481 yrkande 3, och med anledning av motionerna 1985/86: A405 yrkandena 17 och 18, 1985/86: A477 yrkande 5, 1985/86: A472 yrkande 1 i motsvarande del, 1985/86: A467 yrkande 4, 1985/86: A480 yrkande 3 och 1985/86: A437 samt med avslag på motion 1985/86: A487 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

33. Geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter (mom. 37)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 55 börjar med "De aktuella" och på s. 56 slutar med "behandlade motionerna" bort ha följande lydelse:

Såsom anföres av centerpartiet är det av stor vikt att de regionalpolitiska åtgärderna sätts in på ett sätt som gör att de både skapar bättre balans mellan regioner och leder till ökad inomregional balans. För Norrbottens del innebär den nuvarande generella sänkningen av socialavgifterna i länets samtliga kommuner att de kommuner som har de svåraste problemen missgynnas. Kustkommunernas konkurrensläge gentemot de fyra malmfältskommunerna och övriga inlandskommuner förbättras därigenom kraftigt med en förstärkt inomregional obalans som följd. Det är vidare enligt utskottets mening helt orimligt att sänkta avgifter kommer kustområden i Norrbottens län till del men inte inlandskommuner i Västerbottens och Jämtlands län som inplacerats i stödområde A. Avgiftsnedsättningen bör således utvidgas till att gälla hela stödområde A och därutöver omfatta de kommuner i Norrbottens län som tillhör stödområde B. Avgiftsnedsättningen bör i fortsättningen avse alla typer av företag.

Utöver avgiftsnedsättningen kan Norrbottensföretag som ökar sin selsättning få bidrag till arbetsgivaravgiften med för närvarande 10 000 kr. per helårsarbetare och kalenderår. Bidraget lämnas därvid för nyanställda. I enlighet med förslaget i motion A405 bör bidraget differentieras, så att det utgår med 15 000 kr. till företag belägna i sådana Norrbottenskommuner som tillhör stödområdena A eller B och med 5 000 kr. till företag i de kommuner i samma län som tillhör stödområde C.

Regeringen bör få i uppdrag att återkomma med förslag till ändringar i den aktuella lagstiftningen.

Med hänvisning till vad som ovan anförts behöver övriga i sammanhanget behandlade motioner inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

dels att utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

37. beträffande *geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A405 yrkandena 17 och 18 och med anledning av motionerna 1985/86: A481 yrkande 3, 1985/

86: A477 yrkande 5, 1985/86: A472 yrkande 1 i motsvarande del, 1985/86: 467 yrkande 4, 1985/86: A480 yrkande 3 och 1985/86: A437 samt med avslag på motion 1985/86: A487 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

AU 1985/86: 13

34. Översyn för mer omfattande differentiering av socialavgifterna (mom. 38)

Elver Jonsson (fp) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 56 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas positiva inställning till att använda nedsättning av socialavgifter som ett medel inom regionalpolitiken. Det finns mycket som talar för att det är effektivare att använda generella medel som påverkar de villkor under vilka företagen arbetar i jämförelse med selektiva stödåtgärder. Generella åtgärder är lätta att administrera, och det finns en liten risk för att konkurrensförhållandena snedvrids.

Som påpekats tidigare av folkpartiet är emellertid de nuvarande reglerna för avgiftsnedsättning orimliga. Dessa regler innebär att man i kommuner som har ett mycket svårt utsatt läge i Norrlands inland och i konsekvens därtill är placerade i stödområde A, inte kan komma i åtnjutande av avgiftsnedsättning endast på grund av att de är belägna söder om gränsen till Norrbottens län. Samtidigt erbjuds företag som etablerar sig i betydligt mer stabila kommuner som exempelvis Luleå denna förmån. Vidare innebär begränsningen till vissa branscher en betydande reducering av denna stödforms effektivitet. Slutligen innebär dessa regler som kringgärdar avgiftsnedsättningen att systemet blivit krångligt och att det lämnas utrymme för godtycke. Det väl riktade och kraftfulla regionalpolitiska medel som introducerades av mittenregeringen våren 1982 har på grund av nämnda regler förlorat både inriktning och kraftfullhet.

Utskottet är helt överens med motionärerna om att denna typ av bestämmelser måste ha en långsiktig prägel. I annat fall kan de inte utgöra underlag för företagens planering, vilket är en förutsättning för att avgiftsnedsättningen skall kunna fungera som ett effektivt regionalpolitiskt medel.

Utskottet finner mot denna bakgrund att det är väl överlagt att, som föreslås i den folkpartistiska partimotionen, avvakta med ändringar i de nuvarande reglerna och i stället ta initiativ till en skyndsam översyn av möjligheterna att göra en mer omfattande differentiering av de sociala avgifterna. Utgångspunkten för denna översyn bör vara den som anges i motionen, nämligen att alla ändringar bör kunna finansieras genom en omfördelning av kostnaderna utan att de totala inkomsterna från arbetsgi-varavgifterna minskas.

Med anledning av vad som ovan anförts tillstyrker utskottet motion A473 i här aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. beträffande översyn för mer omfattande differentiering av socialavgifterna

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A473 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

35. Översyn för mer omfattande differentiering av socialavgifterna (mom. 38 – motiveringen)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 56 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är det lätt att dela grundtanken i den folktopartistiska motionen beträffande värdet av långsiktighet och beständighet i de politiska besluten. Såväl enskilda som företag måste kunna planera inför framtiden i förvisningen om att de lagar och bestämmelser man har att ta hänsyn till inte onödigtvis ändras. De regler det här är frågan om leder emellertid till så uppenbart orimliga konsekvenser att det faktum att de endast varit i kraft i drygt två år i sig inte ger motiv för att de även fortsättningsvis skall få gälla. Den inriktning som ändringarna bör få anges för övrigt såväl i den folktopartistiska motionen som i den moderata och folktopartistiska kommitté- resp. partimotion som utskottet behandlat i det föregående. Det finns därför ingen anledning att invänta resultatet av vare sig en översyn enligt folktopartiets förslag eller industriverkets pågående utvärdering. Utskottet avstyrker därför motion A473 i här aktuell del.

36. En organiserad diskussion rörande glesbygdspolitikens mål och utformning (mom. 40)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 58 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas pessimistiska syn på den nuvarande glesbygdspolitikens möjligheter att påverka den fortgående utarmningen av glesbygden. Situationen i många glest befolkade områden närmar sig nu en kritisk punkt. Befolkningsunderlaget sviktar därhän att också den mest grundläggande servicestandard är i fara. Det är i detta läge nödvändigt att klarare definiera vad glesbygdspolitikens mål skall vara och att systematisera insatserna.

De åtgärder som gjorts inom ramen för den nuvarande glesbygdspolitik har i många fall varit värdefulla. De har i konkreta fall kunnat försvara viktiga funktioner i glesbygdens småsamhällen. Men inför hotet om ett ras i glesbygdens hela samhällsliga struktur räcker de inte. Nuvarande bebyggelsemönster i glesbygderna har formats under ekonomiska omständigheter som rådde i förfluten tid. Att hålla kvar människor i en sådan konserverad struktur är omöjligt. Man måste därför bygga upp ett bebyggelsemönster som håller inför flyttningstrycket. Endast någorlunda starka orter

som kan fungera som stödjepunkter för omlandet kan vara ryggrad i ett sådant försvar. Att sprida insatserna på det sätt som nu sker i iveren att rädda varje liten bebyggelseenhet, försvagar insatsernas styrka och leder i slutänden till glesbygdens fortsatta ödeläggelse.

Utskottet konstaterar mot denna bakgrund att motionärernas förslag om en bred organiserad diskussion om glesbygdspolitikens mål och utformning är väl motiverat. Med anledning härav tillstyrker utskottet motion A450 i aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 40 bort ha följande lydelse:

40. *beträffande en organiserad diskussion rörande glesbygdspolitikens mål och utformning*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A450 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

37. Högsta belopp för avskrivningslån (mom. 44)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Sigge Godin (fp) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 59 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Glesbygdsstödet är en jämförelsevis billig stödform som visat sig ge en god effekt. Det är enligt utskottets mening rimligt att man i glesbygderna inom ramen för glesbygdsstödet kan finansiera även större investeringar. De höjningar av maximibeloppen för avskrivningslån som föreslås i den folkpartistiska och centerpartistiska partimotionen överensstämmer helt med vad både glesbygdsdelegationen och den regionalpolitiska kommittén tidigare föreslagit. Förslagen är mot denna bakgrund väl motiverade, varför utskottet tillstyrker motionerna A473 och A405 i här aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 44 bort ha följande lydelse:

44. *beträffande högsta belopp för avskrivningslån*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86: A473 yrkandena 9 och 10 samt 1985/86: A405 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

38. Högsta belopp för IKS-bidrag (mom. 45)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Sigge Godin (fp) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 59 som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "aktuella avsnitt" bort ha följande lydelse:

Enligt vad utskottet inhämtat är erfarenheterna från IKS-stödet till övervägande del positiva. Med anledning härav samt mot bakgrund av utvecklingen av dagsverkskostnaderna är det väl motiverat att i enlighet med motionärernas förslag höja maximibeloppet för detta stöd till 50 000 kr. Utskottet tillstyrker således motionerna A473 och A405 i här aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 45 bort ha följande lydelse:

45. beträffande *högsta belopp för IKS-bidrag*
att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86: A473 yrkande 11
och 1985/86: A405 yrkande 15 i motsvarande del som sin mening ger
regeringen till känna vad utskottet anfört.

39. Äldre arbetslösas företrädesrätt till IKS (mom. 46)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 59 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning att IKS-verksamheten på ett mera offensivt och långsiktigt sätt bör användas som ett regionalpolitiskt instrument. En förutsättning för detta är att kravet på äldre arbetslösas företrädesrätt slopas. Utskottet tillstyrker därför motion A405 i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 46 bort ha följande lydelse:

46. beträffande *äldre arbetslösas företrädesrätt till IKS*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A405 yrkande 15 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

40. Stödområdesindelningen (mom. 53, 54, 56, 57, 59 och 60)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 62 börjar med "Utskottet vill" och på s. 63 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning motiverar den allvarliga situationen i Bergslagen att förändringar vidtas i den nu gällande stödområdesindelningen. Utskottet tillstyrker därför följande motionsyrkanden om ändrad inplacering av ett antal Bergslagskommuner:

Hällefors	till	stödområde B
Ljusnarsberg	till	stödområde B
Gagnef	till	stödområde C
Hedemora	till	stödområde C
Hallstahammar	till	stödområde C
Fagersta	till	stödområde B
Norberg	till	stödområde B
Skinnskatteberg	till	stödområde B

Utskottets ställningstagande innebär att önskemålen beträffande stödområdesindelningen i motionerna 460, 461, 480, A434, 467, A445, A409 samt 472 i aktuella delar tillgodoses. Övriga i sammanhanget behandlade motionsyrkanden avstyrks. Vad utskottet anfört om ändrad stödområdesindelning bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 53, 54, 56, 57, 59 och 60 bort ha följande lydelse:

53. beträffande *inplacering i stödområde av Hällefors kommun* att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 467 yrkande 3 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

54. beträffande *inplacering i stödområde av Ljusnarsbergs kommun* att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 467 yrkande 3 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

56. beträffande *inplacering i stödområde av Gagnefs kommun* att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86: A434 och 1985/86: 480 yrkande 4 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

57. beträffande *inplacering i stödområde av Hedemora kommun* att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86: 460, 1985/86: 461, 1985/86: 472 yrkande 2 i motvarande del och 1985/86: 480 yrkande 4 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

59. beträffande *inplacering i stödområde av Hallstahammars kommun* att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86: A409 yrkande 1, 1985/86: A445 yrkande 2 och 1985/86: 472 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

60. beträffande *inplacering i stödområde av Fagersta, Norberg och Skinnskattebergs kommuner* att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A445 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

41. Regionalpolitiska insatser i Norrland (mom. 68–79 – motiveringen)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 68 börjar med "Utskottet delar" och på s. 71 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den oro för utvecklingen i Norrland som kommer till uttryck i motionerna. Den befolkningsstatistik som tidigare redovisats ger en entydig bild av en utveckling som till stora delar liknar 1960-talets folkomflyttning. Den mer balanserade utveckling som efter intensifierade insatser kunde noteras i slutet av 1970-talet och början av 1980-talet har åter förbytts till en accelererande befolkningsminskning och nettoutflyttning.

Ett inslag i denna utveckling som förtjänar särskild uppmärksamhet är ungdomarnas utflyttning. Åldersstrukturen i dessa regioner, som redan på 1960-talet drabbades av en stor ungdomsutflyttning, försämras därigenom ytterligare.

Som anförts i det tidigare krävs det en förstärkt och breddad regionalpolitik för att kunna vända på denna utveckling. De regionalpolitiska målen måste få en övergripande status och återspeglas i en helhetssyn på bl. a. näringspolitiken, sysselsättningspolitiken, trafikpolitiken och bostadspolitiken.

Länsanslaget har visat sig vara ett effektivt instrument för ökad regional balans. Denna stödform har hittills utnyttjats i betydligt mindre omfattning än vad som är rimligt med hänsyn till dess verkningsgrad. En höjning av det totala anslaget för utvecklingsinsatser i enlighet med vad centerpartiet förordat skulle få stor betydelse för utvecklingen i Norrland.

Ett annat viktigt inslag i en förstärkt regionalpolitik bör vara investeringar på kommunikationsområdet. Fungerande kommunikationer är ofta en avgörande förutsättning för en positiv näringsutveckling i en region. Åtskilliga grusvägar behöver beläggas, broar behöver förstärkas för att klara tung trafik m. m. Av den anledningen är det nödvändigt att Norrland får en större andel av statens insatser på kommunikationsområdet. Det är även lätt att inse vilken betydelse en höjning av anslaget till länsvägnätet enligt centerpartiets förslag skulle ha för denna region. Här redovisas i flera motioner konkreta projekt som bör kunna förverkligas utan dröjsmål. Utskottet vill här hänvisa till förslagen i bl. a. de centerpartistiska motionerna A460, A467, A474, A477 och A493.

Även jordbruket spelar en viktig roll för den fortsatta utvecklingen. Den negativa utveckling som kännetecknar jordbrukets område måste hejdas. Den nuvarande prispresspolitiken måste därför ersättas med en positiv inriktad politik som förbättrar Norrlandsjordbrukets ekonomiska situation. Enligt utskottets uppfattning måste regering och riksdag snarast leva upp till sina uttalanden om bibehållen jordbruksproduktion i Norrland. Hithörande frågor behandlas i annat sammanhang i riksdagen.

En viktig orsak till problemen är det starka beroendet av basnäringarna i Norrlandslänen. De senaste årens genomgripande strukturförändringar inom bl. a. järn-, stål-, gruv- och skogsbranscherna har fått betydande konsekvenser för de berörda länen.

Utskottet konstaterar att det kommit i gång vissa projekt för kunskapsuppbyggnad och teknikspridning inom bl. a. data- och bioteknikområdet i Norrlandslänen under senare år. Initiativ som exempelvis det planerade utvecklingscentret för östra Norrbotten, innovationernas hus i Umeå, drifts- och underhållstekniska centret i Härnösand, Gävle Tekniska centrum m. fl. är betydelsefulla för en industriell breddning och förnyelse i Norrlandslänen. Det framstår som utomordentligt viktigt att den "nya tekniken" också kommer Norrlandslänen till del på bred front.

Utskottet vill slutligen uppmärksamma skatteutjämnings betydelse för Norrlandslänen. Flertalet av Norrlandskommunerna har kommunala skattesatser som tillhör landets högsta trots att den kommunala servicen är relativt låg. Enligt utskottets mening måste därför riksdagen snarast vidta åtgärder för en rättvis kommunal skatteutjämning. Hithörande frågor behandlas emellertid av riksdagen i ett annat sammanhang.

Sammanfattningsvis vill utskottet framhålla att den nuvarande utvecklingen i Norrland, som innebär en fortgående utarmning och avfolkning av

främst dess inre delar, måste brytas. För att åstadkomma detta trendbrott krävs det en ny regionalpolitik som på bred front med förstärkt kraftfullhet och en klar decentralistisk inriktning möter problemen. Utskottet har i andra avsnitt utvecklat hur en sådan politik för regional balans i landet bör utformas. Genomförs den politiken skulle de i sammanhanget behandlade Norrlandsmotionerna i väsentliga delar kunna sägas bli tillgodosedda. De behöver därför inte föranleda någon särskild riksdagens åtgärd.

42. Regionalpolitiska insatser i Norrland (mom. 71, 74, 76, 78 och 79)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 68 börjar med "Utskottet delar" och på s. 71 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående redovisat de insatser som görs inom främst regionalpolitiken för att vända utvecklingen i Norrland. Erfarenheten har emellertid med all önskvärd tydlighet visat att den traditionella regionalpolitiken inte förmår påverka de krafter som styr utvecklingen. Det krävs därför grundläggande förändringar i den ekonomiska politiken som innebär att kapitalöverföringen till det privata kapitalet och enskilda rika stoppas. Strömmen av kapital måste vändas för att samhället skall få möjlighet att genom politiska beslut vrida utvecklingen rätt. Det krävs vidare en ny regionalpolitik vars främsta innehåll utgörs av samhälleliga styrmedel när det gäller industriictableringar. I detta sammanhang bör löntagarfonderna och i synnerhet Nordfonden spela en viktig roll. Dessa frågor har utskottet på ett övergripande sätt behandlat i det föregående.

I detta sammanhang vill utskottet emellertid föreslå riksdagen att ställa sig bakom motionerna A457 och A466, båda av Bertil Måbrink (vpk), i vilka föreslås särskilda åtgärdsprogram för Gävleborgs län resp. Söderhamns kommun. I motionerna redovisas en rad konkreta åtgärder vilka bl. a. tar fasta på behovet av en förnyad regionalpolitik, löntagarfondernas användning i regionalpolitiken, utbyggd offentlig sektor, ökat byggande samt högre förädlingsgrad inom pappers- och massaindustrin.

Vidare tillstyrker utskottet motionerna A414 av Sigge Godin (fp) och A454 av Sven Henriesson (vpk) i vilka föreslås att en särskild länsutredning i Västernorrland skall tillsättas.

Utskottet anser vidare att ytterligare två motioner, i vilka förs fram konstruktiva förslag som syftar till att hålla uppe sysselsättningen i Norrland, bör ges riksdagens bifall.

I motion A442 av Paul Lestander (vpk) föreslås att staten bör sätta in lämpliga stödinsatser vid servicecentralen SIGA i Gällivare. Det kan inte vara samhällsekonomiskt försvarbart att denna regionalpolitiska satsning som skapat sysselsättning åt främst arbetslösa kvinnor i Norrbotten, skall behöva minska sin personal på grund av bristande stöd från statens sida. Staten måste, som framhålls i motionen, i ökad utsträckning lägga ut beställningar till företaget och också överväga om ägartillskott behövs.

I motion A408 av John Andersson (vpk) föreslås att en försöksverksamhet kommer till stånd med en personalmässig bruttodimensionering vid de

statliga myndigheterna i Västerbotten. Enligt utskottets uppfattning kunde det vara av intresse att pröva denna möjlighet. Regeringen bör således initiera att personalplanerna vid de statliga myndigheterna i Västerbotten även skall innehålla extratjänster som ersätter personal som är borta på grund av sjukdom, ledighet, semester etc.

Vad utskottet anfört i anslutning till motionerna A408, A414, A442, A454, A457 och A466 bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 71, 74, 78 och 79 bort ha följande lydelse:

71. beträffande *stödinsatser vid servicecentralen SIGA i Gällivare*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A442 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

74. beträffande *bruttodimensionering vid statliga myndigheter i Västerbottens län*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A408 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

76. beträffande *länsutredning för Västernorrlands län*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86: A414 och 1985/86: A454 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

78. beträffande *åtgärdsprogram för Gävleborgs län*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A457 samt med avslag på motionerna 1985/86: A479 i motsvarande del, 1985/86: A482 yrkandena 2–4 och 1985/86: A493 yrkandena 1, 2, 3 och 10–12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

79. beträffande *åtgärdsprogram för Söderhamns kommun*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A466 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

43. Den allmänna inriktningen på insatserna i Bergslagen (mom. 80)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 79 som börjar med "Mot denna" och slutar med "motionen 475" bort ha följande lydelse:

Utvecklingen i Bergslagen är oroväckande. Den ökande obalansen genom den allt snabbare strukturomvandlingen har drabbat denna region mycket hårt.

Denna utveckling får på olika sätt negativa konsekvenser för Bergslagskommunerna, bl. a. underutnyttjade investeringar i skolor och bostäder samt en allt sämre arbetsmarknad.

De insatser som hittills gjorts av den socialdemokratiska regeringen har enligt utskottets uppfattning varit otillräckliga. Regeringen har saknat den helhetssyn på insatserna som är nödvändig om man skall kunna nå positiva

resultat. Det föreligger därför ett mycket stort behov av en bättre samordning av insatserna på de olika politikområdena än vad som i dag är fallet.

För att vända utvecklingen krävs vidare en ändring av den allmänna inriktningen på regionalpolitiken. Som tidigare framhållits bör regionalpolitiken vara ett instrument för decentralisering och medverka till att bryta den koncentrationsutveckling som nu präglar centrala delar av samhällets organisation.

För länen i Bergslagen skulle en väsentlig höjning av de s. k. länsanslagen ha stor betydelse. Möjligheterna att förverkliga en rad angelägna projekt skulle väsentligt förbättras. Frågan om länsanslagens storlek tar utskottet ställning till i ett annat avsnitt i detta betänkande. Bl. a. behandlas i det sammanhanget centerpartiets förslag om en kraftig höjning av länsanslagen. En kraftig höjning av länsanslagen enligt centerpartiets förslag skulle för övrigt tillgodose väsentliga delar i bl. a. motionerna 480 (c), A 440 (c), A462 (c) och A487 (c). Vidare skulle en sänkning av socialavgifterna för småföretagen enligt centerpartiets förslag betyda mycket för utvecklingen i Bergslagen.

För Bergslagslänen spelar vidare kommunikationerna en stor roll. Ett kraftigt ökat vägaslag – som för övrigt centerpartiet föreslagit – skulle här vara betydelsefullt. I regionen finns angelägna projekt som skulle kunna förverkligas med kort varsel. Det gäller t. ex. en ny bro över Dalälven vid Hovnäs i Avesta.

Utskottet vill vidare stryka under småföretagens betydelse för utvecklingen i Bergslagen. Den tekniska kompetensen måste förbättras liksom möjligheterna att ta tillvara de lokala produktionsförutsättningarna. Det gäller att utveckla småskaliga lösningar och stimulera nyföretagande och enskilda initiativ.

Som framhålls i den centerpartistiska motionen 475 är det väsentligt att man tillskapar särskilda tekniska utvecklingscentra utanför de stora högskoleorterna. Inte minst för utvecklingen i Bergslagen skulle det vara mycket värdefullt om man kunde ta vara på den kapacitet som finns i en rad mindre orter i Bergslagen och med hjälp härav bygga upp tekniska utvecklingscentra med stor betydelse för regionen.

Slutligen vill utskottet framhålla att regeringen måste vidta kraftfulla insatser för att förmå de större företagen att förlägga utbyggnader och nyetableringar till Bergslagsregionen.

Utskottet tillstyrker grunddragen i den nu föreliggande propositionen. Propositionen innehåller emellertid beklagligtvis alltför få konkreta förslag. Utskottet kommer i den följande framställningen att behandla propositionen i dess olika delar.

Inför det fortsatta arbetet med att vända utvecklingen i Bergslagen bör regeringen ges till känna vad utskottet i anslutning till den centerpartistiska motionen 475 anfört om inriktningen på insatserna i Bergslagen

dels att utskottets hemställan under 80 bort ha följande lydelse:

80. beträffande *den allmänna inriktningen på insatserna i Bergslagen*.

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:475 yrkande I samt med anledning av proposition 1985/86:125 bilaga 10 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

44. Omfattningen på insatserna i Bergslagen (mom. 81 – motiveringen)

AU 1985/86: 13

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 80 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "propositionens förslag" bort ha följande lydelse:

Beträffande omfattningen på insatserna i Bergslagen avstyrker utskottet vad som anförs i vpk-motionen 469. De förslag som förs fram av vpk framstår som orealistiska och har dessutom en inriktning som utskottet inte kan ställa sig bakom. Motionen bör sålunda avslås.

45. Omfattningen på insatserna i Bergslagen (mom. 81)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 80 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "propositionens förslag" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är de insatser som föreslås för att vända utvecklingen i Bergslagen otillräckliga. Det bör, som framhålls i vpk-motionen 469, i sammanhanget erinras om att regionen hittills under 1980-talet förlorat 2 500 arbetstillfällen.

När utskottet i det följande tar ställning till regeringens åtgärdsprogram sker detta i förvisningen om att regeringen snarast till riksdagen återkommer med ett nytt och mer omfattande program. Regeringen bör därvid i sitt arbete utgå från de riktlinjer som anges i vpk-motionen 469, och som i sammanfattning innebär:

1. Ytterligare insatser måste göras för att stärka infrastrukturen i Bergslagen.

2. Industrin måste bevaras och befastas genom förnyelse där företagen åläggs ett särskilt socialt ansvar för sysselsättningen. Vinster från företagen i Bergslagen skall återinvesteras där. Ett förbud mot avskedanden från de större företagen måste införas.

3. Ett riktat stöd måste sättas in i Bergslagskommunerna för att hålla sysselsättningen uppe.

4. Nya näringar måste lokaliseras till Bergslagen. Lokaliseringsområdet måste ersättas med en direkt styrning av nyetableringar till i synnerhet skogslänen och Bergslagen.

5. Löntagarfonderna måste få en ny roll i regionalpolitiken, varvid Mellanfonden bör skapa ca 1 000 nya arbetstillfällen under en treårsperiod i Bergslagskommunerna.

6. Statsföretag bör ges en ny och helt annorlunda roll än för närvarande med bl. a. mer av samhällsekonomisk inriktning.

7. Ett sysselsättningspaket av miljardomfattning bör tas fram för varje län.

Vad utskottet med bifall till vpk-motionen 469 anfört om omfattningen av insatserna i Bergslagen bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 81 bort ha följande lydelse:

81. beträffande *omfattningen på insatserna i Bergslagen* att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 469 samt med anledning av propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

46. Bergslagsdelegationens verksamhet (mom. 82)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 80 som börjar med "En Bergslagsdelegation" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är uppgifterna i propositionen om den tilltänkta Bergslagsdelegationen alltför knapphändiga och diffusa. Det finns inte ens en specificering av vilken typ av utvecklingsprojekt som delegationen avser stödja. Regeringens förslag i denna del bör därför avslås.

Utskottet delar också uppfattningen i bl. a. den moderata motionen 478 att utvecklingsinsatser i första hand bör handläggas på länsnivå. I den mån det behövs ett särskilt organ för Bergslagsregionen bör detta direkt underställas regeringen. Som framhålls i motion 478 bör ett sådant organ – om det kommer till stånd – utformas så att det är representativt för berörda län och för näringslivet i regionen. Det bör därefter göras en bedömning huruvida ett sådant organ skall tilldelas något direkt medelsansvar.

Vad utskottet anfört i anslutning till motionerna 467, 472 och 478 i aktuella delar om Bergslagsdelegationens verksamhet bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 82 bort ha följande lydelse:

82. beträffande *Bergslagsdelegationens verksamhet* att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 478 yrkande 5 samt med anledning av dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1985/86: 467 yrkande 5 och 1985/86: 472 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

47. Bergslagsdelegationens verksamhet (mom. 82)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s.80 som börjar med "En Bergslagsdelegation" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker att en särskild Bergslagsdelegation kommer till stånd. Den bör bli en samlande kraft för de omfattande insatser som behöver sättas in i Bergslagslän. Utskottet anser att delegationen bör ha egna medel till sitt förfogande.

Utskottet utgår emellertid från att delegationen i sitt arbete kommer att ha ett nära samarbete med bl. a. länsorganen. Samtidigt bör erinras om att de ordinarie regionalpolitiska medlen liksom hittills kommer att disponeras av resp. länsstyrelse. En kraftig höjning av länsanslagen skulle självfallet få stor betydelse för det arbete som bedrivs i de berörda länen. Aktuella motionsyrkanden avstyrks med hänvisning till vad utskottet anfört i denna del.

När det gäller tillkomsten av Bergslagsdelegationens kansli vill utskottet framhålla att detta bör vara lokaliserat till Bergslagen. Det kan inte finnas bärande motiv för att ha detta kansli placerat i Stockholm. Vad utskottet med anledning av propositionen anfört om lokaliseringen av Bergslagsdelegationens kansli bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 82 bort ha följande lydelse:

82. beträffande *Bergslagsdelegationens verksamhet*
att riksdagen

dels med anledning av propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om Bergslagsdelegationens lokalisering

dels med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motionerna 1985/86: 467 yrkande 5, 1985/86: 472 yrkande 1 och 1985/86: 478 yrkande 5.

48. Företagsutveckling i Bergslagen (mom. 83)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 80 börjar med "Utskottet inser" och på s. 81 slutar med "motion 478" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker att särskilda medel – 68 milj. kr. – avsätts för företagsutvecklande insatser.

Behovet av lämpliga industrilokaler för små företag i många av regionens kommuner är – som framhålls i den moderata motionen 478 – allmänt omvitnat. Principiellt bör därför uppförande och drift av industrilokaler kunna ske på privat basis. Detta förutsätter dock en större stabilitet och tillväxt av regionens näringsliv än vad som för närvarande råder. En mer tillväxtstimulerande politik, som moderata samlingspartiet i andra sammanhang lagt förslag om, skulle positivt bidra till en sådan utveckling. Under en övergångsperiod kan det därför vara motiverat med denna typ av offentligt stöd. Utskottet vill emellertid understryka att möjligheten till samverkan med privata intressen bör utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt.

Det är också viktigt att vissa resurser sätts in på åtgärder som syftar till att höja enskilda företags kompetens på strategiska kunskapsområden. Exempel på sådana kan vara marknadsföring, exportförsäljning, tillämpning av ny teknik, underleverantörers nya roll som systemleverantör samt ekonomisk planering, styrning och kontroll. Ett aldrig så generöst finansi-

ellt stöd från samhällets sida kan inte uppväga brister i enskilda företags kunnande på dessa områden.

Vad utskottet i anslutning till propositionen och den moderata motionen 478 anført om medlens användning bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 83 bort ha följande lydelse:

83. *beträffande företagsutveckling i Bergslagen*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 478 yrkande 6 samt med anledning av propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

49. Forskning och utveckling samt utbildning i Bergslagen (mom. 84)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 83 som börjar med "Arbetsmarknadsutskottet ansluter" och slutar med "bl. a. forsknings- och utbildningsområdet" bort ha följande lydelse:

Arbetsmarknadsutskottet anser i likhet med propositionen och motionerna att utbildningen och forskningen har en mycket stor betydelse för den regionala utvecklingen i bl. a. Bergslagen. Utskottet kan emellertid inte – i motsats till utbildningsutskottets majoritet – tillstyrka att de i propositionen begärda medlen – 84 milj. kr. – anvisas till forskning och utveckling samt utbildning i Bergslagen. Som framhålls av de moderata ledamöterna i en avvikande mening till utbildningsutskottets yttrande är underlaget i propositionen i denna del alltför knapphändigt för att riksdagen skall kunna bevilja begärda medel.

Arbetsmarknadsutskottet anser mot denna bakgrund att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett nytt förslag i dessa delar. Åtgärderna bör – som framhålls i den moderata motionen 478 – innefatta åtgärder som ger resultat på både kort och lång sikt. I det nya förslaget bör även finnas med stöd till utbildning som anordnas utanför gymnasieskolan, vuxenutbildningen och högskolan. Möjligheterna att erbjuda yrkesutbildning i form av lärlingsutbildning bör även prövas i detta sammanhang.

Utskottet förutsätter vidare att de kommande förslagen om särskilda insatser i Bergslagen beträffande forskning, utbildning m. m., som innebär att utbildningsväsendet utnyttjas som ett instrument i regionalpolitiken, även planeras på ett sådant sätt att kontinuitet och planmässighet i gymnasieskolans och högskolans utveckling främjas.

Utskottets ställningstagande – som innebär bifall till motion 478 och avslag på propositionen i denna del – bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget aktuella motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 84 bort ha följande lydelse:

84. *beträffande insatser för forskning och utveckling samt utbildning i Bergslagen*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 478 yrkande 8 samt med

avslag på propositionen i motsvarande del och motionerna 1985/86: 467 yrkande 7, 1985/86: 468, 1985/86: 480 yrkande 12 och 1985/86: 481 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

50. Forskning och utveckling samt utbildning i Bergslagen (mom. 84)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 83 som börjar med "Arbetsmarknadsutskottet ansluter" och slutar med "bl. a. forsknings- och utbildningsområdet" bort ha följande lydelse:

Arbetsmarknadsutskottet ansluter sig till de överväganden som gjorts i utbildningsutskottet i denna del. Följaktligen bör 84 milj. kr. anvisas till särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen inom området forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning. I sammanhanget aktuella motionsyrkanden avstyrks.

Utskottet vill emellertid i anslutning till vad som framhålls i propositionen och i utbildningsutskottets yttrande angående Uppsala universitets medverkan i projektet Bergslagens tekniska högskola framhålla betydelsen av att de medel som anvisas i sin helhet kommer de mindre högskolorna i Bergslagen till del. Detta bör ges regeringen till känna.

Utskottet vill slutligen med anledning av de konkreta förslag som förs fram om insatser på detta området i Bergslagen i ett antal motioner framhålla betydelsen av ökade länsanslag i Bergslagen. Med förstärkta anslag till länsstyrelserna skulle möjligheterna att förverkliga olika angelägna projekt på bl. a. forsknings- och utbildningsområdet öka betydligt.

dels att utskottets hemställan under 84 bort ha följande lydelse:

84. beträffande *insatser för forskning och utveckling samt utbildning i Bergslagen*
att riksdagen

dels med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motionerna 1985/86: 467 yrkande 7, 1985/86: 468, 1985/86: 478 yrkande 8, 1985/86: 480 yrkande 12 och 1985/86: 481,

dels med anledning av propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om medel till de mindre högskolorna i Bergslagen.

51. Elevantal i komvux-kurser i tekniska ämnen i kommuner i Bergslagen (mom.85)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 83 som börjar med "I enlighet" och slutar med "kommunala vuxenutbildningen" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill beträffande propositionens förslag om den kommunala vuxenutbildningen framhålla att de problem som påvisas i propositionen rörande svårigheter att uppnå fastställt deltagarantal i tekniska utbildningar inom kommunal vuxenutbildning gäller allmänt i hela riket. I avvaktan på generellt gällande ändringar av föreskrifterna i detta avseende tillstyrker utskottet i likhet med de moderata ledamöterna i utbildningsutskottet förslaget i propositionen. Riksdagen bör således godkänna vad som förordats i propositionen om elevantal i kurser i tekniska ämnen inom kommunal vuxenutbildning i kommuner inom Bergslagen.

dels att utskottets hemställan under 85 bort ha följande lydelse:

85. beträffande *elevantal i komvux-kurser i tekniska ämnen i kommuner inom Bergslagen*
att riksdagen godkänner vad som anförs i propositionen.

52. Medelsanvisning till anslaget Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen (mom. 86)

under förutsättning av bifall till reservationerna 46 och 49

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist. (alla m anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 83 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Arbetsmarknadsutskottet har tidigare i betänkandet tillstyrkt förslagen i den moderata motionen 478 beträffande bl. a. medel till Bergslagsdelegationen och till forskning och utveckling samt utbildning. Av dessa ställningstaganden följer att riksdagen med bifall till den moderata motionen 478 samt med avslag på motion 480 till anslaget Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 bör anvisa ett reservationsanslag av 68 milj. kr., dvs. 137 milj. kr. mindre än enligt regeringens förslag.

Utskottet vill i detta sammanhang instämma i vad som anförs i motion 478 om bristfälligheten i propositionens underlagsmaterial. Inför ett beslut av den omfattning det här är fråga om bör riksdagen tillhandahållas ett väl underbyggt, genomarbetat underlag. Utskottet utgår från att så blir fallet i framtiden.

dels att utskottets hemställan under 86 bort ha följande lydelse:

86. att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 478 yrkande 7 samt med avslag på motion 1985/86: 480 yrkande 1 och proposition 1985/86: 125 bilaga 10 i motsvarande del till *Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 68 milj. kr.

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 83 som börjar med "Till särskilda" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

I propositionen föreslås att riksdagen skall anslå 35 milj. kr. för utökad arbetsmarknadsutbildning under tre år i Bergslagen. Som framhålls i den moderata motionen 478 fyller arbetsmarknadsutbildningen en mycket viktig funktion när det gäller att göra de arbetslösa attraktiva på arbetsmarknaden. Enligt utskottets bedömning bör de insatser som krävs emellertid kunna täckas från de särskilda medel moderata samlingspartiet föreslagit för detta ändamål i anslutning till regeringens förslag till åtgärder i Malmöregionen.

I den mån kostnaden för utökad arbetsmarknadsutbildning uppstår redan under innevarande budgetår bör detta enligt utskottets uppfattning täckas med hjälp av regeringens finansfullmakt. Riksdagen bör härvid uttala att denna skall kunna användas även för kostnader för arbetsmarknadsutbildning. Vad beträffar kostnaderna för budgetåret 1987/88 bör detta som framhålls i motion 478, behandlas på gängse sätt i budgetarbetet.

Vad utskottet med bifall till motion 478 anfört om arbetsmarknadsutbildning i Bergslagen bör ges regeringen till känna.

Regeringen föreslår att 30 milj. kr. under tre år anslås också till ökade sysselsättningspolitiska åtgärder i Bergslagen. Det är regeringens avsikt att medlen skall kunna användas på ett flexibelt sätt, t. ex. genom att arbetslösa medverkar i utvecklingen av nya produkter, utarbetar försöksserier m. m. Syftet med utvecklingen av nya produkter måste vara att dessa skall kunna säljas på marknaden. Utskottet befarar i likhet med de moderata motionärerna att den typ av bidrag regeringen föreslår inte kommer att främja tillkomsten av marknadsanpassade, säljbara produkter. I stället finns en uppenbar risk att man på detta sätt stödjer orealistiska projekt. Som framhålls i motion 478 finns det redan i dag tillräckliga medel för statligt stöd till framtagande av nya produkter, t. ex. genom STU och utvecklingsfonderna. Det är snarare skatte- och regelsystemet som avskräcker potentiella innovationer och nyföretagande. De av regeringen föreslagna åtgärderna bör avvisas.

dels att utskottets hemställan under 87 och 88 bort ha följande lydelse:

87. att riksdagen

A. med bifall till motion 1985/86: 478 yrkande 1 avslår förslaget i proposition 1985/86: 125 bilaga 8 vad avser anvisande av medel till Arbetsmarknadsutbildning på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86,

B. med bifall till motion 1985/86: 478 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om användningen av regeringens finansfullmakt för täckande av kostnader som uppstår för utökade insatser för arbetsmarknadsutbildning i Bergslagsregionen under innevarande budgetår.

C. med bifall till motion 1985/86:478 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om finansiering av arbetsmarknadsutbildning under budgetåret 1987/88.

88. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:478 yrkande 2 avslår proposition 1985/86:125 bilaga 8 i vad avser anvisande av medel till Sysselsättningsskapande åtgärder på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86.

54. Insatser på kommunikationsområdet i Bergslagen (mom. 89)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 83 börjar med "Enligt utskottets" och på s. 84 slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är en väl utbyggd infrastruktur en viktig förutsättning för bl. a. ett mer differentierat näringsliv i Bergslagen. Kraftfulla insatser måste därför, som utskottet tidigare framhållit, sättas in för bättre kommunikationer i Bergslagen. Det får ankomma på de ansvariga myndigheterna att i samråd med Bergslagsdelegationen, berörda länsstyrelser, kommuner m. fl. peka ut de mest angelägna projekten.

Utskottet anser emellertid att några av de projekt som föreslås i motionerna är mycket angelägna och bör förverkligas snarast. Det gäller 10 milj. kr. för byggande av en bro över Dalälven vid Hovnäs i Avesta (motion 480) och åtgärder för en förbättrad persontrafik Ludvika–Smedjebacken–Stockholm (motion 473). Detta bör ges regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden med anledning av propositionen om investeringar i vägar, broar m. m. avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 89 bort ha följande lydelse:

89. beträffande *insatser på kommunikationsområdet i Bergslagen*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:473 yrkande 1 och 1985/86:480 yrkande 6 samt med avslag på motionerna 1985/86:467 yrkandena 1, 2 och 4, 1985/86:472 yrkande 3, 1985/86:473 yrkande 2 och 1985/86:480 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

55. Insatser i övrigt i Bergslagen och Bergslagslänen (mom. 90)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 84 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "detta område" bort ha följande lydelse:

Som utskottet tidigare framhållit krävs mer omfattande insatser än de nu föreslagna om utvecklingen skall kunna vändas i Bergslagen. Utskottet

anser för sin del att riksdagen redan i dag kan besluta om ytterligare konkreta insatser, som aktualiserats i några av motionerna.

Det gäller särskilda insatser i Hallstahammars kommun (motion A409) och Ljusnarsbergs kommun (motion 467) och för ökad kvinnoysselsättning i Kopparbergs län (motion A222). Vidare bör en försöksstation för insjöfisk i Hällefors komma till stånd (motion A449). Slutligen vill utskottet ställa sig bakom de förslag till åtgärdsprogram för Bergslagen och Värmlands län som förs fram i vpk-motionerna A452 resp. A422. I dessa motioner finns konkreta förslag på bl. a. industri- och utbildningsområdena som bör kunna förverkligas utan dröjsmål.

Vad utskottet anför i anslutning till motionerna 467, A409, A449, A422 och A452 bör ges regeringen till känna. Övriga här aktuella motioner bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 90 bort ha följande lydelse:

90. beträffande *insatser i övrigt i Bergslagen och Bergslagslänen* att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86: 467 yrkande 6, 1985/86: A222, 1985/86: A409 yrkande 2, 1985/86: A422, 1985/86: A449 yrkande 4 och 1985/86: A452 samt med avslag på motionerna 1985/86: 472 yrkandena 7 och 8, 1985/86: 480 yrkandena 2, 9, 10 och 11, 1985/86: A404, 1985/86: A433 yrkandena 2–4, 1985/86: A439, 1985/86: A440, 1985/86: A445 yrkandena 5–12, 1985/86: A446 yrkande 3, 1985/86: A448 i motsvarande del, 1985/86: A449 yrkandena 1, 5–9, 1985/86: A458, 1985/86: 462, 1985/86: A463, 1985/86: 487 yrkandena 1, 5 och 8, 1985/86: A488 samt 1985/86: A494 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

56. En samlad skärgårdspolitik m. m. (mom. 91)

Börje Hörnlund (c), Anders G Högmark (m), Per-Ola Eriksson (c), Ingrid Hemmingsson (m) och Erik Holmkvist (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 85 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "samt A499" bort ha följande lydelse:

Sveriges 270 mil kuster, stora skärgårdar och otaliga öar är enligt utskottets mening en rikedom man måste slå vakt om. Det är därför ett riksinträsse att hålla dessa delar av vårt land starka och levande. Enligt utskottets bedömning krävs det kraftfulla insatser från statsmakternas sida för att få stopp på den successiva avfolkningen av våra skärgårdsområden.

Utskottet är medvetet om att det gjorts satsningar bl. a. inom ramen för gleshygdsstödet. Dessa insatser är emellertid alltför spridda för att kunna utgöra en slagkraftig skärgårdspolitik. I likhet med motionärerna anser utskottet att det är angeläget att en samordning av samhällets olika insatser i dessa delar av landet kommer till stånd. Som framhålls i motion A499 kräver en sådan samordning att ett centralt organ får ett övergripande ansvar för skärgårdspolitiken. Detta organ skulle ha till uppgift att förhindra att de positiva satsningar som många länsstyrelser gör inom detta område omintetgörs av andra samhälleliga beslut. Det skall också förhind-

ra att skärgården avfolkas genom att olika statliga verk vart för sig vidtar åtgärder som sammantagna bidrar till kustbygdernas avfolkning. Det bör också kunna vara pådrivande för genomförande av ett offensivt handlingsprogram för skärgården. Glesbygdsdelegationen bör kunna vara det organ som åtar sig dessa uppgifter. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna A403, A485 samt A499 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 91 bort ha följande lydelse:

91. beträffande *en samlad skärgårdspolitik m. m.*
att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86: A403, 1985/86: A485 och 1985/86: A499 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

57. Åtgärder mot befolkningskoncentration till Stockholmsregionen (mom. 92)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 87 som börjar med "Som ovan" och slutar med "förevarande delen" bort ha följande lydelse:

Den snabba befolkningsökningen i Stockholmsregionen tas upp från regionalpolitiska utgångspunkter i motion 1985/86: A498 av Olof Johansson m. fl. (c). De erinrar om att befolkningen i skogslänen åren 1983–1985 minskade med 16 000 personer, medan Stockholmsregionen ökade med ca 34 000 personer. Den regionala obalansen i landet ökar i snabb takt. Fortsätter utvecklingen på detta sätt blir den ett problem även för Stockholmsregionen med den press som sätts på miljö, bostadsbyggande, kommunikationer och annan samhälllig service.

Regionen har en rad problem – mänskliga, ekonomiska och sociala – som kräver omedelbara åtgärder. Det förutsätter att resurserna satsas rätt och att regionen inte tvingas in i en ständig kapploppning med tiden, där resurserna inte räcker till för ökande behov och insatserna alltid kommer för sent. En lugn befolkningsutveckling för regionen ger de bästa möjligheterna socialt, miljömässigt, på arbets- och bostadsmarknaden, i trafikplaneringen och för att bevara omistliga rekreationsområden i regionens närhet.

Statsmakterna kan medverka till en sådan utveckling genom en effektiv regionalpolitik och en resursfördelning som främjar regional balans och bidrar till att Stockholmsregionen utvecklas i harmoni med landet i övrigt. Såsom föreslås i motion A498 bör riksdagen hos regeringen begära att åtgärder vidtas inom regionalpolitik, samhällsplanering och resursanvändning, vilka hejdar den snabba befolkningskoncentrationen till regionen.

dels att utskottets hemställan under 92 bort ha följande lydelse:

92. beträffande *åtgärder mot befolkningskoncentration till Stockholmsregionen*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A498 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

58. Åtgärder mot inomregional obalans i Stockholms län (mom. 93)

AU 1985/86: 13

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 88 som börjar med "När det" och slutar med "redovisade delar" bort ha följande lydelse:

Det hör till obalansen i Stockholmsregionen att de statliga arbetsplatserna i hög grad är koncentrerade till Stockholms innerstad eller till Solna. En viss men alltför blygsam spridning har uppnåtts under det senaste decenniet. Detta är en utveckling som behöver påskyndas. Utskottet delar uppfattningen i motion A497 (c) att staten som en av de dominerande arbetsgivarna bör ta initiativ till en bättre fördelning av arbetsplatserna i regionen. Ett program bör utarbetas för en omfördelning av de statliga arbetsplatserna i regionen. Som ett av styrmedlen i programmet bör prövas det uppslag som förs fram i motion A498 (c), nämligen ett hyrestak för statliga lokaler i Stockholmsregionen. En sådan anordning skulle också bidra till att dämpa kostnaderna för kontorslokaler i cityområdet. Dessutom är det angeläget att staten på olika vägar pressar ned sina lokalkostnader.

Programmet för de statliga arbetsplatserna bör i enlighet med vad som anförs i motion A497 kompletteras med att de statliga regionala organen får i uppdrag att tillsammans med landstinget och de berörda kommunerna på olika sätt stimulera näringslivets utveckling i underförsörjda regiondelar.

Utskottet biträder alltså de aktuella yrkandena i motionerna A497 och A498. Övriga i detta avsnitt behandlade motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 93 bort ha följande lydelse:

93. *beträffande åtgärder mot inomregional obalans i Stockholms län*
att riksdagen

dels avslår motionerna 1985/86: A455 yrkande 1, 1985/86:A492 samt 1985/86: A500 yrkandena 1, 3, 4 och 6,

dels med bifall till motionerna 1985/86: A497 yrkande 1 och 1985/86: A498 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ett program för bättre fördelning av arbetsplatser i Stockholmsregionen.

59. Åtgärder mot inomregional obalans i Stockholms län (mom. 93)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 87 börjar med "De andra" och på s. 88 slutar med "redovisade delar" bort ha följande lydelse:

Om man betraktar arbetslösheten i Stockholms län enbart i procent av arbetskraften framstår arbetslösheten som ett mindre problem än i övriga landet. Om man däremot ser till det faktiska antalet arbetslösa så är det bara Malmöområdet som har flera arbetslösa. I Stockholms län utgör

också andelen arbetslösa med socialmedicinska handikapp en större proportionell andel av de arbetslösa än i landet för övrigt. Här finns också en större del arbetssökande invandrare än i andra län. Tillgången på arbetsplatser och arbetslösheten är ojämt fördelade i länet. Generellt sett är arbetslösheten högre och tillgången till jobb sämre i länets södra kommuner än i de norra.

Mot den bakgrunden bör som föreslås i motion A455 (vpk) utarbetas ett program för arbeten i Stockholms län som ökar antalet arbetstillfällen, särskilt i länets södra delar. Programmet bör som målsättning ha fler industriarbetsplatser, och det bör därutöver bygga på de speciella förutsättningar som finns i en storstad. I motionen ges en rad konkreta exempel på åtgärder som kan vidtas. Dessa uppslag bör prövas i samband med utarbetandet av programmet.

Utskottet biträder sålunda det aktuella yrkandet i motion A455. Där emot avstyrks övriga i detta avsnitt behandlade motioner.

dels att utskottets hemställan under 93 bort ha följande lydelse:

93. *beträffande åtgärder mot inomregional obalans i Stockholms län*

att riksdagen

dels avslår motionerna 1985/86:A492, 1985/86:A497 yrkande 1, 1985/86:A498 yrkande 2 samt 1985/86:A500 yrkandena 1, 3, 4 och 6,

dels med bifall till motion 1985/86:A455 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ett program för arbeten i Stockholms län.

60. Utvecklingsinsatser i Blekinge län (mom. 98)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 92 börjar med "Utan att" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

De uttalanden som utskottet har gjort i det föregående till förmån för fortsatta regionalpolitiska prioriteringar av länen i sydöstra Sverige bör för Blekinges del kompletteras med det program för en regionalpolitisk satsning som förordas i motion A453 (vpk). Programmet tar sikte på utveckling av statliga arbetstillfällen, kommunikationer, industriutbyggnader, fiske, livsmedelsindustrin, turism m. m. Vidare framhålls behovet av att länet får tillgång till högskoleutbildning. För programmets detaljer torde få hänvisas till motionen. Riksdagen bör uppdra åt regeringen att genomföra en särskild regionalpolitisk satsning i Blekinge i huvudsaklig överensstämmelse med motionens program.

Övriga i sammanhanget aktuella motioner får anses besvarade med vad utskottet tidigare anfört, och de bör därmed kunna lämnas utan annan åtgärd från riksdagens sida.

dels att utskottets hemställan under 98 bort ha följande lydelse:

98. *beträffande utvecklingsinsatser i Blekinge län*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A453 samt med avslag på

motionerna 1985/86:A413, 1985/86:A419 och 1985/86:A469 yrkandena 1–3 och 5–7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en särskild regionalpolitisk satsning i Blekinge län.

AU 1985/86: 13

61. Utvecklingsinsatser i Kalmar och Blekinge län (mom. 95–99 – motiveringen)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 92 som börjar med "Utan att" och slutar med "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

För länen i sydöstra Sverige bör det vara särskilt betydelsefullt med de kraftfulla förstärkningar av anslagen till regionala utvecklingsinsatser resp. till vägnätet som centerpartiet har begärt i motionerna A405 resp. T211. Därmed blir det möjligt att tillgodose de krav på höjning av länsanslaget och bättre kommunikationer som genomgående framförts i de föreliggande motionerna.

I synnerhet Kalmar län och Blekinge län i sydöstra Sverige får numera räknas som avflyttningsslän. Därför är det för dessa läns del av stor vikt att nya befolkningsmålsättningar fastställs såsom centerpartiet krävt i motion A405 och att den inomregionala balansen främjas inom ramen för de angivna befolkningsmålen. För att dessa mål skall nås kan nya insatser behöva göras, och det får sålunda förutsättas att problemen i utsatta delar av länen ingående studeras av den nya regionalpolitiska utredning som centerpartiet har begärt.

Med det anförda får motionerna om insatser för länen i sydöstra Sverige anses vara besvarade.

62. Åtgärdsprogram för Skåne (mom. 105)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 98 som börjar med "Med anledning" och slutar med "och A495" bort ha följande lydelse:

Utvecklingen i Skåne är sedan några år synnerligen allvarlig. I landets tidigare mest expansiva regioner pågår nu en process av ekonomiskt och socialt sönderfall. Västra Skåne har som anförs i motion A456 (vpk) traditionellt en relativt bred industristruktur, en etablerad kommersiell service och en stark offentlig sektor – dvs. sådant som normalt brukar skyddas från en allmän regional kris. Man finner inte de slags svagheter i strukturen som kännetecknar skogslänen.

Krisen i västra Skåne är ett resultat av en ny och speciell företeelse, nämligen en centralisation och transnationalisering av svenskt kapital som förflyttat den industriella och kommersiella tyngdpunkten bort från de tre sydliga länen.

Tre ting krävs enligt utskottets mening för att vända denna utveckling.

Det första är att nedrivningen av viktiga offentliga verksamheter snarast upphör. Sådana kortsiktiga och destruktiva åtgärder som den planerade

kommunalskattesänkningen i Malmö är oförenliga med en positiv utveckling. Det andra är att löntagarfonden får en annan självständigare och mer förnyande inriktning. Den konventionella placeringspolitik som nu bedrivs måste förändras. Det tredje är slutligen att statsmakterna på olika sätt hjälper till att samordna och bana väg för de regionala initiativen. Det bör ske genom statens järnvägs- och sjöfartspolitik, genom dess stöd till hälsovårdssektorns förnyelse och genom en starkare forskningspolitik. Malmöregionen är av för stor betydelse för landet och dess kris för djup för att den centrala statsmakten skall kunna undgå detta sitt ansvar. Detta är också en demokratisk fråga – rullar den sociala krisen djupare, leder det till att reaktionär populism och politiskt sönderfall lätt fortplantar sig till andra delar av landet.

Med det anförda tillstyrker utskottet motion A456. Övriga i sammanhanget upptagna motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 105 bort ha följande lydelse:

105. *beträffande åtgärdsprogram för Skåne*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A456 samt med avslag på motionerna 1985/86:A416 och 1985/86:A443 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

63. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m. m. (mom. 107)

under förutsättning av bifall till reservation 25

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 99 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt moderaternas förslag att införa riskgarantilån och att avskaffa bl. a. lokaliseringsbidragen. I enlighet härmed bör riksdagen till den nya stödformen anvisa ett särskilt anslag som bör uppföras med 200 milj. kr. såsom moderaterna föreslagit i motion A481. För att övergångsvis täcka kvarstående kostnader för beviljade men inte utbetalade lokaliseringsbidrag bör anvisas ett belopp av 22 milj. kr. under det nuvarande bidragsanslaget. Med det sagda tillgodoses samtidigt folkpartiets krav i motion A473 på en anslagsminskning.

dels att utskottets hemställan under 107 bort ha följande lydelse:

107. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A481 yrkandena 8 och 14, med anledning av motion 1985/86:A473 yrkande 8 samt med avslag på propositionen i motsvarande del

dels till *Riskgarantilån* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 200 000 000 kr.,

dels till *Lokaliseringsbidrag m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 22 000 000 kr.

64. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m. m. (mom. 107)

AU 1985/86: 13

under förutsättning av bifall till reservation 28

Elver Jonsson (fp) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 99 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt folkpartiets förslag att slopa offertstödet. Härigenom minskar medelsbehovet under anslaget med 40 milj. kr. till 322 milj. kr. Moderaternas förslag att införa riskgarantilån har avstyrkts av utskottet. Följdförslagen beträffande medelsanvisningen i här aktuella delar av motion A481 har därmed fallit.

dels att utskottets hemställan under 107 bort ha följande lydelse:

107. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A473 yrkande 8, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:A481 yrkandena 8 och 14 till *Lokaliseringsbidrag m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 322 000 000 kr.

65. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån (mom. 108)

under förutsättning av bifall till reservation 25

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 99 börjar med "I den" och slutar med "medelsanvisning tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Med införandet av riskgarantilånen bortfaller lokaliseringsslånen och därmed behovet av anslag för ändamålet. Yrkandet i motion A481 (m) om avslag på regeringens nu föreliggande anslagsframställning tillstyrks alltså. Samtidigt tillgodoses motsvarande avslagsyrkande i motion A473 (fp). Något behov av statliga kreditgarantier föreligger inte, och därför behövs inte heller något särskilt anslag härför som begärs i motion A405 (c). I sak innefattar även den motionen att regeringens anslagsframställning bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 108 bort ha följande lydelse:

108. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A481 yrkande 9 samt med anledning av motionerna 1985/86: A405 yrkande 12 i motsvarande del och 1985/86:A473 yrkande 7 avslår propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1986/87 till Lokaliseringslån.

66. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån (mom. 108)

under förutsättning av bifall till reservation 26

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Sigge Godin (fp) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 99 som börjar med "I den" och slutar med "medelsanvisning tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Vid bifall till förslaget att ersätta lokaliseringsslånen med statliga kreditgarantier bör regeringens framställning om anslag till sådana lån avslås. För att täcka eventuella förluster för staten på grund av kreditgarantierna bör dock finnas ett anslag som i enlighet med motion A405 bör uppföras med ett formellt belopp av 1000 kr. Beviljade men den 1 juli i år inte utbetalade lån kan finansieras med kvarstående medel på innevarande års låneanslag.

Med det anförda tillgodoses i sak avslagsyrkandena i motion A473 (fp) och A481 (m).

dels att utskottets hemställan under 108 bort ha följande lydelse:

108. att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A405 yrkande 12 i motsvarande del, med anledning av motionerna 1985/86: A473 yrkande 7 och 1985/86: A481 yrkande 9 samt med avslag på propositionen i vad avser begäran om anslag till Lokaliseringslån till *Kreditgarantier för lån i lokaliseringssyfte* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

67. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (mom. 109)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 101 som börjar med "Motionärerna finansierar" och slutar med "i höst" bort ha följande lydelse:

Glesbygdsstödet har visat sig ge goda effekter med relativt små insatser av stödmedel, varför det är motiverat med ett större anslag än regeringen beräknat. Anslaget bör användas för att finansiera de nya riskgarantilånen i enlighet med motion A481 (m) samt liksom tidigare för glesbygdsstöd m. m. Anslaget bör uppföras med 550 milj. kr. såsom moderata samlingspartiet föreslagit i motion A481. Av det beloppet beräknas ca 40% för riskgarantilånen. Motionerna A405, A472, A450 och A473 avstyrks i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 109 bort ha följande lydelse:

109. att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A481 yrkande 10, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86: A405 yrkande 16, 1985/86: A450 yrkande 1, 1985/86: A472 yrkande 4 och 1985/86: A473 yrkandena 12 och 14 till *Regionala utvecklingsinsatser m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 550 000 000 kr.

68. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (mom. 109)

Elver Jonsson (fp) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 101 som börjar med "Motionärerna finansierar" och slutar med "i höst" bort ha följande lydelse:

Länsanslaget bör räknas upp i förhållande till vad regeringen föreslagit som ett led i strävandena att decentralisera genomförandet av regionalpolitiken till länsnivån. Det belopp som förordas av folkpartiet i motion A473, 588 milj. kr. eller 100 milj. kr. mer än regeringen anvisar, synes lämpligt avvägt. Det bör dock, som föreslås i samma motion, åligga regeringen att i höst göra en förnyad bedömning av anslagsbehovet och återkomma i ärendet på tilläggsbudget I. Med vad nu förordats är förslaget i motion A481 (m) om höjning av regeringens anslagsbelopp tillgodosett.

Föreslagna medelsanvisningar i motionerna A405 (c), A450 (vpk) och A472 (c) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 109 bort ha följande lydelse:

109. att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A473 yrkandena 12 och 14, med anledning av propositionen i motsvarande del och motion 1985/86: A481 yrkande 10 samt med avslag på motionerna 1985/86: A405 yrkande 16, 1985/86: A450 yrkande 1 och 1985/86: A472 yrkande 4

dels till *Regionala utvecklingsinsatser m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 588 000 000 kr.,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en förnyad bedömning av medelsbehovet.

69. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (mom. 109)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 101 som börjar med "Motionärerna finansierar" och slutar med "i höst" bort ha följande lydelse:

Trots den ogynnsamma regionala utvecklingen har regeringen inte bara nöjt sig med att föreslå ett formellt oförändrat anslag utan har i realiteten t. o. m. gjort en anslagsnedskärning. Ett belopp på 10 milj. kr. skall nämligen användas för att kompensera de regionala utvecklingsfonderna för den minskning med samma belopp som görs av deras reguljära anslag.

I nuvarande skede med snabbt tilltagande regional obalans kan man inte acceptera nedskärningar av medlen för regionala utvecklingsinsatser. Dessa bör i stället kraftigt förstärkas på det sätt centerpartiet har förordat i motion A405, dvs. med ytterligare 262 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag. Därmed tillgodoses även önskemålen om anslagshöjningar i motionerna A472 (c), A473 (fp) och A481 (m). Anslagsuppräkningsen i motion A450 (vpk) som bygger på en omfördelning av stödmedel avstyrks däremot.

dels att utskottets hemställan under 109 bort ha följande lydelse:

109. att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A405 yrkande 16, med anledning av dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1985/86: A472 yrkande 4, 1985/86: A473 yrkandena 12 och 14 och 1985/86: A481 yrkande 10 samt med avslag på motion 1985/86: A450 yrkande 1 till *Regionala utvecklingsinsatser m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 750 000 000 kr.

70. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (mom. 109)

under förutsättning av bifall till reservation 30

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 101 som börjar med "Motionärerna finansierar" och slutar med "i höst" bort ha följande lydelse:

I det föregående har föreslagits att nuvarande försök med nedsättning av socialavgifter i Norrbottens län skall avvecklas. Härigenom frigörs de medel som har avsatts för att kompensera socialförsäkringssystemet och som uppgår till ca 300 milj. kr. Det beloppet bör användas för att förstärka länsanslaget såsom föreslås i motion A450 (vpk). Övriga här aktuella motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 109 bort ha följande lydelse:

109. att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A450 yrkande 1, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86: A405 yrkande 16, 1985/86: A472 yrkande 4, 1985/86: A473 yrkandena 12 och 14 och 1985/86: A481 yrkande 10 till *Regionala utvecklingsinsatser m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 780 000 000 kr.

71. Anslagsfördelningen på länsstyrelserna (mom. 110)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 101 som börjar med "I motsats" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

En mindre del av anslaget brukar innehållas vid budgetårets början för att senare fördelas på länsstyrelserna. Därför har fr. o. m. innevarande budgetår ytterligare belopp avsatts till regeringens och industriverkets disposition för centralt gjorda insatser. Utskottet anser liksom centerpartiet att anslaget i sin helhet bör få disponeras av länsstyrelserna från budgetårets ingång, vilket bör delges regeringen.

dels att utskottets hemställan under 110 bort ha följande lydelse:

110. beträffande *anslagsfördelningen på länsstyrelserna* att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A405 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

72. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 113)

AU 1985/86: 13

under förutsättning av bifall till reservation 32

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 102 som börjar med "Motionsyrkandena går" och slutar med "har föreslagit" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till den vidgning geografiskt och branschmässigt som tidigare föreslagits beträffande avgiftsnedsättningen bör förevarande anslag räknas upp på det sätt som förordats i motion A481 (m) eller till 530 milj. kr. Yrkandet om anslagsuppräknning i motion A472 (c) tillgodoses därmed. Avslagsyrkandet i motion A465 (vpk) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 113 bort ha följande lydelse:

113. att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A481 yrkande 12, med anledning av propositionen i motsvarande del och motion 1985/86: A472 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86: A465 yrkande 1 till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 530 000 000 kr.

73. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 113)

under förutsättning av bifall till reservation 30

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 102 som börjar med "Motionsyrkandena går" och slutar med "har föreslagit" bort ha följande lydelse:

Utskottet har, som nyss nämnts, i den föregående framställningen med anslutning till förslag av vpk förordat att försöket med nedsättning av socialavgifter i Norrbottens län skall slopas. Medel för att ersätta socialförsäkringssystemet för det intäktsbortfall som uppstår genom försöksverksamheten behöver därmed inte längre anvisas. Som följd av vad sagts avstyrks även yrkandena om anslagsuppräknning i motionerna A472 (c) och A481 (m).

dels att utskottets hemställan under 113 bort ha följande lydelse:

113. att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A465 yrkande 1 avslår dels propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1986/87 till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter*, dels motionerna 1985/86: A472 yrkande 1 i motsvarande del och 1985/86: A481 yrkande 12.

74. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsstöd (mom. 114)

AU 1985/86: 13

under förutsättning av bifall till reservation 25

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 103 som börjar med "Eftersom sysselsättningsstödet" och slutar med "kunna bifallas" bort ha följande lydelse:

Eftersom utskottet i det föregående föreslagit att sysselsättningsstödet skall upphöra behövs, vid bifall härtill, medel inte längre anvisas för ändamålet. Redan beviljat stöd bör övergångsvis få betalas ut från anslaget C 1 Visst regionalpolitiskt stöd.

dels att utskottets hemställan under 114 bort ha följande lydelse:

114. att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A481 yrkande. 13 dels avslår propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1986/87 till Sysselsättningsstöd, dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om finansiering av tidigare beviljat sysselsättningsstöd.

75. Medelsanvisning till anslaget Expertgruppen för forskning om regional utveckling (mom. 115)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 103 som börjar med "ERU fick" och slutar med "till ERU" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom centerpartiet att ERU:s verksamhet bör finansieras på det sätt som skedde tidigare, dvs. från industridepartementets kommittéanslag (numera benämnt Utredningsverksamhet m. m.). Regeringen bör underrättas härom. I sak innebär utskottets ställningstagande dessutom att regeringens föreliggande begäran om anslag bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 115 bort ha följande lydelse:

115. att riksdagen med bifall till motion 1985/86: A405 yrkande 21 dels avslår propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1986/87 till Expertgruppen för forskning om regional utveckling, dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om finansiering av ERU:s verksamhet över industridepartementets anslag till Utredningsverksamhet m. m.

Särskilda yttranden

1. Televerket och de regionalpolitiska målen (mom. 7)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anför:

Vi vill särskilt peka på att den nya tele- och datateknikens möjligheter att snabbt föra över stora mängder information över långa avstånd kan få stor regionalpolitisk betydelse.

Tillgång till goda tele- och dataförbindelser är ofta en väsentlig lokaliseringsfaktor. Trots gjorda försök att göra Sverige "rundare" i teletaxehänseende kan kostnaderna för bl. a. datakommunikation över telenätet framstå som besvärande höga för trafik till och från perifera regioner jämfört med trafik inom mer centralt belägna områden. Ur regionalpolitisk synvinkel är det därför av intresse att göra data- och telekommunikation tillgänglig till en rimlig kostnad även i sådana regioner. Vi vill här erinra om det som görs med taxereduktion för datakommunikation med abonnenter i malmfältskommunerna. Resultatet av detta försök får visa vilka framgångsvägar som därefter bör väljas.

2. Televerket och de regionalpolitiska målen (mom. 7)

Elver Jonsson (fp) och Sigge Godin (fp) anför:

Bra och billiga kommunikationer är en viktig förutsättning för expansion av näringslivet. För att åstadkomma "ett rundare Sverige" är det därför angeläget att inte bara förutsättningarna för direkta personkontakter förbättras utan även förutsättningarna för personkontakter via telefon. I takt med att utnyttjandet av datatjänster ökar kommer kostnaderna för telefonkontakter att bli alltmer betydelsefulla.

Vi anser därför att ett sådant generellt regionalpolitiskt stöd som vi förespråkar bör inkludera en utjämning av taxorna för rikssamtal inom landets olika delar.

Sedan lång tid tillbaka är kostnaderna för brev och andra postförsändelser desamma inom landet oberoende av om brevet skickas från Malmö till Lund eller från Malmö till Kiruna. Detta är självfallet av stor regionalpolitisk betydelse. Mycket talar för att en motsvarande uppläggnings i vad avser telefonsamtal skulle ha stor regionalpolitisk betydelse.

3. Utvecklingsprogram för landsbygden (mom. 23)

Elver Jonsson (fp) och Sigge Godin (fp) anför:

Enligt vår mening måste tyngdpunkten på åtgärderna när det gäller utvecklingen av landsbygden ligga inom det jordbrukspolitiska området. Vi vill därför erinra om de förslag som lagts fram i folkpartiets motion om jordbrukspolitiken. Där förordas bl. a. en ändring av jordförvärvslagen och fastighetsbildningslagen så att deltidjordbruk kan främjas.

En bygd kan förbli levande, om jordbrukare, som t. ex. övergår till industriarbete eller säljer huvuddelen av sina ägor till fritidstomter, får behålla en del av sin gård för fritidsjordbruk. Även i kombination med andra sysselsättningar, t. ex. hantverk, handel, service eller skogsarbete, kan ett deltidjordbruk ge underlag till en fullgod utkomst. Det kan medverka till att hålla liv i små samhällen som annars skulle riskera att avfolkas. Deltidjordbruket ger ofta inte minst för barnfamiljer en god boendemiljö som är en social tillgång värd att beakta.

Även från miljövardssynpunkt kan det vara befogat att möjligheten till nybildning av deltidjordbruk hålls öppen, då jordbrukare kan kombinera ett deltidjordbruk med röjningsarbeten eller andra arbetsuppgifter i miljövårdens tjänst. Landskapsvården skulle då kunna upprätthållas och stärkas.

I övrigt vill vi också hänvisa till de förslag som folkpartiet lagt fram för att främja utvecklingen av småföretagsverksamhet.

4. Den geografiska och branschmässiga avgränsningen för nedsättning av socialavgifter (mom. 37)

Elver Jonsson (fp) och Sigge Godin (fp) anför:

I en reservation har vi förordat att man skall göra en skyndsam översyn av möjligheterna till en mer omfattande differentiering av socialavgifterna. Vi delar i stort de kritiska synpunkter på de nuvarande reglerna för avgiftsnedsättning som förs fram i motion 1985/86: A437. Vi är även överens med motionären om att målsättningen bör vara att all icke offentlig verksamhet omfattas av systemet. Som redovisas i reservationen tror vi emellertid att det är av stort värde att bestämmelser av den typ det här är fråga om får en prägel av långsiktighet och beständighet. Därför torde det vara riktigt att först göra en skyndsam utredning och därefter låta riksdagen fatta beslut om ett noga övervägt förslag som bygger på en omfördelning av de nuvarande insatserna utan ytterligare belastning på statsbudgeten. Med hänsyn härtill har vi ansett oss kunna avstå från att reservera oss mot framställningen i dessa delar.

5. Regionalpolitiska insatser i Norrland (mom. 68–79)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anför:

Utskottet har i anslutning till ett antal motioner om den negativa och oroväckande utvecklingen i Norrland hänvisat till främst det arbete som pågår inom länen för differentiering av näringslivet, teknikspridning m. m. Utskottet anser bl. a. att länsvisa utredningar, delegationer m. m. bör komma till stånd genom initiativ inom länen. För dessa ändamål finns utvecklingsmedel att tillgå.

Som vi närmare utvecklat i en reservation till detta betänkande anser vi att de bästa förutsättningarna för en balanserad regional utveckling föreligger om statsmakterna för en allmän ekonomisk politik som aktivt stimu-

lerar sysselsättningsutvecklingen. Det krävs då en politik som på flera punkter skiljer sig från den socialdemokratiska. Den ekonomiska politiken och skattepolitiken måste främja de välståndsskapande krafterna om utvecklingen skall vändas i Norrland. Det gäller bl. a. nyföretagande och expansion av befintliga företag. Den socialdemokratiska politiken under senare år har t. ex. inneburit ökade skatter och avgifter för företagen som säkerligen sammantaget överstiger de insatser som gjorts inom regionalpolitiken.

Vi vill vidare hänvisa till vad vi anfört om en nedsättning av socialavgifterna till hela stödområde A och B och att nedsättningen därvid bör omfatta alla branscher. Även jordbruket i Norrland skulle på detta sätt få en välbehörlig stimulans. En politik som främjar de areella näringarna är för övrigt av stor betydelse för utvecklingen i Norrland.

Inom regionalpolitiken behövs – som vi anfört i reservationen – nya initiativ. Vi vill hänvisa till vad vi där anfört om en ny inriktning på politiken. I sammanhanget bör även erinras om den breda politiska uppslutningen bakom kravet på en regionalpolitisk kommission.

De särskilda insatser i östra Norrbotten inom arbetsmarknadspolitiken som riksdagen tidigare i år beslutat om avvisades av moderata samlingspartiet. Vi ansåg att man via de s. k. länsanslagen bättre hade kunnat ta initiativ av långsiktig natur som främjat utvecklingen i denna utsatta del av landet. Eftersom beslutet är fattat och förberedelser med anledning av riksdagens beslut säkerligen kommit igång avstår vi från att yrka bifall till vårt yrkande om 22,5 milj. kr. av utvecklingsmedlen till denna landsdel.

Slutligen vill vi stryka under behovet av kvalificerad arbetskraft i Norrland. Den utflyttning som i dag sker av unga och utbildade Norrlandsinvånare måste därför genom en ny politik stanna upp. Åtgärder måste i stället vidtas som kan främja rekryteringen och återflyttning av kvalificerad arbetskraft.

Sammanfattningsvis anser vi i likhet med utskottet att de i sammanhanget behandlade motionerna bör avslås. För att vända utvecklingen krävs emellertid mer än länsvisa initiativ. Här krävs en politik på olika politikområden som främjar nyföretagande m. m. Vi vill hänvisa till vad vi från moderat håll i reservationer till detta betänkande och i andra sammanhang anfört i dessa delar.

6. Regionalpolitiska insatser i Norrland (mom. 68–79)

Elver Jonsson (fp) och Sigge Godin (fp) anför:

Utskottet har i anslutning till ett antal motioner behandlat den negativa och oroväckande utvecklingen i Norrland. Motionerna har avstyrkts med hänvisning främst till de insatser som görs på länsplanet för att åstadkomma en differentiering av näringslivet och teknikspridning.

Vi vill för vår del härutöver peka på betydelsen av en ekonomisk politik som främjar nyföretagande och expansion av befintliga företag. Här krävs bl. a. en skatte- och avgiftspolitik som inte hämmar en industriell utveckling. Folkpartiets politik för en positiv ekonomisk utveckling har redovi-

sats i annat sammanhang i riksdagen, bl. a. i finansutskottet. Vi hänvisar till vad som därvid anförts.

Inom regionalpolitiken behövs nya initiativ om utvecklingen skall kunna vändas. För att åstadkomma en kraftsamling finns en bred politisk uppslutning bakom kravet på en regionalpolitisk kommission. I reservation 7 tas denna fråga upp. I andra reservationer till detta betänkande för vi fram förslag beträffande nedsättning av socialavgifterna, förstärkning av länsanslaget m. m.

Av betydelse för utvecklingen i Norrland är att det förs en klok politik på flera politikområden. Vi vill hänvisa till vad folkpartiet i olika sammanhang fört fram beträffande bl. a. industri-, jordbruks- och utbildningspolitiken.

7. Regionalpolitiska insatser i Bergslagen (mom. 80–90)

Elver Jonsson (fp) och Sigge Godin (fp) anför:

Utvecklingen i Bergslagen är utomordentligt bekymmersam. I ett antal motioner föreslås en lång rad konkreta förslag på olika politikområden som syftar till att vända utvecklingen. Med hänvisning till dels de förslag regeringen presenterar i proposition 125, dels de ordinarie insatserna på länsplanet avstyrks motionerna.

Vi vill i detta sammanhang allmänt hänvisa till de förslag folkpartiet i riksdagen fört fram beträffande bl. a. den ekonomiska politiken. För att vända utvecklingen behövs bl. a. en politik som främjar de mindre företagens utveckling.

Inom ramen för det åtgärdsprogram regeringen föreslagit och det länsplanerings- och projektarbete som bedrivs på länsnivå samt genom den förstärkning av länsanslaget som folkpartiet föreslagit bör en rad av de uppslag som förs fram i de här aktuella motionerna kunna förverkligas. Det gäller bl. a. vad som anförs i motionerna 472 och A494 av Lars de Geer m. fl. (fp) och 467 av Lars Ernestam (fp) och Gudrun Norberg (fp) beträffande infrastrukturella satsningar, turism och jordbruket.

8. Regionalpolitikens betydelse för Gotland (mom. 94)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anför:

Ändrade principer för stödet till Gotlandstrafiken har föreslagits av regeringen i proposition 1985/86: 105. Som framhålls i motion A478 av Gunhild Bolander (c) är det av stor betydelse för Gotlands befolkning och näringsliv att nuvarande trafikstandard kan upprätthållas. Centerpartiet slår vakt om denna målsättning i motionerna 1985/86: T211 och 1985/86: 334. Ärendet behandlas för närvarande i trafikutskottet. Från regionalpolitiska utgångspunkter är det angeläget att de gällande principerna för trafikstödet ges en långsiktig giltighet.

Den tidigare positiva utvecklingen på Gotland har vänt och den inomregionala obalansen har ökat. Det bör vara en viktig uppgift för den nya regionalpolitiska utredning som centerpartiet har föreslagit att följa den fortsatta utvecklingen och föreslå nödvändiga åtgärder för att komma till rätta med problemen.

9. Utvecklingsinsatser i Blekinge län (mom. 98)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anför:

Blekinge har med sydsvenska mått en osedvanligt hög kommunal utdebitering – landstingsskatten är högst i landet. Detta är ett förhållande som negativt påverkar de stora ansträngningar som nu görs för att söka utveckla länets näringsliv. Sänkta inkomstskatter skulle göra det mer attraktivt både för företagare och enskilda personer att flytta in och etablera sig i länet. De välståndsskapande krafterna skulle stimuleras till gagn för en mer positiv utveckling av Blekinge län, vars situation utan tvekan framstår som bekymmersam.

10. Utvecklingsinsatser i Älvsborgs län (mom. 100)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anför:

I motion A436 (c) har begärts en uppräknig av länsanslaget till Älvsborgs län till 20 milj. kr. Vi vill därför erinra om att vid en uppräknig av det samlade länsanslaget till 750 milj. kr. såsom centerpartiet har föreslagit kommer det att finnas väsentligt vidgade möjligheter att tillgodose angelägna behov av att öka utvecklingsinsatserna i detta och andra län.

11. Åtgärdsprogram för Malmöhus län (mom. 104)

Börje Hörnlund (c) och Per-Ola Eriksson (c) anför:

Vi vill påpeka att motion 1985/86: A418 (c) innehåller en rad förslag till åtgärder som skulle kunna genomföras om den politik genomförs som centerpartiet förordar i partimotioner som behandlas i andra sammanhang.

12. Åtgärdsprogram för Skåne (mom. 105)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anför:

Vi vill påpeka att flera av de förslag till åtgärder som lagts fram i motionerna 1985/86: A407 och 1985/86: A416 har förts fram i moderata parti- eller kommittémotioner som behandlas i andra sammanhang. Moderata samlingspartiet har där framlagt reservationer till förmån för sina sakståndpunkter. Det gäller förslag i de båda motionerna om en fri arbetsförmedling och om en reformering av skattesystemet. Mot den bakgrunden har vi avstått från att reservera oss här.

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har den 14 april 1986 beslutat att bereda utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1985/86:125 om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86, bilaga 10 (industridepartementet), punkten C 11. Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen, avsnittet Forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning (s. 37–38) jämte eventuella motioner.

Utbildningsutskottet begränsar sitt yttrande till den nämnda delen av propositionen jämte motionerna 1985/86:467 yrkande 7, 1985/86:478 yrkande 8 och 1985/86:480 yrkande 12.

I propositionen hemställer regeringen att riksdagen på tilläggsbudget III för budgetåret 1985/86 skall anvisa 205 milj. kr. till särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen under en treårsperiod. Av medlen avser 84 milj. kr. forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning. Medlen föreslås disponeras av regeringen.

En viktig uppgift för närmast berörda myndigheter och Bergslagsdelegationen blir enligt föredragande statsrådet att lämna förslag om hur en sammanhållen satsning på utbildning, forskning och utveckling (FoU) samt teknikspridning i regionen skall utformas, vilken roll de olika högskolorna, gymnasieskolorna och teknikcentren bör få m. m.

Insatserna inom *högskoleområdet* skall avse ämnesområdena teknik och ekonomi. Universitetet i Uppsala och samtliga högskoleenheter i Bergslagen beräknas enligt propositionen bli berörda av insatserna. I budgetpropositionen (bilaga 10, s. 42) har redovisats ett samarbetsprojekt mellan högskoleenheterna och regionstyrelsen i Uppsala högskoleregion samt högskolan i Karlstad och regionstyrelsen i Göteborgs högskoleregion. Detta projekt syftar främst till resursmobilisering och samverkan inom de aktuella ämnesområdena. Projektet har kallats Bergslagens tekniska högskola. Enligt vad utbildningsutskottet inhämtat är avsikten med projektet inte att bygga upp en ny teknisk högskola i regionen utan att samordna och utveckla den tekniska högskoleutbildningen vid de existerande högskolorna i Bergslagen. Resultatet av arbetet inom projektet har ännu inte redovisats. Enligt proposition 1985/86:125 kommer ett första underlag för de särskilda insatserna i Bergslagen inom högskoleområdet att föreligga när regionstyrelsen i Uppsala redovisar detta projekt.

För *gymnasieskolans* del föreslås att medel under anslaget Särskilda

utvecklingsinsatser i Bergslagen skall användas till utrustning för olika tekniska påbyggnadsutbildningar samt för utveckling av teknikcentra där gymnasieskolan och motsvarande utbildningar inom den kommunala vuxenutbildningen skall kunna medverka. Det ökade behovet av undervisningsresurser som detta medför bör enligt proposition 1985/86:125 kunna täckas genom omfördelningar som skolöverstyrelsen och berörda länskolnämnder kan göra inom de ordinarie ramarna för verksamheten.

I motion 1985/86:478 (m) yrkande 8 hemställs att riksdagen avslår regeringens förslag om att anvisa 84 milj. kr. för forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning. Motionärerna är i princip positiva till att ge utbildningen en central roll i arbetet med att omstrukturera en regions näringsliv. De anser emellertid att regeringens förslag om medel till ospecificerade utbildningsändamål i Bergslagen inte kan läggas till grund för ett riksdagsbeslut. Regeringen bör därför återkomma med ett nytt, fullständigare förslag.

Enligt motion 1985/86:467 (fp) yrkande 7 bör riksdagen uttala vikten av att de föreslagna utbildningsinsatserna kommer Örebro län till del, bl. a. genom ökad utbildning vid högskolan i Örebro inom datateknik och industriell förnyelse och genom ökade resurser till gymnasiutbildning i Hällefors.

I motion 1985/86:480 (c) yrkande 12 hemställs att högskolan i Karlstad inom ramen för de begärda medlen skall få ett ökat ekonomiskt stöd särskilt till teknisk utbildning.

Utbildningsutskottet delar den syn som förs fram i propositionen och motionerna på utbildningens och forskningens betydelse för den regionala utvecklingen. Utskottet tillstyrker därför att en särskild insats görs på detta område för utveckling av Bergslagen. Utskottet förutsätter därvid att sådana i särskild ordning finansierade insatser som innebär att utbildningsväsendet utnyttjas som ett instrument i regionalpolitiken även planeras på ett sådant sätt att kontinuitet och planmässighet i gymnasieskolans och högskolans utveckling främjas. Utskottet utgår även från att de nu föreliggande förslagen på gymnasieskolans område inte får innebära att det reguljära planeringssystemet, som riksdagen beslutat om, skall upphöra att gälla. Mot bakgrund härav bör riksdagen inte uttala sig om lokalisering av viss gymnasiutbildning, sasom förordas i motion 1985/86:467. Utskottet förutsätter att länskolnämnderna medverkar vid fördelningen av de begärda medlen till utrustning för gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen.

Utbildningsutskottet utgår också från att frågor om lokalisering och dimensionering av allmänna utbildningslinjer inom högskolan planeras i vanlig ordning och föreläggs riksdagen. Frågor om lokalisering och dimensionering av högskoleutbildning i form av lokala linjer och enstaka kurser ankommer på resp. regionstyrelse och högskolestyrelse att besluta om. Med hänvisning till det anförda anser utbildningsutskottet att arbetsmarknadsutskottet med avslag på motionerna 1985/86:467 yrkande 7, 1985/86:478 yrkande 8 och 1985/86:480 yrkande 12 bör tillstyrka att 84 milj. kr. anvisas till särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen beträffande forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning.

Kurs inom *kommunal vuxenutbildning* får starta om antalet studerande

beräknas varaktigt uppgå till lägst tolv eller i glesbygd lägst åtta (3 kap. 12 § vuxenutbildningsförordningen 1985:288): Enligt proposition 1985/86:125 visar erfarenheten att det ofta är svårt att rekrytera erforderligt antal deltagare för att starta kurser i tekniska ämnen. I syfte att öka möjligheterna att få till stånd vuxenutbildning i tekniska ämnen förordas i proposition 1985/86:125 att i kommunerna i Bergslagen skall sådana kurser få startas med lägst åtta eller i glesbygd lägst fem deltagare under treårsperioden 1986/87-1988/89.

Utbildningsutskottet erinrar om att hälften av det antal undervisningstimmar som utgör ramen för en kommuns kommunala vuxenutbildning, dock högst 1 000 undervisningstimmar, utgör en särskild delram som får utnyttjas för kurser med lägst fem studerande (3 kap. 12 och 76 §§ vuxenutbildningsförordningen 1985:288). Denna delram kan således redan i dag utnyttjas för kurser i tekniska ämnen med lägst fem deltagare i samtliga kommuner i landet. I enlighet med riksdagens beslut år 1984 (prop. 1984/85:169, UbU 1984/85:1, rskr. 1984/85:11) får dessutom länskolnämnd i samråd med berörda kommuner överföra undervisningstimmar från en kommuns särskilda delram till en annan kommuns särskilda delram, om den senare kommunen anordnar speciella kurser för studerande med handikapp eller kurser för smala tekniska utbildningar av regionalt intresse eller riksintresse (3 kap. 76 § vuxenutbildningsförordningen).

Den nu föreslagna ordningen som enbart skall gälla för kommuner inom Bergslagen under en treårsperiod innebär att kommunen utöver den särskilda delramen, men väl inom sin totala ram undervisningstimmar för kommunal vuxenutbildning, får anordna kurs i tekniska ämnen om deltagarantalet beräknas uppgå till lägst åtta eller i glesbygd lägst fem.

Utbildningsutskottet anser att syftet med regeringens förslag bör kunna uppnås inom ramen för nu gällande system. Utskottet anser därför att det bör ankomma på länskolnämnd även att medge att delramen får utökas ytterligare, dock inom den totala ramen undervisningstimmar för en kommuns kommunala vuxenutbildning, för att kurs i tekniska ämnen skall kunna anordnas i kommun i Bergslagen under den angivna treårsperioden. Sådan kurs bör i enlighet med nu gällande bestämmelser för undervisning inom delramen få startas om antalet deltagare beräknas varaktigt uppgå till lägst fem. Vad utbildningsutskottet här anfört bör arbetsmarknadsutskottet föreslå riksdagen att med anledning av proposition 1985/86:125 som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 17 april 1986

På utbildningsutskottets vägnar

Georg Andersson

Närvarande: Georg Andersson (s), Pär Granstedt (c), Lars Gustafsson (s), Helge Hagberg (s), Ylva Annerstedt (fp), Lars Svensson (s), Birgitta Rydle (m), Ingvar Johnsson (s), Barbro Nilsson (s), Lars Leijonborg (fp), Göran Allmér (m), Larz Johansson (c), Björn Samuelson (vpk), Marita Bengtsson (s) och Birger Hagård (m).

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar "Utbildningsutskottet delar" och slutar "och utbildning" bort ha följande lydelse:

Utbildningsutskottet delar den syn som förs fram i propositionen och motionerna på utbildningens och forskningens betydelse för den regionala utvecklingen. Utskottet kan emellertid inte tillstyrka att riksdagen anvisar de i propositionen begärda 84 milj. kr. till forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning i Bergslagen. Därtill är underlaget i propositionen alltför knapphändigt.

Utbildningsutskottet anser mot bakgrund av det anförda att regeringen bör återkomma med ett nytt förslag till insatser i Bergslagen på de nämnda områdena. Detta förslag bör, som framhålls i motion 1985/86:478, innefatta åtgärder som ger resultat på både kort och lång sikt. Regeringens nya förslag bör även omfatta stöd till utbildning för småföretagare samt stöd till utbildning som anordnas utanför gymnasieskolan, vuxenutbildningen och högskolan. När stöd lämnas till gymnasieskolan bör möjligheterna prövas att erbjuda yrkesutbildning i form av lärlingsutbildning.

Utskottet förutsätter att de kommande förslagen om särskilda insatser i Bergslagen beträffande forskning, utbildning m. m., som innebär att utbildningsväsendet utnyttjas som ett instrument i regionalpolitiken, även planeras på ett sådant sätt att kontinuitet och planmässighet i gymnasieskolans och högskolans utveckling främjas.

Med hänvisning till det anförda föreslår utbildningsutskottet att arbetsmarknadsutskottet hemställer att riksdagen med bifall till motion 1985/86:478 yrkande 8 samt med avslag på motionerna 1985/86:467 yrkande 7 och 1985/86:480 yrkande 12 avslår förslaget i proposition 1985/86:125 om att anvisa 84 milj. kr. till forskning, teknisk utveckling, teknikspridning och utbildning i Bergslagen.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Utbildningsutskottet anser" och slutar "till känna" bort ha följande lydelse:

De problem som påvisas i propositionen rörande svårigheterna att uppnå fastställt deltagarantal i tekniska utbildningar inom kommunal vuxenutbildning gäller allmänt i hela riket. I avvaktan på generellt gällande ändringar av föreskrifterna i detta avseende tillstyrker utskottet förslaget i propositionen. Arbetsmarknadsutskottet bör således hemställa att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1985/86:125 om elevantal i kurser i tekniska ämnen inom kommunal vuxenutbildning i kommuner inom Bergslagen.

Sammanfattning	1
Motionerna	3
Utskottet	29
Bakgrund	29
Målen för regionalpolitiken	29
Den regionala problembilden	30
Utredningar om regionalpolitiken	35
Samhällssektorernas roll i regionalpolitiken	38
Lokalisering av statlig verksamhet	41
Utveckling i vissa regiontyper	45
Utvecklingsprogram för landsbygden	46
De regionalpolitiska medlens allmänna utformning m. m.	48
Regionalpolitiskt stöd	50
Nedsättning av företagens socialavgifter	54
Insatser i glesbygd	56
Stödområdesindelningen	60
Regionalpolitiska insatser i län och regioner	63
Norrland	63
Bergslagen	71
Kust och skärgård	84
Stockholms, Södermanlands och Gotlands län	85
Sydöstra Sverige	89
Älvsborgs och Skaraborgs län	92
Skånelänen	94
Anslagsfrågor	98
Visst regionalpolitiskt stöd	98
Lokaliseringsbidrag m. m.	98
Lokaliseringslån	99
Regionala utvecklingsinsatser m. m.	100
Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygden	102
Ersättning för nedsättning av socialavgifter	102
Sysselsättningsstöd	102
Expertgruppen för forskning om regional utveckling	103
Utskottets hemställan	103

Reservationer

1. Mål och riktlinjer för regionalpolitiken (c)	112
2. Den regionala problembilden (c)	112
3. Den regionala problembilden (m)	114
4. Den regionala problembilden (vpk)	115
5. Ny utredning om regionalpolitiken (c)	117
6. Ny utredning om regionalpolitiken (m)	118
7. Regionalpolitisk kommission (m, fp, c)	118
8. Regionalpolitisk kommission (vpk)	120
9. Utredning om koncentrationen till vissa orter (vpk)	121
10. Samordning av regionalpolitiken på central nivå (c)	121
11. Televerket och de regionalpolitiska målen (c)	122
12. Fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet (c)	123
13. Fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet (m)	124
14. Fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet (fp)	124
15. Flyttning av ytterligare delar av statistiska centralbyrån (fp)	125

16. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder för långtidsarbetslösa i storstadsområdena (c)	125
17. Befolkningsmål för länen (c)	126
18. Utvecklingsprogram för landsbygden (c)	127
19. Utvecklingsprogram för landsbygden (m)	128
20. De regionalpolitiska medlens allmänna utformning (m)	128
21. De regionalpolitiska medlens allmänna utformning (fp)	130
22. Differentierad statsskatt som regionalpolitiskt medel (m)	130
23. Lokaliseringssamrådet (m)	131
24. Lokaliseringssamrådet (vpk)	131
25. Ett system med riskgarantilån (m)	132
26. Kreditgaranti i stället för lokaliseringsslån (fp, c)	133
27. Kreditgaranti i stället för lokaliseringsslån (m)	134
28. Avskaffande av offertstödet (fp)	134
29. Avskaffande av offertstödet (m)	135
30. Slopande av nedsättning av socialavgifter i Norrbotten (vpk) ...	135
31. Slopande av nedsättning av socialavgifter i Norrbotten (m)	136
32. Geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter (m)	136
33. Geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter (c)	137
34. Översyn för mer omfattande differentiering av socialavgifterna (fp)	138
35. Översyn för mer omfattande differentiering av socialavgifterna (m)	139
36. En organiserad diskussion rörande glesbygdspolitikens mål och utformning (vpk)	139
37. Högsta belopp för avskrivningsslån (fp, c)	140
38. Högsta belopp för IKS-bidrag (fp, c)	140
39. Äldre arbetslösas företrädesrätt till IKS (c)	141
40. Stödområdesindelningen (vpk)	141
41. Regionalpolitiska insatser i Norrland (c)	142
42. Regionalpolitiska insatser i Norrland (vpk)	144
43. Den allmänna inriktningen på insatserna i Bergslagen (c)	145
44. Omfattningen på insatserna i Bergslagen (m)	147
45. Omfattningen på insatserna i Bergslagen (vpk)	147
46. Bergslagsdelegationens verksamhet (m)	148
47. Bergslagsdelegationens verksamhet (c)	148
48. Företagsutveckling i Bergslagen (m)	149
49. Forskning och utveckling samt utbildning i Bergslagen (m)	150
50. Forskning och utveckling samt utbildning i Bergslagen (c)	151
51. Elevantal i komvux-kurser i tekniska ämnen i kommuner i Bergslagen (m)	151
52. Medelsanvisning till anslaget Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen (m)	152
53. Arbetsmarknadspolitiska insatser i Bergslagen (m)	153
54. Insatser på kommunikationsområdet i Bergslagen (vpk)	154
55. Insatser i övrigt i Bergslagen och Bergslagslänen (vpk)	154
56. En samlad skärgårdspolitik (m, c)	155
57. Åtgärder mot befolkningskoncentration till Stockholmsregionen (c)	156
58. Åtgärder mot inomregional obalans i Stockholms län (c)	157
59. Åtgärder mot inomregional obalans i Stockholms län (vpk)	157
60. Utvecklingsinsatser i Blekinge län (vpk)	158
61. Utvecklingsinsatser i Kalmar och Blekinge län (c)	159

62. Åtgärdsprogram för Skåne (vpk)	159
63. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m. m. (m)	160
64. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m. m. (fp)	161
65. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån (m)	161
66. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån (fp, c)	162
67. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (m)	162
68. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (fp)	163
69. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (c)	163
70. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (vpk)	164
71. Anslagsfördelningen på länsstyrelserna (c)	164
72. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av so- cialavgifter (m)	165
73. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av so- cialavgifter (vpk)	165
74. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsstöd (m)	166
75. Medelsanvisning till anslaget Expertgruppen för forskning om regional utveckling (c)	166

Särskilda yttranden

1. Televerket och de regionalpolitiska målen (m)	167
2. Televerket och de regionalpolitiska målen (fp)	167
3. Utvecklingsprogram för landsbygden (fp)	167
4. Den geografiska och branschmässiga avgränsningen för nedsätt- ning av socialavgifter (fp)	168
5. Regionalpolitiska insatser i Norrland (m)	168
6. Regionalpolitiska insatser i Norrland (fp)	169
7. Regionalpolitiska insatser i Bergslagen (fp)	170
8. Regionalpolitikens betydelse för Gotland (c)	170
9. Utvecklingsinsatser i Blekinge län (m)	171
10. Utvecklingsinsatser i Älvsborgs län (c)	171
11. Åtgärdsprogram för Malmöhus län (c)	171
12. Åtgärdsprogram för Skåne (m)	171

Bilagor

1. Utbildningsutskottets yttrande 1985/86: 3 y	172
2. Statistiska uppgifter om länens utveckling i separat del	

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

AU 1985/86: 13
Bilaga 2

1985/86: 13

om regionalpolitiken

Statistiska uppgifter om den regionala utvecklingen
sammanställda av riksdagens utredningstjänst.

Innehållsförteckning	Sida
Definitioner och källor	B 3
Länen och riket	B 4
Norrbottnens län	B 6
Västerbottnens län	B 8
Västernorrlands län	B 10
Jämtlands län	B 12
Gävleborgs län	B 14
Kopparbergs län	B 16
Värmlands län	B 18
Örebro län	B 20
Västmanlands län	B 22
Uppsala län	B 24
Stockholms län	B 26
Södermanlands län	B 28
Östergötlands län	B 30
Skaraborgs län	B 32
Älvsborgs län	B 34
Göteborgs och Bohus län	B 36
Hallands län	B 38
Jönköpings län	B 40
Kronobergs län	B 42
Kalmar län	B 44
Gotlands län	B 46
Blekinge län	B 48
Kristianstads län	B 50
Malmöhus län	B 52

Definitioner och källor

Befolkningsutveckling

Redovisade uppgifter rörande befolkningens storlek år 1975, 1980 och 1985 är hämtade ur statistiska centralbyråns officiella statistik och avser förhållandena per den 31 december resp. år.

Beteckningen "1975=100" i tabellen beskriver befolkningsutvecklingen sedan år 1975 i form av en index. Uppgifterna för år 1990 är härvid baserade på länsstyrelsernas officiella prognoser efter översyn hösten 1985.

Flyttning

Statistiken över flyttningen år 1980, 1984 och 1985 avser flyttningsöverskottet, dvs. den inrikes och utrikes inflyttningen efter avdrag för den inrikes- och utrikes utflyttningen. I tabellerna har dessa uppgifter även relaterats till medelfolkmängden i resp. kommun. Statistiken har hämtats från statistiska centralbyråns regionalstatistiska databas (RSDB).

Arbetslöshet

Redovisade uppgifter rörande den procentuella arbetslösheten baseras på det genomsnittliga antalet kvarstående arbetslösa arbetssökande utan arbete aktuella för omedelbar placering för åren 1984 och 1985 enligt arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökanderegister.

För att räkna fram den procentuella arbetslösheten har antalet arbetslösa ställts i relation till den aktuella åldersgruppens storlek. Det totala antalet arbetslösa samt antalet arbetslösa kvinnor har sålunda ställts i relation till totalbefolkningen resp. antalet kvinnor i åldern 16–64 år. Antalet arbetslösa ungdomar har ställts i relation till det totala antalet individer i åldern 16–24 år.

Uppgifterna avser årsmedeltal för resp. år.

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

Samtliga uppgifter rörande arbetsmarknadsläget under första kvartalet 1986 avser ett genomsnittsvärde för årets tre första månader. Kvarstående arbetslösa arbetssökande samt det totala antalet arbetssökande vid månadens slut är hämtade ur arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökanderegister.

Statistiken över antalet lediga platser är baserad på arbetsmarknadsstyrelsens register över lediga platser.

Antalet sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats har beräknats genom att dividera antalet lediga platser med antalet kvarstående arbetslösa vid månadens slut.

Uppgifter rörande personer i beredskapsarbete, i övriga sysselsättningskapande åtgärder samt i olika typer av arbetsmarknadsutbildning har hämtats ur löpande statistik från arbetsmarknadsstyrelsen.

Uppgifter rörande antalet personer med förtidspension och sjukbidrag är hämtade från riksförsäkringsverkets statistik och avser förhållandet i december 1985.

Länen och riket

AU 1985/86: 13

Bilaga 2

Kvarstående arbetsökande utan arbete, placerade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt förtidspensionerade. Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%).

Första kvartalet år 1986.

Län	I	II	III	IV	V	VI	VII
I Kvarstående arbetslösa arbetsökande							
II I beredskapsarbete							
III I ungdomslag							
IV Anställda med rekryteringsstöd							
V I AMU							
VI I AMI, Samhällsföretag samt anställda med lönebidrag							
VII Förtidspensionerade							
Norrbottn	5,6	1,3	1,0	0,7	2,2	2,3	7,0
Västerbotten	3,5	0,5	0,7	0,4	1,2	1,9	7,3
Västernorrland	3,4	0,7	0,7	0,3	1,1	1,7	7,5
Jämtland	3,6	0,9	0,7	0,2	0,9	2,4	7,8
Gävleborg	4,0	1,1	1,1	0,3	0,8	1,7	8,4
Kopparberg	3,6	0,9	0,8	0,3	0,7	1,5	7,2
Värmland	4,2	1,1	0,9	0,5	0,8	1,5	6,9
Örebro	3,5	0,9	0,7	0,3	1,1	1,1	6,6
Västmanland	3,1	0,6	0,9	0,3	0,5	1,2	6,9
Uppsala	2,2	0,1	0,6	0,2	0,8	1,2	4,8
Stockholm	1,2	0,2	0,1	0,1	0,5	0,9	5,2
Södermanland	2,5	0,4	0,7	0,2	0,9	1,3	7,4
Östergötland	2,4	0,2	0,6	0,1	0,7	1,2	5,8
Skaraborg	2,5	0,3	0,7	0,2	0,6	1,3	4,6
Älvsborg	2,2	0,3	0,4	0,2	0,7	1,4	5,9
Göteborg o. Bohus	2,6	0,3	0,3	0,2	0,8	1,3	6,9
Halland	2,2	0,3	0,6	0,2	0,5	1,1	5,1
Jönköping	2,2	0,1	0,5	0,2	0,6	1,6	5,2
Kronoberg	1,9	0,3	0,7	0,2	1,0	1,6	5,3
Kalmar	2,7	0,4	0,7	0,2	0,7	1,8	6,0
Gotland	2,7	0,3	1,2	0,3	1,4	2,5	5,2
Blekinge	3,6	0,8	1,1	0,4	0,9	1,9	6,3
Kristianstad	2,9	0,5	0,6	0,3	0,6	1,4	5,7
Malmöhus	3,2	0,5	0,5	0,4	0,5	1,2	5,3
Riket	2,7	0,5	0,5	0,2	0,8	1,3	6,1

Län	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Norrbottnens län	5,65	5,17	7,47	5,22	4,82	7,01
Västerbottnens län	3,73	3,78	5,47	3,27	3,33	4,63
Västernorrlands län	3,68	3,63	5,22	3,12	3,15	4,39
Jämtlands län	3,47	2,94	5,14	3,28	2,71	5,01
Gävleborgs län	4,20	4,24	6,24	3,66	3,79	5,67
Kopparbergs län	3,72	3,79	5,52	3,42	3,59	5,16
Värmlands län	4,62	4,52	6,60	4,02	4,14	5,80
Örebro län	3,95	3,69	5,44	3,40	3,29	4,27
Västmanlands län	3,60	3,70	5,31	3,15	3,36	4,68
Uppsala län	2,46	2,29	3,58	2,30	2,22	3,30
Stockholms län	1,54	1,42	2,30	1,28	1,22	1,79
Södermanlands län	3,28	3,40	5,23	2,74	2,96	4,51
Östergötlands län	2,55	2,55	3,76	2,29	2,31	3,47
Skaraborgs län	2,82	3,17	3,89	2,38	2,70	3,21
Älvsborgs län	2,75	2,97	3,81	2,25	2,41	2,96
Göteborgs o.						
Bohus län	2,98	2,84	3,71	2,62	2,62	3,37
Hallands län	2,49	2,91	3,34	2,22	2,55	3,08
Jönköpings län	2,49	2,89	3,53	2,16	2,56	2,94
Kronobergs län	2,63	2,93	3,71	2,11	2,49	2,99
Kalmar län	2,96	3,34	3,96	2,74	3,10	3,73
Gotlands län	2,16	2,14	3,88	1,97	1,95	3,64
Blekinge län	3,80	4,36	6,22	3,46	4,02	6,00
Kristianstads län	3,11	3,42	4,36	2,82	3,24	3,96
Malmöhus län	3,70	3,74	5,17	3,20	3,23	4,47
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Arvidsjaur	8 050	8 392	8 185	104,2	101,7	99,7	21,9	21,9
Arjeplog	4 192	4 041	3 927	96,4	93,7	91,9	21,3	21,6
Jokkmokk	7 598	7 087	6 893	93,3	90,7	76,4	19,6	22,8
Överkalix	5 462	5 083	4 840	93,1	88,6	87,8	24,3	26,2
Kalix	18 687	19 599	19 338	104,9	103,5	99,5	18,7	19,4
Övertorneå	6 526	6 293	6 181	96,4	94,7	93,9	23,1	24,3
Pajala	9 421	8 763	8 685	93,0	92,2	85,7	22,5	24,6
Gällivare	25 406	24 711	23 532	97,3	92,6	89,2	14,6	15,5
Älvsbyn	9 145	9 624	9 458	105,2	103,4	105,0	18,0	19,3
Luleå	66 290	66 834	66 557	100,8	100,4	102,3	12,8	14,0
Piteå	35 547	38 402	38 870	108,0	109,3	108,5	15,4	16,4
Boden	27 815	28 848	29 029	103,7	104,4	106,4	17,6	18,1
Haparanda	9 053	9 672	9 943	106,8	109,8	105,6	17,7	19,0
Kiruna	31 194	29 705	26 862	95,2	86,1	80,6	11,2	13,0
Norrbottnens län	264 386	267 054	262 300	101,0	99,2	97,7	15,9	17,0
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Arvidsjaur	195	- 35	- 62	23,48	- 4,22	- 7,54
Arjeplog	19	- 18	- 3	4,71	- 4,57	- 0,76
Jokkmokk	- 65	- 57	- 12	- 9,12	- 8,16	- 1,73
Överkalix	- 40	- 39	- 15	- 7,82	- 7,90	- 3,08
Kalix	183	- 48	- 120	9,39	- 2,46	- 6,18
Övertorneå	67	- 41	- 71	10,67	- 6,50	-11,41
Pajala	10	- 10	- 5	1,14	- 1,14	- 0,57
Gällivare	- 48	- 289	- 234	- 1,94	-12,11	- 9,90
Älvsbyn	71	- 76	- 73	7,40	- 7,94	- 7,69
Luleå	-671	8	- 539	-10,01	0,12	- 8,08
Piteå	98	10	- 73	2,56	0,26	- 1,88
Boden	37	80	- 93	1,28	2,75	- 3,20
Haparanda	230	54	- 57	24,06	5,42	- 5,72
Kiruna	-627	- 665	- 457	-20,94	-24,19	-16,90
Norrbottnens län	-541	-1 126	-1 814	- 2,03	- 4,26	- 6,90

Arbetslöshet (%)

Bilaga 2

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Arvidsjaur	5.06	4.72	6.46	4.77	4.61	6.02
Arjeplog	3.98	4.99	2.52	4.50	5.03	4.26
Jokkmokk	3.55	3.43	3.36	3.40	3.11	3.69
Överkalix	7.87	6.28	10.15	6.54	4.97	11.35
Kalix	5.86	5.24	8.97	5.83	5.39	8.20
Övertorneå	9.13	8.52	8.29	9.05	8.46	8.84
Pajala	11.62	10.25	11.81	10.97	9.32	11.39
Gällivare	5.63	4.25	7.77	5.30	4.38	7.37
Älvsbyn	7.20	7.25	9.94	7.31	7.77	8.85
Luleå	4.09	3.99	6.41	3.62	3.61	5.57
Piteå	4.14	3.90	6.12	3.80	3.76	5.83
Boden	3.99	3.32	4.46	3.81	3.10	4.22
Haparanda	9.38	8.74	11.15	8.63	7.47	10.54
Kiruna	9.22	9.03	10.96	8.11	7.76	10.62
Norrbottnens län	5.65	5.17	7.47	5.22	4.82	7.01
Riket	3.01	3.02	4.28	2.62	2.69	3.72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	9 600	5,6	2,7
Kvarstående lediga platser	1 745	1,0	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		5,5	2,5
I beredskapsarbete	2 160	1,3	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	3 755	2,2	0,8
I ungdomslag	1 765	1,0	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	1 211	0,7	0,2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Nordmaling	7 736	8 124	7 900	105.0	102.1	99.9	23.1	22.2
Bjurholm	3 486	3 354	3 070	96.2	88.1	87.6	28.4	27.9
Vindeln	7 153	7 101	6 636	99.3	92.8	90.7	25.2	24.8
Robertsfors	7 454	7 737	7 713	103.8	103.5	103.6	21.8	20.6
Norsjö	5 830	5 719	5 445	98.1	93.4	93.7	21.6	20.6
Malå	4 347	4 312	4 222	99.2	97.1	97.4	18.0	18.2
Storuman	8 439	8 330	8 201	98.7	97.2	96.7	19.3	19.6
Sorsele	4 060	3 923	3 689	96.6	90.9	91.4	25.6	24.6
Dorotea	3 966	3 972	3 821	100.2	96.3	94.0	26.0	25.8
Vännäs	7 870	8 093	8 117	102.8	103.1	102.7	18.7	19.5
Vilhelmina	8 687	8 681	8 640	99.9	99.5	99.3	20.9	21.2
Åsele	4 895	4 719	4 342	96.4	88.7	85.3	28.6	29.1
Umeå	75 290	81 088	85 108	107.7	113.0	115.7	12.5	12.9
Lycksele	14 692	14 493	14 069	98.6	95.8	95.3	18.7	19.0
Skellefteå	72 492	74 210	74 282	102.4	102.5	102.3	18.3	18.6
Västerbottens län	236 397	243 856	245 255	103.2	103.7	104.3	17.5	17.6
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101.3	101.8	102.1	18.6	18.9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Nordmaling	133	- 31	- 23	16.51	- 3.89	- 2.90
Bjurholm	-24	- 19	- 47	-7.11	- 5.96	-15.10
Vindeln	29	- 61	-107	4.09	- 8.96	-15.98
Robertsfors	115	- 16	- 58	14.96	- 2.06	- 7.49
Norsjö	-14	- 39	- 33	-2.44	- 7.07	- 6.04
Malå	9	- 41	- 24	2.09	- 9.61	- 5.67
Storuman	- 2	- 30	- 75	-0.24	- 3.63	- 9.11
Sorsele	13	- 68	- 69	3.32	-17.85	-18.49
Dorotea	30	- 8	- 16	7.59	- 2.07	- 4.16
Vännäs	80	- 24	25	9.93	- 2.96	3.08
Vilhelmina	- 3	20	- 52	-0.35	2.31	- 6.00
Åsele	38	- 22	- 43	8.03	- 4.92	- 9.79
Umeå	566	- 2	310	7.03	- 0.02	3.66
Lycksele	-69	-108	-105	-4.75	- 7.59	- 7.44
Skellefteå	548	72	- 42	7.41	0.97	- 0.57
Västerbottens län	1 449	-377	-359	5.97	- 1.54	- 1.46

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Nordmaling	3,87	4,31	5,12	3,45	3,65	4,98
Bjurholm	4,94	5,67	5,70	4,24	4,33	3,61
Vindeln	3,17	3,26	3,62	2,98	3,35	3,58
Robertsfors	3,56	4,47	4,37	3,17	4,14	3,56
Norsjö	4,52	6,26	5,86	3,45	4,60	3,75
Malå	5,16	6,61	7,61	5,24	6,78	8,20
Storuman	5,12	4,66	7,37	4,79	4,50	6,74
Sorsele	5,93	6,47	7,58	5,67	6,45	6,45
Dorotea	7,17	8,59	8,37	6,21	6,58	6,97
Vännäs	3,24	3,36	4,43	3,15	3,41	3,82
Vilhelmina	5,54	4,50	8,87	5,58	4,40	7,58
Asele	4,55	4,63	6,52	3,37	3,16	5,06
Umeå	2,93	2,66	4,43	2,56	2,21	3,72
Lycksele	3,70	3,27	6,23	3,47	2,91	6,33
Skellefteå	3,94	4,27	6,00	3,27	3,86	4,80
Västerbottens län	3,73	3,78	5,47	3,27	3,33	4,63
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 411	3,5	2,7
Kvarstående lediga platser	1 720	1,1	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,2	2,5
I beredskapsarbete	747	0,5	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	1 841	1,2	0,8
I ungdomslag	1 022	0,7	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	623	0,4	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Ånge	13 908	13 349	13 001	96,0	93,5	93,7	25,5	24,9
Timrå	18 603	18 872	18 279	101,4	98,3	91,8	17,6	18,2
Härnösand	27 051	27 756	27 338	102,6	101,1	100,3	20,3	20,3
Sundsvall	93 092	94 742	93 181	100,8	99,1	97,1	17,5	18,3
Kramfors	27 892	26 611	25 223	95,4	90,4	90,0	27,0	25,4
Sollefteå	26 210	26 053	25 401	99,4	96,9	97,4	24,5	24,1
Örnsköldsvik	60 378	60 552	59 891	100,3	99,2	96,9	19,4	20,3
Västernorrlands län	268 034	267 935	262 314	100,0	97,9	96,1	20,2	20,5
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Ånge	6	28	- 45	0,45	2,13	-3,44
Timrå	- 58	- 87	- 69	-3,07	-4,72	-3,76
Härnösand	139	- 94	-137	5,02	-3,40	-4,99
Sundsvall	448	-326	-376	4,74	-3,48	-4,03
Kramfors	63	- 68	- 54	2,36	-2,65	-2,13
Sollefteå	43	69	- 17	1,65	2,70	-0,67
Örnsköldsvik	-156	-186	-	-2,57	-3,10	-
Västernorrlands län	485	-664	-698	1,81	-2,51	-2,65

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Ånge	3.47	3.72	3.82	3.27	3.33	4.06
Timrå	4.48	4.44	6.32	3.87	3.94	6.29
Härnösand	2.87	2.52	3.64	2.51	2.15	3.47
Sundsvall	3.83	3.57	6.02	3.41	3.24	5.11
Kramfors	4.50	3.83	5.78	3.38	2.98	4.40
Sollefteå	4.46	4.21	5.40	3.95	3.90	4.04
Örnsköldsvik	2.98	3.68	4.25	2.19	2.94	3.21
Västernorrlands län	3.68	3.63	5.22	3.12	3.15	4.39
Riket	3.01	3.02	4.28	2.62	2.69	3.72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 599	3,4	2,7
Kvarstående lediga platser	1 550	1,0	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,6	2,5
I beredskapsarbete	1 084	0,7	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	1 786	1,1	0,8
I ungdomslag	1 180	0,7	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	557	0,3	0,2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Ragunda	7 826	7 571	7 336	96,7	93,7	95,8	27,2	26,4
Bräcke	9 503	9 224	8 794	97,1	92,5	91,6	25,9	25,4
Krokom	13 112	13 418	13 979	102,3	106,6	108,3	21,3	19,7
Strömsund	17 758	17 343	16 611	97,7	93,5	94,6	25,8	25,2
Åre	9 178	9 469	9 659	103,2	105,2	109,0	23,1	20,7
Berg	8 906	9 003	8 641	101,1	97,0	99,9	26,5	25,1
Härjedalen	13 015	13 096	12 724	100,6	97,8	99,9	24,7	23,7
Östersund	54 135	55 810	56 446	103,1	104,3	105,3	17,1	17,6
Jämtlands län	133 433	134 934	134 190	101,1	100,6	102,0	21,5	21,0
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Ragunda	34	- 4	- 30	4,48	-0,54	-4,06
Bräcke	48	-46	- 63	5,20	-5,12	-7,10
Krokom	24	53	- 58	1,79	3,79	-4,15
Strömsund	53	-81	- 55	3,05	-4,81	-3,30
Åre	153	97	64	16,24	10,14	6,65
Berg	74	-20	- 15	8,23	-2,29	-1,73
Härjedalen	62	16	-118	4,73	1,24	-9,21
Östersund	263	5	- 36	4,73	0,09	-0,64
Jämtlands län	711	20	-311	5,27	0,15	-2,31

Arbetslöshet (%)

Bilaga 2

Kommun	1984			1985		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Ragunda	3,77	3,50	6,16	3,42	3,23	6,02
Bräcke	1,84	1,63	3,05	2,19	1,86	2,79
Krokom	3,82	2,72	5,61	3,16	2,24	4,55
Strömsund	5,24	4,27	7,33	4,70	3,73	6,67
Åre	3,21	2,29	4,02	3,38	2,43	4,26
Berg	4,18	4,01	6,03	3,67	3,18	5,13
Härjedalen	5,47	5,06	7,83	4,93	4,34	7,61
Östersund	2,62	2,30	4,22	2,64	2,26	4,49
Jämtlands län	3,47	2,94	5,14	3,28	2,71	5,01
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2939	3,6	2,7
Kvarstående lediga platser	471	0,6	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		6,2	2,5
I beredskapsarbete	774	0,9	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	749	0,9	0,8
I ungdomslag	550	0,7	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	203	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Ockelbo	6 410	6 663	6 438	103,9	100,4	102,4	24,1	22,8
Hofors	14 456	13 170	12 368	91,1	85,6	79,6	21,7	21,9
Ovanåker	13 446	13 785	13 613	102,5	101,2	101,0	21,1	20,7
Nordanstig	11 576	11 962	11 603	103,3	100,2	99,3	23,7	23,1
Ljusdal	21 868	21 595	21 161	98,8	96,8	95,8	24,6	24,6
Gävle	86 911	87 378	87 784	100,5	101,0	101,5	18,4	18,8
Sandviken	43 143	42 866	40 423	99,4	93,7	92,7	20,7	20,4
Söderhamn	32 243	31 186	30 288	96,7	93,9	92,2	21,5	21,8
Bollnäs	27 667	27 877	27 871	100,8	100,7	101,9	20,8	20,8
Hudiksvall	36 692	37 538	37 604	102,3	102,5	102,2	20,2	20,1
Gävleborgs län	294 412	294 020	289 153	99,9	98,2	97,7	20,6	20,6
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Ockelbo	127	- 21	- 65	19,21	-3,17	-9,98
Hofors	-261	9	- 58	-19,59	0,72	-4,67
Ovanåker	107	- 45	4	7,78	-3,30	0,29
Nordanstig	131	- 25	2	10,99	-2,14	0,17
Ljusdal	194	14	- 15	8,99	0,66	-0,71
Gävle	129	134	17	1,48	1,53	0,19
Sandviken	-164	-401	-222	- 3,81	-9,77	-5,47
Söderhamn	8	- 70	- 73	0,26	-2,29	-2,40
Bollnäs	247	50	-162	8,89	1,78	-5,79
Hudiksvall	253	61	- 64	6,76	1,62	-1,70
Gävleborgs län	771	-294	-636	2,62	-1,01	-2,19

Arbetslöshet (%)

Bilaga 2

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Ockelbo	4,32	4,65	5,00	3,26	3,64	3,38
Hofors	4,62	5,64	5,84	3,19	4,43	4,52
Ovanåker	3,53	4,37	6,46	3,45	4,09	5,88
Nordanstig	3,74	4,32	5,28	3,29	3,75	5,07
Ljusdal	5,82	6,22	9,69	5,44	5,66	8,99
Gävle	3,34	3,11	4,81	2,95	2,91	4,41
Sandviken	5,09	4,89	7,12	3,95	4,32	6,26
Söderhamn	4,72	4,54	6,59	4,01	3,64	6,04
Bollnäs	3,81	3,59	5,89	3,52	3,25	4,89
Hudiksvall	4,53	4,89	7,49	4,32	4,63	7,59
Gävleborgs län	4,20	4,24	6,24	3,66	3,79	5,67
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	7 124	4,0	2,7
Kvarstående lediga platser	1 930	1,1	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,7	2,5
I beredskapsarbete	1 960	1,1	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	1 437	0,8	0,8
I ungdomslag	1 988	1,1	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	538	0,3	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Vansbro	8 693	8 523	8 150	98,0	93,8	94,6	27,5	25,3
Malung	11 965	11 971	11 683	100,1	97,6	98,7	22,6	22,3
Gagnef	9 122	9 842	9 877	107,9	108,3	104,9	20,1	19,8
Leksand	12 761	13 572	13 930	106,4	109,2	109,5	25,5	24,6
Rättvik	10 732	11 194	10 967	104,3	102,2	104,2	28,0	27,0
Orsa	7 005	7 354	7 353	105,0	105,0	104,4	24,0	23,1
Älvdalen	8 429	8 348	8 266	99,0	98,1	98,9	23,5	23,5
Smedjebacken	13 397	13 389	13 280	99,9	99,1	94,8	18,6	18,8
Mora	17 927	19 376	19 892	108,1	111,0	111,4	20,2	19,8
Falun	47 650	50 597	51 653	106,2	108,4	108,4	18,2	18,8
Borlänge	46 208	46 794	45 858	101,3	99,2	99,1	17,6	18,8
Säter	10 262	10 874	11 201	106,0	109,2	106,7	18,3	18,3
Hedemora	16 736	17 063	16 894	102,0	100,9	99,5	21,4	20,8
Avesta	27 153	26 376	24 969	97,1	92,0	88,4	21,8	22,4
Ludvika	33 069	31 695	29 907	95,8	90,4	91,3	23,1	22,5
Kopparbergs län	281 109	286 968	283 880	102,1	101,0	100,4	20,8	20,9
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Vansbro	25	2	- 35	2,93	0,24	- 4,27
Malung	71	30	- 46	5,94	2,54	- 3,92
Gagnef	16	1	- 14	1,63	0,10	- 1,42
Leksand	208	141	58	15,40	10,16	4,17
Rättvik	203	74	- 61	18,25	6,65	- 5,52
Orsa	86	34	5	11,73	4,61	0,68
Älvdalen	- 30	15	6	-3,58	1,81	0,72
Smedjebacken	19	- 21	- 46	1,42	-1,57	- 3,46
Mora	259	102	107	13,45	5,17	5,39
Falun	446	160	125	8,86	3,12	2,42
Borlänge	341	-292	-441	7,32	-6,31	- 9,58
Säter	227	20	48	21,10	1,80	4,30
Hedemora	50	45	- 94	2,93	2,65	- 5,55
Avesta	- 72	-166	-293	-2,72	-6,53	-11,65
Ludvika	-168	-250	-199	-5,28	-8,20	- 6,61
Kopparbergs län	1 681	-105	-880	-5,87	-0,37	- 3,09

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Vansbro	4,67	5,15	6,52	4,59	5,52	5,87
Malung	4,35	4,21	4,82	4,35	4,12	5,61
Gagnef	3,26	3,26	4,24	3,04	3,04	4,43
Leksand	3,16	2,87	3,52	3,18	3,08	3,73
Rättvik	4,80	4,25	5,88	4,85	4,48	5,26
Orsa	3,94	3,86	4,35	3,90	3,65	5,10
Älvdalen	4,12	3,80	6,27	4,26	3,69	6,17
Smedjebacken	5,39	6,75	8,90	4,66	6,14	7,89
Mora	2,69	2,56	4,13	2,75	2,41	3,92
Falun	2,57	2,39	3,78	2,45	2,31	3,65
Borlänge	4,11	4,15	6,71	3,51	3,87	5,74
Säter	2,10	1,97	3,08	1,90	1,79	2,26
Hedemora	3,25	3,25	3,87	2,76	2,99	3,88
Avesta	4,52	4,58	6,81	4,01	4,49	6,75
Ludvika	4,57	5,42	7,84	4,04	4,73	7,01
Kopparbergs län	3,72	3,79	5,52	3,42	3,59	5,16
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	6 299	3,6	2,7
Kvarstående lediga platser	2 408	1,4	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,6	2,5
I beredskapsarbete	1 512	0,9	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	1 257	0,7	0,8
I ungdomslag	1 378	0,8	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	520	0,3	0,2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Kil	9 965	11 171	11 432	112,1	114,7	113,0	15,0	15,5
Eda	9 663	9 518	9 392	98,5	97,2	96,2	23,4	23,9
Torsby	16 072	15 601	15 137	97,1	94,2	92,9	25,9	25,5
Storfors	5 274	5 508	5 333	104,4	101,1	97,6	21,0	20,5
Hammarö	10 777	12 129	12 888	112,5	119,6	118,3	14,4	14,3
Munkfors	5 483	5 132	4 809	93,6	87,7	86,2	26,7	26,6
Forshaga	11 224	12 019	11 583	107,1	103,2	101,6	16,9	15,8
Grums	10 872	10 805	10 224	99,4	94,0	92,2	19,3	19,1
Årjäng	9 825	9 805	9 829	99,8	100,0	99,1	24,1	24,3
Sunne	13 618	13 344	13 112	98,0	96,3	96,2	25,8	24,5
Karlstad	72 369	74 068	74 439	102,3	102,9	103,7	18,2	18,9
Kristinehamn	27 811	26 977	26 107	97,0	93,9	92,1	20,5	21,3
Filipstad	15 513	14 606	13 709	94,2	88,4	86,0	25,5	25,3
Hagfors	18 597	17 511	16 482	94,2	88,6	85,8	23,0	23,4
Arvika	27 446	26 891	26 558	98,0	96,8	95,4	23,1	22,9
Säffle	19 740	18 985	18 149	96,2	91,9	90,6	22,3	22,3
Värmlands län	284 249	284 070	279 183	99,9	98,2	97,2	20,8	21,0
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Kil	147	- 48	- 41	13,27	- 4,19	- 3,59
Eda	83	154	- 44	8,73	16,30	- 4,66
Torsby	77	- 7	- 22	4,93	- 0,46	- 1,44
Storfors	94	- 78	- 57	17,20	-14,29	-10,61
Hammarö	227	- 35	317	18,92	- 2,79	24,94
Munkfors	- 30	- 6	- 61	- 5,79	- 1,22	-12,58
Forshaga	- 19	- 91	- 96	- 1,58	- 7,75	- 8,25
Grums	-123	- 93	-157	-11,32	- 8,87	-15,21
Årjäng	97	196	49	9,90	19,97	4,98
Sunne	101	78	63	7,56	5,92	4,80
Karlstad	27	358	73	0,36	4,83	0,98
Kristinehamn	-165	-124	-178	- 6,09	- 4,69	- 6,79
Filipstad	-115	-128	-105	- 7,82	- 9,13	- 7,60
Hagfors	-148	- 88	- 94	- 8,39	- 5,25	- 5,67
Arvika	78	122	82	2,90	4,58	3,08
Säffle	-161	- 29	-207	- 8,43	- 1,57	-11,33
Värmlands län	170	181	-478	0,60	0,64	- 1,71

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Kil	3,71	4,58	5,22	2,82	3,56	4,03
Eda	3,00	3,00	3,35	2,35	2,33	2,87
Torsby	6,54	5,07	7,20	5,76	4,77	6,02
Storfors	4,91	5,98	7,03	4,10	4,68	4,45
Hammarö	3,38	3,50	4,92	2,50	2,60	3,30
Munkfors	6,19	6,86	10,88	5,44	6,40	8,93
Forshaga	4,22	4,89	7,49	4,02	4,34	5,91
Grums	3,62	4,46	5,53	2,73	3,79	4,17
Årjäng	4,17	2,69	4,28	3,46	2,29	3,35
Sunne	5,08	4,68	6,17	4,58	4,37	5,85
Karlstad	4,99	4,91	7,85	4,57	4,78	7,56
Kristinehamn	4,09	3,74	5,25	3,22	3,03	3,64
Filipstad	4,39	3,87	5,64	3,92	3,60	5,11
Hagfors	6,22	6,98	9,07	5,27	6,21	7,81
Arvika	4,21	3,97	6,45	3,71	3,96	5,72
Säffle	4,01	3,59	5,05	3,65	3,65	5,46
Värmlands län	4,62	4,52	6,60	4,02	4,14	5,80
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	7 212	4,2	2,7
Kvarstående lediga platser	1 541	0,9	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,7	2,5
I beredskapsarbete	1 914	1,1	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	1 342	0,8	0,8
I ungdomslag	1 486	0,9	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	755	0,5	0,2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Laxå	8 664	8 662	7 972	100,0	92,0	92,9	19,4	20,0
Hallsberg	16 643	17 246	16 699	103,6	100,3	100,2	19,5	19,6
Degerfors	12 153	12 246	11 912	100,8	98,0	95,0	19,3	19,1
Hällefors	11 219	10 576	9 839	94,3	87,7	83,3	23,6	24,4
Ljusnarsberg	7 209	7 006	6 644	97,2	92,2	87,6	26,1	24,6
Örebro	117 837	116 969	118 043	99,3	100,2	100,1	19,9	20,0
Kumla	16 939	17 760	17 786	104,8	105,0	104,1	19,2	19,8
Askersund	11 342	11 896	11 614	104,9	102,4	100,3	23,4	22,1
Karlskoga	38 103	36 828	35 028	96,7	91,9	89,3	21,6	21,9
Nora	9 269	10 211	10 043	110,2	108,4	107,6	20,4	18,9
Lindesberg	24 545	24 956	24 631	101,7	100,4	99,7	21,0	20,3
Örebro län	273 923	274 356	270 211	100,2	98,6	97,6	20,6	20,5
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Laxå	- 58	-103	-120	-6,67	-12,63	-14,93
Hallsberg	- 4	-188	-133	-0,23	-11,11	- 7,93
Degerfors	19	- 99	- 91	1,55	- 8,20	- 7,61
Hällefors	- 74	- 56	- 95	-6,96	- 5,58	- 9,59
Ljusnarsberg	18	- 28	- 75	2,57	- 4,10	-11,17
Örebro	108	315	594	0,92	2,68	5,04
Kumla	66	- 32	- 48	3,72	- 1,79	- 2,70
Askersund	214	67	- 90	18,16	5,71	- 7,71
Karlskoga	-214	-325	- 77	-5,79	- 9,19	- 2,19
Nora	98	- 61	- 12	9,65	- 6,02	- 1,19
Lindesberg	62	-174	-181	2,49	- 6,97	- 7,31
Örebro län	235	-684	-328	0,86	- 2,52	- 1,21

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Laxå	3,36	3,24	4,30	2,96	3,15	4,01
Hallsberg	3,23	2,86	3,21	2,66	2,24	2,80
Degerfors	4,67	4,26	5,74	3,79	4,45	6,09
Hällefors	3,94	3,85	3,66	2,89	3,05	3,33
Ljusnarsberg	6,49	6,38	7,61	5,33	5,23	5,99
Örebro	3,91	3,41	5,49	3,49	3,02	3,66
Kumla	2,46	2,24	3,05	1,99	1,70	2,56
Askersund	3,65	3,85	4,61	2,92	3,54	4,00
Karlskoga	4,53	4,98	7,91	3,97	4,77	7,23
Nora	3,67	3,36	4,83	3,26	3,08	3,86
Lindesberg	4,24	3,95	5,64	3,55	3,35	4,32
Örebro län	3,95	3,69	5,44	3,40	3,29	4,27
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 804	3,5	2,7
Kvarstående lediga platser	1 627	1,0	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,6	2,5
I beredskapsarbete	1 550	0,9	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	1 803	1,1	0,8
I ungdomslag	1 198	0,7	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	552	0,3	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Skinnskatteberg	5 383	5 346	5 271	99,3	97,9	97,9	21,2	20,8
Surahammar	11 074	11 439	11 234	103,3	101,4	97,6	15,6	15,2
Heby	13 189	13 378	13 088	101,4	99,2	97,7	20,5	19,9
Kungsör	8 279	8 606	8 322	103,9	100,5	97,6	17,7	17,6
Hallstahammar	18 552	18 237	16 854	98,3	90,8	88,6	16,4	17,2
Norberg	6 612	6 843	6 485	103,5	98,1	98,9	21,6	20,2
Västerås	117 911	117 487	117 706	99,6	99,8	98,7	16,1	17,4
Sala	20 421	20 936	21 000	102,5	102,8	100,9	20,2	20,2
Fagersta	15 911	15 121	13 989	95,0	87,9	86,7	21,8	22,3
Köping	27 872	27 201	26 371	97,6	94,6	92,7	18,2	18,8
Arboga	14 717	14 944	14 441	101,5	98,1	99,1	19,5	19,5
Västmanlands län	259 921	259 538	254 761	99,9	98,0	96,6	17,7	18,3
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Skinnskatteberg	- 54	- 9	- 34	-10,05	- 1,70	- 6,44
Surahammar	- 24	10	-209	- 2,09	0,88	-18,46
Heby	109	- 98	- 60	8,17	- 7,42	- 4,57
Kungsör	- 3	-110	- 5	- 0,35	-13,11	- 0,60
Hallstahammar	-195	-277	-187	-10,64	-16,14	-11,04
Norberg	47	- 54	- 41	6,90	- 8,20	- 6,29
Västerås	- 8	-498	-145	- 0,07	- 4,23	- 1,23
Sala	26	6	- 38	1,24	0,28	- 1,81
Fagersta	-151	-280	-172	- 9,93	-19,54	-12,20
Köping	- 66	-159	-131	- 2,42	- 5,99	- 4,96
Arboga	114	- 83	- 29	7,66	- 5,71	- 2,01
Västmanlands län	-205	-1 552	-1 051	- 0,79	- 6,05	- 4,12

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Skinnskatteberg	5,80	5,28	6,37	4,28	4,57	6,05
Surahammar	5,04	5,51	6,84	3,62	4,53	5,83
Heby	2,95	3,16	5,03	2,75	3,20	4,22
Kungsör	4,58	5,30	6,23	4,74	5,73	5,74
Hallstahammar	4,18	5,12	6,94	4,04	4,99	7,17
Norberg	5,01	4,80	6,83	4,40	4,22	5,81
Västerås	2,97	2,95	4,54	2,52	2,48	3,82
Sala	3,12	3,49	5,46	2,99	3,42	5,62
Fagersta	5,10	4,20	6,30	4,35	3,95	5,54
Köping	3,76	4,00	5,25	3,42	4,03	4,89
Arboga	4,52	4,86	6,27	4,08	4,10	4,39
Västmanlands län	3,60	3,70	5,31	3,15	3,36	4,68
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadsens slut	5 104	3,1	2,7
Kvarstående lediga platser	2 722	1,7	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		1,9	2,5
I beredskapsarbete	985	0,6	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	872	0,5	0,8
I ungdomslag	1 464	0,9	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	517	0,3	0,2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Håbo	9 987	13 301	13 876	133,2	138,9	141,5	5,9	6,5
Älvkarleby	9 947	9 736	9 270	97,9	93,2	90,3	21,8	21,7
Tierp	20 833	20 608	19 818	98,9	95,1	93,3	23,9	23,3
Uppsala	138 116	146 192	154 859	105,8	112,1	115,1	14,9	14,5
Enköping	31 911	32 720	32 881	102,5	103,0	101,9	18,0	31,9
Östhammar	19 234	21 028	21 148	109,3	110,0	108,7	18,4	18,4
Uppsala län	230 028	243 585	251 852	105,9	109,5	110,8	16,1	17,5
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Håbo	109	- 29	7	8,27	- 2,11	0,51
Älvkarleby	-48	- 97	-43	-4,91	-10,29	-4,62
Tierp	55	- 45	-76	2,67	- 2,25	-3,82
Uppsala	309	1 171	1 300	2,12	7,73	8,46
Enköping	367	- 98	14	11,29	- 2,98	0,43
Östhammar	147	-121	-78	7,01	- 5,69	-3,68
Uppsala län	939	781	1 124	3,87	3,14	4,48

Uppsala län

AU 1985/86: 13
Bilaga 2

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Häbo	2,04	2,54	3,47	1,39	1,72	2,26
Älvkarleby	3,17	3,61	5,30	2,43	2,82	4,08
Tierp	3,12	2,71	4,35	3,31	2,90	3,43
Uppsala	2,16	1,87	3,21	2,10	1,88	3,18
Enköping	3,16	3,55	4,78	3,02	3,54	4,36
Östhammar	3,02	2,54	3,11	2,34	2,30	2,70
Uppsala län	2,46	2,29	3,58	2,30	2,22	3,30
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 609	2,2	2,7
Kvarstående lediga platser	1 736	1,1	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,1	2,5
I beredskapsarbete	227	0,1	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	1 285	0,8	0,8
I ungdomslag	911	0,6	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	283	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Upplands-Väsby	28 810	31 961	33 912	110,9	117,7	124,3	7,3	8,4
Vallentuna	14 886	17 603	19 511	118,3	131,1	142,1	9,8	9,8
Österåker	22 664	25 631	26 324	113,1	116,1	126,8	7,8	8,1
Värmdö	16 050	17 846	19 173	111,2	119,5	129,4	11,2	11,3
Järfälla	51 549	53 321	56 020	103,4	108,7	106,2	7,9	10,3
Ekerö	15 081	15 927	16 534	105,6	109,6	117,8	9,8	10,2
Huddinge	62 576	66 570	70 209	106,4	112,2	116,0	9,3	10,1
Botkyrka	57 286	65 218	66 326	113,8	115,8	115,6	7,1	8,2
Salem	12 703	12 879	12 370	101,4	97,4	101,5	7,1	6,7
Haninge	50 295	58 541	61 166	116,4	121,6	123,2	7,4	8,2
Tyresö	29 366	31 061	32 161	105,8	109,5	116,4	6,7	7,8
Upplands-Bro	14 792	18 489	19 887	125,0	134,4	140,0	6,7	7,7
Täby	41 307	47 105	54 185	114,0	131,2	134,9	10,1	11,8
Danderyd	27 168	27 842	28 706	102,5	105,7	109,7	17,8	18,2
Sollentuna	43 413	45 868	48 212	105,7	111,1	115,6	10,9	11,8
Stockholm	665 202	647 214	659 030	97,3	99,1	99,1	23,0	22,6
Södertälje	77 695	80 045	79 764	103,0	102,7	103,8	12,9	13,9
Nacka	55 321	57 229	59 688	103,4	107,9	111,2	12,9	13,6
Sundbyberg	26 995	25 717	28 516	95,3	105,6	115,9	19,9	19,1
Solna	53 878	50 441	49 648	93,6	92,1	96,7	21,1	21,9
Lidingö	36 727	37 390	38 271	101,8	104,2	107,9	17,4	18,7
Vaxholm	4 874	4 851	6 325	99,5	129,8	143,0	15,0	13,7
Norrtälje	39 193	40 842	42 204	104,2	107,7	112,8	20,7	20,0
Sigtuna	26 615	28 276	29 300	106,2	110,1	119,4	9,5	10,0
Nynäshamn	19 100	20 333	20 857	106,5	109,2	114,8	15,2	15,1
Stockholms län	1 493 546	1 528 200	1 578 299	102,3	105,7	108,0	16,4	16,6
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Upplands-Väsby	- 41	713	81	- 1,29	21,63	2,40
Vallentuna	292	63	152	16,80	3,30	7,86
Österåker	58	386	308	2,28	15,12	11,82
Värmdö	94	128	356	5,30	6,88	18,79
Järfälla	406	- 132	- 207	7,68	- 2,37	- 3,70
Ekerö	- 68	- 53	30	- 4,27	- 3,24	1,82
Huddinge	- 127	- 212	- 37	- 1,92	- 3,06	- 0,53
Botkyrka	- 19	- 217	- 305	- 0,29	- 3,30	- 4,61
Salem	- 219	- 150	- 132	- 16,94	- 12,06	- 10,66
Haninge	181	- 16	131	3,12	- 0,27	2,15
Tyresö	- 508	- 24	- 181	- 16,30	- 0,75	- 5,64
Upplands-Bro	55	63	27	3,00	3,22	1,37
Täby	531	1 645	1 039	11,39	31,77	19,43
Danderyd	37	201	132	1,33	7,08	4,62
Sollentuna	- 454	459	295	- 9,90	9,73	6,16
Stockholm	306	4 316	6 930	0,47	6,62	10,56
Södertälje	139	- 600	- 100	1,74	- 7,55	- 1,26
Nacka	1	136	416	0,02	2,31	7,01
Sundbyberg	72	413	1 009	2,80	15,18	36,06
Solna	- 922	- 210	803	- 18,12	- 4,29	16,31
Lidingö	- 203	146	189	- 5,43	3,85	4,96
Vaxholm	- 27	48	41	- 5,56	7,71	6,51
Norrtälje	498	239	153	12,26	5,69	3,63
Sigtuna	- 546	32	155	- 19,22	1,11	5,32
Nynäshamn	114	- 25	40	5,63	- 1,21	1,92
Stockholms län	- 350	7 349	11 325	- 0,23	4,72	7,21

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Upplands-Väsby	1,32	1,30	1,74	1,05	1,07	1,45
Vallentuna	0,96	1,06	1,37	0,90	0,95	1,33
Österåker	1,19	1,28	2,11	0,91	1,00	1,62
Värmdö	0,94	0,87	1,73	0,83	0,82	1,22
Järfälla	1,26	1,16	2,01	0,86	0,86	1,06
Ekerö	0,56	0,64	0,94	0,41	0,45	0,54
Huddinge	1,16	1,03	1,75	0,90	0,88	1,31
Botkyrka	1,83	1,61	2,58	1,37	1,24	1,91
Salem	0,65	0,58	1,13	0,53	0,43	0,73
Haninge	1,48	1,32	2,37	1,11	1,03	1,84
Tyresö	1,57	1,45	2,25	0,97	0,90	1,30
Upplands-Bro	1,24	1,15	2,26	0,71	0,70	0,98
Täby	0,93	0,98	1,40	0,89	0,98	1,22
Danderyd	0,55	0,57	0,70	0,54	0,60	0,77
Sollentuna	1,05	1,02	1,60	0,76	0,69	1,06
Stockholm	1,72	1,50	2,45	1,45	1,34	1,90
Södertälje	2,83	2,94	4,54	2,51	2,58	4,09
Nacka	1,29	1,19	2,03	1,02	0,92	1,40
Sundbyberg	1,78	1,59	2,57	1,49	1,40	2,03
Solna	1,68	1,34	2,55	1,52	1,33	2,16
Lidingö	0,67	0,65	1,26	0,65	0,63	1,22
Vaxholm	1,27	1,59	1,75	0,93	1,18	0,98
Norrtälje	1,85	2,01	2,90	1,55	1,75	2,32
Sigtuna	1,35	1,30	1,97	1,21	1,21	1,80
Nynäshamn	1,33	1,51	1,68	1,31	1,48	1,73
Stockholms län	1,54	1,42	2,30	1,28	1,22	1,79
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	12 684	1,2	2,7
Kvarstående lediga platser	10 508	1,0	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		1,2	2,5
I beredskapsarbete	1 845	0,2	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	5 381	0,5	0,8
I undomslag	1 518	0,1	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	587	0,1	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Vingåker	9 519	9 750	9 721	102,4	102,1	103,5	19,7	19,6
Nyköping	62 561	64 099	64 404	102,5	102,9	103,9	18,2	18,7
Oxelösund	14 211	14 120	13 137	99,4	92,4	96,1	13,7	14,7
Flen	18 079	18 231	17 117	100,8	94,7	94,9	20,3	20,2
Katrineholm	32 635	32 277	31 889	98,9	97,7	99,1	21,0	20,9
Eskilstuna	92 663	90 354	88 528	97,5	95,5	92,3	18,5	19,6
Strängnäs	22 245	23 705	24 905	106,6	112,0	111,6	18,4	19,1
Södermanlands län	251 913	252 536	249 701	100,2	99,1	98,6	18,7	19,3
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Vingåker	51	- 32	1	5,24	-3,28	0,10
Nyköping	74	- 36	-246	1,16	-0,56	- 3,81
Oxelösund	-223	-102	-248	-15,70	-7,61	-18,71
Flen	258	-138	-239	14,25	-7,88	-13,83
Katrineholm	36	1	52	1,11	0,03	1,63
Eskilstuna	- 65	-335	-150	- 0,72	-3,77	- 1,69
Strängnäs	334	192	181	14,18	7,80	7,30
Södermanlands län	465	-450	-649	1,84	-1,79	- 2,59

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Vingåker	2,92	2,53	3,92	2,00	1,83	3,07
Nyköping	2,15	2,51	3,65	1,86	2,22	3,06
Oxelösund	2,81	3,41	4,77	2,28	3,14	4,27
Flen	3,15	3,22	4,15	2,46	2,86	3,28
Katrineholm	3,35	3,33	5,05	2,75	2,79	4,15
Eskilstuna	4,33	4,26	6,99	3,65	3,69	6,31
Strängnäs	2,81	3,07	4,47	2,39	2,85	3,47
Södermanlands län	3,28	3,40	5,23	2,74	2,96	4,51
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 955
Kvarstående lediga platser	1 894	1,2	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,1	2,5
I beredskapsarbete	569	0,4	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	1 374	0,9	0,8
I ungdomslag	1 038	0,7	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	348	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Ödeshög	6 051	6 228	6 042	102,9	99,9	99,7	22,8	22,2
Ydre	4 297	4 362	4 330	101,5	100,8	102,4	23,9	22,5
Kinda	10 635	10 595	10 136	99,6	95,3	95,2	23,9	22,3
Boxholm	5 899	5 794	5 629	98,2	95,4	95,9	23,0	20,6
Åtvidaberg	12 976	12 927	12 707	99,6	97,9	98,9	19,7	19,3
Finspång	24 799	24 614	23 703	99,3	95,6	96,3	18,0	18,6
Valdemarsvik	8 864	9 303	8 784	105,0	99,1	99,4	22,3	21,1
Linköping	109 236	112 600	116 838	103,1	107,0	106,8	16,9	17,8
Norrköping	119 169	119 238	118 567	100,1	99,5	99,1	19,3	19,9
Söderköping	10 338	11 467	12 339	110,9	119,4	122,7	16,0	15,5
Motala	41 577	41 965	41 350	100,9	99,5	99,6	20,0	20,6
Vadstena	7 718	7 654	7 435	99,2	96,3	96,3	22,2	22,0
Mjölby	25 529	26 042	25 725	102,0	100,8	100,6	19,2	19,5
Östergötlands län	387 088	392 789	393 585	101,5	101,7	101,7	18,9	19,3
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Ödeshög	66	- 13	- 38	10,65	- 2,13	- 6,26
Ydre	63	16	- 28	14,52	3,66	- 6,43
Kinda	- 9	- 27	- 50	-0,85	- 2,63	- 4,91
Boxholm	- 44	- 44	- 27	-7,55	- 7,70	- 4,77
Åtvidaberg	49	- 47	-124	3,80	- 3,65	- 9,70
Finspång	-186	-273	-163	-7,54	-11,37	- 6,85
Valdemarsvik	44	- 57	-117	4,74	- 6,37	-13,23
Linköping	446	690	855	3,97	5,99	7,36
Norrköping	-659	538	298	-5,51	4,55	2,51
Söderköping	214	43	166	18,86	3,54	13,54
Motala	26	- 89	-102	0,62	- 2,15	- 2,47
Vadstena	46	- 36	- 42	6,05	- 4,77	- 5,62
Mjölby	149	- 22	- 53	5,74	- 0,85	- 2,06
Östergötlands län	205	679	575	0,52	1,73	1,46

Arbetslöshet (%)

Bilaga 2

Kommun	1984			1985		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Ödeshög	1,75	2,33	1,91	2,04	2,89	1,74
Ydre	1,87	2,41	2,64	2,19	2,83	2,02
Kinda	2,31	2,38	3,31	2,02	2,21	2,66
Boxholm	2,05	1,96	1,85	1,67	2,03	2,04
Åtvidaberg	1,65	2,06	2,23	1,39	1,61	1,91
Finspång	2,83	3,19	2,93	2,10	2,58	2,42
Valdemarsvik	3,58	4,12	4,65	3,36	3,75	4,60
Linköping	2,45	2,33	3,80	2,34	2,21	3,63
Norrköping	2,57	2,37	3,68	2,30	2,13	3,52
Söderköping	1,28	1,28	1,63	1,19	1,11	1,57
Motala	3,59	3,69	5,97	3,00	3,20	5,23
Vadstena	1,58	1,57	2,45	1,60	1,51	2,52
Mjölby	2,53	2,90	4,16	2,17	2,49	3,41
Östergötlands län	2,55	2,55	3,76	2,29	2,31	3,47
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 854	2,4	2,7
Kvarstående lediga platser	3 427	1,4	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		1,7	2,5
I beredskapsarbete	575	0,2	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	1 728	0,7	0,8
I ungdomslag	1 458	0,6	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	342	0,1	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Grästorp	5 259	5 719	5 892	108,7	112,0	112,2	20,7	19,0
Essunga	5 710	6 061	5 850	106,1	102,5	107,3	22,2	20,0
Mullsjö	5 097	6 518	7 011	127,9	137,6	145,2	13,2	12,1
Habo	6 675	8 085	8 761	121,1	131,3	134,3	12,0	11,1
Karlsborg	8 157	8 236	8 038	101,0	98,5	98,8	22,9	21,0
Gullspång	6 923	6 685	6 433	96,6	92,9	93,1	22,1	20,3
Vara	16 717	16 932	16 787	101,3	100,4	101,7	22,1	20,5
Götene	12 303	12 854	13 091	104,5	106,4	105,7	18,5	17,2
Tibro	10 997	11 214	11 111	102,0	101,0	101,9	17,7	16,7
Töreboda	10 231	10 393	10 204	101,6	99,7	99,7	21,2	18,6
Mariestad	24 686	24 413	24 175	98,9	97,9	97,7	17,8	17,2
Lidköping	34 625	35 061	35 212	101,3	101,7	101,3	20,0	20,1
Skara	17 321	17 868	18 023	103,2	104,1	102,7	20,5	19,3
Skövde	45 357	46 007	46 431	101,4	102,4	103,7	16,7	16,4
Hjo	7 682	8 740	8 974	113,8	116,8	115,2	20,9	19,7
Tidaholm	12 965	13 069	13 027	100,8	100,5	101,5	20,8	19,1
Falköping	32 513	31 875	31 448	98,0	96,7	97,0	21,6	21,0
Skaraborgs län	263 218	269 730	270 468	102,5	102,8	103,3	19,3	18,4
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Grästorp	195	24	71	34,68	4,12	12,11
Essunga	14	- 36	- 43	2,31	- 6,06	- 7,32
Mullsjö	215	- 16	60	33,64	- 2,32	8,63
Habo	117	- 7	35	14,65	- 0,81	4,02
Karlsborg	- 8	- 64	- 29	- 0,97	- 7,87	- 3,60
Gullspång	- 81	- 43	- 25	- 12,04	- 6,61	- 3,88
Vara	- 8	- 21	- 61	- 0,47	- 1,24	- 3,62
Götene	97	4	5	7,58	0,31	0,38
Tibro	-	- 105	- 34	-	- 9,40	- 3,06
Töreboda	11	- 111	- 20	1,06	- 10,76	- 1,95
Mariestad	- 2	3	- 29	- 0,08	0,12	- 1,20
Lidköping	58	-	2	1,66	-	0,06
Skara	189	28	71	10,65	1,56	3,95
Skövde	- 1	74	10	- 0,02	1,60	0,22
Hjo	187	25	28	21,62	2,80	3,13
Tidaholm	- 9	99	- 21	- 0,69	7,60	- 1,61
Falköping	- 117	- 71	- 50	- 3,66	- 2,25	- 1,59
Skaraborgs län	857	- 217	- 30	3,18	- 0,80	- 0,11

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Grästorp	2,11	2,07	2,82	1,70	1,76	1,72
Essunga	2,14	2,91	3,07	1,74	2,41	1,73
Mullsjö	2,32	3,35	2,91	1,74	2,62	2,24
Habo	2,23	3,23	3,64	1,46	1,87	2,47
Karlsborg	3,34	3,63	2,27	2,84	2,95	1,97
Gullspång	3,42	3,87	4,46	2,57	2,47	3,25
Vara	2,12	2,50	3,09	1,67	1,87	2,47
Götene	2,02	2,09	2,77	1,33	1,60	1,75
Tibro	3,18	4,02	4,02	2,61	3,46	3,36
Töreboda	4,68	4,23	6,08	4,06	4,05	5,07
Mariestad	2,86	2,80	4,73	2,49	2,74	4,07
Lidköping	3,39	3,65	3,73	3,02	3,27	3,31
Skara	1,99	2,24	2,86	1,72	1,79	2,56
Skövde	3,47	3,91	5,03	3,08	3,43	4,32
Hjo	2,21	2,51	2,38	1,97	2,35	2,83
Tidaholm	1,74	2,52	2,38	1,94	2,56	2,90
Falköping	2,46	2,83	4,12	1,81	2,17	2,67
Skaraborgs län	2,82	3,17	3,89	2,38	2,70	3,21
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 201	2,5	2,7
Kvarstående lediga platser	1 538	0,9	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,7	2,5
I beredskapsarbete	487	0,3	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	1 049	0,6	0,8
I ungdomslag	1 099	0,7	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	259	0,2	0,2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Dals-Ed	5 252	5 287	5 362	100,7	102,1	105,5	23,9	24,7
Färgelanda	6 903	7 373	7 411	106,8	107,4	108,9	19,1	18,9
Åle	21 980	23 312	23 412	106,1	106,5	106,9	12,6	12,9
Lerum	28 162	29 871	31 063	106,1	110,3	111,3	10,2	11,8
Värgårda	8 370	9 256	9 481	110,6	113,3	117,5	18,6	18,1
Tranemo	11 786	12 413	12 233	105,3	103,8	105,2	18,2	17,9
Bengtstors	12 345	12 199	11 891	98,8	96,3	97,5	24,8	23,7
Mellerud	10 421	10 677	10 464	102,5	100,4	100,5	23,9	23,4
Lilla Edet	11 229	11 836	11 971	105,4	106,6	107,0	16,3	15,8
Mark	30 217	31 418	31 708	104,0	104,9	105,8	20,2	20,0
Svenljunga	10 165	10 989	10 888	108,1	107,1	107,2	21,3	20,6
Herrljunga	8 833	9 347	9 281	105,8	105,1	107,0	21,0	20,4
Vänersborg	34 365	34 574	35 702	100,6	103,9	104,9	18,3	18,3
Trollhättan	50 225	49 600	49 173	98,8	97,9	98,8	17,2	18,4
Alingsås	27 796	29 637	31 394	106,6	112,9	113,0	19,0	19,5
Borås	105 177	102 129	99 963	97,1	95,0	93,4	19,9	20,4
Ulricehamn	21 451	21 970	22 086	102,4	103,0	104,8	21,5	21,1
Åmål	13 349	13 564	13 215	101,6	99,0	97,8	23,0	22,7
Älvsborgs län	418 026	425 452	426 698	101,8	102,1	102,3	18,7	18,9
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Dals-Ed	6	68	44	1,13	12,78	8,22
Färgelanda	68	- 29	- 5	9,25	- 3,89	- 0,67
Åle	311	- 158	- 154	13,46	- 6,72	- 6,57
Lerum	96	- 2	- 19	3,23	- 0,06	- 0,61
Värgårda	117	- 8	- 23	12,73	- 0,85	- 2,43
Tranemo	81	- 41	- 144	6,55	- 3,32	- 11,72
Bengtstors	- 14	- 20	- 13	- 1,15	- 1,67	- 1,09
Mellerud	70	- 6	13	6,56	- 0,57	1,24
Lilla Edet	76	16	10	6,45	1,34	0,84
Mark	193	125	- 1	6,16	3,95	- 0,03
Svenljunga	132	- 39	- 70	12,10	- 3,54	- 6,40
Herrljunga	126	- 1	- 52	13,58	- 0,11	- 5,59
Vänersborg	- 95	301	173	- 2,75	8,50	4,86
Trollhättan	- 327	289	121	- 6,58	5,93	2,47
Alingsås	498	266	254	16,95	8,60	8,13
Borås	- 731	- 232	45	- 7,13	- 2,32	0,45
Ulricehamn	165	- 9	- 22	7,54	- 0,41	- 0,99
Åmål	106	21	5	7,82	1,58	0,38
Älvsborgs län	878	541	162	2,07	1,27	0,38

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Dals-Fd	2,91	3,80	3,31	2,40	2,31	2,70
Färgelanda	1,94	2,12	2,75	1,43	1,58	1,98
Ale	1,93	2,38	2,83	1,58	1,93	1,98
Lerum	2,03	2,44	2,84	1,85	2,27	2,67
Vårgårda	3,07	3,38	3,56	2,23	2,52	3,16
Tranemo	1,03	1,60	1,37	0,77	1,09	0,99
Bengtstors	3,06	3,58	4,00	2,21	2,74	2,60
Mellerud	3,10	3,59	3,10	2,19	2,46	2,40
Lilla Edet	2,22	2,55	2,96	2,08	2,44	2,24
Mark	2,43	2,31	3,12	2,01	1,83	3,05
Svenljunga	2,28	2,99	2,01	2,09	3,03	2,30
Herrljunga	1,37	1,52	1,11	1,11	1,22	0,74
Vänersborg	2,15	2,33	3,17	1,89	1,97	1,81
Trollhättan	2,93	3,39	3,83	2,33	2,80	2,68
Alingsås	3,39	3,82	3,93	3,01	3,41	3,76
Borås	3,45	3,25	5,46	2,72	2,50	4,10
Ulricehamn	1,69	2,00	2,46	1,56	1,72	2,13
Åmål	5,39	5,77	7,73	4,34	4,36	6,06
Älvsborgs län	2,75	2,97	3,81	2,25	2,41	2,96
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1985

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 749	2,2	2,7
Kvarstående lediga platser	3 873	1,5	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		1,5	2,5
I beredskapsarbete	848	0,3	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	1 778	0,7	0,8
I ungdomslag	1 095	0,4	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	504	0,2	0,2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1984	1980	1984	1990	1984	1990
Härryda	20 741	23 195	24 784	111,8	119,5	123,6	10,9	11,8
Partille	27 151	27 172	29 232	100,1	107,7	107,1	12,7	14,3
Öckerö	9 219	9 842	10 260	106,8	111,3	111,6	16,2	17,4
Stenungsund	14 617	16 091	17 034	110,1	116,5	117,0	11,4	12,9
Tjörn	10 618	11 701	12 482	110,2	117,6	124,4	17,1	17,1
Orust	10 586	12 364	12 890	116,8	121,8	123,4	19,5	19,2
Sotenäs	9 133	9 252	9 136	101,3	100,0	101,1	27,5	25,6
Munkedal	10 210	10 703	10 726	104,8	105,1	106,9	20,5	19,8
Tanum	11 058	11 463	11 473	103,7	103,8	105,2	25,8	24,3
Göteborg	444 651	431 273	425 495	97,0	95,7	93,8	20,0	20,3
Mölnäls	47 295	47 788	49 785	101,0	105,3	104,4	14,5	15,7
Kungälv	28 311	29 702	31 745	104,9	112,1	113,4	13,6	14,7
Lysekil	15 076	15 037	14 869	99,7	98,6	97,4	21,5	21,5
Uddevalle	46 861	46 032	45 816	98,2	97,8	96,8	19,0	20,4
Strömstad	9 485	9 580	10 001	101,0	105,4	105,8	22,7	22,6
Göteborgs och Bohus län	715 012	711 195	715 728	99,5	100,1	99,1	18,6	19,1
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Härryda	111	91	-25	4,81	3,71	-1,01
Partille	143	406	351	5,29	14,30	12,12
Öckerö	25	60	112	2,55	5,97	11,00
Stenungsund	165	209	68	10,34	12,51	4,01
Tjörn	135	163	21	11,61	13,22	1,69
Orust	156	184	-9	12,71	14,35	-0,70
Sotenäs	117	40	-21	12,69	4,34	-2,29
Munkedal	41	-17	-10	3,83	-1,58	-0,93
Tanum	76	98	33	6,63	8,54	2,87
Göteborg	-3 451	-332	1 336	-7,97	-0,78	3,15
Mölnäls	-156	596	425	-3,27	12,24	8,60
Kungälv	-29	160	412	-0,98	5,15	13,09
Lysekil	-16	-29	-43	-1,06	-1,93	-2,88
Uddevalle	-126	-93	54	-2,73	-2,03	1,18
Strömstad	120	189	69	12,56	19,07	6,91
Göteborgs och Bohus län	-2 689	1 725	2 773	-3,78	2,43	3,88

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Härryda	1,36	1,58	1,55	1,04	1,18	1,11
Partille	2,44	2,53	2,80	1,70	2,00	2,46
Öckerö	1,63	2,08	1,84	1,34	1,72	1,28
Stenungsund	2,44	3,16	3,84	1,97	2,44	2,81
Tjörn	1,86	2,41	2,36	1,38	1,96	2,12
Orust	2,27	2,92	2,78	2,05	2,73	3,00
Sotenäs	2,44	2,22	3,71	2,41	2,32	3,22
Munkedal	2,72	2,83	3,10	2,56	2,39	3,25
Tanum	2,44	2,52	3,83	2,50	2,63	3,22
Göteborg	3,57	3,23	4,42	3,13	3,05	4,05
Mölndal	1,38	1,43	1,50	1,13	1,22	1,20
Kungälv	1,86	2,23	2,10	1,47	1,77	1,78
Lysekil	3,13	3,13	3,38	2,83	2,64	3,34
Uddevalle	2,46	2,49	3,69	2,86	2,57	3,76
Strömstad	2,10	1,74	2,93	2,03	1,73	2,68
Göteborgs och Bohus län	2,98	2,84	3,71	2,62	2,62	3,37
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	11 956	2,6	2,7
Kvarstående lediga platser	3 331	0,7	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,6	2,5
I beredskapsarbete	1 401	0,3	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	3 671	0,8	0,8
I ungdomslag	1 326	0,3	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	1 111	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Hylte	11 152	11 211	10 841	100,5	97,2	97,9	22,6	22,0
Halmstad	74 292	76 042	77 151	102,4	103,8	105,5	19,1	19,6
Laholm	19 830	21 059	21 462	106,2	108,2	110,4	20,4	19,6
Falkenberg	33 102	34 912	35 596	105,5	107,5	109,7	20,6	20,6
Varberg	43 051	44 164	46 253	102,6	107,4	109,2	18,7	18,4
Kungsbacka	38 353	43 536	48 760	113,5	127,1	130,2	12,2	13,4
Hallands län	219 780	230 924	240 063	105,1	109,2	111,2	18,1	18,4
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Hylte	62	-77	-65	5,54	-7,01	-5,97
Halmstad	366	310	195	4,83	4,04	2,53
Laholm	11	19	43	0,52	0,89	2,01
Falkenberg	301	21	74	8,66	0,59	2,08
Varberg	238	349	321	5,41	7,65	6,97
Kungsbacka	415	923	813	9,60	19,60	16,86
Hallands län	1 393	1 545	1 381	6,05	6,51	5,77

Hallands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Hylte	2,85	4,01	3,28	2,26	3,01	1,93
Halmstad	3,24	3,57	4,15	3,01	3,30	4,28
Laholm	2,50	3,11	4,13	2,21	2,81	3,07
Falkenberg	2,37	3,02	3,37	2,28	2,71	3,17
Varberg	2,23	2,56	3,18	1,85	2,05	2,76
Kungsbacka	1,52	1,75	1,87	1,28	1,49	1,72
Hallands län	2,49	2,91	3,34	2,22	2,55	3,08
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 205	2,2	2,7
Kvarstående lediga platser	1 264	0,9	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,5	2,5
I beredskapsarbete	494	0,3	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	745	0,5	0,8
I ungdomslag	867	0,6	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	282	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Aneby	6 508	6 873	6 897	105,6	106,0	104,9	20,5	20,4
Gnosjö	8 324	9 056	9 175	108,8	110,2	109,7	14,4	14,9
Gislaved	27 570	28 483	28 448	103,3	103,2	103,0	16,6	16,9
Vaggeryd	11 355	12 121	12 070	106,7	106,3	105,8	19,3	19,3
Jönköping	108 500	107 561	107 362	99,1	99,0	98,4	19,4	19,8
Nässjö	32 591	31 694	30 786	97,2	94,5	93,9	21,7	22,3
Värnamo	30 072	30 342	30 668	100,9	102,0	101,5	17,8	18,5
Sävsjö	11 590	11 838	11 588	102,1	100,0	98,3	22,0	22,1
Vetlanda	28 532	28 736	27 965	100,7	98,0	97,8	21,3	21,0
Eksjö	18 227	18 072	17 894	99,1	98,2	98,6	21,9	21,5
Tranås	18 717	18 380	17 900	98,2	95,6	95,0	23,0	23,6
Jönköpings län	301 986	303 156	300 753	100,4	99,6	99,1	19,7	20,0
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Aneby	90	- 25	- 38	13,18	-3,62	-5,51
Gnosjö	200	38	46	22,42	4,20	5,04
Gislaved	244	42	- 36	8,62	1,48	-1,27
Vaggeryd	45	18	- 73	3,72	1,49	-6,03
Jönköping	-217	- 67	139	-2,02	-0,63	1,30
Nässjö	-123	-194	- 86	-3,87	-6,25	-2,79
Värnamo	125	44	174	4,13	1,44	5,69
Sävsjö	84	- 42	- 48	7,12	-3,60	-4,13
Vetlanda	28	- 32	-153	0,97	-1,13	-5,45
Eksjö	89	- 32	- 89	4,93	-1,77	-4,95
Tranås	- 83	4	-126	-4,50	0,22	-7,00
Jönköpings län	482	-246	-290	1,59	-0,82	-0,96

Jönköpings län

AU 1985/86: 13

Arbetslöshet (%)

Bilaga 2

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Aneby	1,81	2,33	3,00	1,66	2,17	2,09
Gnosjö	0,42	0,59	0,51	0,40	0,58	0,64
Gislaved	1,37	1,77	1,95	1,07	1,46	1,44
Vaggeryd	2,82	3,33	2,81	1,80	2,42	1,64
Jönköping	2,82	3,05	4,28	2,60	2,88	3,96
Nässjö	2,37	2,96	3,35	1,96	2,24	2,36
Värnamo	1,79	1,92	2,00	1,33	1,64	1,40
Sävsjö	1,95	2,55	2,53	1,86	2,56	2,02
Vetlanda	2,73	3,31	3,63	2,38	3,01	3,27
Eksjö	2,70	3,18	4,51	2,47	2,86	3,24
Tranås	4,60	5,60	6,47	3,94	4,76	5,20
Jönköpings län	2,49	2,89	3,53	2,16	2,56	2,94
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 059
Kvarstående lediga platser	1 678	0,9	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,4	2,5
I beredskapsarbete	233	0,1	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	1 044	0,6	0,8
I ungdomslag	952	0,5	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	345	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Uppvidinge	11 531	11 040	10 465	95,7	90,8	89,1	26,0	25,5
Lessebo	8 908	9 006	8 840	101,1	99,2	100,4	21,1	20,5
Tingsryd	14 735	14 773	14 376	100,3	97,6	95,4	24,8	24,5
Alvesta	18 784	19 442	19 518	103,5	103,9	105,0	19,9	19,3
Älmhult	15 250	15 562	15 720	102,0	103,1	103,9	20,1	20,1
Markaryd	11 918	11 798	11 265	99,0	94,5	95,1	21,0	20,8
Växjö	62 048	64 661	66 554	104,2	107,3	108,7	16,0	16,6
Ljungby	26 264	27 409	27 234	104,4	103,7	105,9	19,4	19,5
Kronobergs län	169 438	173 691	173 972	102,5	102,7	103,5	19,2	19,3
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Uppvidinge	-40	- 76	-125	-3,61	- 7,12	-11,86
Lessebo	-31	-108	- 8	-3,44	-12,09	- 0,90
Tingsryd	39	- 29	- 9	2,64	- 2,00	- 0,62
Alvesta	221	- 41	-277	11,43	- 2,07	-14,09
Älmhult	59	74	35	3,80	4,73	2,23
Markaryd	-76	- 81	- 45	-6,42	- 7,12	- 3,98
Växjö	654	153	139	10,19	2,32	2,09
Ljungby	289	- 26	-118	10,60	- 0,95	- 4,32
Kronobergs län	1 115	-134	-408	6,44	- 0,77	- 2,34

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Uppvidinge	3,99	4,55	4,15	2,36	2,88	2,84
Lessebo	2,04	2,53	2,93	1,57	2,17	2,69
Tingsryd	3,27	3,85	4,37	2,53	3,02	2,73
Alvesta	1,79	2,08	1,77	1,68	2,15	1,91
Ålmhult	1,81	2,33	2,30	1,40	1,85	1,98
Markaryd	3,12	3,73	4,92	2,96	3,96	4,10
Växjö	2,79	2,75	4,21	2,21	2,30	3,29
Ljungby	2,42	3,12	3,81	2,10	2,68	3,29
Kronobergs län	2,63	2,93	3,71	2,11	2,49	2,99
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2034	1,9	2,7
Kvarstående lediga platser	1634	1,5	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		1,2	2,5
I beredskapsarbete	272	0,3	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	1090	1,0	0,8
I ungdomslag	711	0,7	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	202	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Högsby	7 671	7 800	7 392	101,7	96,4	94,5	27,2	25,1
Torsås	7 670	7 923	7 870	103,3	102,6	102,8	24,7	23,5
Mörbylånga	11 383	12 613	12 707	110,8	111,6	112,5	19,6	19,6
Hultsfred	18 422	17 794	16 961	96,6	92,1	91,5	23,1	21,8
Mönsterås	13 036	13 135	12 999	100,8	99,7	99,2	20,0	19,4
Emmaboda	11 699	11 324	10 854	96,8	92,8	93,8	21,3	20,7
Kalmar	52 385	52 846	54 165	100,9	103,4	103,5	19,4	19,9
Nybro	21 569	21 636	20 867	100,3	96,7	95,3	21,7	22,4
Oskarshamn	28 007	28 037	27 605	100,1	98,6	95,9	19,4	19,7
Västervik	41 702	41 263	39 975	98,9	95,9	95,5	21,8	21,0
Vimmerby	16 394	16 180	15 702	98,7	95,8	92,0	20,8	21,2
Borgholm	10 786	11 030	11 079	102,3	102,7	104,1	25,6	24,7
Kalmar län	240 724	241 581	238 176	100,4	98,9	98,2	21,2	21,0
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Högsby	- 9	-115	- 95	-1,15	-15,09	-12,72
Torsås	85	45	- 18	10,76	5,69	- 2,28
Mörbylånga	71	51	- 85	5,65	3,99	- 6,66
Hultsfred	-83	- 95	-116	-4,64	- 5,52	- 6,81
Mönsterås	- 3	- 78	-111	-0,23	- 5,93	- 8,51
Emmaboda	52	-107	- 55	4,60	- 9,70	- 5,04
Kalmar	203	191	369	3,85	3,56	6,84
Nybro	69	- 87	- 47	3,19	- 4,13	- 2,25
Oskarshamn	33	- 81	-125	1,18	- 2,91	- 4,51
Västervik	59	-138	-318	1,43	- 3,40	- 7,91
Vimmerby	21	- 20	-100	1,30	- 1,26	- 6,34
Borgholm	116	110	- 36	10,55	9,86	- 3,23
Kalmar län	614	-324	-737	2,54	- 1,35	- 3,09

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Högsby	5,48	7,13	6,74	5,15	5,68	5,10
Torsås	2,38	2,52	2,88	2,26	2,69	2,97
Mörbylånga	2,19	2,18	3,06	1,69	1,52	2,17
Hultsfred	3,64	4,54	4,70	3,02	3,42	3,37
Mönsterås	3,60	4,36	4,93	3,19	4,28	4,40
Emmaboda	2,46	3,63	3,27	2,24	3,37	3,15
Kalmar	2,40	2,40	3,23	2,34	2,38	3,33
Nybro	2,70	3,21	3,54	1,82	2,24	2,62
Oskarshamn	3,82	4,45	4,86	4,15	5,03	5,83
Västervik	2,74	2,65	3,64	2,66	2,49	3,56
Vimmerby	3,42	4,52	5,41	3,17	4,32	4,95
Borgholm	2,43	2,52	3,31	2,04	2,32	2,81
Kalmar län	2,96	3,34	3,96	2,74	3,10	3,73
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 970	2,7	2,7
Kvarstående lediga platser	1 744	1,2	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,3	2,5
I beredskapsarbete	576	0,4	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	1 005	0,7	0,8
I ungdomslag	1 058	0,7	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	280	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Gotlands kommun	54 400	55 346	56 144	101,7	103,2	103,8	18,9	18,5
Gotlands län	54 400	55 346	56 144	101,7	103,2	103,8	18,9	18,5
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Gotland	59	98	-76	1,07	1,75	-1,35
Gotlands län	59	98	-76	1,07	1,75	-1,35

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Gotland	2,16	2,14	3,88	1,97	1,95	3,64
Gotlands län	2,16	2,14	3,88	1,97	1,95	3,64
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	919	2,7	2,7
Kvarstående lediga platser	923	2,7	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		1,0	2,5
I beredskapsarbete	114	0,3	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	499	1,4	0,8
I ungdomslag	417	1,2	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	100	0,3	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Olofström	17 187	15 630	15 017	90,9	87,4	89,1	17,5	17,9
Karlskrona	60 013	60 141	59 393	100,2	99,0	99,2	21,0	20,9
Ronneby	30 368	30 159	29 382	99,3	96,8	96,3	20,4	19,9
Karlshamn	32 136	31 879	31 634	99,2	98,4	97,7	19,1	19,4
Sölvesborg	15 632	15 733	15 533	100,6	99,4	100,5	19,5	19,4
Blekinge län	155 336	153 542	150 959	98,8	97,2	97,3	20,0	19,9
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Olofström	-241	-136	-68	-15,30	-8,98	-4,52
Karlskrona	-100	46	-257	-1,66	0,77	-4,32
Ronneby	-23	32	-188	-0,76	1,08	-6,37
Karlshamn	-7	-41	-2	-0,22	-1,29	-0,06
Sölvesborg	-31	36	-8	-1,97	2,31	-0,51
Blekinge län	-402	-63	-523	-2,61	-0,42	-3,46

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Olofström	3,83	5,43	5,29	3,80	5,45	6,17
Karlskrona	3,42	3,39	5,99	3,11	2,90	6,06
Ronneby	3,53	4,28	5,88	3,31	4,28	5,54
Karlshamn	4,55	5,23	7,70	3,92	4,74	6,35
Sölvesborg	4,19	5,25	5,73	3,77	4,88	5,71
Blekinge län	3,80	4,36	6,22	3,46	4,02	6,00
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadsens slut	3 305	3,6	2,7
Kvarstående lediga platser	1 776	1,9	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		1,9	2,5
I beredskapsarbete	736	0,8	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	872	0,9	0,8
I ungdomslag	1 021	1,1	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	405	0,4	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga 2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Östra Göinge	14 942	15 424	14 879	103,2	99,6	99,1	18,5	18,7
Örkelljunga	8 843	9 306	9 294	105,2	105,1	106,9	20,8	20,9
Tomelilla	12 605	12 664	12 321	100,5	97,7	97,0	23,9	22,4
Bromölla	11 384	12 069	12 162	106,0	106,8	108,2	16,3	17,1
Osby	13 810	13 765	13 581	99,7	98,3	98,1	21,9	22,2
Perstorp	7 407	7 526	7 185	101,6	97,0	96,1	16,7	16,9
Klippan	16 263	16 549	16 099	101,8	99,0	100,4	20,2	20,6
Åstorp	11 486	12 946	12 693	112,7	110,5	110,2	14,5	14,4
Bästad	11 160	12 091	12 578	108,3	112,7	115,3	24,4	24,0
Kristianstad	67 499	68 883	69 752	102,1	103,3	103,8	19,7	20,0
Simrishamn	20 103	20 303	19 887	101,0	98,9	99,1	25,0	24,9
Ängelholm	28 173	29 813	31 477	105,8	111,7	113,8	20,2	21,0
Hässleholm	48 339	48 854	48 446	101,1	100,2	100,4	20,0	20,2
Kristianstads län	272 014	280 193	280 354	103,0	103,1	103,6	20,2	20,4
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Östra Göinge	-127	-113	-120	-8,21	- 7,53	- 8,04
Örkelljunga	64	- 8	- 19	6,90	- 0,86	- 2,04
Tomelilla	73	- 23	- 4	5,78	- 1,85	- 0,32
Bromölla	48	- 64	- 11	3,99	- 5,27	- 0,91
Osby	58	18	- 13	4,22	1,32	- 0,96
Perstorp	33	-185	- 89	4,40	-25,22	-12,32
Klippan	- 66	-106	-130	- 3,98	- 6,49	- 8,03
Åstorp	10	-165	42	0,77	-12,98	3,32
Bästad	245	175	132	20,47	14,14	10,55
Kristianstad	229	193	134	3,33	2,78	1,92
Simrishamn	209	-118	- 16	10,32	- 5,86	- 0,80
Ängelholm	405	457	413	13,68	14,83	13,21
Hässleholm	142	- 93	-142	2,91	- 1,91	- 2,93
Kristianstads län	1 323	- 32	177	4,73	- 0,11	0,63

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Östra Göinge	2,99	3,34	3,77	2,88	3,43	3,31
Örkelljunga	2,56	3,07	3,07	1,97	2,57	2,56
Tomelilla	3,93	4,21	6,13	3,39	3,83	5,17
Bromölla	4,49	6,17	6,93	3,97	5,50	5,75
Osby	3,81	4,67	5,06	3,05	4,10	3,95
Perstorp	1,36	1,58	2,00	1,58	1,97	2,07
Klippan	2,98	3,24	4,12	3,06	3,38	3,98
Åstorp	3,84	5,43	5,50	3,10	4,44	4,58
Båstad	1,20	1,27	1,49	1,03	1,08	1,17
Kristianstad	3,33	3,34	4,71	3,33	3,49	5,11
Simrishamn	2,89	2,71	3,89	2,57	2,44	3,22
Ängelholm	2,09	2,30	3,24	2,18	2,66	3,34
Hässleholm	3,47	3,76	4,73	2,68	3,08	3,49
Kristianstads län	3,11	3,42	4,36	2,82	3,24	3,96
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 908
Kvarstående lediga platser	1 702	1,0	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,9	2,5
I beredskapsarbete	840	0,5	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	990	0,6	0,8
I ungdomslag	1 103	0,6	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	563	0,3	0,2

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1985	1980	1985	1990	1985	1990
Svalöv	12 546	12 990	12 653	103,5	100,9	101,4	19,0	18,1
Staffanstorps	15 819	16 368	17 393	103,5	110,0	110,8	8,1	9,2
Burlöv	14 112	14 323	14 314	101,5	101,4	102,0	12,6	13,2
Vellinge	21 833	23 190	25 397	106,2	116,3	121,0	11,2	12,8
Bjuv	14 192	14 672	14 107	103,4	99,4	97,1	15,3	15,9
Kävlinge	19 239	20 643	21 154	107,3	110,0	110,5	13,1	14,0
Lomma	15 404	16 607	16 835	107,8	109,3	112,0	11,3	13,0
Svedala	13 244	15 471	16 741	116,8	126,4	130,2	11,2	11,1
Skurup	11 789	12 583	12 668	106,7	107,5	111,8	19,0	17,8
Sjöbo	14 050	15 016	15 157	106,9	107,9	109,3	21,3	20,7
Hörby	11 871	12 624	12 915	106,3	108,8	110,4	22,6	21,8
Höör	10 005	10 902	11 499	109,0	114,9	118,9	20,4	19,6
Malmö	243 591	233 803	229 936	96,0	94,4	92,6	22,3	24,0
Lund	76 284	78 487	82 015	102,9	107,5	110,7	14,5	14,6
Landskrona	38 409	36 493	35 302	95,0	91,9	89,2	21,6	23,0
Helsingborg	101 685	101 956	105 468	100,3	103,7	104,2	20,9	21,4
Höganäs	21 267	22 111	22 212	104,0	104,4	104,8	20,4	21,5
Eslöv	26 288	26 829	26 340	102,1	100,2	100,2	18,4	18,8
Ystad	23 693	23 773	23 900	100,3	100,9	101,4	23,6	24,1
Trelleborg	34 748	34 445	34 134	99,1	98,2	97,0	19,3	19,9
Malmöhus län	740 069	743 286	750 140	100,4	101,4	101,4	19,0	19,8
Riket	8 208 442	8 317 937	8 358 139	101,3	101,8	102,1	18,6	18,9

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1984	1985	1980	1984	1985
Svalöv	16	- 19	- 87	1,23	- 1,49	- 6,85
Staffanstorps	- 38	62	- 11	- 2,33	3,60	- 0,63
Burlöv	262	37	- 71	18,51	2,59	- 4,96
Vellinge	- 85	392	296	- 3,67	15,82	11,75
Bjuv	- 39	- 211	- 81	- 2,66	- 14,79	- 5,73
Kävlinge	55	8	89	2,68	0,38	4,22
Lomma	- 128	- 33	- 148	- 7,70	- 1,95	- 8,77
Svedala	6	- 68	181	0,39	- 4,13	10,90
Skurup	55	21	- 130	4,38	1,64	- 10,20
Sjöbo	121	45	59	8,08	2,97	3,90
Hörby	117	68	88	9,30	5,31	6,83
Höör	232	167	- 11	21,53	14,62	- 0,96
Malmö	- 838	286	1 205	- 3,57	1,25	5,25
Lund	36	317	332	0,46	3,92	4,07
Landskrona	- 472	- 205	36	- 12,84	- 5,77	1,02
Helsingborg	687	986	874	6,76	9,46	8,32
Höganäs	- 5	93	- 22	- 0,23	4,19	- 0,99
Eslöv	- 120	- 92	- 20	- 4,46	- 3,48	- 0,76
Ystad	- 34	104	102	- 1,43	4,35	4,27
Trelleborg	32	- 42	73	0,93	- 1,23	2,14
Malmöhus län	- 140	1 916	2 754	- 0,19	2,57	3,68

Malmöhus län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1984			1985		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Svalöv	1,98	2,14	2,19	2,15	2,59	2,75
Staffanstorps	1,76	2,13	2,51	1,41	1,64	2,30
Burlöv	3,41	3,68	4,53	3,19	3,34	3,88
Vellinge	1,84	2,26	2,47	1,57	1,95	1,45
Bjuv	2,96	3,47	3,79	2,45	3,29	3,68
Kävlinge	1,80	2,02	2,65	1,44	1,61	1,90
Lomma	1,15	1,40	1,95	0,83	0,96	1,36
Svedala	1,86	2,40	2,99	1,72	2,37	2,45
Skurup	3,59	4,45	5,60	3,30	4,33	5,72
Sjöbo	3,14	3,86	5,23	3,17	4,05	4,91
Hörby	2,19	2,27	3,41	2,18	2,56	3,44
Höör	2,07	2,08	2,84	2,14	2,02	2,76
Malmö	4,96	4,64	6,57	4,30	3,89	5,78
Lund	3,01	2,80	4,23	2,72	2,55	3,94
Landskrona	5,09	4,70	5,76	3,25	3,22	3,80
Helsingborg	3,80	3,92	5,51	3,34	3,43	4,75
Höganäs	2,19	2,68	3,13	1,95	2,44	3,01
Eslöv	3,01	3,34	4,92	2,61	2,90	4,00
Ystad	4,12	4,41	6,74	3,61	4,03	6,24
Trelleborg	4,32	4,93	7,25	3,76	4,28	5,97
Malmöhus län	3,70	3,74	5,17	3,20	3,23	4,47
Riket	3,01	3,02	4,28	2,62	2,69	3,72

Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	15 385	3,2	2,7
Kvarstående lediga platser	2 863	0,6	1,1
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		5,4	2,5
I beredskapsarbete	2 605	0,5	0,5
I arbetsmarknadsutbildning	2 566	0,5	0,8
I ungdomslag	2 420	0,5	0,5
Anställda med rekryteringsstöd	1 820	0,4	0,2

